

BASKA FORUM

BAŞKA FORUM

baskaforum.com

BAŞKA SÖZLÜK

sozluk.baskaforum.com

Dr. Başka Forum BLOG

dr-baskaforum.blogspot.com

RADYO

baskaforum.com/radyo.php

***E-Kitap & İnternet & Sosyal
Medya Takibi & Müzik &
Film & Program***

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
TVşpfcdrir.....	13
1. Seksi	15
2. Kafa üstü	39
3. Elimi tut lütfen	61
4. Bayılan kız	83
5. Bebek aşkı ..	
6. Sessizliğin	11
7. Küçülen	
8. Delicesine	
9. Gözleri	
	201
11. Rüyalardaki	222
	262
	282
	326

İHSAN NASIL ANSIZIN KONUŞMA KABİLİYETİNİ yitirecek kadar sınırlanır? Kel kalana dek saçım yolar? Ya da sırf bayılan birini gördü diye bayılır? Bu tür sorular daima merakımı uyandırmıştır. Bu yüzden de tıp fakültesinde uzmanlık dalı olarak psikiyatriyi seçmem kimseyi şaşırtmadı ve ben de bu tercihimden hiçbir zaman pişmanlık duymadım. 30 yıllık psikiyatri mesleğim boyunca tuhaf davranışlarıyla akıllardan silinmeyecek, enteresan hastalar gördüm. Akıl bazen inşam uç noktalara götürebiliyor. Fakat bana, iyi bir psikiyatrin inşam o noktalardan geri döndürebileceği öğretildi.

Bu kitapta en sıradışı hastalarımı ve içlerinden çoğunun deliliğin

eşğinden dönmesine nasıl yardıma okluğumu anlatacağım. Bu tuhaf vakalarla ilgili duygu, düşünce ve tepkilerimi sizlerle paylaşıyorum çünkü psikiyatrist ve norobilimci olmanın sadece mesleki değil, aynı zamanda kişisel bir yolculuk olduğunun anlaşılması gerektiğine inanıyorum. Vakalarda kar-

şılaştığım zorlukları anlatırken, hastalarımın zihinsel sorunlarının ardında yatan sırların çözümünde bana katılmanızı ve bu vakaları çözmenin, deneyim kazanmanın, beni nasıl daha iyi bir doktora dönüştürdüğünü gözlemlemenizi istiyorum.

Vakaları -eğitimimin ilk aşamalarından başlayıp sonraki 30 yılı içerecek şekilde- kronolojik

sırayla aktardım. Aktarımlarım sırasında birkaç dinamiğin üstünde durdum, özellikle de beden zihnin dengesini bozması kadar, zihnin de bedeni hastalandırışı dinamiğine eğildim. Hastalarımı çalışırken, psikolojik sorunların hem fiziksel hem de zihinsel açıklamalarından yola çıkarak ve sorunları konuşma terapisiyle, ilaç tedavisiyle veya her iki yöntemle tedavi ederek, çeşitli yaklaşımlar kullandım (ki bu *eklektik* psikiyatrist stil diye tanımlanır).

Son yıllarda kariyerimi hafıza kaybı ve Alzheimer hastalığım anlama ve önleme üstüne de odakladım. Hastalanma anılarımı koruma konusunda yardımcı olurken, birçoğunun unutmak istediği anılan olduğu dikkatimi

çekti. Bu anıların ardında ise çözümlenmemiş psikolojik sorunlar, çatışmalı ilişkiler, kimi zaman da kişinin gerçeklikten kaçmasına neden olan aşılammamış engeller yatıyordu. Dolayısıyla hafıza zorluğu çeken kişilerin zihinsel çatışmalarının üstesinden gelmelerine yardımcı olmak, onların sağlığı açısından, en az anılarını korumak kadar önemliydi.

Hayatlarını zorlaştıran zihinsel sorunları olanlar da dâhil; ne çok insanın psikiyatriden hâlâ korktuğunu ve tedaviden kaçtığını görmek beni şaşırtıyor. Görünüşe bakılırsa insanları uzak tutan şey çoğu zaman “deh doktoruna gitmekle* damgalanmak ve bir sorunu olduğunu kabullenmek fikri olabiliyor-

Kısmen medyanın da yarattığı, psikiyatri hakkında yersiz bir karamsarlık yüzünden, pek çok kişi gereksinim duyulan yar' dımı almaktan kaçıyor. Psikiyatristler bazen hastaları iyföf!

dedektifleri olarak görölüyorlar. Ben bu kitapla bu tür yanlış algılan ortadan kaldırmayı ve zihinsel hastalık tedavisini gizeminden arındırmayı ümit ediyorum.

ABD'de her yıl tahmini dört yetişkinden biri -yaklaşık akmuş milyon insan- zihinsel bir hastalık yaşıyor. Halkın yanlış algısına karşın, psikiyatrik müdahalelerle psikozun, depresyonun ve kaygının belirtilerinin azaltıldığı ve sıkça da yok edildiğı ortaya konmuş durumda. Ancak pek çok insanın yardıma erişimi yok ve tedaviyle iyileşebilecek olanlar da genelde uzman aramaya girişmiyor.

Kitaptaki olayları kendi deneyimlediğim gibi, birinci tekil şahıs ağzından anlattım. Kitabın ortak yazar ve eşim GigiVor- gan anlatımı, okuyucuların olayları ve onların ardında yatan bilimi daha iyi kavramasını sağlayacak biçimde şekillendirmeme yardımcı olarak, kitabın yazımında önemli bir rol oynadı.

Bu kitapta betimlenen insanlar ve durumlar, gerçek hastaları ve onların duygusal mücadelelerini temel alıyor. Ayrıntılarsa benim vaka tarihçelerimden ve canlı anılardan geliştirildi. Ancak meslektaşlarımın, hastaların ve ailelerinin gizliliğini korumak için, özel bilgilerin çoğu değiştirildi. Deneyimlerimin yaşandığı şekliyle okuyucuda gerçeklik hissi uyandırabilmesi için, vakalar olabildiğince doğru biçimde yeniden yaratıldı. İlgili kişilerin mahremiyetini korumak için bazı

diyaloglar, mekânlar ve durumlar değiştirildi veya kurgulandı, bazı hastaların özellikleri de diğerlerine aktarıldı. Buna rağmen herhangi bir benzerlik varsa kasıtlı değildir.

Bu kitabın sizleri hem eğlendireceğini hem de psikiyatriden korkanların korkulannı yenmelerini ve ihtiyaç varsa yardım almalarını sağlayacağını umuyorum.

DRGARYSMALL

TEŐEKKÖR

BU KİTABIN **YAZIMINDA** bize esin kaynağı olan hastalara ve akıl hocalarına, ayrıca enerjisi ve bilgisiyle katkılar sağlayan, Rachel Champeau, Dr Michela Gunn, Dr Jeff Gandin, Melinda Gandin, Diő Hekimi Robert Gandin, Dr Jonathan Hiatt, PhD. Shirley Impellizeri, Don Siegel ve Dr, Ph.D, Lawrance Warick de dâhil, tüm dost ve meslektaşlarımıza teşekkür etmek

isteriz.

Uzun süredir editörümüz ve dostumuz olan Mary Ellen O'Neill ile sevgili dostumuz ve edebiyat mümessilimiz Sandra Dijkstra'nın desteği ve katkısı olmadan bu kitap mümkün olamazdı. Ayrıca çocuklarımız Rachel ve Harry e, anne babalarımız Dr Max ve Gertrude S malla, Rose Vorgan ve Fred Weiss'a da sevgi ve teşvikleri için teşekkür etmek istiyoruz.

DR GARY
SMALL Gigi
Vorgan

Bu kitap yalnızca bilgi kaynağı olarak yazılmıştır. Kitapta yer alan bilgiler hiçbir şekilde okuyucunun tıbbi danışmanının öneri, karar ve yargılarının yerini alacak şekilde değerlendirilmemelidir.

Baam tarihi itibarıyla kitabın içerdiği bilgilerin hatasızlığını garantilemek her türlü çaba gösterilmiştir. Yazar ve yayımcı burada alan bilgüerinkullanımırveya uygulamasından doğabilecek her türlü

<*msuz etkinin sorumluluğundan anlara muaftır.

Kitapta tartışılan kişilerden bazılarının isimleri ve belirleyici ö*®*¹ bu kişilenn kimliğini koruma amacıyla değiştirilmiştir.

Seksi bakış

1979 Kış1

BOSTON'UN EN HAREKETLİ psikiyatri kliniğinin kısaca "APES* (maymunlar) adını verdiğimiz Akut Psikiyatri Servisi bekleme salonunda, kalabalığı güçlkle yararak ilerledim. Bu servis, önde gelen üniversite hastanelerinden Harvard Tıp Fakültesinin acil servisine giden koridorun hemen aşağısın- daydı. Psikiyatri bölümünün genç asistan doktorlarından olu* şan

grubumuzun servise APES adını vermesinin nedeni, ser* visin ormanı andıran atmosferiydi. Binbir sorunlu insan kendi isteğiyle ya da polisin ve acil servis çalışanlarının yardımıyla biteviye buraya gelirdi.

Ben o sırada 27 yaşındaydım, tıp fakültesini ve bir yıllık dâhiliye stajımı bitirmiş, doğduğum yer Los Angeles'tan ayrılarak Boston'a gelmişim. Gelmeden altı ay önce arabamı ve sahip olduğum her şeyi satmış, elimde üç koli, sırtımda çantamla soluğu Cambridge'deki tek odalı, bomboş dairemde almıştım. Taşınma ve yeni bir eğitim programına başlama konusunda

tedirgin ama psikiyatri kariyerime başlayacağım için de Hew canlıydım. Her ne kadar bir Phi Beta Kappa¹ olsam ve ok^ onur derecesiylebitirsem de Hararda gideceğime inanmak **ta** zorlanıyordum. Gerçi içten içe, beni alıyorsa ne kadar iyi ^ **okul olabilir ki**, diye düşünmüyor da değildim.

Tıklım tıklı bekleme **salonunda** bilekleri kanlı sargı be- fiyk **sanlı** ve iki adi **servis** elemanının eşlik ettiği bir kadına çaipmamayı **son anda** başarak ilerlemeye çalıştım, nihayet kahve **odasına vardım** **Bunda birkaç** psikiyatri çalışanı hasta **bakmaya an vermiş, dinleniyordu. Bu** hararetli ortamın içine **faiatıbnışohnak nedense anmada ani bir** bağ oluşturmuştu. Şartlarla **başa** çıkma mekanizmamızın başındaysa mizah geliyordu. Birbirimizi **hem şaşırtmak** hem de zekâmızla etkilemek fcm **durmadan şakalar** yapıyor, **korkunç** birtakım hasta hikayeleri anlatıyorduk.

Psikiyatri ihtisasının ilk yılında, adi servis ve yatarak tedavi **birimlerinde** rotasyon yapmamız gerekiyordu. Tıbbi amaç- h **bu eğftm** tecrübelerine ek olarak, en az üç tane uzun süreli 'ayakta tedavi gören psikiyatri vakası* almamız bekleniyordu. **Beriece sonunda**

kitapların arasından sıyrılıp klinik tecrübe gûdabmm **içme** atlamıştım. Bir yandan da çok sayıda gerçek insanla **ve oobnn** son derece gerçek adlarıyla ilgileniyordum. Tam **buniar bana boğucu**, ürkütücü ve çoğu zaman da heye- **can mia geliyordu**. İşin yoğunluğu karşısında enerjiyle dol- **sam da genelde aşm yorgun** düşüyor, ancak iş bittiğinde rahat **bîr nefe alıyordum**.

Gönlerden Cumartesiydi, sabah istediğim kadar uyuyabilecekte» **ama yüzüme vuran güneş** ışığı beni erkenden uyan- **dınk** Daireme **henüz perde takfarmamıştım**. Kız arkadaşım® **Susan «yuyordu. Isınmak için ona** sokuldum Zayıf gün

t ABD *it jfcjfaai cmm* topfefağı. (ÇK.)
odayı ısıtmada pek etkili değildi. Boston'da Ocak hiç de gözde aylarımdan biri değildi. Susan yanımda olmasa o sırada çoktan elektrikli ısıtıcıma yanaşmış, Lastik Adam Michelin misali kocaman parkam ve yün beremle Jung

ve Freud okuyor olurdum. Onun yerine battaniyeyi kafama çektim ve kendimi, Ocak ayında havanın otuz derece olmasını nedense herkesin hâlâ şaşkınlıkla karşıladığı Los Angeles'ta hayal ettim. Oturduğum dairenin bina görevlisini kaloriferi yakması için defalarca aramanın işe yaramadığım bildiğim için yerimden kıpırdamadım. Ta ki Cambridge Hastanesi, Yoğun Bakım Ünitesinde hemşirelik yapan Susan uyanıp sabah vardiyası olduğunu, gitmesi gerektiğini söyleyene kadar...

Hafta sonları bazen ev hasreti çekiyordum. O gün de oturup çalışmaya başlamak yerine, dışarı çıkıp yakındaki kafeden kahve ve çörek almaya karar verdim. Hem orada Mike Pierce rastlayabilirdim.

Mike bir önceki yıl ihtisasını tamamladıktan sonra yan-za-manlı özel işinde çalışmaya başlamıştı. Zamanının kalanında ise hastanede uzman doktor olarak çalışıyor, asistan doktorlara

gözetmenlik yapıyordu. Mike benden sadece üç yıl öndeydi ama 10 yıl fazla deneyim ve bilgi sahibi gibiydi. Alaycı espri anlayışıyla bana Amerikalı komedyen George Carlin'i anımsatırdı ve esprilerini bize bir şeyler öğretmek, ortamdan eksik olmayan gerilimle başatmemizi sağlamak için kullanırdı. Mike evliydi ve iki küçük çocuğı vardı. Uzman doktor olduğı halde onunla iyi dost olmuştuk. Kendisi Cumartesi sabahları genelde Back Bay deki muayenehanesinde hasta bakardı, bu yüzden de arada bir erken saatte buluşup kahve içer, hoş beş ederdik.

Kafede Mike'ı kuyruğına gümüş, *Boston Globe*un spor sayfasını okurken buldum ve hemen araya kaydım. "Cumartesi sabahı ikizleri bırakıp mı geldin? Eminim Janey pek memnun olmuştur."

Mike göldü. "Anneleriyle baş başa kalabilsinler diye yaptım." "İş nasıl gidiyor?"

"Harika. Tabelamı astığıım günden

beri Doğu Yakasının bütün biçare psikopatlarım mıknatıs gibi çekiyorum. İki ay daha böyle giderse asıl *beni* Lindemanna yatıracaklar." Lindemann derken, yakındaki psikiyatri hastanesini kastediyordu. Kahve ve çöreklerimizi aldık, cam kenarında küçük bir masaya geçtik.

"E, sen ne yapıyorsun bugün?" dedi Mike.

"Okuyacak dünya kadar şeyim var. Lochton yazılı tüm psikoterapi metinlerini okuma işini bana verdi."

"Of, gözetmenin Loch Ness Canavarı mı yoksa? Mezarlıkta kendine yer ayırmışsındır umarım?"

Dr Herman Lochton bana atanan ilk psikoterapi gözetmeniydi Kendisi Harvard psikiyatri camiasında iyi tanınırdı ve birkaç popüler kitabın da editörlüğünü yapmıştı. Dr Lochton ayrıca Boston Celtics takımının psikiyatristiydi ve tedavi ettiği insanlar arasında senatörler, Bahamalar'dan özel uçakla gelen *VJPla* vardı. Yetenekli bir

teşhisçi ve terapist olarak isim yapnaştı. insanlara başarı öykülerini anlatmadığı zamanlarda *ozd* muayenehanesinde hasta bakardı. Harvard klinik profe- södağâ onranmı korumak içinde haftada bir gün gönüllü ola- ok psikiyatri astrtan doktorlarına gözetmenlik yapıyordu.

“Tamam* dedim, “biraz gaddar olabilir. Azıcık da narsisliği var.”

Mike kakhaha attı çizüdhını dedin? Adam, Celtics’in 1976 şampiyonasında Şansı yenmesinin şahsi sorumlusu olarak *indumipkopoc*’
*E*et, biliyonan, bıtaz çadak gerçekten. Ama bir sürü ?ey

ögremfoctsB ondan.*

'Ben «decedıkkatb ol diyorum'dedi Mike.‘Çok şey biliyor oUftbr ama bence dünyanın en harika psikoterapi gözetmeni değil.” Kahvesinden bir yudum aldı ve “E, başka ne var ne yok?” dedi. “Nasıl gidiyor senin durumlar?”

“Bildiğin gibi işte Mike. Her şey garip. İlginç bazı vakalarım oldu.

Ayrıca hastaları dinlemede ve onlarla konuşmada da iyiye gidiyorum. Ama hâlâ bir psikoterapi hastasıyla uzun süreli tedavide çalışmadım. Çalışırsam ne yapacağımı bilecek miyim, ondan da emin değilim.”

“Nasıl yani?” dedi.

“Aklım sürekli geriye, tıp fakültesine gidiyor” dedim. “*Gerçek doktor* olarak ilk tecrübelerimi düşünüyorum. Muayene sırasında ya da safra kesesi alırken kendimi hep rol yapıyormuş gibi hissediyordum, anlıyor musun? Kafamdaki doktor imajına uyan birinin *rolünü yapıyordum* sanki. Psikoterapinin de bende aynı hissi yaratmasından korkuyorum.”

“Aramıza hoş geldin. Benim kendi muayenehanem var, hâlâ zaman zaman kendimi numara yapıyormuş gibi hissederim, ama tecrübe kazandıkça o his azalıyor.” Mike kahvesini bitirdikten sonra saatine baktı. “Benim kaçmam lazım. Sekiz buçukta çoklu-kişilik hastam geliyor. Karşımda kimi bulacağım belli

olmaz.”

Ertesi Sah Lochton psikoterapi kliniği, grup gözetmenliğinde konuşma yapacaktı. Oraya giden ilk kişi bendim ve onn elindeki küçük aynaya bakarak saçını tararken buldum. Niye uğraşıyordu bilmiyorum, saç jöleden öyle sertleşmişti ki kıpırdamıyordu bile.

Kendimi tutamayıp “Bu sabah çok şıksınız Dr Lochton” dedim.

“Hastaların karşısı nda ne kadar profesyonel görünsen azdır Gary. Onlara saygı duyduğunun göstergesidir bu.”

Ayağındaki siyah cilalı ayakkabıları fark edince, karda giydiğim eski püskü botlartmı gizlemek için pantolonumun paçalarını çekıştirdim. Neyse ki kravat takmıştım.

Asistan doktorlar yavaş yavaş konferans odasındaki yerf^ni aldılar. Lochton saatine baktı ve konuşmasına başladı.

“Bugün psikoterapi için mükemmel hasta’ kavramı üzeri ne

konusmak istiyorum. Biz bu hastaya kısaca YAVIS diyor» YAVIS young (genç), attractive (çekici), verbal (konuşkan) insightful (içgörülü, bilgili) ve wealthy (varlıklı) sözcüklerinin baş harflerinden meydana gelir. Tabii oradaki 'S' Dolar işaretinin yerine geçer." Lochton eline tebeşir alarak tahtaya \$ işareti çizdi. O ideal hastasını anlatmaya devam ederken, ben de onun hayal dünyasında yaşadığım düşünmeye başladım çünkü biz asistan doktorlar YAVIS'i neredeyse hiç görmüyorduk. Kliniğimizi ziyaret eden sosyopat, uyuşturucu bağımlısı, toplum dışına düşmüş kişileri tedavi etmeye alışkındık biz. Zengin, akıllı insanlar sorunlarını deneyimli özel doktorlarla çözüyor-du, psikiyatri ihtisasının birinci yılındaki doktorlarla, indirimli fiyatlar karşılığı değil.

Lochton konuşmanın sonunda bize klinikte duvar dibine dizili dosya dolaplarına göz atmamız

talimatını verdi. Dosyalarda kliniğe psikoterapik tedavi amacıyla başvuran hastaların kısa değerlendirmeleri vardı. Bizden gerçek terapiye başlayabilmemiz için eğitim amaçlı bir vaka seçmemizi istedi. Konuşma biter bitmez hep birlikte, neredeyse birbirimizi ezerek, dosya dolaplarına hücum ettik. Yaptığımızın ne kadar saçma olduğunun da farkındaydık çünkü zaten her birimiz haftalardır makul bir vaka bulabilmek için o dosyaları karıştırmakla meşguldük.

Tipik bir dosyanın içinde sadece hastanın genel bilgileri» yani yaşı, medeni durumu ve başvurma nedeni yazılı olduğu için, aslında dosyaları araştırmanın pek bir anlamı yoktu. Bu YAVIS'e denk düşüp düşmediğimizi anlamamıza yetecek dar bilgi nadiren dosyada yer alıyordu. Hatta söz konusu "YAVIS se değerlendirmeyi yapan asistan doktor zaten has**"/¹

kendisine ayırmış, oluyordu. İyi psikoterapi hastası bulmanın asıl yolu, başkaları tarafından yönlendirilme veya ağızdan ağza yayılan bilgiydi; tıpkı harika bir daire bulmakta ya da tanımadığınız bir insanla mükemmel bir randevu yaşamakta olduğu gibi.

Ancak ben, tüm bunlara rağmen o aşınmış dosyalar arasında gezinmeyi sürdürdüm ve birkaç hafta sonra ilk YAVIS'imi bulduğumu düşündüm. Sherry Williams otuzlu yaşlarında bir ev kadınıydı ve banliyöde yaşıyordu. Üniversite bitirmişti, hiç tutuklanmamış veya psikiyatri koğuşuna yatırılmamıştı. Kliniğe kronik anksiyete şikâyetiyle başvurmuştu. Lochtonun onaylayacağını biliyordum. Hastayı aradım ve ilk randevumuzu ayarladım.

Birinci yıl psikiyatri asistanları klinikte o gün hangi oda boşsa onu

kullanmak zorundaydılar. Bense manzarayı kısmen engelleyen dosya dolabına rağmen dışarıyı gören, küçük pencereleli bir oda bulmayı başardım. Odada ikide bir dizimi çarptığım küçük bir masa, bir sandalye ve hastalar için de bir kanepe vardı. Dâhili hattı olan bir telefon ile bir kutu kâğıt mendil de dâhil olmak üzere, psikoterapi için gerekli temel her şey vardı burada.

Sherry Williams ilk görüşmemizde ofisime dar bir kot, spor ayakkabı ve örgülü saçlarla, genç kız görünümünde geldi. Kanepeye oturup bacak bacak üstüne attı, bana baktı ve beklemeye başladı. Besbelli sıra bendeydi.

Ben de buzlan eritmek için arabayla banliyöden kolay gelip gelmediğini sordum. Bu soru onu rahatlattı ve konuşmasını sağladı. "Bilirsiniz şu Bostonlu şoförleri, trafik kurallarını isteğe bağlı sanırlar."

Ne diyeceğimi bilemeden, konuya

giriş yaptım. "Pekâlâ, bana kendinden bahset Sherry."

"Şey, üniversitede tanıştığım sevgilimle evliyim." Kocaman

İL —

elmas yüzüğünü gösterdi, "Kendisi hâli çok yakışıklıdır. Salonu basamaklı, inanılmaz güzel tıraşçı olan, yepyeni, muhteşem bir evimiz var "Sonray ine susup bir şeyler söylememi bekledi. Peki, dedim, kendi kendime, şimdi *gerçek* bir terapist ne sorar?

"O halde nedir teni kliniğe getiren?*

Sherry bir an için durup bana baktıktan sonra, "Kendimi tedirgin hissetmekten bir türüü kurtulamıyorum doktor* dedi.

Doktor »öza üstüne kıkırdamamak için zor dayandım. Kendimi rol yapıyormuş gibi hissed iyordum.

Neyse ki Sherry söze devam etti. "Kocam seyahate gittiğinde bu his daha da kötülüyor ki kocam da iş için *çok fazla* seyahat ediyor. Artık bölge

müdürlüğüne terfi etti de... Bense kendimi o koca evde yapayalnız hissediyorum. Çok sıkıcı bir şey. Bazen smirferim öyle geriliyor ki ev işleriyle bile başedemiyorum. Çamaşırlar birikiyor, bütün işler kalıyor.*

Durama bakılırsa * kaygı' Sherry'de öyle etkindi ki onu evde fdç ediyordu. Sezgilerim bana daha ilk seansta zihinsel felçten söz etmememi söyledi. Onun yerine destekleyici olmaya w Sherry yi duyguları hakkında daha fazla konuşturmaya çalıştım. *Bu kaygı senin içm çok zor olmalı* dedim, en anlaydı sesimle

* ^ y > r i r Wafl Sahiden öyle" Sherry bacak ba- ak Mm ariakfcaa vazgeçti ve kanepede baştañıkancı de- nefadecek bsr pozisyonda otarmaya başladı. *Her şey için endişelenmiyorum.-. Kocamm işi, ev taksitleri... Ki bu çok saçma ^mknıtdaâınan me kadar olduğunu bilmiyorum bile. Botun besaaiaarla Eddae dgrienrpor.'Denn bir iç çekti ve

küçük pençe- resem öcündeki dosya dolabına baktı.

İkd^Ufama^* dedim.

TCendsa» nede» oasda
hfeaedemedigifflı anlamıyorum.
A-HrallmsMS hep* math gftfniyyı. Ea
büyük ev benim evt^biC» kız
askadaştanmEddie'yle evli olduğum
için beni

—■

kıskanıyor ama ben hiç
eğlenemiyorum. Neyim var?
Deprem yontla mıyım acaba?*

Bunu henüz bilmiyordum. Sadece
bana tekrar "Doktor' demediği için
memnundum.

Lochton un tavsiyesini dinleyerek
evet/hayır sorularından kaçındım
ve hastayı konuşmaya zorlayacak
açık uçlu sorular sormaya devam
ettim. "Sence neyin var?"

"Bomboş hissediyorum kendimi...
İçimde koca bir boşluk var sanki...
Buramda.* Kotlarını göğsüne doladı
ve baştançı- karıcı olduğuna yemin

edebileceğim bir hareketle omuzlarım okşadı.

Sherry hikâyesine devam ederken içime onun btr şeyler sakladığı hissi doğdu. Bana çocuk sahibi olamadığını ve Eddie'nin de kendisinin de bunu dert etmediğini söylemişti. İkisi de çocuklara pek meraldi değildi. Ama bunu söyleyiş tara "ezber" gibiydi. Duymak istediğim yanıtı *bitiyordu* sanki. Bunun üzerine onun, acaba gerçekten kendisini daha iyi anlama- ya çalışan kaygılı, sıkkın bir ev kadım mı, yoksa btr psikoterapi yazısı okuyup hikâyesini prova eden bir socyopst mı olduğunu düşünmeye başladım

"Bana evliliğinden bahseder misin?" dedim.

"Kocam artık öyle çok çalışıyor ki seks yapamayacak kadar yorgun oluyor. Çok arıyorum, biliyor musunuz?" Muzip bir ta- vıria gülümsedi

Benimle flört ediyormuş gibiydi Ayartmayı seven hastalan yazılarda

okumuştum ama öyle birini gerçekten karşımda görmek çok tuhaf ve rahatsızlık vericiydi Sherry akıl karıştıran bir vakaydı ama ben yine de olup bitene dair bir fikir edinmiştim. Sherry dış görünümüne ve maddiyata odaklanmış gibiydi; aileden gelen bir serveti olan, bakıştan buğulu bir koca», yeni ve büyük evi, onu kıskanan arkadaştan... Belki de Sierr/de nar* sistik kişilik bozukluğu vardı; bu rahatsızlığı otan hastalar akta

— 23 —

yatan duygusal bir koşığı ve güvensizliği doldurabilmek için yüzeysel zevklerin peşinde koşarlar. Tabii Sherry kocasının sıkça tekrarlanan seyahatleri yüzünden depresyonda da olabilirdi. Flörtçü davranışları belki de dramatik ve duygusal davranışlarla dikkat çekme çabasında olan “histriyonik kişiliği” yansıtıyordu.

Teşhis koymak ve tedavi stratejisini belirlemek için hasta hakkında daha fazla şey bilmem gerekiyordu. Kibarca sorular sormaya

devam ettim ama Sherry ayrıntılardan uzak durarak, sık sık yalnız bir ev kadını olarak hissettiği kaygıya döndü.

Bir ara, "Biliyorsunuz, psikiyatr istem olacaksanız eğer, hakkınızda daha çok şey bilmeliyim" dedi, meydan okurcasına.

"Ne bilmek istiyorsun?" dedim.

"Nerelisiniz, kaç yaşmdasınız, kız arkadaşınız var mı" diye hızla sıraladı.

Hastaların çoğu psikoterapistlerini merak ederler ama Sherry nin sorulan özel hayatı ihlal hissi uyandırmıştı bende. Tüm hastalar doktorlarının mesleki özelliklerini, ücretini ve tedavi politikasını bUme hakkına sahiptir ancak bu standart bilginin ötesine geçmek, hassas bir konu olabilir ve terapi sürecinde engel yaratabilir.

Verilecek şahsi bilginin miktarı konusunda psikoterapistlerin hemfikir olduğu söylenemez. Freud terapistin hasta açısından "nüfuz edilemez" nitelikte olması gerektiğini düşünürdü. Bu Freudyen yaklaşım, hastayı fantezilerini terapistte yansıtmaya teşvik eder, terapist de hastanın içsel yaşamı için bir tür ayna işlevi görürdü. Oluşan yansıtımlar ya da aktarımlar üzerinden çalışma süreci, hastanın kendisini daha iyi anlamasına yardımcı olur,

zihinsel semptomlarım azaltırdı.

Bazı klinik tedavi uzmanları daha hümanist bir yaklaşımı onaylar ve nerede yaşadıkları, kaç çocukları olduğu gibi şahsi ek bilgileri vermekten kaçınmazlar. Onlar bu paylaşımları hastayla terapötik ittifakı arttırmanın bir yolu olarak görürler. İfflâ bu, hastanın sorunlarına bağlıdır. Terapistin kendini aç*ması hasta için manevi bir yük olabilir ve hasta terapistle ilgi gösterme, kızma veya onu kıskanma ihtiyacı duyabilir ki bu da iyileşme sürecine ket vurur.

Sherry'ye yaşımı ve nereli olduğumu söyleyebilirdim ama kız arkadaşla ilgili sorusunun çizgiyi aştığını düşünmüştüm. Sezgilerim bana sorulardan herhangi birini yanıtladığım tak*dirde onu daha fazla soru sormaya teşvik edeceğimi söyledi. O zaman da işin sonu gelmeyecekti. Bu yüzden konuyu değiştirmeye karar verdim. "Biliyor musun Sherry, terapist hakkında bilgi edinmeyi istemek gayet doğaldır ama sana odaklanırsak benim

daha çok faydam dokunur.”

İncinmiş gibiydi. “İyi, öyle oynamak istiyorsanız, öyle olsun.” Beden dili birden baştançıkarcı genç kızdan, incinmiş küçük kıza dönüştü.

“Çocukluğun hakkında neler hatırlıyorsun Sherry?”

“Bakın, 33 yaşımdayım, Boston College’den mezunum, evliyim ve kendimi berbat hissediyorum, tamam mı? Anlatacak başka bir şey yok” diye, sıkkın bir tavırla karşılık verdi.

“Ailenle iyi geçinir miydin? Annenle?” dedim.

“Evet. Her şey gayet iyiydi.”

“Anne babanın kocanı çok sevdiğini söyledin, değil mi?”

Bu onu gülümsetti. “Herkes sever Eddieyi. Çok çekici bir insandır. Keşke daha çok görebilseydim onu. O zaman sürekli böyle gergin olmazdım.”

Konuşmamızın ilerleyen dakikalarında rahatladı. Beni affetmişti sanki. Biraz daha evliliği ve kronik kaygısı hakkında konuştuk.

Sonunda seansı haftada bir defa buluşmamızı önererek bitirdim. “Bu sayede senin duygularını anlama ve her şeyi yoluna koyma fırsatını yakalamış oluruz.”

“Nihayet biri beni anlamak istiyor. Teşekkürler Dr Small” dedi gülümseyerek ve gitmek üzere ayağa kalktı. El sıkışmak

için elimi tuttu ama öyle uzun süre bırakmadı ki sonunda elimi çekmek zorunda kaldım. Onun farkına varmamış gibi görüldüğü, benim içinse rahatsızlık verici bir andı bu.

Ertesi gün Lochton’la gözetmenlik toplantım vardı. Lochton un ofisi hastaneden yokuş yukarı, kısa ve dik bir yolun sonundaki Beacon Hill binasının birinci katındaydı. Sırtımda çantayla oraya vardığımda nefes nefese kalmıştım. Klinikteki uzun mesailerim yüzünden dışarı çıkıp yürüyüş yapma motivasyonum yoktu; Özellikle de kışın. Biraz soluklandıktan sonra iç hattan Lochton u aradım.

"Kendinizi tanıtın* diye, çokbilmiş bir ses küçük kutuyu cınlattı.

"Ben Gary Small. Gözetmenlik toplantısı için Dr Lochtona geldim." Kapı açıldı, bekleme odasına girdim. Burası holden dönüştürülmüş bir bekleme salonuydu. Tam eski Beacon Hill stilini yansıtıyordu; lambri kaplamalı beyaz duvarlar, ahşap döşemeli zemin, Stickley mobilyaları ve eski *New Yorker* dergileri. Lochton beni, muhtemelen saçını jölelediği için, 10 dakika bekletti.

Nihayet kapı açıldı. "İçeri gir Gary" dedi Lochton, radyo anonsçusu gibi kalın sesiyle. Ahşap panelli ofisin duvarları çerçeveli diplomalar, ödüller ve dergi kapaklarıyla kaplıydı. Raflar tıp ve psikiyatri metinleriyle doluydu. "Otur lütfen."

"Teşekkürler Dr Lochton" dedim ve geçip oturdum. Lochton üstüne robdöşambr giymişti, elinde de sönük bir pipo vardı. Hugh Hefner ın kilolu, Freudyen bir versiyonu gibiydi.

"Herraaan de bana lütfen" dedi.

O anda aklıma Herman Hefner adı geldi ve bir kahkaha atmamak için kendimi zor tuttum. İstifimi bozmadan, "Peki efendim" demeyi başardım.

"E, söyle bakalım, nasıl gidiyor YAVIS'in Gary?"

Sırt çantamdan tomar tomar notlarımı çıkarıp başladım. "Kendisi 33 yaşında, üniversite mezunu, Belmont'lu bir ev kadımı. Ana şikâyeti kronik kaygı'. Denedim ama etkiye alt fazla bilgi vermedi bana. Kocatma âşık olduğunu söylüyor fakat sürekli içinde bir boşluk hissettiğinden yakmıyor, özellikle de kocası iş seyahatine gittiğinde... Ki adam sık sık da gidiyor." Kocanın seyahat ettiğini söylediğimde Lochtonun yüzü aydınlandı. "Demek kadını yalnız bırakıyor, tekrar tekrar. Çocuk var mı?"

"Kadın çocuk sahibi olamıyor, görünüşe bakılırsa ikisi de evlat edinmek istemiyorlar."

"İlginç" dedi, derin düşüncelere dalmış halde piposunu yakarken.

Sherry'yi anlatmaya devam ederken Lochtonun vakayla giderek daha çok ilgilendiğini fark ettim. Bu sırada piponun dumanı odayı doldurdu, öksürerek elimle dumanı dağıtmaya çalıştım. Lochton ise bunların farkına bile varmadı.

"Bu durumda karşımızda eğitimli, konuşkan, uzun süreli ilişki kabiliyeti olan, genç bir kadın var. Ama kadın doğuramıyor ve muhtemelen kısırlığından öyle utanıyor ki hayatı bomboş, sıkıcı ve tatminsiz olduğu halde evlat edinmek istemiyor." öne doğru eğildi. "Psikoterapiyi öğrenmene yardımcı olmak bakımından mükemmel bir vaka. Kocanın sık seyahatleri merakımı uyandırdı benim."

"Adam uzaktayken kadının semptomları kötüleşiyor..." "Evet, ama adam *neden* bu kadar çok seyahat ediyor? *Kadın* kaygısıyla başa çıkmak için Özel hayatında ne yapıyor? Hayatının erken evrelerindeki bir travma

yüzünden ayrılığa ve kaybetmeye karşı bir duyarlılığı olmalı. Çocukluğundan kaçmıyor olması da bu düşüncemi kanıtlıyor.”

Lochtonun düşüncesini nasıl kanıtladığımı anlayamamıştım ama “erken yaştaki ayrılıklar ve kaybetmeler” konusunda takıntılı olduğunu biliyordum. Onun neredeyse her hastanın sorununa getirdiği psikodinamik açıklama “psikolojik kayıp”tı.

Erken çocukluk döneminde aileden birinin ölümü, travmatik bir boşanma ya da sevilen bir kediye yitirme şeklinde olabilirdi bu kayıp. Onun teorisine göre bu tür çocukluk deneyimleri hastaların hayatlarının ilerleyen döneminde ayrılıklara ve kaybetmeye karşı fazlasıyla kırılgan hale getiriyordu. Lochton çocukluk kayıplarının, kaygıdan depresyona, saplantıdan takıntıya, çoğu psikiyatrik semptomu açıkladığına inanıyordu.

Sonunda beni Sherry’yi çocukluğu

hakkında daha fazla konuşturmaya teşvik etti. Kadının geçmişini irdelemem ve onu haftada iki defa görmem gerektiğini söyledi. Seansların sayısını arttırmak araştırmamızı yoğunlaştıracak, kadının daha çabuk açılmasını sağlayacaktı.

"Babasıyla ilişkisini öğren" dedi. "Sherry küçükken babası da çok seyahat eder miymiş? Belki de ailesini terk etti ve kadın tıpkı şimdiki gibi kendisini yalnız bırakılmış hissetti."

Lochtona Sherry nin baştañçıkarcı davranışlarından söz ettiğimde ifadesi tamamen değışti. "Ne şekilde flört ediyordu?" dedi.

"Aslında flört etmekten çok, beden diliydi mesele; kanepede kıpırdanışı, bana bakışı, seans sonunda elimi uzun uzun tutuşu... Rahatsızlık verici düzeydeydi."

Lochton sessizce gözlerini bana dikti. En sonunda, "Devam et..." dedi. Tepkisi tuhaftı. Benimle hastasıymışım gibi konuşuyordu.

"Kız arkadaşınız var mı, gibi özel bazı sorular sordu."

"Nasıl hissettin kendini o durumda?" dedi.

"Garip hissettim Sonuçta terapi seansındaydık, barda değil." "Kişisel sorulara yanıt verdin mi?"

"Hayır. 'Onun' duygularını konuşmak üzere görüştüğümüzü söyledim, benim özel hayatımı değil" dedim, savunmaya geçmiş gibi görünmemeye çalışarak.

İyi etmişsin Gary. Peki ama kadının ayartıcı davranışları- nı tetikleyecek bir şey yapmış olabilir misin?"

"Kesinlikle hayır, Dr Lochton. Tamamen profesyonel davrandım." Huzursuz olmanın eşiğine gelmiştim. Lochton Sherry nin davranışlarını görmediği halde baştañçıkaranın ben olduğumu ima ediyordu.

Sonra saatine baktı ve "Zamanımız doldu" dedi. İşte şimdi sahiden hastası gibi davranmıştı.

Gitmek için ayağa kalktığım sırada, "Biliyorsun Garyj bu kadın gibi bir

hasta, terapistinde rahatsızlık uyandırabilir. Buna dikkat et ve kadının geçmişini araştırmaya devam et Eminim nevrozun ardında yatan travmayı bulacaksın.”

Lochton un teorisi biraz zorlama gibi görünse de önerileri dinledim ve Sherry yi haftada iki defa görmeye başladım. Geçmişini araştırmaya çalıştım ama pek bir yere varamadım. Aynı zamanda baştançkarıcı davranış olarak gördüğüm şey de giderek arttı. Sherry seanslara gelirken ağır makyaj yapmaya, kısa etek giymeye, yakasını açmaya başladı. Ayrıca kocasının şehir dışında olduğu zamanlarda giyimimin, diğer zamanlara kıyasla daha kışkırtıcı olduğunu da fark ettim.

Bu konuda onunla yüzleşme fikrini Lochton ile tartıştım ama Lochton durumu görmezden gelmemi, kadının geçmişindeki travmaya odaklanmamı söyledi. Doğrusu rahatladım çünkü seksi giyim döngüsünü dile getirdiğim takdirde Sherry nin bunu olası

baştañçıkarcı önerilerinin bir reddi olarak algılamasından ve terapiyi bırakmasından korkuyordum.

Geçmişin sırlarına vakıf olma yolundaki sonuçsuz çabalarım la geçen bir aym ardından Sherry bana öfk elendi ve sonunda, "Bakın, normal bir çocukluğ um oldu benim, tamam mı?" dedi. "İstismar falan yoktu. Annemle babam hiçbir yere gitmezdi. Okulda derslerim de iyiydi. Sorularınız rahatsız ediyor artık beni."

Belli ki bu konuda konuşmasını istiyorsam farklı bir yaklaşım denemem gerekiyordu. "Anlaşıldı Sherry. Rahatsızlık vermek istemem sana.*

"Teşekkürler Dr Small. Gary diyebilir miyim sana?" "Benim için sorun değil."

Uzun bir sessizlikten sonra sordum:

"Seni rahatsız eden başka bir şey var mı?"

Gözlerini üstüme dikti. "Aslında evet Bir şey itiraf etmek istiyorum."

"Buyur* dedim.

"Eddie sık seyahat etmeye başladığından beri ben geceleri bir bara gidiyorum*

dedi. "İlk başlarda sadece bir arkadaşımın bir kadeh bir şey içmek için uğruyordum ama sonunda tek başıma gitmeye başladım." Durdu ve başını başka tarafa çevirdi. "Çok fazla içtiğinden mi endişelisin?" dedim.

"Hayır, konu o değil. Rahatlamak için bir iki kadeh şarap içiyorum sadece."

Duraksadı, sonra devam etti. "Bir gece bir adamla tanıştım. Birlikte bol bol güldük, eğlendik, bar kapanınca da onu evime götürdüm."

"Ne hissettin o durumda?" dedim.

"Ertesi sabah uyandığımda gitmişti. Kendimi kirlenmiş, iğrenç hissettim. Çarşafı da çöpe attım" dedi, başını öne eğerek. "Bara tekrar gittin mi?"

"'tik başta, hayır. Uzak durdum. Ama birkaç hafta sonra gittim. Az önce anlattıklarım itirafımın bir kısmıydı. O şeyi bir defadan fazla yaptım."

"Yani kocan şehir dışındayken bir bara gidiyorsun ve ilişkiler yaşıyorsun, öyle mi?" dedim, şaşkınlığımı sesime ve yüzüme yansıtmamaya çalışarak.

"İlişki denemez aslında, bir gecelik birliktelikler. Her defasında da ertesi gün kendimi kirlenmiş hissediyorum ve kendimden nefret ediyorum. Yani, ne de olsa Eddie yi hâlâ seviyorum."

"Kendinden nefret etmene neden oluyorsa ve sonradan kendini kirlenmiş hissediyorsan, sence neden bara gitmeye devam ediyorsun?" dedim.

Sherry bir an için duraksadıktan sonra, "Kirlenme konusunu ilk başta pek düşünmüyorum aslında. Sadece kendimi sıkın ve boşluğa düşmüş hissediyorum ve biriyle olmak istiyorum. Çok garip, seks yaparken bu erkekler beni gerçekten seviyormuş gibi geliyor bana ama orgazma ulaştığım anda her şey değişiyor. O yabancı heriflerin yok olup gitmesini istiyorum." İrkildi. "Eddie bir bilse, ölür."

"Bu durum ne zamandır devam ediyor Sherry?"

"Bilmem, bir yıldır sanırım. Ama

seni gevrmeye başladığımdan beri her şey çok farklı, Gary. Sen beni gerçekten önemseddiğini gösteren ilk erkeksin. Her zaman ne hissettiğimi bilmek istiyorsun, gözlerinde o bakışı görüyorum. Ne hissettiğimi sorarken samimi olduğunu biliyorum.” Yine kışkırtıcı tavrıyla gülümsedi.

Onu önemseyen ilk erkek olduğumu söylemesi tuhaftı. Ya kocasıyla babası?

Her ne kadar Sherry’nin bu sırrı açacak kadar bana güvenmesinin bir ilerleme olduğunu düşünsem de endişelenmiştim. Davranışı tehlikeliydi ve evliliğini mahvetmekle kalmayıp onu fiziksel zarar görme durumuna getirebilirdi. Bu konuda öneri almaya ihtiyacım vardı... Hem de hemen.

"Bence bunu ikimiz de daha iyi anlamalıyız Sherry. Acaba Cuma günü tekrar konuşana kadar bara gitmesen olur mu?" Sherry nin gülümsemesi

seksiliğin bir karikatürü gibiydi.
"Senin için Gary, her şeyi yaparım
ben."

O günün ilerleyen saatlerinde
Lochtonun ofisine gittim. Lochton
Sherry ile seansımı öğrendiğinde
cevher keşfetmiş gibi oldu. Piposunu
tüttürerek odayı arşınlamaya,
heyecanla konuşmaya başladı.
"Çocuklukta karşılanmayan duygusal
ihtiyaçlarım telafi edebilmek için
cinselliğini dışa vuruyor. Ço-

ralrfcff rfn<ip1 yaşamış otanah. Bu
yüzden sevilmedi-
|wii himniym |e sevgiyi ba yabancı
erkeklerde arıyor

Lodosa istisnai olduğuna inanmadığıma
söylemeye çalış- üb ama bir kasırgayla
konuşmaya çalışmak gibi bir şeydi bu. Odada
doaâp Jmuyot. Sherry nin ba alçakm cımd
eyiemieri- tnu <»4.4jMimKnwn. bir yetişkin
tekrarlama zorlanımı olduğun söyEymâa.
Bana yönelik baftançıkancı davranışı artık
■kr»mrfti\$ır ulaşmışla Klasik bir aktanm
geliştiriyordu. îieys£ fa I-#hânnt #n arandan
kadının baftançıkancı davranışı

IdtkadılanaiaansBfb.

Kikaprt odayı arşınlamayı bıraktı vr
nutuk moduna geçti. Akiastm, jçgbrn
yöodunlu psikoterapının en önemli
yönlerinden fendir, *çêL* Bu, hastanın bir
ebeveyne ya da otorite figü-
timtjâmîkâmfsakatan taapâte aktardığı
anlamına gefeyor-

çLlkdU^iepfinhBtliHMffclgiB
horayahilen -ten- p Tirmehimedi
■mmUnivreduygiialtrpkilTini bastıran
mafridn, kutaa kendine göne bir terapist
leptisi yorumu *gtümMt* irim
Terapist için ilişkinin

gerçeğini
mmpâmmunktiçAbpnule, hasta kendi
çarptımlarının farkına «aocafc
veyıçn«jm çai-**Tmalannı* hayatındaki
diğer ilişki- jere saie. *çknrâipm* görecekti.
Terapistin yardımıyla hasta bu *dampnmmn*
~~##trmadn~~ gelecek, çarpıtımlarını bir
perspektif ~~#MUjfcitbytoadtTaBBfiiftA-~~
Aktaran ~~konum~~daki nutka anlamıştım,
tıpkı duyduğum fli *mçırferif* de anbdbgm
g&L Sherrymn çocukluk done- *mimjfkvirij**
tın ■ Aayg&m h^rlmufairi açıklamalar we akla
Kılılı HMijjHIIIImmİHiliii jeyk1 1 ifcljını

olılıılıli f – ıpdıın untıı önce Shcrrynin
kendine zarar verici 'İW2gİtM' ilil Miml
»>flMin hnnamug-
m riwr finfcu ı uİmjf ıkaiar vernnştım.
Ancak Shenı hayat
hfa» fapafctlenıyle çdeagrftır
efaraksadun-
XW MOM eteğiyle gnçinkie oturduktan
sonuna konuşmaya

– 12 –

başladı. Çarşamha günü beni dinlediğin rt
yaptığım şeye san
vermem yardımcı olduğun için sana
teşekkür etmek istiyorum Gary. Delilikti o
VB artık senin beni gerçekten önemseddiğini
biliyorum."

"Bırakmana memnun oldum Nasıl
hissediyorsun kendini?" dedim.

"Bu sorunun cevabım biliyorsan. Bizim
küçük sırrımız o." Aramızda gizli bir espiri
varmış gibi göz kırptı.

"Ne demek istiyorsun?"

Hiçbir şey söylemedi, gülümsemekle yetindi.

"Seninle artık sırlan aştığımızı
düşünüyordum Sherry- Psı- koterapinin işe
yaraması için bana aklında ne olduğunu
anlatmaya çalışmalısın.*

Soranda, "Ama sen biliyorsun aklımda ne olduğunu" dedi "Gözlerimin içine her baktığında biliyorsun.* Çantasına uzandı. "İşte geçen seansımız için küçük bir teşekkür. Umarım sen de benim kadar keyif almışsındır." Bana bir hediye uzattı ve bir şey söylememe fırsat kalmadan ofisten fırlayıp gitti.

Hediye çok sık paketlenmişti. Ne yapacağımı bilemediğim için paketi açtım. İçinde bir Rolex vardı; hem de gerçeğinden. Koşarak koridora çıktım, asansöre baktım ama Sherry çoktan gitmişti.

Psikoterapinin temel ilkelerinden biri insanların duygularını kelimelere dökmelerini sağlamaktır, eyleme değil. Sherry bu saatle çizgiyi aşmıştı. Terapide kesinlikle hediye kabul etmemek gibi genel bir kural vardır. Tavsiye almak için Lochtonu aradım. O da bana saati geri vermemi ve hastanın hediye verme dürtüsünün akında neyin yattığını araştırmamı söyledi. Ayrıca kadının mini eteğini ve dekoltesini de dert etmememi söyledi. Banlar sadece onun aktarımının ifâdeleriydi. Benimle hiçbir iî- gisi yoktu.

Kadının peşine düştüğü kişi aslında babasıydı. Sherry bir sonraki seansta ofise kırmızı bir kokteyl elbisesi

-r-33 -

ve ona uygun ayakkabılarla geldi. Yeni evlenmiş, âşık bir insan gibi sevinçliydi. Yerine otururken Rölesin sehpa durduğunu görünce ciddileşti.

Saati ona doğru ittirdim. "Sherry, terapide bazı kurallar vardır. Hediye kabul edilmez ve..."

Öfkeyle sözümü kesti. "Saatimi geri mi veriyorsun? Öyle olsun." Saati alıp çantasının içine fırlattı. "Bu ne cüret? Beni baştan çıkaran *sertsin!*"

"Neden bahsediyorsun sen?"

"Ah, lütfen ama! Gözlerimin ta içine baktın ve benimle seks yaptın. O seksi bakışın yok mu! Tecavüzünden, delici bakışlarından hamile bile kalmış olabilirim."

Bana hastalar konuşurken, ilgi ve anlayışı belli etmek için göz teması kurmam ve hastanın konuşmasını

bölmeden dinlemem öğretilmişti. Fakat şu an şaşkınlıktan dilimi yutmuştum. Sherry göz temasını cinsel bir saldırı olarak deneyimlemişti. Nevrotik bir ev kadınından çok daha öteydi; delice konuşuyordu. İnsanın gözlerinin içine bakarak onunla seks yapmaktan söz etmesi bana onun nevrotik sıkıntılarını dile getiren kaygılı bir kadından çok, gerçeklikle ilişkisini yitirmiş psikotik biri olduğunu düşündürdü.

“Biraz yavaşlayalım Sherry” dedim, kekeleyerek.

Sherry ayağa kalktı, sehpaye doğru ilerledi. “Gözlerimin içine bakmadan önce düşünecektin onu.”

Ne yapacağımı şaşırarak ben de ayağa kalktım. O sehpanın etrafını dolaşırken, benim kalbim gümbür gümbür atmaya başlamıştı. Kapıya doğru gerilemeye başladım. Yakalayacak mıydı beni? Sarılacak mıydı? Deli gibi davranıyordu.

Seansın kontrolünü tamamen yitirmiştim.

“Otur yerine Sherry. Konuşalım bu konuyu.” Seansı normale döndürme girişimim Sherry hin durumunu daha da kötüleştirdi

Yüzü öfkeden kıpkırmızı kesildi. 'Ne cüretle hediymi geri çevirirsin? Yüreğimden kopmuştu o.”

“Seni incitmek istemedim Sherry. Sadece terapide bâzı kurallar...”

“Terapi ha?” diye haykırdı. Aniden öne atılarak yüzüme sert bir tokat yaptırdı. Tam yeniden tokat atacağı sırada bileğini yakaladım ve “Bu kadar yeter! Bu görüşme bitmiştir” dedim. Hızla ofisten çıkarak koridorda yürümeye başladım.

Klinik sekreteri neyse ki masasmdaydı. Ondan Sherry yi kontrol etmesini ve klinikten çıkana kadar ona eşlik etmesini istedim. Saklanmak için başka bir odaya girdikten sonra Sherry'nin öfkeli adımlarla koridorda yürüdüğünü duydum Sarsılmışım. Acaba bu acemi psikiyatristlerin

hayatında bir geçiş töreni miydi, yoksa ben devasa bir taktik hatası mı yapmışım? Pek çok tehdide rağmen o güne dek hiçbir hastadan dayak yememiştim. Bir  nceki ay devlet hastanesine sevk ettiğim kronik şizofreni hastasının bana, “Bunu sana  deteceğim, Small. Asla unutmam ben” deyişim hatırladım. Fakat nedense o, bu kadar tehditk r görünmemişti gözüme. Sherry nin yaptığını önceden tahmin edememiştim. Kadının beni kendi ofisimden kovalamasına izin vermiştim. şimdi onu tedaviye devam edebilecek miydim? Beni yine tokatlamaya kalkar mıydı? Birine danışmaya ihtiyacım vardı ama artık Lochtonun yardımcı olabileceğini düşünmüyordum. Aslında kızgındım ona. Tavsiyesini dinlemek beni bu durumlara düşürmüştü.

Mass General’da zorlu hastalardan ve durumlardan anlayan pek çok yetenekli terapi gözetmeni vardı. Ertesi gün sınırda ve psikotik hastalar konusunda uzmanlaşmış, tecrübeli bir analist ve psikodinamik terapist olan Joe

Sandler'dan randevu aldım. Birkaç seminerine katılmış, tarzını beğenmiştim. Dik kafalı İrlandalı bir barmen ile şefkatli Yahudi anne kanşımı bir şeydi. Sandler suratıma tokadı yediğimden beri bana aşikâr görünen şeye katıldı. Sherry Lochton un da benim de sandığımdan çok daha hastaydı. İrdeliyici psikoterapinin yarattığı gerginlikle başedemeyen, 'sınırdaki psikotik" dediğimiz bir hastaydı. Şuurda hastalar, psikolojik durumları normal kaygı ile psikoz arasındaki çizgiyi oluşturan hastalardır. Stres altındayken gerçekliği çarpıtma eğilimi gösterirler, sanrılar, halüsinasyonlar görürler. Sherry nin geçmişini didiklemem ve şahsi sorularına yanıt vermeyişim onu, gözlerinin içine bakarak onunla seks yapıyormuşum sanısına itmmişti Oysa onun irdelenmeye değil, desteğe ve ilgiye ihtiyacı vardı.

Sandler Sherry nin tıbbi geçmişini daha yakından incelememi önerdi Eski

hastane kayıtlarına baktığımda laboratuvar testlerinin normal olduğunu ama hiç tomografisinin ya da eiektroensefalogramının (EEG) çekilmediğini gördüm. Küçük bir ihtimal de olsa Sherry nin psikozuna ya da erotomani- sine katkıda bulunan bir beyin tümörü veya nörolojik bir tür problem olabilirdi.

Sherry nin yardıma ihtiyacı olduğunu biliyordum. Benimle terapiye devam etmemesi ihtimaline karşılık onu sevk edebileceğim isimleri araştırdım. Onunla çalışma konusundaki endişeme rağmen, aldığım yeni önerilerle cesaretlenmişim ve yeniden denemek istiyordum.

Bir hafta sonra Sherry yi aradım. Onu geri dönmeye ve olan- lan konuşma teşvik ettim, tik başta iğneleyiciydi ama dinlemeye de gönüllüydü. Ona gerçekten yardım etmek istediğimi ve bu noktada farklı

bir yaklaşımın anlamlı olabileceğini söyledim. Ama kurallara uyması gerekiyordu, tokat atmak ya da hediye vermek yoktu. Geçmişini o kadar incelememiz gerekmeyeceğini, onu terapiye iten asıl duygularla, boşluk ve yalnızlık duygusuyla baş etmenin yollarını arayacağımızı anlattım. Ayrıca işi biraz ağırdan alabilir, haftada sadece bir defa buluşabilirdik. Sihirlerinin yatışmasına yardımcı olacak ilaç tedavisine başlayabilmek için de öp doktorunun ek bazı testler yapmasını istedim. Sonunda onu gözlerinin içine bakmayacağım konusunda temin ettim ve amacınım rahatsızlık vermek olmadığım tekrarladım. Sanırım Sherry psikoterapisti olarak yeniden şoför koltuğuna geçtiğimi sezdi ve geri dönmeyi kabul etti.

O haftalık terapilere *döndü*, ben de düşük dozlu antipsikotik ilaç tedavisine başladım. Bu tedavi onun erotize aktarım sanrısını hemen yatıştırdı ve Sherry gardrobunun tonunu da yumuşattı.

“Neden öyle yaptım, hiç bilmiyorum Dr

Small" dedi "Eddie çok seyahat ediyor diye çok strese girmiştim, siz de söylediklerime ilgi gösteriyor gibiydiniz."

"Kendini daha iyi hissetmene çok memnun oldum Sherry." "O bara giderek ne kadar aptallık ettiğime inanamıyorum. Eve baltalı katil falan getirebilirdim."

"Sanırım ilaçlar kaygıyla başetmede sana yardıma olmaya başladı" dedim.

Bu arada Sherrynin tıbbi değerlendirme sonuçları geldi. EEG'sinde "şakak lobu epilepsisine" yani şakakların altındaki bir beyin tümörünün neden olduğu, kişilik değişimlerine ve hiperseksüaliteye yol açabilen rahatsızlığa dair herhangi bir bulgu yoktu. Sherry'de hiperseksüalite belirtileri vardı ama yapılan tarama, belirtiler için nörolojik bir açıklama olasılığını ortadan kaldırıyordu. Mevcut semptomların ve Sherry'nin Lochton tarafından önerilen içgörü yönelimli psikoterapiye verdiği olumsuz tepkinin en iyi açıklaması, nihayetinde "sınırdaki kişilik bozukluğu" tanısı oldu.

Sherry destekleyici psikoterapi ve ilaçlı tedavi takibi için beni haftada bir görmeye devam etti. Genel olarak artık daha az

kaygılıydı ve gerçekliğe daha hâkim gibiydi. Kocası uzun bir iş seyahatine gittiği zaman antipsikotik ilacın dozunu arttırıyordum., böylece Sherry eski bar ziyaretlerine dönüş yapmıyordu... Tabii bildiğim kadarıyla. Aslında öyle iyi bir gelişme kaydetmişti ki biraz geçmişini irdelemeye bile başlamıştım. Anne babasının Sherry 12 yaşındayken ayrıldığıı öğrendim. Loch- ton erken yaş travması konusunda kısmen haklıydı. Ne var ki Sherry bir sonraki seansa mini etek ve topuklu ayakkabıyla gelince hemen geçmişini irdelemeyi bıraktım ve ona hâlihazırda ki kaygı ve korkularıyla başatmede yardımcı olmaya odaklandım. Benimle bir yıl daha süren terapinin ardından Sherry banliyöde, kendisine daha yakın birine gitmeye başladı. Onun gidişini görmek beni bir yandan üzdü çünkü terapi nihayet artık iyi gi- diyordu ve hayatı nispeten istikrara kavuşmuştu. Ama bir yandan da rahatlamıştım O tokadı hiçbir zaman unutmadım ve atacağım küçücük bir

yanlış adımın onu gerçeklikten psikotik sanrıya sürükleyebileceğinden daima korktum.

şimdi anlıyorum ki Sherry ile çalışma konusunda beni en çok rahatsız eden şey, ilk teşhisimin doğruluktan o kadar uzak olması, gözetmenimin de duruma hâkim olamamasıydı. Haftalar boyu küçücük bir odada tanıdığımı sandığım biriyle oturmuştum ve o insan sonunda bambaşka biri çıkmıştı; davranışları kestirilemeyen, ciddi anlamda rahatsız ve potansiyel olarak tehlikeli bir kadın. Genel olarak bana yanlış geldiğı halde, Lochtonün öneri ve talimatlarını yerine getirmiştim.

“Seksi bakış” olayı bana terapist olarak kendi sezgilerime güvenme konusunda çok şey öğretti. Loch Ness Canavarı sonunda kısmen haklı çıktı ama gözetmen olarak onu bıraktıktan sonra anladım ki kimse kusursuz değildi; ünlüleri ve politikacıları

tedavi eden bilmiş profesörler bile...
Sherry'nin suratıma attığı tokat canımı
yakmıştı ama gözümdeki perdeyi de
kaldırmıştı ve ben ilk defe kendimi
gerçek bir psikiyatrisi gibi hissetmeye
başlamıştım.

İKİNCİ BÖLÜM

Kafa üstü duran çıplak kız

1979 Bahar

PSİKİYATRİ BÖLÜMÜ ASİSTAN DOKTORLARININ
KAHVE ODASINDA çözdüğüm
bulmacanın ortalarına gelmiştim. O
günkü uzman doktor Mike Pierce'tı
ve şimdi dışarı çıkmak üzereydi.

Bense 11 saattir görev başındaydım ve daha 13 saatim vardı. O sırada hoparlörden tanıdık bir anons duyduk: “Psikiyatri altı no’lu odaya.” Güvenlik görevlileri yeni gelen birini özellikle taşkın gördüklerinde hastayı hemen 6 No’lu odaya altıldadı. Delişmen hasta buraya kapatılarak gözetim altında tutulurdu.

“Altı numaralı oda. Sıra sende Small” dedi Mike.

“Ah, en sevdiğim şey” dedim.

“Altı numaralı odanın berbat bir şey olduğunu düşünüyor olabilirsin ama inan bana... Gerçekten de öyle” dedi Mike alaycı bir gülümsemeyle.

“Yok canım, çocuk oyuncağı benim için” dedim, bir yandan evhama kapılarak.

“Merak etme, seni beklemeyiz” dedi Mike, arkamdan.

Acil odasına girdiğim sırada birkaç hemşire telaşla yanımdan geçti.

Koridordaki sedyelerden birinde ağlayan bir çocuğun bandajını saran cerrahi asistanının yanından geçtim. Bir başka doktor bağırarak acil destek arabası istedi. Acil servis ise inleyen hastalardan, hemşirelerden ve asistan doktorlara emirler yağdıran görevli doktorlardan oluşan bir kakafoniydi. İşte size tipik bir Çarşamba akşamı.

Kalbim küt küt atmaya başladı. Bu yeni hastayla tanışmaya hevesliydim ama bir yandan da korkuyordum. 6 No'lu oda bazen ürkütücüydü, hemen her zaman zorluydu ve hiçbir zaman sıkıcı değildi. 6 No'lu oda çağrısı her anlama gelebilirdi; cebinde kebab şişi saklayan ajite bir şizofrenik katil, bir şişe Valium gizleyen intihara meyilli bir bipolar veya çekilme yaşayan ve üstünüze kusmak üzere olan bir eroin bağımlısı... Tıp eğitimindeki talihsiz ama geleneksel bir geçiş töreni yüzünden en az deneyimli doktorlar - örneğin ben- en zorlu ve mücadelesi

güç hastalarla boğuşmak zorundaydı.

İmkânsız gibi görünen durumlarla başa çıkabilmek için ben genelde kitap bilgime başvurur, hastaları resmi ve klinik bir tarzda tedavi etmeye yönelirdim. Freud olsa hastalanma yardım etmek isteme ama zarar vermek istememe yönündeki kaygıyla başetmede entelektüalizmi bir savunma mekanizması olarak kullandığımı söylerdi Ne de olsa her doktor gibi beni de muazzam bir bilgiyi basit bir tanıya ve tedavi planına dönüştürmek gibi göz korkutucu bir görev bekliyordu. O günlerde hangi savunma mekanizmasını kullanırsam kullanayım, arada bir insancıl tarafım ortaya çıkıveriyordu ve sanırım hastalanma en çok faydası dokunan anlar da bu empati anlarıydı. Kariyerimin ilerleyen safhalarında daha çok deneyim ve özgüven kazandıkça hastalarımı dinleme ve anlama konusunda daha iyi bir noktaya

geldim.

6 Nolu odanın dışındaki hemşire bölümüne vardığımda

öyle gergin ve telaşlıydım ki başhemşire Judy Nelson alnımı silmem için bana bir peçete uzattı. Judy 12 yıldır acil servis hemşireliği yapıyordu ve benim gibi yüzlerce çaylak asistan doktorun 6 No'lu oda ile mücadele edişine tanıklık etmişti. 30'lu yaşlarında, boşanmış ve çok hoş bir kadındı. Genel hoşluğun ve alaycılığın mükemmel bir dengesine sahipti. Ondan ayrılan insan tam bir ahmaktı.

Judy hasta takip çizelgesini uzattı. "Kadının kimliği belirsiz, 20'li yaşlarında. Polisler onu North End'de kendi kendine anlamsızca konuşurken bulup getirmiş. Aklımda olsun da oralarda anlamsızca konuşmayayım bundan sonra."

Judy'nin kayıtsız tavrı beni rahatlattı, çizelgeye göz attım.

Polisler hastayı perişan halde Boston'un North End sokaklarını arşınlarken bulmuşlardı. Bulunduğu yer hastaneye yakın bir İtalyan mahallesiydi. Acil servis görevlileri kadının ambulans yolculuğu sırasında sürekli çığlıklar attığını ve giysilerini çekiştirdiğini not düşmüşlerdi. Kadın çığlıkların arasında çok terlediğini söylüyordu, oysa dışarıda sıcaklık dört derecelerdeydi. Acil görevlileri hastayı kısa bir muayeneden geçirmiş, ajite ve sıradışı davranışlarının dışında anormal bir şey görememişlerdi.

Koridoru geçerek 6 No'lu odaya geldim. Diğer acil muayene odalarından farklı olarak bu odanın kapısında, psikiyatri hastalarını içeri girmeden kontrol edebilmek için kaydırılarak açılan ahşap bir panel vardı. Paneli açtım ve 19-20 yaşlarında minyon bir kızın çırlıçıplak kafa

üstü durduğunu gördüm Gördüğüm manzarayı idrak etmem bir dakika kadar sürdü. Güleyim mi, kaçayım mı bilemedim. Paneli kapamadan önce kızın aslında gayet iyi dengede durduğunu fark ettim. Arkamı dönüp gördüklerimi anlamaya çalışarak, koridordaki sedyelere ve hastalara bakmaya başladım.

"İyi misiniz Dr Small?" dedi Judy.

"İyiyim. Sadece içeri girmeden önce çizelgedeki bir şeyi kontrol etmek istiyorum."

Ama iyi değildim. Çıplak amuda kalkmak ne demekti? Davranışın, benim anlayamadığım psikolojik bir önemi mi vardı? Kız bir şey anlatmaya mı çalışıyordu yoksa tamamen aklını mı kaçırmıştı?

"Judy her ihtimale karşı buraya birkaç güvenlik görevlisi çağırabilir misin? Hasta için de bir önlük getiriver lütfen."

Tekrar küçük pencereyi açtım.

Hasta hâlâ kafa üstü duruyor, yüzünde boş bir ifadeyle kapıya bakıyordu. "Merhaba. Benim adım Dr Small. Bu gece görevli psikiyatrist benim."

Tepki yok.

"Beni duyuyor musun? İçeri girip sana birkaç soru sormak istiyorum" dedim.

Yine tepki yok.

Tamam, kabul, içeri girmeye korkuyordum. Judy de olanları izliyordu. Kimliği belirsiz hastanın bu tuhaf davranışları, her an her şeyin olabileceğini gösteriyordu, örneğin, aniden saldırganlaşabilirdi. Bir an için gözümde öne doğru atılıp beni boğmaya çalıştığı canlandı. Ancak çıplaklığı da ona savunmasız bir hava veriyordu. Hastayla konuşmalıydım ama önce içeri girmem gerekiyordu.

Birkaç derin nefes alıp sakinleştim ve bazen hastaya kontrolün karşısındaki görevlide olduğunu

göstermenin, abartılı bir sahne yaşanmasını engellediğini hatırladım. Judy sonunda bir önlükle ve yanında iki güvenlik görevlisiyle geldi; Joe ve Cari. İkisi de asistan doktorlarla dalga geçmeye, bizi zorda bırakmaya bayılan Boston'lu adamlardı. Hastalar kontrolden çıkarsa onların yanımızda olması bize kendimizi güvende hissettiriyordu.

Kapıdaki küçük pencereden içeri seslendim. "Ben şimdi bir hemşire ve görevlilerimizle içeri geliyorum. Kafa üstü durma-

yı bırakmanı istiyorum senden." Kız hiç kıpırdamadı. Odanın bir köşesine attığı kirli, yırtık giysileri fark ettim.

"Sedyenin üstüne bir hastane önlüğü koyacağız, istenen kendin giyersin, istersen hemşire yardım eder." Ne yapacağı kestirilemeyen psikotik hastalara seçenekler sunmanın kimi zaman onları hahisinasyonlarından ve

sanrılarından kopardığını, genel olarak on lan daha mantıklı olmaya yönlendirdiğini öğrenmişim

Kimliği belirsiz hasta tepe üstü boş boş bakmayı sürdürür- ken, ekibimiz yavaş yavaş odaya girdi. İçeride sadece tekerlekli bir oturma ve metal bir sandalye vardı. Judy başı çekerek önlüğü sedyenin üstüne koydu. Cari ile Joe köşeleri tuttular. Ben de açık kapının önünde durdum. Her ne kadar o sırada amacım hastanın odadan fırlayıp gitmesini önlemektiyse de geri dönüp baktığımda bir yandan da bilinçaltında kendime bir kaçış imkânı sağladığımı fark ediyorum.

Sayısal üstünlük taktığı işe yaramış gibiydi. Judy hastanın yanına gitti ve bir jimnastikçiye asistanlık eder gibi nazikçe hastanın doğrulmasına yardımcı oldu. Kızın giyinmesine yardım ederken de kısık sesle konuşarak, “Böyle güzel san buklelerin olduğu

için çok şanslısın" dedi. Ardından isimsiz bayanı sedyeye götürdü ve "Otur bakalım tatlım, rahat et" dedi.

Ben de sandalyeyi çekerek biraz hastayı gözlemledim. Saçı mat ve kirliydi, ayak bileğinde de bir kelebek dövmesi vardı. "Bana ismini söyler misin?" Yanıt alamayınca devam ettim. "Buraya nasıl geldiğini biliyor musun?"

Kız içerisinin ne kadar sıcak olduğuyla ilgili bir şeyler mırıldandı.

"Haklısın, sıcak burası" dedim. "Bir vantilatör getirtmemi ister misin?"

Boş bakış ve sessizlik.

"Aramamı istediğin biri var mı?"

Hasra bir an için seğirince sonunda gerçek bir şeyler söyle, veeek tandım ama yine bir şey olmadı. Joe ile Cari besbelli boş çabalarımın bayağı eğleniyorlardı ama kahkahalarımı bastır, mayı boşandılar. *Judy'ye* bakmaya cesaret bile edemiyordum.

~~Çünkü~~ ^{Çünkü} ~~başlamıştım~~ doğrusu. Hastaya yardıma al. maya

çalışırdım ben, hastane görevlilerini eğlendirmeye değil. ~~Kın~~ ~~başlamaya~~ yönelik bitmek bilmez karşılıksız gelişmelerimin «onanda fiziksel muayeneye başladım ve nabzına halaaak için hastanın bileğini tutup kaldırdım Eli nemliydi Didenai «e ayak bileklerini kontrol ettiğimde derin tendon sıklıkla normal olduğuna gördüm. Hasta kol ve bacak gikainB ~~de~~ ~~Kın~~ ~~mepdt:yardma~~ olmadı ama sonuçta onda hafif yüksek bir kalp hızı ik düşük bir ateş dışında fiziksel bir sorun ~~pötemttbB.~~

O ~~gaa~~ dek yüzlerce muayene yapmıştım ama hiçbirini burna ~~ptrip~~ değildi Hastane görevlilerinin karşısında ça- yetmiyormuş gibi, hastamın aklı da başka yerdeydi ~~Km~~ ~~batınle yöritemedipm~~ için yürüyüşünü gözden geçi- ~~rwawfaw~~. Yapabikem bu muayene çeşidi beyin problemlerini nrUşa çrimabümüi - yana açık adımlar hidrosefalın, ayak sürü- ae ~~Pnkimoo M~~»*** olabilirdi- ama

hastanın nörolojik ola- ok ka& atfa
donmada hiçbir sorunu olmadığını
biliyordum. Omm *ftoçtkiükiea kapak*
olduğunu anlamıştım ama tam ko-
nuşanda afallamış durumdaydım.
İşunlar pek çok nedenden dolayı
gerçeklikle bağlantılarını
yiMtfaiküler. fttzea şiddetli
depresyon, stres ya da travma insa-
m uçlara *Oebuır* ve kışı başkalarının
delilik gibi gördüğü çar- jfttıJmtt bir
zıbuud duruma kaçış yapabilir.
Ancak psikoz gibi z&md
semptomların «on kertede fizikıd bir
nedeni vardır. Aıfend» pdf
adliyet kendini ilk etapta
MİM zihinsel
~~rakturirir~~ befertilenyle *pOftenr;*
hezeyan, akıl karışıklığı, dep-
«*i^k*7Ei,p«koz veya panik atak.
Psikolojik semptomların çeşitli
fiziksel nedenlerini hatırlayabilmek
için yaygın olanlardan kendime bir
kısaltma oluşturmuştum; WHHIMP.

Harflerin her biri hezeyanın tıbbi nedenlerinden birinin baş harfiydi: *W* kronik alkol kullanımından doğan beyin hasarı Wernicke ensefâlopatisiydi. *H'* ler hipersensitif (aşırı hassas) krizin (aşırı yüksek tansiyonun beyne kan akışında akut düşüşe neden olması) ve kan şekerindeki dengesizlikten doğan *hipogliseminin* baş harfleriydi. *I* ise inme, tümör ve kanama gibi intrakraniyal (kafa içi) lezyonlar olabileceğini hatırlatıyordu. *M* menenjitin baş harfiydi, bu da beyin ve beyni saran zann enfeksiyonlarıyla ilgiliydi. *P* ise zehirleri temsil ediyordu ki bu da eğlence amaçlı uyuşturucu kullanması muhtemel bir genç için, elbette ki listenin başını çeken olasılıklardan biriydi

İsimsiz hasta aniden öksürünce hepimiz sıçradık. Kızışimdi dosdoğru bana bakıyordu ama hâlâ konuşmuyordu, işaret parmağını tam

önünde soldan sağa hareket ettirdim ama gözüyle takip etmedi. Gözlerinin hemen önünde parmağımı şaklattım, hiçbir tepki vermedi. Aniden el çırpıtımda ürktü ve göz kırptı, böylece tepki almış oldum. Beyin tümörü veya iç kanama olasılığını ortadan kaldırmak için tomografi istedim.

Kızın hafif ateşi enfeksiyona işaret ediyor olabilirdi ama menenjitin tipik belirtisi olan boyundaki sertlik yoktu. Hastanın sıcaktan şikâyeti ve çıplaklığı, aşırı aktif tiroit kaynaklı sıcak toleranssızlığının belirtisi olabilirdi. Kan testleriyle bunu da ihtimaller arasından eleyebilirdik. Toksikolojik tarama için idrar numunesine ihtiyacımız vardı ama bu kızın bir kaba idrarını yapması imkânsızdı. Kateter bağlamak gerekiyordu, Judy hastayı iki güvenlik görevlisi tarafından tutulmanın utancından kurtarmak için biz

erkekleri odadan çıkardı ve kateter için iki kadın asistan doktordan yardım istedi. Ayrıca hastada anemi, tiroit bozukluğu ya da zihinsel durumu değiştirebile-

hngt-

a.Mrfeîmyasaldengesizlikkoîmadıgını garantiye abcafc laboratuar testten için de kan aldı.

Bense laboratuar sonuçlarını beklerken bir kez **daha** konuşmayı **denemeye** karar verdim. Görevlilerle **birlikte** yeniden 6 oolu **odaya** girdik. Joe ile Cari ın gayretlerimin yine suya **düştüğünü** görmek için can attığımı hissedebiliyordum. Hastaya daha az resmi davranmaya çalıştım ve portakal suyu ikram «tim. Kız sonunda bana tepki verir **gibi** oldu. Bardağı içm elini ağır ağır kaldırdı, önce küçük bir yudum aldı sonra bardağı kafaya dikti.

'Çok susamışsın galiba" dedim. Görevliler yine karşılıksız sorular duymayı bekleyerek bıyık altından

güldüler ama hastaom tam değişiyor gibiydi. Boş bakışlarının yerini şimdi araştıran bakışlar almıştı, önce odaya göz gezdirdi, vücudu gerginleşti, kaşları çatıldı.

Bir yerlere doğru gidiyormuşuz gibi hissettiğim için gayn resmi tonla konuşmamı sürdürdüm. "Belki artık konuşabiliriz, ne dersin?"

İsimsiz bayan aniden yerinden fırladı ve üstündeki giysi eksikliğinin farkına vardı, önlüğü sıkıca vücuduna dolayarak, "Neredeyim ben? Sen kimsin? Neler oluyor?" dedi.

Ekibi etkilediğimi hissedebiliyordum. O anda basiretli, yılmaz, zamanlaması mükemmel mülakat becerimle bu inatçı çıplak kadın vakasını çözdüğüm için gururlanmalıydım. Psikiyatrisi olarak oynadığım rol sırasında söylemiş olduğum bir şeyin, bu sannlı, sessiz kadını normal bir insan

gibi konuşturmuş olmasından gurur duymalıydım. Elbette okula gitmiş, kitaplar okumuş, sınavlardan başarıyla geçmişim ama şimdi gerçek dünyada doktoru oynuyordum ve bir hastayı gerçekten düzeltmişim. Ne yazık ki söylediklerimden hangisinin işe yaradığını bilmiyordum.

Hasta bardağı uzatıp, “Daha” dedi.

O anda km konuşturan şeyin söylediğim değil, yaptığım bir şey; daha açık söylemek gerekirse 'portakal suyu’ olduğunu anladım. Verdiğim bir bardak portakal suyu kızın tuhaf davranışına neden olan şeyin anahtarıydı. Kan şekeri düşen hasta, akut hipoglisemi yaşıyordu.

Hastanın hastane gömleğinin küçüklüğünden rahatsız olduğunu fark edince Judy'den doktor Önlüğü getirmesini istedim. Judy kızın giyinmesine yardım ederken güvenlik görevlileriyle odadan çıktım. Elimde bir bardak daha

portakal suyuyla geri döndüm ve hasta onu içerken ben de sedyenin yanındaki sandalyeye oturdum. Hastamız şimdi daha sakindi.

Ona bir kez daha adımın Dr Small olduğunu söyledim ve kendisiyle ilgili sorular sordum. İsmi Katie Genaroydu. 19 yaşındaydı ve ailesinin North End'de işlettiği pastanenin üzerindeki evlerinde yaşıyordu. Bir yandan yan zamanlı garsonluk yapıyor, bir yandan da oyunculuk dersleri alarak, rol verildiğinde sahneye çıkıyordu.

.Sanrının nedenini daha iyi anlamak için sohbeti uzattım. "Katie, tıbbi bir hastalığın var mı?" dedim.

"Neden sordunuz?"

"Çünkü bu akşam hastaneye getirildiğinde hezeyan içindeydin. Sokaklarda anlamsızca konuşarak dolanıyordun ve az önce portakal suyunu içtiğinde kendine gelebildin"

"Tüh. Şu aptal diyabetim yüzünden yine. Muhtemelen in-

sülin iğnemi yapmadan önce yeterli kahvaltı etmedim.”

“Daha önce de oldu mu bu yani?”

“Bir iki defe.. İnsülinimi her zaman doğru alamıyorum, o yüzden ara sıra başım dönüyor, terliyorum” dedi.

“Ne zamandır var diyabetin?”

“Bir yıl kadar önce öğrendim.”

Diyabetiklerin vücudu yeterince insülin üretemez. İnsülin kandan şekeri alarak enerji için hücrelere gönderen doğal bir

«Arat harwcw>A»r- İma bor
ymekttñ «um yeteri* miktar I> plar
wyı lirtmuhitruł <mtlıwıkn
kırıtılñf gen ginden Ul Mb «MM
«den» bnaitiü glikoz düzeyi aniden
geçebilir Şefcer beynin ana enerji
kaynağı olduğundan, beyin şeker
ınyıma düşmesi Katie'yi amnezi
odaklı bir nfıjı Bküfcemifft
i*örtakal nıyı is« durumu anında
düzelt ııi |. ini unııırn nnem ıl hık y tu

mı (tı Büyük bir pıl ıy **ıu** **ık** boşan değildi benimkisi ama hastaya doğru tedavi uygulamış- tu»; o **sırada bunu** bilmesem bile...

'Öğrendiğimde çok şaşırdım çünkü ben oldum olası sağlık ılıfajyftMiiir*

'**Sağlık delisi** atmak iyi **bir fey** ama kan şekeri seviyeni ya- **kından takip etmessen** diyabetik semptomlarını kontrol akına »**tanıtlı** hiçbir yaran **obur Ateşle** oynuyorsun Katie, dikkat etmezsen ötebilirsin *

'**Annem** gibi konuş tunuz, O da beni sürekli oyunculuk için ince kalabilmek adına insülinünle oynamakla suçluyor. **Saçmalık/**

Kum çok ince olduğunu fark edince annenin söylediği şeyin gerçekten saçmalık olup olmadığım merak ettim. "Ebeveynin gibi **konuşmak istemem doğrusu**. Sadece diyabet konusundaki **doğrulan** bildiğinden **emin olmak** istedim- **Bu hastalık senin** yaşında başladığında

genelde kalıtsal olarak aktarılmış oluyor* dedim«

'Halamın 40'h yaşlarında diyabeti çıktı ama o aşın kiloluydu ve babamın pastanesinde çalışıyordu."

Judy Katie ye getirdiği sandviçle içeri girdi ve bana da laboratuvar sonuçlarım uzattı. Tahmin ettiğim gibi Katie'nin kandaki glikoz seviyesi kırk beşti; normalin hayli akında.

"Katie seni Judy'le tanıştrayım. Geldiğinde seninle o ilgilendi. Judy hastama Katie Genaro. Ailesiyle birlikte North End de yaşıyor. Genaro Vu bilir misin? Onlann aile pastanesi**

"İnanmıyorum" dedi Judy. kendinden geçercesine. 'Babanın biskotbleri benim sonum olacak, biliyor muson?"

"Giysiler ve her şey için çok teşekkür ederim. Deli gibi dav- randıysam özür dilerim."

"Hiç önemli değil hayatım. Doğru yere geldin. Bir ihtiyacın oluna ben hemen dışarıdayım."

Judy nin Genaros ile ilgili imayı anlayıp Kabe'nin ailesiyle temasa geçeceğini umuyordum. Aile muhtemelen kızlarını merak etmişti »e gelip alacaktı,

‘Kabe, buraya ilk geldiğimde sen kafa üstü duruyordun.” Km daha faaia atandırmamak için çıplaklıktan söz etmedim.

Katie güldü. “Aman Tanrım, yoga dersi alıyorum da, bazen gevşemek için amuda kalkıyorum.”

Katie sandviçini yemeye başladı, ben de notlarımı yazmak üzere koridora çıktım. Kızın amuda kalkma hareketinin psikolojik bir önemi yok gibi görünüyordu. Hastanın diyabet konusunda endokrinolog ve beslenme uzmanı ile de görüşmesi gerektiğini düşünüyordum. Judy, Bay ve Bayan Genaronun yola çıktıklarını söyledi. 10 dakika kadar sonra Katieyi yeniden kontrol ettim. Bileriyle yüzünü örtmüş, sedyede dinleniyordu. "Neyin var

Katie?" dedim.

Gözyaşlarını sildi. "Hayatım tam bir felaket Şu diyabet olayıyla bir türlü başa çıkamıyorum. Aktris olup oyunculuk derslerimin parasını kendim ödemeye çalışıyorum ama annemi hiçbir zaman memnun edemiyorum."

"Nasıl yani?" dedim.

"Bu gece olanlar onu yine hayalkınlığına uğratacak. Zaten başka bir işe yaradığım da yok" dedi. "Anneme göre aktris olmak saçmalık; üniversiteden kaçmak ve hayat boyu garson olmak için bir mazeret Aslında çok komik çünkü eskiden kendisi de oyuncuymuş."

Çağrı cihazıma yine acil durum Çağrısı geldi. Kabe'nin ba- ·İR Mtıfvmisna
«mı OEFTERİ

«t bu acil «rv» hastasından çok daha karmaşık bir vaka oldu. gunu görebiliyordum. Fakat işime devam etmek istiyordum. Sonusta portakal suyu zaferim elde etmiştim ve orada

kalmaya devam ettiğim takdirde Katie'nın ailevi ve tıbbi sorunlarına takılıp kalacaktım.

Bir yandan fırsatım varken çekilmek istiyordum çünkü Katie nin diğer sorunları için psikiyatrik açıdan bir kahraman olabileceğimden emin değildim. Hem kahve odasında anlatacak güzel bir hikayem de vardı artık. Ama bir yandan biliyordum ki daha iyi bir psikiyatr olabilmek için kalıp bu zorlukla yozlaşmeüydim. Bu yüzden de kaçıp gitmek yerine çağrı cihazımı susturdum ve 'Annenin kariyerini desteklememesi sem çok üzüyordur herhalde* dedim.

Sözlerim gözyaşı selim iyice coşturdu. Katie'ye bir mendil uzatıp bir süre ağlamasını bekledim.

'Doğru sokuyorsunuz Dr Small. Gerçekten çok üzüyor. Kimse anlamıyor bunu.'

'Katie, bence duyguların hakkında konuşabileceğin biri olursa senin için iyi olur. İstersen bu hafta görüşelim seninle.

Duşunur müsün böyle bir şeyi?" Katie "evet" anlamında başını salladı, o sırada kapı ardına kadar açıldı. 40'lı yaşlarında bir kadın ile kocası telaşla içeri girdiler.

Katie, nasıl merak ettik seni! Nereye gittin, başına neler geldi bilemedik." Bayan Genaro kollarını, sıkkın ve rahatsız görünen kızının boynuna doladı.

Anne, iyiyim ben. İnslinimle ilgili bir sorunum oldu yine. Sem Dr Small'la tanıştırayım. Kendisi bana neler olduğunu buldu... Bundan sonra psikiyatristim olacak benim."

Ner dedi Katie nin annesi. "Psikiyatri* te ihtiyaçın yok kı

■ . k)an '^kin. Bayan Genaro bana baktı. "Neler oluyor? Katie nin ne iş. var burada?"

Cevap vermekte tereddüt ettim. Katie ile daha yeni doktor/

hasta ilişkisi kurmuştum ve hastamın bana söylediklerinin gizli kalacağını bilmesini istiyordum, öte yandan, ortada tıbbi olarak acil bir durum vardı ve aile de belli ki endişeliydi. Ben seçeneklerimi gözden geçirirken Katie yardımuma yetişti.

"Glukozum çok düştüğü için buradayım.'

Bay Genaro ilk defa konuştu. "Ama hayatım, yine acil odasındasın?"

"Kahvaltıda az yemişim, biraz kafa karışıklığı yaşamışım, bu yüzden de Dr Small'u çağırmışlar. Şimdi iyiyim ama..."

Annesi tatmin olmamıştı. "Ama niye kimse beni aramadı?"

"Aradık Bayan Genaro, ilk fırsatta aradık" dedim.

"Eh, yeterince vakitli aramamışsınız.

Dava etmem lazım bu hastaneyi."

Katie'ye döndü. "Sen de cezalıydın küçük hanım.

Belli ki aynı anda hem insülininle hem de aptal garsonluk işinle başedemiyorsun."

Katie annesinin eleştirisi üzerine gerginleşti. "Bana ceza veremezsin anne. 20 yaşına geldim artık."

"Benim çatımın altında yaşadığın sürece ne istersem onu yaparım."

"Bak hayatım" dedi Bay Genaro karışma, "Katie'yi bulduk, kimseye bir şey olmamış. Gel şimdi eve gidelim, gerisine yann bakarız."

Katie ye kartvizitimi verdim, annesi Katie'ye getirdiği kıyafetleri giydirirken ben Bay Genaro ile 6 No'lu odadan çıktım. Bay Genaro

dışarıda bana yardımım için teşekkür etti. Bense acil servisten ayrılmadan önce Judy'nin Katie'ye diyabetle ilgili gerekli bilgileri vermesini sağladım.

Kahve odasına dönerken acil servisin artık sakın olduğunu fark ettim. Yorgunluktan bitap düştüğüm için kanepeye uzanıp biraz gözlerimi dinlendirmeye karar verdim.

"Small. Uyan. Berbat görünüyorsun." Sabah olmuştu ve Mike az önce hastaneye gelmişti. Bütün gece kanepede uyuya-kalmıştım ve hir sonraki mesaim başlamak üzereydi.

"Saat kaç?" dedim.

"Saat duş saati İğrenç dunundasın."

Mite bana bir bardak kahve uzattı, kahveyi alıp duş yapmak ve üstümü değiştirmek üzere asistan doktorlar odasına gittim Günün geri kalanında nöbetle geçen her gecenin ertesi yakama yapışan kronik yorgunlukla mücadele ettim. Hareket ettiğim sürece sorun

yoktu ama uzun uzun oturursam gözkapaklan- mı açık tutmaya kendimi zorlamam gerekiyordu aksi takdirde uyuyakalıyordum. Günümüzde artık asistan doktorların hastaları ilgilenirken bu derece yorgunluk yaşamasını önlemek için nöbet saatleri sınırlandırıldı.

Aklım sürekli Katie Genaronun acil servisteki sıradışı haline gidiyordu. Kızın uğraştığı duygusal sorunlar oldukça karmaşıktı. Ona gerçek anlamda yardım edebilecek kadar tecrübeli olduğumdan emin değildim.

CBMA **SÜİÖ AYAKTA TEDAVİ GÖREİ** hastalara baktığım gündü ve öğleden sonra Katie ile randevum vardı. Sonunda hasta bakmam için bana ayrılan özel bir ofise terfi etmiştim. Odanın penceresi olmasa da içeride eski yüzlü bir koltuk, iki metal sandalye, küçük bir sehpa ve masa, telefon, mendil kutusu gibi diğer gerekli eşyalar vardı. Ortama resmi bir görüntü katabilmek için duvara birkaç diploma

astım, masamın arkasındaki raflara birkaç psikiyatri kitabı yerleştirdim.

O güne dek birkaç psikiyatri vakasıyla çalışmıştım ama hiç tanımadığım insanların güvenini kazanmak ve 50 dakikalık seanslar içinde en gizli sırlarım dökmelerini sağlamaya çalış* inak bana hâli tuhaf geliyordu. Ne diyeceğimi bilemediğim zamanlarda başvurabilmek için dünde bir kopya kâğıdı olsa, diye düşündüğüm bile oluyordu.

Klinik sekreteri telefonumu çaldırarak Katie nin geldiğini haber verdi, ben de onu karşılamak üzere dışarı çıktım. Katie bir kot, bir süveter giymişti ve oyuncu olmaya çalışan herhangi güzel, sarışın, 19 yaşında bir kız gibi görünüyordu.

Küçük ofisime geçip oturduk, Katie konuşmaya başladı. “Nasıl yapıyoruz şimdi? Gördüğüm kadarıyla kanepe falan yok. Ben burada oturup konuşuyorum, siz de not mu alıyorsunuz? Yoksa siz mi bana sorular

soruyorsunuz?*

"Temel olarak senin duyguların hakkında konuşuyoruz ve hayatında neler olup bittiğini tartışıyoruz."

"Tamam" dedi.

"Ee, kan şekerin ne durumda?*" dedim.

"İyi. Yakından ilgileniyorum ama annem geçen gece olanlar konusunda dırdın kesmiyor bir türlü. İşi yüzüme gözüme bulaştırmışım, neredeyse ölüyormuşum... Hatta tüm bunları dikkat çekmek için yaptığımı bile düşünüyor." "Eh, birkaç defa acile gelmişsin ama" dedim.

"Hepsi kazaydı onlann. Dikkat çekmeye falan çalışmıyordum. Çalışsam bile fark etmezdi zaten."

"Nasıl yani?" dedim.

"Hayatım boyunca annemi memnun etmeye çalıştım ben. Küçükken pastanede ona yardım ettim, bütün derslerimden tam not aldım, haftada iki defa dans dersi aldım ama annem bunları fark etmedi bile. Ona oyuncu

olmak istediğimi söylediğimde benim adıma mutlu olur diye düşünmüştüm."

"Ne oldu peki?"

"Sinir krizi geçirdi. Üniversiteye gitmeyip doğru dürüst bir işe girmedığım için hayatımı mahvettiğimi söyledi."

"Ama annen de eskiden oyuncu değil miydi?"

"Evet, ama babamla evlenip hamile kalınca bırakmış. Şimdi pastanede çalışıyor. Hiç mutlu değil."

"Olabilir Katie ama isteyerek ya da istemeyerek diyabetine dikkat etmediğin zamanlarda annenin tepesini attırdığın kesin "

*HagK, jbu hnacB kaa <Ak|m
di^mmdm^atamt ftyfc, yapara. wv
aam? ibnr ağaca frsmrt sâts '
"Sn-ae acü* ğp»r«f» r*srrae brşrr*
dedi Kafir
Ik^joijaKaattbliB^d^hBir* Katır
cen» «waf»iny^<im<-. 'Al-
Tfni+++Vrt.U ^

AMM»

„Încercăm să scriem ceva nou. Că
societatea noastră este în schimbare.”

m^n,«_MM^uilifi.1. «npir
waihwiáf» p>lr_M. Pîr« u_h
»SMOMBşaiup&pşanMşJ*
Hiffc 1 aunı mrrrihrı» üi-ürlü TT
frrrhnrr imi İrim – iſ ÇAŞB*m~
ga&^'1iatfgOw ç >lifrj'nrrnı – 1 1
ğ? Hayat heww>
şapfem*««■» W– pn*nwfw hr tmfä R*w»
imrıy»ı

kakamvor' ^vebana çıkıştL
Otom ^reğfeff: sistrîeaişfae
şaşırmuş, «od fananem onu
Astekiemedigim; şefcfcadr
anfarfeğtm bak etmiştim. Hemen
çklana nayaü kopya Idftbm»
yfıdS«. “Neden seni kıskanırını
ıftıfıMBİynı nm^Bn mra ımırımı
rtomkimwi) çibijıfı Derin bor nefes
aidi ve “Geçen yıl Coñonial
Theatre’de bü- yit far ayımda rot
aimaşım- Bram Stofcerm
Draatia’sau sahneliyorduk. Benim
rokim küçüktü ama tiyatro büyük
bir tiyatroydu ve ben de çok

heyecanlıydım. Açılış gecesi için annemle babama da bilet aidim.*

"NegüzeT dedim.

"Evet ama..." Katie nm yüzüne üzgün bir ifade geldi, başını başka tarafa çevirdi.

'Ama ne, Kabe?*

'Safcneye çıktığımda babamın yanındaki kokucun boş olduğum gördüm. Annem güya başı ağrıdığı için gelememiş-"

Kabe ağlamaya boşladı, ben de mendil kutusuna ona doğru it*

İİ | -١٤ "Baş - r T**!""*rrİİİ-ıfc - -İkİİ
jn hıyı

■MKHİL* Bw-Aı|w^|||aIMMAA
TbfeJry«^

tnoMididriaıçıftarif için

ıt^AdiHİ^ıat|MMİaç loaMvT

Bir yedoe *mfumınşnu ffbı fanstân*
mu hssp yftait ~~anıenık~~ gıktığmdm t
man degjttmu Anfa mak mkt*
büt'ıaB «ntaik iınkınwV, besâs de ğkc
t» ğkar yfck.

'SaaritnM^limaM^İEMİMiNeraıtf'

*Gdcc»|)» awaı. Om y» aü «kbaJatı

paltoyadır

i(iBiik'Dişnccf(ibbakdnb^*Am
M^MnKB ba hiç de ima btr fıkır deijjl.
Onsa beruiem çok üatEvaci rar tt- npift B«n
«ze iuber«cnmL*

Ertesi hafta adi «mı mutırı datcde
ır –nrri Sah ojfr- leden soon sabah
gelen hastalar* ifwrz feteişö w ba^ka
~~hatfany~~ yokta. Mtke Ptencele «Hlınç
almak içra kaşedeki ~~Julcina~~ kadar
gittik. Parayı ~~odrdıktm~~ soma
aa~~ı~~[^]~~knaam~~ ahp dianda bir banka
otııdık.

**“Geçen hafta amoda kalkan gpbk bir
kna bihnı pın dey- doğama gpre. Nesi v
arm ış kmaT dnbMike.**

“Bir bardak portakal suyu verdim,
iyileşti. Akut hipoglisemisi var.”

**“Afenn sana Small” dedi Mike.‘Sonra
takibini yaptın mı”**

‘Evet, aslında” dedim. ‘Ayakta
tedari kliniğinde tedavisine
başladım. 19 yaşında ve annesiyle

seperasyon sorunları var. Bir somaki seansa annesini de getirecek."

"0£ sana iyi şanslar o zaman. Ses geçirmez bir oda ayırtsan iyi edersin.*

"Kötü fikir mi diyorsan yani?" dedim. Mike'm gözetmenliği ve «merileri genelde sağlamdı.

"Kötü fikir değil. Aslında terapiye hız kazandırabilir. Mesele şa ki hastayı daha çok az zamandır tanıyorsun ve onunla henüz güçlü bir terapötik ittifak kurmadın. Hem hastayla *hem*

dr fadandızan «ahıda çatışmak *miyice*
karmapU,^

nM»r Ama bana kalına can simidini atıp kendi kendine yüz- meye ne kadar erken başlasan o kadar iyi"

EİTESİ S8İ KATİE İLE AfİESİ saat 15:00'te gelecekti. Ben de azânimini rahat ettirmek için küçük ofisimi toparlayıp olabildiğince düzenledim. Ne de olsa ilk aile seansımı yapacaktım. Tekim çalınca yerimden ~~frıldım~~. Sekreter beklenen kişilerin gpMigin» haber verdi* ben de onları içeri almasını söyledim. İçeri gerdiklerinde Katie ile annesinden oturmalarını rica ettim.

Katie konufmaya başladı. 'Benim bugün erken gitmem gerekiyor çünkü seçmelere katılacağım.'

"Tabu ya" diye çıkıştı Bayan Genaro. "Ben burada olmaya zaman ayırdım, doktor zaman ayırdı ama senin kalkıp seçmelere gitmen gerekiyor. Saçmalık bu. Seçilmek için ne kadar şansın var ki?"

"Destegin için teşekkürler anne" dedi Katie ve bana döndü. "Gördünüz mü neden bahsettiğimi?"

"Ah" dedi Bayan Genaro bana, "Katie benden mi bahsetti isize yoksa? O önlü tiyatro kariyerini kışkandığımı mı söyledi? Oyunculuk önde geldiği için üniversite eğitimini askıya aldı* ğından

söz etti mi peki?"

Mike haklıydı. Bu defa gerçekten zorlu bir durumun ortasına düşmüştüm. Annesi söylenmeye devam ederken Katienin giderek köpürdüğünü görebiliyordum.

"Bayan Genaro, Katie" dedim. "İsterseniz bugün... Suçlamaları geçelim de duygulardan söz edelim."

"Ben kendimi yapayalnız ve yanlış anlaşılmış hissediyorum" dedi Katie, ağlamaya başlayarak.

"Ne o öyle?" diye sordu Bayan Genaro, "Sahne gözyaşları mı?" Katie hıçkırarak çantasını aldı. "Benim seçmelere gitmem

gerekıyor. Haftaya görüşürüz Dr Smail

Tek başuaaa.* Fırlayıp odadan çıktı.

Kapı Kabe'nin arkasından kapanırken annesi, "Tipik tavrı bu onun" dedi.

"İşler istediği gibi gitmeyince ya ağlama krizi geçirip kaçır ya da kan şekerini düşürüp gözünü hastanede açar. Günün birinde hastaneye vaktinde yetişemeyip canından olacak. Söylüyorum siz« Dr Small, bu kızla ne yapacağımı bilmiyorum

ben.*

"Anlaşılan bayağı zorluk yaşamışsınız
bu konuda Bayan Genaro" dedim.

"Lütfen Ellen deyin bana" diye karşılık
verdi.

"Bir tahminde bulunacağım şimdi
Ellen. Bence dikenin ve kızgınlığının
altında sadece küçükkızımı koruma
arzun yatiyor."

"Tabii ki... Bebeğim o benim."

"Ama Ellen, artık bebek değil kio.
Yetişkin bir kadın. Kendi tercihlerini
yapması gerek."

"İyi de tercihleri çok çocukça.
Oyunculuk kalp açısından başka bir
şey değil" dedi.

"Bunu kendi tecrübenden biliyorsun, değil
mi?"

"Aynen öyle. Ama bu kız daha diyabetiyle
başa çıkamıyor."

"Kolay değil, biliyorum ama kızın
bunu senden duymak istemiyor gibi
geliyor bana. Belki de artık biraz geri
çekilip ona sorumluluk alma fırsatını
tanıma vakti gelmiştir. Hem hasta-
lığıyla *hem de* kariyeriyle başa çıkmayı
öğrenmesi gerekiyor" dedim.

"Biliyor musunuz, her gün

korkuyorum onun için. Onu iyi bir üniversiteye gönderecek parayı biriktirmek için öyle çok çalıştık ki. Şimdi o kalkmış her şeyi bir kenara fırlatıyor."

"Belki o paranın bir kısmını Katiehin oyunculuk derslerini ödemesi için verebilirsiniz. O durumda Katie gündüz işinde o kadar çok çalışmak zorunda kalmaz."

Ellen hemen cevabı yapıştırdı. "Dinlemiyorsunuz beni. Kız-

zımın hiç ciddiye almadığı, ölümcül olabilecek bir hastalı*, var, diyorum. O ise kalkmış, yıldız olma hayalleriyle yaşıyor" Bir an için Katie nin annesi tarafından ciddiye alınmadığı da neler hissettiğini anlar gibi oldum. "Ellen, benim tek Söyledi ğim şu ki sen Katie yi ne kadar zorlarsan, o da o kadar aksi **yönde** gidiyor. Onun adına korkuyorsun bence, haklısın da."

"Dinleyin, Dr Small, ne hissettiğimi ya da kızımı nasıl ye. tiştireceğimi sizden ya da başkasından duymaya ihtiyacım yok benim. İyilik olsun diye geldim buraya ve yeterince dinledim doktor

muhabbetini.” Eşyalarını toplayıp çıktı.

Aile terapisi konusundaki ilk girişimim tam bir fiyaskoyla sonuçlanmıştı. Asıl hastam birkaç dakika içinde fırlayıp gitmiş, ardından ben annenin konuşmasına izin vermek yerine sorununun ne olduğunu *tahmin* etmiş ve ona neler hissettiğini söylemiştim. Neden bana öğretildiği gibi sadece oturup dinlememiştim ki? Gergindim herhalde. Kendimi terapist taklitçisi gibi hissediyordum. Belki de o can simidini yeniden taksam iyi olacaktı.

Tahmin ettiğim gibi Katie bir sonraki seansı iptal etti. Sonra da ahi hafta ara vereceğine dair bir mesaj bıraktı. Ofisimden erken çıktığı gün aldığı rohin provalarına katılacağını söylemişti. Anladığım kadarıyla terapiyi bırakmak istiyordu ama söylemeye korkuyordu. Kabul etmeliyim ki bayağı rahatladım. Yardım girişimimin anne ile kız arasındaki gerilimi daha da arttırdığını düşünüyordum. Ne yazık ki Katieyi yiyip bitiren psikolojik sorunlar henüz çözümlenmeye başlamamıştı ve bu

sorunlar muhtemelen onun diyabetiyle başetmesini de zorlaştırıyordu. Onun kendini yine bir acil serviste kafa üstü durmuş bir halde ve çıplak bulmasını istemiyordum.

Altı hafta sonra Katie beni şaşırtarak randevusuna geldi- Farklı görünüyordu; daha güvenli, daha rahattı. Gülümseyerek koltuğuna yerleşti.

"Seni gördüğüme sevindim, Katie. Nasılsın?"

"Daha iyi olamazdım" dedi, gülümseyerek.

"Neler oluyor?" dedim.

"Annemle buraya geldiğim gün seçmelere gittiğimde öyle duygusaldım ki heyecanlanmayı unuttum. Wilbur'da *Ain't Misbehaviride* önemli bir rol kaptım." Bana oyunun biletini uzatarak, "Mutlaka gelmelisiniz" dedi. "Harika bir gösteri ve çok iyi yorumlar aldı."

"Peki, bunca heyecanın arasında kan şekerin ne durumda?" dedim.

"Çok komik, büiyor musunuz, Dr Small? Bir oyunda rol aldığım da ya da gerçekten meşgul olduğumda veya bir şey için heyecanlı olduğumda kendime daha iyi bakacak motivasyonu

buluyorum."

"Bunu duyduğuma sevindim, Katie" dedim. "Annenle durumlar nasıl?"

"İster inanın ister inanmayın, bayağı iyi anlaşıyoruz. Kariyerim hakkında başağntmayı bıraktı, hatta birkaç defa oturup yetişkinler gibi konuştuk."

"Gerçekten mi?" dedim. "Ne konuda konuştunuz?"

"Her şeyden önce oyunculuk hakkında konuştuk. Bana reddedilmenin, sonra da Broadway'e çıkma hayalinden vazgeçmenin kendisine ne kadar zor geldiğini anlattı."

"Sen ne dedin?"

"Benim için her şeyin farklı olduğunu anlattım. Reddedilmek beni daha çok kıskırtır ve daha çok çalışmaya iter."

"Annenle böyle sohbetler etmek nasıl geldi sana?" dedim.

"Çok iyi geldi" dedi Katie. "Eskisi kadar yalnız hissetmiyorum kendimi. Annem hayatımda ilk defa beni gerçekten görüyor sanki."

Gözleri yaşlarla doldu.
Mendili ona doğru ittirerek, “Üzgün
müsün Katie?” dedim
“Yo, yo, mutluyum. Açılış gecesini
düşünüyordum da.”

kakiit-ip Uk teöi wyitvilet'e iMkınay#
ptii filinde ^İRH\1 d&
#ntww ntutuyor w Um

Aıdadnn M illi ftife *MiW U* w OİSA
dd ^Pilyv bir yeyler bİH^ W y4İpMül
OtWwin (il^IHİAı bW)Hİi de deVAin
etWi\$ilı KaMYeWtt İH>)HUK'4
hu defti aklımdan Ç)k%flYlâdintı
ftu wat* Hastanın hu haft am

Küde kısa ama potansiyel
olarak hu dıltınidif ve ij5ir kifi
kendiyile ilgili bir şeyler
oEm\<p> hviv her tıanan benim
karşımda, o hır saat
içinde **olmayacaktır.**

katie asistan doktorluk eğitimim
boyunca benimle psiktv Iwipw devam
etti. Annesiyle ve diyabetiyle inişli
çıkışlı do **nemleri** ökin ve birkaç deft
daha kendini acil serviste buldu. **Ancak**
annesiyile ilişkisi gelişine kaydetti.
Sununda kendi evine çtktv Etten da
kızının artık bir yetişkin olduğunu ve
kendi ha- yatını yaşaması gerektiğini
kabullendi.

Stajmu bitirip Boston'dan ayrılmaya hazırlandığım sırada Katie Broadway sahnesinde ilk rohinü aldı ve New York a taşındı. Sonrasında da Broadway aktrisi olmayı sürdürdü. Ara sıra hâlâ bana bir kartpostal veya gösteri bileti gönderir.

UgÜMBÜ iiiiuİM

Elimi tut lütfen

19D0 K'1#1

NÖBET ODASINDA UYUYORDUM Kİ telefonun şesine uyandım. Saat sabahın 2 siydi ve ortopedik cerrahi bölümünün asistan doktoru acil servise inmeme, bileği kırılmış 28 yayında bir adamla görüşmemi istiyordu. Sürünerek yataktan kalktım, merdivenleri indim.

Acil servis odası her zamanki gibi kaza geçiren hastalarla, kaygılı anne babalarla, ağır hastalarla ve bir lyienol alıp evde otursa çok daha iyi edecek kişilerle tıka basa doluydu. Ortopedik

cerrahi asistanı Dr Neil Coopenn hemşire köşesinde bir dosyaya bir şeyler yazdığını gördüm. Cski tenis oyuncusu, yanık tenli, iri yarı, kendini beğenmiş Cooper, adeta cerrah olmak için doğmuştu. Kral olmak güzel bir şey olmalı.

"Söylesene Neil, ne zamandan beri kırık bileği sarmak için akıl doktorundan yardım istiyorsun?"

Neil başını kaldırıp "Gary, senden tavsiye istiyorum. Bir gariplik var bu hastada" dedi.

Cooper fena adam değildi aslında. Bazen birlikte takılırdık. Dış dünyaya karşı bir doktor için fazla seksiyim tavrım takınırdı ama aslında iç dünyasında güvensiz, hepimiz gibi zorluklar karşısında bocalayan biriydi. Tahminimce cerrahlardan çok akıl doktorlarıyla takılmasının nedeni annesinin psikiyatrist olmasıydı. Ona göre psikiyatri ve cerrahi en müdahaleci uzmanlık alanlarıydı -o insanları keserken ben zihinlerinin içine bakıyordum- ve hem korku hem de

saygı uyandırmamız bu yüzdendi.

"Nesi garipmiş?" dedim.

"Üçüncü defadır sol üst ekstremité yaralanmasından geliyor buraya."

Esnedim. "Sakardır belki."

'Yok, hayır, adam cidden bir garip. Sürekli ameliyat gerekip gerekmediğini soruyor. İstiyor sanki ameliyat olmayı. Tüylerimi diken diken ediyor resmen." Neil tanıdığım cerrahlar içinde psikolojik kavrayışı yüksek olanlardan biriydi Bu hastada tehlikeli olabilecek bir şeyler sezmiş olmalıydı.

Acil serviste bir dâhiliyeci veya cerrah psikiyatrik danışma istiyorsa bu genelde olası bir intihar riskinden veya tıp ekibinin telaşlı ritmini etkileyen, sekteye uğratan ajite davranışlardan dolaydır. Sürekli meşgul acil doktorlarının genelde hastanın zihinsel rahatsızlığa veya duygusal sorunlara işaret edebilecek ilk bakışta anlaşılamayan, karmaşık veya tuhaf davranışlarını doğru biçimde değerlendirecek vakti yoktur.

Kendi tıp hekimliği stajım sırasında

ben de aynı anda neredeyse 20 hastayla ilgilenirken, herhangi bir gariplik veya duygusal sorun sezdiğimde acilen psikiyatriye çağrı gönderirdim- Psikiyatriye daima ilgi duyduğum halde zihnin inceliklerini araştırma olasılığını aklımda bloke ediyordum. Diğer intörnlerle konuştuğumda onların da aynı şekilde davrandıklarını öğrendim.

ELİMİ TUT LÜTFEN

Daha sonra, psikiyatri eğitimim sırasında profesörlerim* den Ed Messner bana bloke etme konusunda yardımcı oldu. Meşner verdiği "öztam" başlıklı seminerde tam becerimi* zi geliştirmek için hastalara verdiğimiz duygusal tepkileri tanımamızı sağladı. Seminer doğuştan gelen empatik becerilerimiz sayesinde başkalarının duygusal durumunu bir noktaya kadar deneyimlediğimiz ilkesini temel alıyordu. Diğer bir deyişle, depresyondaki veya öfkeli bir insanla vakit geçiriyorsak o insanın zihinsel

durumu "empatik olarak bulaşıcıydı" ve biz de kendimizi üzgün veya sinirli hissetmeye başlıyorduk. Dolayısıyla terapist hastalarına verdiği duygusal tepkileri belirleyebildiğinde, hastanın tanısı hakkında ipuçları edinebilir. Bu strateji, özellikle de hastalar bilinçli ya da bilinçsiz, gerçek duygusal deneyimlerini maskeleyemeye ya da saklamaya çalıştıklarında yararlı olur.

Elbette ki psikiyatrisi işin dozunu kaçırarak her depresyonlu hasta geldiğinde kendini depresif hissetmek istemez. Hastaya karşı hem duygusal mesafeli hem de duyarlı oluna* bilecek "mesafeli bir ilgiyi" korumak yararlı olacaktır. Mesafelilik doktoru iyileşemeyen veya belki de ölüm olasılığı olan hastalara duyulan ilginin yarattığı duygusal sarsıntılardan korur. Tıp okulları ne yazık ki bu becerileri öğretmeye ya hiç vakit ayırmazlar ya da çok az ayırırlar.

Hastamız Kenny Miller'ı acil servise annesi getirmişti. Hastada sadece sargı ve askıya almayı gerektiren yaygın yaralanmalardan biri olan, sol bilekte dorsal triquetral avül* siyon kırığı vardı. Söylediğine göre evlerinin garajında bir dolap yaparken çekici kaydırması, bileğine vurmuştu. Neil'tn notlarına göre son bir yıl içinde aynı bilekte ve elde benzeri yaralanmalar yüzünden iki defa daha acil servise gelinmişti. Hastanın gecenin bir yarısı garajda neden dolap yapmaya çalıştığını merak ettim. Hik&ye baştan sona tuhaftı.

Perdeyi çekip açtığımda Kenny'nin sedyede oturduğun yanındaki sandalyede de orta yaşlı bir kadının oturduğu^ gördüm. Kadın kaygılı ve stresli görünüyordu. Kenny'n^ uzun, sapsan saçları ve düzgün kısaltılmış sakalı vardı. Üs- tüne eski bir oduncu gömleği, altına soluk bir kot giymişti ve sol kolunun sargısı yapılmış, kol askıya alınmıştı.

“Hey, cerrahım nereye gitti?” Kenny

sakin, hatta neredey. se neşeliydi.

"Dr Cooper in adi bir durumla ilgilenmesi gerekti" dedim. "Ben Dr Small. Dr Cooper benden uğrayıp biraz daha bilgi almamı istedi. Bileğini nasıl incittiğini anlatabilir misin bana Kenny?" dedim.

'Doktora anlatmıştım zaten... Marangozum ben. Bir dolabın kapağını takarken dikkatim dağıldı herhalde, çekicim kaydı. Aptallık işte."

Kenny konuşurken kadın ayağa kalktı ve oğlunu rahatlatmak için sırtım okşadı. "Ağrın var mı canım?"

"Yok anne, iyiyim ben. Sağol."

"Demek marangozsun. Elinde çok iş vardır herhalde. Burada yazdığına göre bu yıl bileğini iki defa daha incitmişsin' dedim Kenny yi açıklamaya yönlendirmeye çalışarak.

"Şey, evet, aldığım birkaç iş yüzünden bayağı meşgulüm. Sanırım kazaya da yatkınlığım var."

Annesi anlayışla başını salladı. "Zavallı bebeğim. Ne kadar çok çalışıyor, çok da tehlikeli işi"

Kenny annesinden fazlaca sevgi şefkat görüyordu ve annesi dikkatimi dağıtmaya başlıyordu. "Bayan Miller? Baş başa konuşabilmemiz için bize birkaç dakika verebilir misiniz? Kafeterya koridorun hemen ilerisinde." "Ne dersin Kenny, olur mu? İhtiyacın olursa biliyorsun yerimi" dedi anne. "Ben iyiyim anne. Merak etme."

ELİMİ TUT LÜTFEN

Kadın odadan çıktığında" Kenny, ben psikiyatristim" dedim. "Dr Cooper buraya uğramamı söyledi çünkü senin bilek yaralanmalarının tamamen kaza sonucu olmayabileceğini düşünüyor."

Kenny bozulmuş gibiydi. "Ne diyorsunuz yani? Bileğimi bilerek mi kırdım?"

"Mutlaka kasıtlı ya da planlıydı demiyorum. Sadece farkında olmadığın ama canım sıkan bir şey olabilir."

"Bakın Dr Small, cerraha da söylediğim gibi sadece kazaydı. Bu konuda niye böyle telaş ettiniz, anlamadım."

Kenny konuşurken ben de çekici

“kaydırmasının” olası bazı nedenlerini aklımdan geçirdim. İşçi tazminatı peşinde olabilirdi veya belki annesinden ilgi görmekten boşlanıyordu. Belki de uyuşturucu bağımlısıydı ve ağır kesici almaya çalışıyordu. Gerçek hikâye ne olursa olsun, kaynağını gecenin bu saatinde keşfedemeyeceğimi biliyordum. Şu an dolaysız denebilecek yaklaşımuma karşı savunmaya geçtiğini fark edince ciddiyetin dozunu biraz azalttım.

“Biliyorsun Kenny, stres bazen dikkatimizi dağıtır, bizi kazalara yatkın hale getirir. Bu aralar hayatında stres yaratan bir şey var mı?”

Kenny ajite olmaya başlamıştı. “Eh, tabii. Eşinden ayrı yaşamayı ve ailenin yanma dönmeyi stres sayarsanız, evet, var.” Durup kendini toparladı. “Yani kolay değil, demek istiyorum. Ama idare ediyoruz işte ”

“Eşinle aile danışmanlığını düşündünüz mü hiç?” dedim.

“Hayır. Zaten onun isteyeceğini sanmıyorum” dedi. “Bıktı artık

benden.”

“Biliyor musun Kenny, Sah veya Çarşamba öğleden sonra boş vaktim var benim. İstersen karınla birlikte haftaya bana gelin. O gelmese bile seninle stresini azaltmanın yollarını araştırabiliriz.”

"Bilemiyorum. Onunla konuşmayı deneyebilirim herhalde. 10 yıl birlikte geçirdik sonuçta. Belki gelir.”

Kenny ile ilgili notlarımı tamamladıktan sonra merdivenleri geçerek asansöre doğru yürüdüm. Aklımda Kenny'nin asıl sorununun ne olduğu vardı. Karısını resme dâhil etmek iyi olacaktı. Ne de olsa Kenny ayrılık konusunda üzgündü ve kadın çok sayıdaki bilek kazasına bir açıklık getirebilirdi.

Çarşamba günü ofisimi düzelterek sandalyeleri yerleştirdiğim sırada Kenny ile karısı randevuya geldi. Kenny'nin sağlam elini sıktım, o da beni Lauren Miller ile tanıştırdı. Kadın dışa dönük tipte, sanşın, çekici biriydi. İkisi de tişört ve kot gibi gündelik giysiler giymişlerdi ve aralarındaki gerilim hemen belli oluyordu.

"Tanıştığımıza memnun oldum Lauren"

dedim.

Lauren sert bir biçimde elimi sıktığında kızgınlığını hissettim. Belli ki burada olmak istemiyordu.

“Oturun lütfen.” Sandalyeleri işaret ettim.

Aralarındaki gerginlik bende güvensizlik yaratıyordu, o anda fark ettim ki seans için herhangi bir strateji hazırlamamıştım. Aklıma söyleyecek hiçbir şey gelmeyince onlara Cekics takımı şampiyonluğa koşar mı sizce, gibi bir soru sormayı düşündüm.

Haftasonunda evlilik terapisi tekniklerini okuyarak biraz vakit geçirmiştim. Çiftlerle ilgilenmek genelde terapist için bireylerle ilgilenmekten daha karmaşıktır. Evlilik terapisinde bir kişi yerine iki kişinin psikolojik perspektifleri ve motivasyonlarını düşünmekle kalmayıp çoğu zaman aralarında hakemlik yapmak zorunda kalırsınız. İrdeleme ve yorumlarınızı fazlaca kocaya odaklarsanız, karısı “kendi tarafında olduğunuzu, koca da ikinizin ona karşı birlik olduğunuzu düşünebilir. Desteğinizi kocaya kaydırırsanız o zaman da kadın yanlış anlaşıldığını, yalnız bırakıldığını hissedebilir. Bir

yandan bu destekleyici ve açıklayıcı yorumları dengelemeye çalışırken, bir

yandan da duruma kendi verdiğiniz tepkilere dikkat etmeniz ve bunların size yanlılık kazandırmasını engellemeniz gerekir.

Miller'lar karşımda huzursuzca sessizlik içinde otururken aklımdan bir dizi soru geçti: Lauren niye bu kadar kızgındı? Kenny'nin neden sol bileğini incitip durduğunu biliyor muydu? Kenny karısının yanında neden böyle sessiz ve saygılıydı?

Bu ikisini ilk başta bir araya getiren, şimdi ise ayrı düşüren şey neydi? İşe nereden başlayacağımı bilemiyordum, hafta- sonu okumalarımm da pek bir faydası dokunmuyordu. Tedirginliğimi sezdiklerinden şüphelenerek bir anda, "Bugün birlikte gelmenize gerçekten memnun oldum" deyiverdim.

"Bakın, Dr Small" dedi Lauren, "bizim artık yeniden bir araya gelmemiz mümkün değil, o yüzden de söyler misiniz nedir öğrenmek istediğiniz?"

Kenny bu yorum karşısında incinmiş gibiydi, kadının açıksözlülüğü beni de afallattı. Daha konuya girmeden beni savunma pozisyonuna koymuştu.

“Lauren, bugün senin de gelmeni istedim çünkü bunun Kenny ye neler olduğunu anlamamıza yardımcı olacağını düşündüm” dedim. “Birinizden biri diğerine karşı hisleri hakkında konuşmak isterse, onu da yapabiliriz.” Lauren başını öne eğip huzursuzca çantasıyla oynamaya başladı. “Kenny’nin bu sene bileğini üç defa incittiğini biliyor muydunuz Bayan Miller?” dedim.

Lauren güldü. “Herhalde, ki geçen hafta yine incitmesine hiç şaşırmadım. Yıllardır takıntılı sol koluyla. O kadar ilgiyi bana gösterse onu evden koymayabilirdim.”

Kenny hemen araya girdi. “Haksızlık ediyorsun ama. Sana bol bol ilgi gösteriyorum ama hiçbir zaman yetmiyor ki...” Lauren gözlerini devirdi.

“Ne olmuş birkaç kaza geçirmişsem” dedi Kenny. -ç . yoğun çalışıyorum, çok da stresliyim.”

“Sorun o değil ki... Sen *her zaman* çalışıyorsun, çalışma dığm zaman da

akim başka yerde. Hem kabul et, sol
kolu]a ilgili bu olay
yaralanmalarından çok önce başladı."

"Eliyle ilgili nasıl bir *olaydan* söz
ediyorsunuz?" dedim yorumlarını
bana yöneltirse Kenny hin üzerindeki
baskının* biraz azalacağını
düşünerek.

Lauren bana dönerek, "Neredeyse
onu tanıdığımdan beri elini arka
cebine koyarak geziyor."

"Bir sürü insan yapar bunu" dedi
Kenny. "Ne olmuş ki?" Lauren ona
dik dik baktı. "Normal bir şey değil
bu Kenny. Sinir tiki gibi bir şey
şendeki. Üstelik beni de çok rahatsız
ediyor."

"Tamam" dedi Kenny, "bütün derdin
buysa yapmam artık.' Lauren de ona
çıkıştı, "Benim sorunummuş gibi
göstermeye çalışma şunu. Cadılar
Bayramına ne diyorsun?" Bana
döndü. "Kostümü mükemmeldi
gerçekten. *Kaçak'taki* tek kollu adam
kılığına girdi."

"Komik bir kostüm olduğunu

düşündüm de ondan” dedi Kenny.

“Bu konuyu açman bile saçma.”

Miller'larm didişmesinin giderek şiddetlenişini izlerken durumu sakinleştirme ihtiyacı duydum ama bir yandan da şu Cadılar Bayramı kostümü hakkında daha çok öğrenmek istiyordum. “Kenny, istersen Lauren e konuşma şansı tanıyalım” dedim.

“Teşekkürler Dr Small.” Lauren küçümsercesine Kenny’e baktı. “Kostümün ilk başta biraz komik olduğunu kabul edi* yorum. Eskiden Kenny nin bir espri anlayışı vardı. Her ney- ilk giydiğinde bir sorun yoktu.”

“İlk giydiğinde mi?” dedim.

Kenny araya girdi. “Neden konuşuyoruz bu konuyu?”

ELİMİ TUT LÜTFEN

Lauren onu duymazdan geldi.

"Cadılar Bayramından sonra kostümü evde de giymeye başladı. Arkadaşlar geldiğinde bile giydi”

"Şakaydı alt tarafı” dedi Kenny, bunalarak.

"Evet, Kenny, çok komikti gerçekten" dedi Lauren, alaycı bir tavırla. Sonra bana baktı. "O sözde kostümle dışarı da çıkmaya başladığında gayet ciddiye ama. Sinemaya, akşam yemeğine gitmeye başladı. Hiç komik değildi artık, rezillikti resmen."

Kostümün Kenny'nin sol elini incitmesiyle bir bağlantısı olduğunu anladım ama bulmacayı tam olarak çözebilmiş değildim. Kenny'nin incinmeleri kazara da kasten de olsa kendi kendine verilmiş hasarlardı ve bir noktada yardım çılgıydı.

Bu durumda ortaya kısa bir olası psikiyatrik teşhisler listesi çıkıyordu. Listeyi hemen aklımdan geçirmeye başladım. Kenny depresyonda gibi görünmüyordu, yaralanmaları da intihar mimikleriyle tutarlılık göstermiyordu. Bazen "sınırdaki kişilik bozukluğu" olan insanlar kaçmaya çalıştıkları duygusal acının yerini alması için fiziksel acı deneyimlemek adına kendilerini incitirler.

"Kenny, bu kostüm şakasının Lauren'ı ne kadar rahatsız ettiğini fark ettin mi?"

dedim.

"Fark etsem o kadar ileri götürmezdim"
dedi.

"Nasıl *fark etmezsın?*" dedi Lauren
sıkkin bir sesle. "Günde belki 10 defa
söylüyordum!" Bana bakarak, "çok
utanıyordum çünkü" dedi.

"Demek Kenny size kulak
vermiyordu. Kenny'le aranızın nasıl
olmasını istiyorsunuz?" dedim.

"İlk evlendiğimizde olduğu gibi. O
zaman sürekli gülüyor, eğleniyorduk,
beni rahatsız eden bir şey olduğunda
dinliyordu. Beni teselli ediyordu,
sarılıyordu." Lauren duraksadı,
gözleri yaşlarla doldu. Mendil
kutusunu uzattım ama isteme-

diğini işaret etti

"Kenny, sen hatırlıyor masun o
zamanlan?" dedim. "Öylesine taklip,
gülüp eğlenmemizi çok seviyordu^*
Lanrena döndü ve "'Hâlâ sana sarılıp
teselli etmek istiyorum" dedi, Lauren
uzanıp ona sarılacakmış gibi
görünüyordu aıua onan verme, 'Ama
sadece sağ kotunla' diye çıkıştı.
Laurenm seansa gelmesi ilişkiye bir

şans daha tanınuy, dâşoudttkceğini gösteriyordu ama o şansı veremeyecek ka dar inanmış gfo bir hali vardı. Seansın devamında didişa*. uo ötesine geçer gibi oldular. Son birkaç yıldır çocuk sahibi fliaıyı konuştukları ortaya çıktı. Ancak Kenny, Lauren ka- <br hweA Saanın tonumla bir randevuya daha pj.

aAn içit benim adıma küçük l*r
*»frr

Oafar giaiirtan sonra kendime notlar aldım. Lauren io Ijlimij BİM ıl ıqj»ı<ırınrlın duyduğu rahatsızlığı, Yennynin de *çocuk* aaene kanosundaki gönülsüzlüğünü anlayabiliyor dnaL Kızpniçma ve dnşlunkhğına rağmen Lauren kocasını hiii ~~ta~~ıyor pbrydı Eski Kenny yi, onu güldüren ve ia-tueaemain biiea adamı gen getirebilirsek, Lauren ın bir şans ~~üa~~ tanrçajbclecepaı döşâncıyorduni-

t MfU M Hill ICfVIHK de gözetmenlik toplantım rar- A rfcıMİ w fiili rl saghgm npiriinfı oluşturan altuz- ■arii ahi *fsHumomutik* üp ~~ferwww~~daki

azmanlığında jabyı laf ıala— cBaab
tartışmak atıyordum- WiBTri şni ftulni
Hol— »en e»or çözmeye de özel bir
merak» «mıl «aga. dbgpr becerilen
asamda bir denizanm
âew3se«sn2i «rraabıarasa ve tasarımına
bakarak o kişinin ük «ritteae lwmmm
severi «UaguB aatanak da vardı. D**
aaamad b ciriMB | ri ba ozc&gım.
Wfh Aı Harnri hutra-aaaaifi en güzel yenn-
fey<L Bt&mk Bmum'mm karnem
tmumlrki yemyeşil ab»»

— iri —

a

f tiıı mı ıti#««

bakan ofis hayli geniş ve havadardı ve
VVıU'in dünya seyahat- terinden topladığı
hatıra eşyalarla dekore edilmişti. içeri gı rip
rahat bir koltuğa oturdum. Will de marnına
geçti.

'Mesele nedir?"dedi.

"Geçen hafta acil serviste İH yaşımda bir
marangoza bak* h«* dedim. "Cerrahinin
asistan doktoru dımy» girmemi istedi
çünkü hatta bir yıldan kısa bir süre içinde
bileğini ken di kendine öç defa inc itmişti.*

Portakal soyumdan koca bir yudum aldım.

"Bu kadar mı?" dedi WiB.

*Hayır. Bilek sarılırken hasta uatm doktera el ambyatı gerekip gerekmeyeceğini sormuş. Doktoran dediğine göte adam sanki ameliyatı ıUr gıbtymış.'

'Enteresan* dedi Will. 'Sen nefer öğrendin?*

'Boşanmak özere olduğu kanayla bana on» gelmeyi kabul etti. Kadınsa adamın Cadılar Bayramından beri tek kollu adam kostümü giyme saplantısı geliştirdiğini idyledt* Will sandviçini bırakıp *Sd elini ya da kotsan ikmal etme veya sakbma eğilimi var mı?* Hayrete düşmüştüm. Nereden bilmmişti bunu?

'Evet* dedim, ustı ne basarak. ' Yıllardır sol elini arka cebinde tutma alışkanlığı varmış '

*Acaba 'yan alaa ihmali ' vaka» obbilir mı?'

Yarı alan ihmali genelde bevrün sağ Yarımküresindeki bw hasardan kay naklanır ve bedenin sol tarafının görsel olarak ihmaline yol açar. ftafcahtriık çoğ» tamam dhrymul irir le sonuçlanır ve hastanın duyumsal girdikte daha aı dikkat etmesine yot açabilir. iCenxry tun sol tarafında derumsal btr eksiklik yoktu,

dolayısıyla bu olasılık devredışı kalıyordu. 'Sanmıyorum*' dedim- "NorotoyA muayene« normalds." 'Gerçi ameliyatla ılıgı soyiedıklen sadece ilgi istediğı iç» de dabilir* dedi Will.

"Acilde annesinden bayağı bir sevgi şetkat gördü, ayrıca. " Will sözümü

kesti. "Acaba bu tek kollu adam olayının cinsel bir yanı olabilir mi?"

Will karmaşık vakaları anlamaya ve teşhi* etmeye çalışırken obua cinsel açıklamaları irdelemeye bayılırdı.

'Sanmam' dedim. "Ama onu araştırarak fırsatım da olmadı doğrusu. Kan koca o kadar çok tartıştılar ki tekrar gelmeleri için zor ikna ettim."

Will gülümsedi. "Demek hâlâ birbirlerine karşı bir şeyler hissediyorlar."

"Evet" dedim, "ama kadın bu el olayını kaldırmakta zorlanıyor. Ayrıca kadının biyolojik saati de işliyor ve adam çocuk konusunda gönülsüz."

"Tahminimce hastanın el saplantısı karı koca olarak aralarındaki gerçek soruna eğilmelerini engellemeye yarayan dikkat dağıtıcı bir etken. Onlan altta yatan sorunları hakkında

konuşturmaya alış. Ayrıca adama da eliyle ilgili neler olmasını istediğini doğrudan sor."

ERTESİ HAFTA KERRY İLE ofisimde, geç kalan Lauren ı bekliyorduk. Kenny tedirgindi ve saatine bakıp duruyordu. "Geleceğini sanmıyorum" dedi, kızgınlıkla.

"Olsun, biz başlayalım. Bu hafta nasıl hissettin kendini?" 'Berbat' dedi. "Geçen hafta Lauren'la bir bağ kurduğu- muzı sanmıştım, ama şimdi telefonlanma cevap vermiyor. Annemle babamsa beni resmen deli ediyor. Daha fazla yaşamayacağım onlarla..." Kenny konuşurken askıya alman sol kolunu gizlemek için dalgın dalgın ceketini ekiştiriyordu.

"Kenny, acildehyken doktora ameliyatı sormuşsun. Neden atın o konuyu?" dedim.

Bilmem ki diye karşılık verdi. "Bazen metal çivi falan koyuyorlar ya. Hatta kesmeleri bile gerekebilir, belli mi ohır?"

Vay canına! Kırık biltktm tl kruneıyt

natıl boy-
|e? Şaka mı yapıyordu yoksa elini
kestirmek için bıçakla bir arzusu
mu vardı? Belki de psikotikti.
"Sence uzuv kesmek, kırılan bir
bilek için biraz abartılı de- Mı mı?"
dedim.
'Nereden bileyim ben?" diye çıkıştı.
'Doktor değilim ki Hem ben sol elim
olmadan da gayet iyi
çalışabiliyorum. Solak değilim, sağ
dimi kullanıyorum sonuçta."
Belki de uzuv kestirme arzusu o
kadar da bencil değildi Kenny
nin yüz ifadesi o anda kızgından
üzgüne dönüştü.
Bu o kadar belirgindi ki yorum yapma
ihtiyacı duydum.
* Üzgün görünüyorsun Kenny.*
Homurdandı, omuz silkti.
"Neler oluyor, anlatsana" dedim.
Derin bir iç çekti. "Ne olsun işte,
kendimi yalnız hissediyorum. Her
zaman. Konuşabileceğim hiç kimse
yok"
"Benimle konuşabilirsin" dedim,

'istersen etine gerçekte ne olmasını istediğini anlat bana."

Kenny başını kaldırıp endişeyle bana baktı. 'Anlatsam da anlamazsınız. Ben bile anlamıyorum.*

"Bir denesene."

Kenny ayağa kalkıp pencereye gitti. Birkaç dakika dışarı baktıktan sonra, "Bunu şimdiye kadar hiç kimseye söylemedim" dedi. "Çok utanç verici bir şey Dr Small ."

"Belki bana söylersen kendini daha iyi hissedersin* dedim. Kenny tekrar yerine oturdu ve "Bazen çok çılgın bir hisse kapılıyorum" dedi "Sanki elim vücudumun bit parçası olma' malıymış gibi. Sanki vücuduma ait değilmiş gibi... lasıtn* hiç söylemedim çünkü çileden çıkar. Ama bir sırrım olduğu* no biliyor ve deliriyor."

Kenny'nin gizli hisleri tuhaf davranışlarını açıklıyor- du. Psikotik olabilirdi ama durumu kulağa daha çok, ender

rastlanan tank bir beden algısı bozukluğu gibi gdiyord» Kenny'mn histeri, vücudunun normal boyutu gözüne yani,, görüldüğü için kendisini açlığa mahkûm eden anoreksikle ri andırıyordu. Ancak Kenny örneğinde arzulanan şey ince bir rücut değil, bir elin eksik olmasıydı. Kenny elini kesmeye raa olacak bir cerrah bulmadan önce bu rahatsızlık hakkın da acilen daha çok şey öğrenmem gerektiğini hissettim.

'Bu hislerden söz etmenin neden zor olduğunu anlayabiliyorum" dedim.

"Lauren hayatta anlayamaz. Benim kaçık falan olduğumu dövünür" Kenny sinirleri yine gerilince sol kolunu geriye, kendisinden uzağa doğru itirmeye başladı. "Bu dürtüler bazen o kadar güçleniyor ki ah kattaki testere tezgâhıma gidip kendi kendime kesip atmaktan korkuyorum."

Bu yorum durumu tamamen değiştirdi ve ben bir anda Kenny hin tehlikede olabileceğinden endişelenmeye başladım. "Peki, nedir bunu yapmanı engelleyen Kenny?"

dedim, serinkanlılığımı korumaya çalışarak.

"Bir cenah yaparsa daha güvenli olur diye düşündüm hep. ölmek istemiyorum sonuçta, sadece şu aptal elden kurtul* inak istiyorum. Orada olmamalı o.* Yere bakarak devam etti: "Ama bilemiyorum. Ne fark eder ki? Lauren beni iki türlü de kabul etmeyecek nasılsa."

Bu noktada Kenny nin ciddi biçimde kendini incitme tehlikesiyle karşı karşıya olduğundan kaygılandım ve istese de istemese de onu hastaneye yatırmam gerektiğini anladım. Kaçmasını engellemek için atacağım bir sonraki adım çok önemliydi. Kenny gözlerini dikmiş yere bakarken şu eski "kendi çağrını çaldır* numarasına başvurarak kendime çağrı gönderdim Ben çağrımı kontrol ederken Kenny başını kaldırıp baktı. "Bana biraz müsaade eder misin Kenny? Acil bir durum var da* dedim- Kenny omuz silkti, ben de ofisten çıkıp kapıyı kapadım.

Hemen klinik sekreterine güvenliği aramasını, haftamı Lmdemann'da 72 saatlik gözetim akma alacağını söyledim. Sekreter, güvenlik kapıya geldiği anda telefonumu çaldıracağını söyledi.

Ofise dönerek tekrar yerime oturdum. 'Kusura bakma.'

Kenny dalgın görünüyordu, 'önemü değil. Bakın, doktor, biliyorum kulağa delirmişim gibî geliyordur ama bu duygu* lar çok uzun zamandır var bende ve yine de başımın çaresine bakıyorum.'

"Bir noktada fevri bir şeyler yapmaktan, belki düşündüğün şeyi kendin denemekten korkmuyor musun?" dedim.

"Sadece düşünce bunlar Dr SmaİL Şimdiye kadar bir şey yapmadım, öyle değil mi?" dedi, gergin bir sesle. Neyce ki o sırada telefonum çaldı. Telefonu açtım ve onlara beklemelerini söyledim.

"Ama şimdi zor bir dönem geçiriyorsun Kenny* dedim. "Evliliğin sorunlu, ailenle yaşamak seni çıldırtıyor.

Ayrıca kendi elini kesmekten söz ediyorsun. Bence biz bu durumu çözüme kavuşturana kadar hastaneye gitsen iyi olacak."

"Deliler koğuşuna mı diyorsunuz yani?" dedi tükürükler saçarak. "Hayatta olmaz."

Bir psikiyatrin kimi zaman alması gereken en zor kararlardan biri hastasını kendi rızası dışında hastaneye yatırma kararıdır. Hastayı rızası olmadan hastaneye yatırmanın temelde üç nedeni vardır: Hastanın akut intihar, cinayet eğilimi vardır veya bir açıdan kendisine ya da başkalarına tehlike teşkil ettiği düşünülmüştür. Kendine zarar vermeye yönelik düşünce veya duyguların acil bir tehlike teşkil edip etmediği kararı genelde psikiyatristin değerlendirmesine kalmış bir karardır. Bazı insanlar kendilerini kronik olarak intihara meyilli hissedebilir ve durmaksızın bu hislerinden söz ediyor olabilirler ama hiçbir zaman harekete geçmezler.

Bazıları kronik intihar eğilimli

davranış sergileyerek, açlı kî* uyuşturucuyla, alkolle veya sigarayla kendilerini yavaş yavaş yok edebilirler. Ancak bu insanlar akut tehlikeli olarak algı, lanmazlar ve nadiren hastaneye yatırılırlar.

Psikiyatri eğitiminin bir kısmı, hastanın söylediklerini geçmişini ve halihazırdaki davranışını bir araya getirerek bu kritik kararı almayı içerir. Hastaların sözünü ettikleri potan* siyel kendine zarar verme yöntemleri doktorun kararını etkiler. Erkekler genelde kendilerini vurma eğilimi gösterirken kadınlar daha çok aşın doz hap almayı tercih ederler. Depresyonda ve yalnız bir kadın, evde uyku hapi zulası yaptığından bahsederse bu psikiyatristin endişesini arttırır. Ve eğer elini kesme fikrini saplantı haline getirmiş bir marangoz bodrum katındaki testere tezgâhından bahsederse...

“Kusura bakma Kenny ama şu noktada o karar sana bağlı değil” dedim. “Kendine zarar vermemeni

sağlamak için seni gözetim altına almak zorundayım."

Kenny birden ayağa fırladı. "Başlatma şimdi sülalene. Güvenmiştim sana aşağılık herif." Kenny kapıyı açtığı gibi kendini dışarı attı ama iri kıyım iki güvenlik görevlisi onu kollarından yakaladı. "Hey, koluma dikkat et hıyar" dedi Kenny*

ERTESİ GÜN WILL BROWNING beni yarım saatliğine diğer işlerinin arasına aldı. Kenny ile olanları duyunca hiç şaşırmadı, "öyle yapmak zorundaydın Gary" dedi.

"Biliyorum. Sadece kendimi kötü hissediyorum çünkü sıırım ilk kez bana açtı ve benim ona kazık attığımı düşünüyor.

"Muhtemelen hayatını kurtardın adamın. Şimdi de ona gerçekten yardım etme şansın var." Will dosya dolabına giderek birkaç kâğıt çıkardı. "Şu makaleye bir göz atsana." Başlığı yüksek sesle okudum: "Apotemnofili: Cinsel ter-

cih olarak kişisel talep üzerine iki uzuv kesme vakası* Kendi kesilen uzuvlarının kalıntısına karşı cinsel saplantısı olan bu iki sıradışı erkek hastayı anlatan yazıya göz gezdirdim.

"Gary, sanırım çok ender rastlanan bir rahatsızlıkla karşı karşıyasm. Kenny sana sonunda ne istediğini söylemiş: Sol üst ekstremitesini kestirmek* dedi Will. "Uzuv kestirme arzusuyla herhangi bir cinsel bağlantı bulabildin mi?"

"Saplantısının cinsel bir yönü olduğunu sanmıyorum" dedim.

"O zaman bir çeşit dismorfofobi olabilir. Hasta kendini veya kendisinin bir parçasını, gayet normal görüldüğü halde acayipmiş gibi algılar."

"Bu onun durumuna daha yakın görünüyor" dedim. "Ama elini acayip gördüğünü sanmıyorum. Sadece oraya ait değilmiş gibi hissediyor... Sanki o el gidene kadar kendini normal hissetmeyecekmiş gibi."

Dismorfofobi ilk kez İtalyan psikiyatr Enrico Morselli tarafından, 1886'da tanımlandı. Bugün buna "vücut

dismorfik bozukluğu* diyoruz. Bu kişiler fiziksel kusur gibi algıladıkları bir şeyi düzeltmek için bedensel modifikasyon isterler. Bu rahatsızlığın obsesif kompulsif bozuklukla bazı benzedikleri vardır ve hastalar genelde aynı anda her iki hastalığı da yaşarlar. Bu insanlar bazen estetik cerrahiye bağımlı görünür ve ortaya geri döndürülmesi imkânsız tuhaf sonuçlar çıkabilir. Bu kişiler, semptomlar aşırıya kaçmadığı sürece, genelde kendilerine karşı ivedi bir tehlike oluşturmazlar.

Kenny’de bu semptomların bazılan vardı ama o aslında yine bununla bağlantılı ama bugün “vücut bütünlüğüne ilişkin kimlik bozukluğu* (İngilizce’de kısaca BIID) diye adlandırdığımız son derece ender bir rahatsızlıktan mustarıpti. BIID’i olanlar vücutlarının kafalarında kendilerine ilişkin imgeyle örtüşmediğine inanır. İstenmeyen uzuvlarınm çirkin olmasa da onları kusurlu ya da engelli yaptığını hissederler. Çoğu zaman **uzuvları gerçekten kesilmiş insanları kıskanır ve**

bu his. settikieriaden çok atandıkları için
bu konuyu hiç açmazlar Çoğunlukla
intihara meyilli değildirler, sadece
uzuvlarının gıtaBim âtnfer w kendi terine
seçimli amputasyon yapacak bir cerrah
atadan BUD hastalan bazen islenmeyen
uzva, kesil

meysi gmkıfecek kadar zarar Terebilir.
Kayda geçmiş bir vakada bir adam
arabası otomatik el kumanda brryia
donattıktan sonra Btmutya bacaklarını
kurtanlamaz hale gelene kadar bozda
docdannoştı. Ardından arabayı
kullanarak hastaneye *jtöw orada
bacakları mecburen kesildi.

BSD kurbanlarının çoğunda kendi
uzvunu kesme ihtiyacı çofkfafaa ya da
ergenlikle başlar. Baza uzmanlar bu
ıalufcRdağm vücat mujmı bir şekilde
çarpılan beyinsel bir kaynaklandığını
düşünür ama henüz spesifik kr neden
bekmamamıştır. Tedavi hem
psikoierapiyi hem dt âtk tedaviyi içerir ve
hatfabrda nzuv aldırmaya ilişkin üfincekr
devam etse de hayat kaliteleri
iyileştirilebilir ve ata—efen amvianyb
bitVku makul ölçüde işlevsel bir ya- iaa

fff»fenwAn"ww yolları bulunabilir.
Antidepresanlar upiacnb ddştmceicn
azaltabilir. Terapinin önemli bir yönü de
hartaya «ran destek alabileceği insanbra
açma konnsun- da yardama olmaktadır.

Hİltl MâUIflil At Af IHA yürürken uzakta
Neil Cooper'ı gördün ve ~Neûi' diye
seslendim. Ama Neil arkasına dönmedi
Ben de adımlarımı hızlandırarak tekrar
bağırdım, "Dr CooperT

Adımları yavaşlayan Neil cevaben
seslendi: Aman Tanrım, «eder
doyuyorum. Hemen bir psikiyatrisi bulun
baaa. Adi*

C°opera yetiştim ve ona Kenny Miller
vakasının son du- rutini hakkında bilgi
verdim.

"Biliyor muson çok ilginç bir durum
bu Gary. Sence insan hangi noktada
seçimli ameliyat hakkına sahip otar?
Birçok insan görünümünden memnun
olmadığı için saçını değiştiriyor,
burnunu yaptırıyor, hatta belki
yüzünü gerdiriyor. Hangi noktada
onlara deli diyoruz?"

"İyi de, kabul et ki elini kestirmeyi istemek biraz abartılı bir durum Neil"

'Olabilir ama çizgiyi nerede çekeceğiz? Bir insanın kaç boran ameliyatı olabileceği konusunda bir sınır var mı? Hayır. Estetik cerrahlar bazen vücudun aynı bölümü üstünde çok sayıda ameliyat yapabiliyor. Örneğin, gözlerini beşinci defa yaptırmak isteyen birini hastaneye yatırarak mısın?" "Yani sana sorsa bu adam için seçimli uzuv kesme ameliyatı yapar mıydın?"

"Duruma bağlı"

dedi Neil

"Hangi duruma?"

dedim.

"Sigortasının ne kadar iyi olduğuna. Gitmem lazım. Görüşürüz."

Lindemann Akıl Sağlığı Merkezi ne girdim. Lindemann, Harvard Mass General Hospital'a bağlı tecritli bir yatan hasta ünitesiydi. Dışarıdan bakınca sanat galerisi zannedilebilecek ama içi tipik bir psikiyatri koğuşu

hissi, kokusu ve gerilimi taşıyan,
modern beton bir binaydı

Dr David Kellerin ofisinin kapısı
açıktı. Keller üstü kâğıt, dosya ve kitap
dolu masasında işiyle meşguldü.
Kendiri benim senemde asistan
doktorluk yapan, mütevazı bir espri
anlayışına sahip, hoş biriydi
Asistanlıktan sonra psikanalist olmayı
planlıyordu ve hemen her konuda
analitik yorum yapma fırsatını asla
kaçırmazdı.

“Dave” dedim, “ofis dağınıklığıyla
başetme biçimini takdir ettim.”

**Bisara Ukhnf* snfb. *Sen benim bundaki
incelikli dú**.** mi – jir n talim»«ssû Dr
Small *

~£. um| IWMÍ (^jİMV Kenny MıUer?”
dedim.

'f^-ukria bit vaka Vucut dwnK>ctık
bMukhı^u t*şhısn Ktafa fctaw
nñwtiwiıB ıkmcU ojdbgu halde
yytfiyıAwMh'*

'B«rm gáodrwtigimdr siniden çok
bozuktı^{*1} dedim.

*swv Kili wgi; tffflsf tthükefl var mı?”

“Ussrr kesme iujuaceiennın asaMtgmi

iddia ediyor” dedi Okie. IQoafnm'e
~~hffam~~ Bir haftadan az oldu daha
MMHlfatAifeiÉifiIrri mhfnuunti Hastanın
biraz başı AitröT mu rituMBMI eder diye
«~~toymû~~yorom.*

Ekaipaûii mania adı Annatranil
genelde obsesif *bmtfinkd aamfkmâan*
hafifletmede kullanılan bir tnsiklik
nblşRSMİrTaaedâmgHtcnBesgtaddebiibç
luf. ta mml Xf yak ki lambía çoğa baş
dönmesi, baş agns ir hainlik de iâhui
akıntı wenci bazı yan etkilerle karşılaş
tüaahUnda.Bapa Pnnac, Zoioátveya
Paxil gibi yan etkileri daka az «I»
«efektif şerefemin geriaim
inhibitorien SSRJ'deaesTCZu bazı
anbdepresanlar kullanılıyor.

f>w lın—iMiyıderametti. 'Bence
karısından ayrılması niotad^aı iyice
şiddetlendirmiş. Ama eşi burada onu z>-
yanir çaöap *ıçm* basta daha ulun ve çok
daha ulaşılabilir OHnHHiBBL

Taares buraya nu *gtkii'* dedim.

Hem de her gâo diye cevap terdi Dave.

"Artık Kennymn gnk *Hm)* ıı İHİdı^ı *tçm*

btrbirierune çok daha yakınlar.^{1*}

'Harika' dedim, 'Kranyı görmek isterim *

'Ben*. tabu. 212 *Sola* odada.'

fmf'aiı oda» yattığı ünitenin düşük
güvenlikli kana- d«d*y& ki be da iyiye
gittiğinin bir işaretiydi. Kapıya yak-
*çendeş konuşmalar geddiğini doydum.
Kapı¹

10~

ttklttıp girdim. Lauren Kenny nin
yanındaki yatakta oturu- wtdü. İkisi
birden bana döndüler.

«Merhaba, sizleri görmek ne güzel¹”
dedim.

'Merhaba Dr Small" dedi ikisi birden.

'Kendini nasıl hissediyorsun Kenny?"
dedim.

'Size öyle bağırduğım için özür
dilerim* dedi Kenny. "Şim- 4i
anlıyorum ki beni buraya
göndermekten başka bir çareniz
«oktu. Doğrusunu isterseniz artık
daha iyiyim,"

Lauren araya girdi. "Aramız da daha
iyi*

'Harika* dedim. "Sizce neyin faydası
oldu?*

'Ben artık kendimi dışlanmış

hissetmiyorum” dedi Lauren. ‘Kenny nihayet bana asıl derdini anlatıyor *
‘Bunu duyduğuma memnun oldum* dedim.

Kenny gülümsedi. ‘Buradan çıktığımda da eve dönüyorum.*
‘Tekrar deneyeceğiz* diye ekledi Lauren.

Kenny iki hafta sonra taburcu oldu. Lauren ile bitlik* te bana çift terapisi için haftada bir gelmeye başladılar. Kenny’nin semptomlarının Laurenın bebek fikrini ilk kez ortaya atmasıyla kötüleştiği sonradan anlaşıldı. Kenny uzvunun kesilmesinin marangozluk mesleğini mahvedeceğinden ve ailesini geçindiremeyeceğinden korkuyordu. Ancak bunu Lauren ile konuşmak yerine utancı yüzünden hislerini gizlemişti Bu da neler olduğunu anlayamayan Laurenın kendini dışlanmış hissetmesine yol açmıştı.

Kenny ilaçlı tedavi sayesinde eliyle daha az saplantılı ve Lauren ile daha iyi iletişim kurar hale geldi. Hatta

yeniden çocuk sahibi olmayı konuşmaya başladılar. Lauren birkaç ay sonra hamile kaldı ve ikisi terapiyi bırakmaya karar verdiler. Onları bırakmamaları ya da en azından Kenny'nin devam etmesi için ikna etmeye çalıştım ama kan koca adeta ikinci halayındaydılar ve artık yardımuma ihtiyaçları olmadığından emindiler.

; – Sİ -r

Kenny son seansta uzuv kesme dürtülerinin yeniden sap. lantiya dönüşmesi halinde beni hemen arayacağına söz verdi. Hiçbir zaman aramadı. Kenny'i düşündüğüm zamanlarda iyi olduğunu ve çocuklarını iki eliyle birden tuttuğunu ümit ediyorum.

DÖRDÜNCÜ DÖLÖ11

Bayılan kız öğrenciler

1980 *Bahan*

BİR MAYIS AKŞAMI CAMBRIDGE'DEKİ
buz gibi evimde Cari Jung
makalelerini inceliyordum. Artık
gözlerimi açık tutamaz olmuştum ki
buharlı ısıtıcının ani tıslaması beni
cin gibi ayılttı. Acaba ev sahibime
ikramiye vurmuştu da bahar ayında
kiracılarını ısıtarak zenginliğini
paylaşmaya mı karar vermişti?

Jung'dan sıkıldığım için -bol teori
az aksiyon-11 haberlerini izlemek
için televizyonu açtım. Haber
başlıklarım dinlerken kendime çay
yapmak için mutfığa gittim. O sırada
haberlerden biri dikkatimi çekti.
Yakınlardaki bir banliyöde bir grup
ilkokul öğrencisi o gün bilinmez bir
hastalıktan dolayı hastaneye kaldı-
rılmıştı. Bayılırdım gizemli
durumlara.

Haberi izlemek için koşarak salona
döndüm. Küçük çocuklardan oluşan
bir kalabalık okul bahçesinde korku
ve şaşkınlık içinde dolanıyordu ve

öğretmenleri onları rahatlatmaya çalışıyordu. Çocukların bazıları ağlıyordu, bazıları karınlarını tutarak minderlerin üzerinde uzanıyordu, birkaçı da ambulanslara hmdbiim*duAX*y^ndekt haber sunucusu esrarengiz mu anlatroava koyuldu: "Olay bir okul toplantısı sırasında, top Janti saksında patlak verdi- öğretmenlerden biri çocukU_{r,n} .««k gtf* biter birw éâja*y* başladığını söyledi. Hastalan^, çocukların çoğu State Street Community Hastanesine kaldı nldi ve tefaç saat sonra tamamen iyileşmiş durumda tabure« <dıkL Yerel sağlık yetkikhlen hâlâ olayın nedenini araştırıyor Başlıca suçular arasında ise zehirli dumanlar yer alıyor. Ancak ~~bene~~ herhangi btr yy ~~kanıtlan~~ mış değil"

Kitle histerisini daha öoceden duymuştum. Fiziksel rahat. tt |jèi görünen ama aslında psikosomatik semptomlann grup^ bılaşma etkisi yarattığı durumlardı bunlar. Bu esraren giz hastalık da bu teşhise uyuyor

olabilirdi. Sağlık görevlilen Szübei bir neden bulsa bife yaşananlar fâzla dramatikti; çok æra&gôzü yaşlı çocuk, çılgına dönmüş anne babalar ve etrafta koşturan öğretmenlerle adi servis görevlileri.

Ertesi «hah klinikten ööce tap fakültesinin kütüphanesine ajradun w k*k histerisi hakkında birkaç makale buldum. Çok 3Z sudansa da b salgınların Ortaçağ da bde kayda geçtiğini agrendsa. Olaylar daha çok çocuklarda ve gençlerde, erkekler- im ;aâ Lalarda gonsduyorda ve en yaygın semptomlar bayılma »e h<pen«nciasyondur (sık nete* alıp verme). Hastalık nadiren èéi | ÉÉ»t devam edebiliyordu ancak hastalığa tutul» iaiaèaüà djpkttpndj hastalık belirtileri de kaybolur gibi ofo* ywt<wi»Millef ufae »»anlar başkalarının hastalamfa- ^fûaEiğâaA*mt*jnpkwpnnim €^mii imAiiî tnlrkimfab i>h*irâm*)Hii-BHIMUıt yafikyotAt.

İte «Kfcircı ofeyfefe okumak beni ryk* heveslendirdi. Okö- értriinw nié» pwnw (M» Mwarianm barındırıyordu *r

tyf&fkilmmnit(p&rfymét

^ yç*fiwi «lmimutuu. Kimice jrç
gımt £uk ettim. Makalelerden hala
kendin* *totokapi* aUrak hastaneye
do\$ru yol» düştiim, Neyse ki
klinik yoğun defiidt. Boobof
denebdecek bekleme odumdan ok
gibi geçerek dos? turn Den
Williams ı kahve atanında, bir
yandan hası» notlarını
tamamlayıp bir yandan diyet
kolaınt içerken buldum. Don th
maı sınıfımızda en yakın
arkadaşlarımdan biriydi ve
kandım Woody Ailen m usun
boylu, siyah tenli ve yakışıklı
versiyonu olarak tanımlardı.

'Şu sakın vakitte teşrif etmekle
ne iyi etttnls Or SnuH Alarm saatini
kopek mı yedi?" dedi

"Her daim komedyen, hiçbir
raman komik d«#!" diye kayı* lık
verdim. "Kütüphanedeydim,
merak ediyonan.'

Don kahkaha attı. "Tabii canım, »aten ben de Red Sosta bey» bol oynuyorum.*

"Dur şimdi Don, hani dün bayılıp hastaneye kaldırılan şu banliyö çocuklarıyla ilgili haberi duydun mu?"

"Evet, zehirli bir sızıntı yüzünden falan olabilirmiş diyorlar. Şu Three Mile Island olayından beri herkesin çevre felaketi çıkacak diye ödü koparmıştı."

"Okulda herhangi bir zehre ilişkin kanıt yok. Bence onda psikolojik bir durum söz konusu olabilir. Çocuklar aniden hastalanıyorlar, sonra yine aniden iyileşiyorlar Kulaca biraz şüpheli geliyor. Bu yüzden kütüphanede kitle histerisini arattırdım ' Don'un bir sessizlikten sonra, "Olabilir, * dedi "Biliyor musun Gary, gerçekten de sen gidip bir incele bu olayı. Hani herkesi araştırma işine girmekle tehdit

edip duruyordun ya,al sana fırsat işte."

'Aslında çok isterdim oraya gitmeyi ama bogtm bütün gün ki inigim var" dedim.

"Ben seni idare ederim. Git mahalleliyle konuş, neler ol* dudunu öğren. Belki ortaya bir çalışma falan çıkarır, yayınlattırsın. Hiçbir şey olmasa da sana en azından klinikten çıkma hrsatı veriyorum. Don hemen *ijoaather t oaba* filminde Marion Brando taklidine geçti. "Ama günün birinde ben / senden bir iyilik isteyebilirim..."

'Ne diyorsun yani' Oraya gidip sağa sola sorular sormaya mı başlayayım? Hangi yetkiyle?*

"Yetkiye talan ihtiyacın yok ki. Prestijli Harvard Tıp Fakültesinin çalışanlarından birisin. Onlara salgın hastalıklar konusunda uzman olduğunu ve bu *üzücü* olayı çözmek

özere geldiğim söyle.*

Olasılıklar beni heyecanlandırmaya başlamıştı. Tıp fâköl teindeyken araştırma ile amatörce ilgilenmiştim ama belli bir şeyi takip etme fırsatım olmamıştı. Oysa çocukluğumdan beri bulmaca çözmeyi severdim. Bir problem için strateji ya da çölüm gehşürmmmin benim için muazzam tatminkâr bir yanı var- dt İşte bu, gerçek hayattan bir bulmacayı çözmek için fırsattı.

Haklıydı Don. Harvard Tı doktor kartım oynamayı seçsem de seçmesem de, en azından oraya gidip neler olduğunu anla- raava çahşahdırdını. Kide histerisi uzmanı olmayabilirdim ana dci makale okunuştum ve muhtemelen bu konuda yerel ~~defettfann~~ hepsinden fada şey biliyordum. Sonradan öğren- disoc gne hastalık dendim merkezleri bile açıklanamayan hasSahk o[^]nnın teşhisinde kide

histerisini bir açıklama oftmk
goonezden gelmişti.

Bakaç klcfbo görüşmesi yaptıktan
sonra salgının gerçekleştiği afcahn
anriaründen randevu aldım. Aileler
ve çocuklar açsa tek sayfalık bir
anket hazırlayarak çoğalttım.

i*?"-* model Toyota Coroua'mia
Boyiston Street'de ileder- hoa
banibyöye yaklaştıkça bina
nunnonm bitki örtüsüne
Aanaviygn»—aaedim. Muhtemelen
birden tazla kişiyle bir ara- 41
toCBsacaçra halde "lâcjrseT ha^halanyndla
kullandığı^ ftoteOfA mtUiuMa
yaklaşımını nygulamaryı <teşâlMytf'
Al Aıklm myım okkaca snrrcr hnmm
çnfr TTM- otm*- yacağını tahmin
ediyordum. Fark ettim ki bunu
yaparken aynı zamanda bir teze
zemin oluşturacak bir araştırma
hipotezi de geliştirmiş olacaktım.

Davranış araştırmaları ve benzeri
psikiyatrik araştırmala> nn, diğer tıp

alışmalarından bir şekilde daha az bilimsel olduğuna dair genel bir önyargı vardır. Bunun ardında ise pek çok neden yatar. Psikiyatriyle ilgili her konuda bitmek bilmez bir utanç vardır, ayrıca çoğu insan kendi temelinde yatan psikolojik sorunlara bakmaktan korkar.

BANLİYÖ YOLUNU KISA SÜREDE kat ettim, arabayı okulun hemen karşısına park ettim ve arka koltuktan defterimi aldım. Beyaz klinik gömleğim gözüme takılınca onu da alıp üstüme geçirdim Belki karşıma çıkan kapılan aabilmek için Donun sözünü ettiği, kaygı duyan uzman rolünü oynayabilirdim.

Bay Saxonun odasının önünde beklerken adamın yorgun, asabi bir sesle telefonda konuştuğunu duydum Anladığım kadarıyla bir veliyi her şeyin yolunda gittiğine ikna etmeye çalışıyordu. Telefonu

kapadıktan sonra beni karşılamak için dışarı çıktı. Bu uzun boylu, azametli adam, dimi sıkarken neredeyse kırıyordu. Beni odasına buyur etti ve masasının karşısındaki koltuğa oturttu. Bir an kendimi ilkokulda m¼d¼r odasına çağrılmış gibi hissettim.

‘Evet, Dr Small, nedir sizi Harvard’dan buraya getiren?’ dedi.

‘Geçen akşam haberlerde anlatılan olay hakkında konuşmak istiyorum.” Defterimi ve kalemimi çıkardım, not almak için izin istedim.

“Ne öğrenmek istiyorsunuz?’ dedi Bay Saxon.

"şey, Harvard’daki doktorlar olarak banlarımız hastalığı duyduk ve bizim... Yani benim... bu tür durumlarla tecr¼bem oldu.’ Eh, ne de olsa k¼t¼phaneye *gitmiştim*. "Salgının nasıl baş-

ladığmj anlatabilir misiniz bana?"

“şöyle ki, altıncı sınıflar okulun

bahar gösterisi için y^j. kostüm provasının ortalarına gelmişlerdi" dedi Saxon. "Bjj öğrenciler de gösteri salonunda provayı izliyordu. O sıra^ sahnedeki oğlanlardan biri bayılıp yere düştü. Çocuk çene*j. ni platformun basamağına vurdu, çenesi kanamaya başladı Herkes şaşkınlığa düştü, sonra bir baktık diğer koro üyeleri de karınlarını tutup yere çökmeye başlamışlar. Ardından iş iyj^ çığrımdan çıktı ve salondaki çocukların yarısı mide bulantısı çekmeye, bayılmaya, nefes almakta zorlanmaya başladı .*

Delice not alıyordum. "Erkeklerden çok kızların hastalanması gibi bir şey dikkatinizi çekti mi?" dedim.

"Aslında bayılanların çoğu kızdı galiba."

"Sonra ne oldu?" dedim.

"İtfaiye şefi çabucak, belki yarım saatten kısa sürede geldi. Duman

kokusu alır gibi olduğu için gösteri
salonunu boşalttırdı. Ambulanslar
20'den fâzla çocuğu hastaneye
götürdü, ben de kalanları
yatıştırmaya çalıştım” dedi Saxon.
Sonra ayağa kalkarak pencereye gitti.
"Bir sürü öğrenci ağlıyordu ama
velileri geldiğinde sakinleştiler.
Kanımca öğretmenlerimiz ve görevli-
lerimiz ortalığı yatıştırmakta
olağanüstü bir başan sergiledi”
Başımı defterimden kaldırdım.
“Bayağı bir dram yaşanmış anlaşılan.
Hastanedekiler ne buldu?”
“Hiçbir şey bulamadılar. Laboratuar
sonuçları normaldi. Olay öğle
yemeğinden önce oldu, sanırım
çocuklar aç ve yorgundu. Bir iki tanesi
hızlı hızlı nefes almaya başlayınca
herkes korkuya kapıldı herhalde. Ama
çocuklarımızda fiziksel olarak hiçbir
sorun yoktu, okulumuz da gerekli tüm
protokolleri yerine getirdi” dedi
kendini savunurcasına Saxon. Sonra

da tekrar yerine oturdu.

"Yani bu geçici hastalığa neyin sebep olduğunu hâlâ bilmiyoruz" dedim.

"O konuda endişeli değiliz Dr Snull Gösteri n~~l~~omuml« bir zehirli madde bulunmadı, okulumuz da öğrenciler vt yetkililer için son derece güvenli. Fevkalade bir sicilimiz, var bizim.

Her şey yolunda."

Gördüğüm kadarıyla Saxonun salgının gerçek nedenini öğrenmek için daha fazla araştırma yapmaya niyeti yoktu. Doğrusu tarif ettiği şey kitle histerisinin tipik özelliklerini içeriyordu: Fiziksel bir nedeni destekleyeni laboratuvar sonuçlarının olmayışı, sıklıkla nefes alıp verme, bayılma ve öğrenciler birbirinden ayrıldıktan sonra hastalık belirtilerinde hızlı bir düşüş. Saxon'un açıklamaları

psikolojik bir nedene işaret ediyordu ama bu noktada kitle histerisinden söz ettiğim takdirde Saxon'un daha fazla savunmaya geçeceğini biliyordum. Belli ki okulun da kendisinin de olaya herhangi bir şekilde katkıda bulunduğu yönünde bir suçlamayla karşılaşmak istemiyordu ama •ister psikolojik bir nedeni olsun, ister fiziksel ya da her ikisi birden bu olayın kökenine inmediğimiz sürece yeniden yaşanması ihtimali vardı.

"Başka bir salgın olmasından endişe etmiyor musunuz?" dedim.

"Hayır, kesinlikle. Bitti o. Sadece herkes gereğinden fazla heyecanlandı. Şimdiye kadar hiç olmamıştı, bundan sonra da olmayacak." Koltuğunda kıpırdandı ve sinirli bir şekilde masasının üstündeki k&ğıtları düzeltti. Acaba kendini mi inandırmaya çalışıyordu,

beni mi?

Söylediği doğru olabilir diye düşündüm ama bir daha olursa eğer, kendi gözlerimle görmek istiyordum. "Çocukların veliler için yapacağı gösteri ne zaman?" dedim.

"Bahar eğlencesi Cuma akşamı, tahminimce bayağı kalabalık olacak. İsterseniz siz de davetlimiz olun?"

Davet biraz yarım ağızla yapılmıştı. Saxon hiç şüphesiz sorularımı savuşturmaktan yorulmaya başlamıştı. Acizlik verdi-

BİR PSİKİYATRİSTİN GİZLİ
DEFTERİ

ğimi hissederek ayağa kalktım ve "Davetiniz için teşekkür Bay Saxon. Gösteriye geleceğim" dedim.

Saxon geleceğimi duyduğuna pek sevinmiş gibi görünüyordu, kalktığım için rahatlamış gibiydi.

Tam çıkmak üzere ken döndüm ve "Aslında Bay Saxon" dedim, "küçük bir şey daha vardı..." Sevdiğim televizyon dizisi karakteri Columb0 görse benimle gurur duyardı.

Saxon sıkın bir ifadeyle bana baktı. "Nedir?"

"Bu tür bir şeyin bir daha tekrarlanmayacağından tamamen emin olabilmek için ailelerden bir-iki tanesiyle konuşup kısa bir anket dağıtabilir miyim diye soracaktım. Çünkü eminim böyle bir şeyin tekrarını istemezsiniz."

"Bilemiyorum, düşünürüz" dedi Saxon. "Mesele şu ki.. Şimdiye dek ailelerimizin mahremiyetine çok büyük hassasiyet gösterdik. Yarın bir toplantım daha var. Beni arayın, bu konuyu konuşalım." Ayağa kalkarak odasından çıkmama

eşlik etti. Bejli ki küçük araştırmamla hiçbir şekilde ilgilenmiyor, her şeyin eski haline dönmesi için can atıyordu.

Arabamı State Street Community Hastanesine sürdüm ve girişin önüne park ettim. Bayılan çocukları tedavi eden hastane görevlilerinden birkaçını bulmayı umuyordum. Lobi, bekleyen anne babalar ve etrafta koşuşturan çocuklarla doluydu. Danışma masasında ise hiç kimse yoktu. Hemşire bölümünü aranarak koridorda yürümeye başlamıştım ki hademelerden biri köşede neredeyse üstüme çıktı. Bir yandan serumu tutmaya çalışıyor, bir yandan da bir hastanın sedyesini itiyordu. "Yardımcı olabilir misiniz doktor? Bu hastayı ameliyat odasına çıkarmam lazım ama personel eksiklerimiz var."

Üstümde hâlâ beyaz gömleğim

olduğunu fark ederek paniğe kapıldım. Ne kadar personel eksiği vardı acaba? Üstüme ameliyat gömleğimi çekip bu adamı ameliyat etmem mi gerekecekti? Okulda apandisit ameliyatı yapmıştım ama hastanın fralp nâkline filân ihtiyacı varsa benden medet uromasa iyi ederdi. Neyse ki ameliyat ekibi ameliyat odasında hazır ve nazırdı» ben de yan kapıdan çıkıp gittim.

Bu defa başka bir koridorda yürürken candan görünümlü bir hemşireyle karşılaştım. Ona bayılan luz öğrencileri tordum.

“Ah, o olay geldi geçti. Nedenini bulamadılar.” Koridora doğru bakarak işaret etti. “Şurada bugün taburcu olacak son kızın ailesini bulabilirsiniz.” Hemşireye teşekkür ederek velilerin yanına gittim.

Dorothy ile George Holland kızlarının odasının önünde fısıltıyla

konusuyordu. Kendimi Harvard'lı bir doktor olarak tanıttım ama daha baştan savunmaya geçmelerini istemediğim için psikiyatrist olduğumu söylemedim.

Aile benimle okulda olanlar hakkında konuşmaya gönüllüydü. Kızlarının neden bayıldığı anlaşılamadığı için canları sıkkındı. "Çocuklar basbayağı hastaydı" dedi Dorothy. "Zar zor nefes alıyorlardı, öğrendiğime göre kızımız Dorothy yerde se- giriyormuş ve neredeyse felçli gibiymiş."

George araya girdi. "Okul olayı tamamen baştan savdı. Kimse Hastalık Kontrol Merkezi ni çağırmadı, sağlık görevlileri de doğru dürüst bir inceleme yapmadı. Bir şey onca çocuğu hasta etti. Bence okul örtbas ediyor."

"Salgına neyin yol açtığımı bilmediğimiz doğru ama şurası kesin ki ben de sizin gibi buna neyin sebep olduğunu öğrenmek

istiyorum."

George gülümsedi. "Teşekkürler. Benimle aynı fikirde bir doktorun olması çok güzel."

Devam ettim. "Duyduğuma göre o gün bolca heyecan ve karmaşa yaşanmış. Sizce hastalık belirtileri bu yüzden daha da kötüleşmiş olabilir mi?"

Dorothy bana dik dik baktı. "Ne demek istiyorsunuz?" "Panik ve histeri çocukların hastalığım daha da azdırmış ola-

— ftl —

**BİR PSİKIYATRİSTİN
GİZLİ DEFTERİ**

bilir mi diyorum.'

George afallamış gibiydi, Dorothy ise sinirlenmişti, mm hastalanmış numarası yaptığım mı söylüyorsunuz yan» Yalancı mı diyorsunuz kızıma? İki göndür hastanede yatıyor çocuk. Nesiniz siz? Psikiyatrisi falan mı?"

"Şey, evet, psikiyatristim."

"Daha feza uzatmayalım' diye çıktı George. "Sizinle konuşa cak

başka bir şeyimiz yok. Gel Dorothy.’
Kadın kocasının peşin- den kızın
odasına girerek kapıyı kapadı. Bugün
benim için anket doldurmaya
yanaşacaklarını pek sanmıyordum

Savunmaya geçişleri çok tipik bir
tepkiydi. Kitle histerisi kurbanları ve
aileleri, kendilerine fiziksel belirtilerin
olası psikolojik nedenleri konusunda
yaklaşıldığında hep aksi yöne
kaçarlar, insanlar genelde
hastalıklarının “kafalarının içinde*
olduğunu duymak istemezler.

Bu olayı takip eden yıllar içinde bu
tuhaf salgınların birkaa- , m daha
inceledim ve akta yatan psikolojik
nedenleri konuşurken t çok dikkadı
davranmayı öğrendim Olayı hastanın
bakış açısından düşündüğümüzde
aslında kolayca anlayabiliriz. Kişi
fiziksel hastahk belirtilerini gerçek birer
belirti gibi yaşar ve olay etkisini
göstermeye başladığında hasta kendisini
kalabalığın heyecanına ve gerginliği oe
kaptınt. Peki, (nefesin hızlanması, mide
bu- batrı, Hüdeagrın gibi) gerçek fiziksel

deneyimler, nasd fiziksel olmayan bir hastalan sonucu olabilir?

Hastafargeodde zihnin bedene etki ettiği fikrine teslim ol-
■uktama, hastalığı olmadık, acayy
birtakım nedenler atama- yı terah
ederler Örneğin, kide histerisi için
yapılan tuhaf bir İpliMuya pxt
"gaz sıkan bir deli' Mattoon, İlli
nois'lı genç katana yatak odasının
penceresinden içeri zehirli gaz
sıkarak amdt hribntm, kusma, ağız
ve boğazda yanma hissi- mjci
apntfbL Wasfamgtoa eyaletinde
yaşayanların nükleer dracyiraieo
tednqm olduğu 1930'lerin başlarında
ise pek çok

İrişi önceden fark etmedikleri araba
camındaki bir delik veya girintiye
kozmik ışınların ya da dünya
manyetik alanındaki kaymaların yol
açtığına inanmıştır. Hatta "doğüstü
cinleri" suçlayanlar bile olmuştur.

Her ne kadar bu suçlama kitle his-
terisinden çok, toplu hezeyanın bir
örneği olsa da, kaygılı bir grubun
zaten var olan ama anksiyetenin
yayılmasından önce fark edilmeyen
fiziksel fenomeni nasıl
yorumlayabileceğini gösteren iyi bir
örnektir.

Araştırdığım Boston banliyö
ilkokulu salgınında da yine
birtakım söylentiler söz
konusuydu. 12 çocuğun gıda
zehirlenmesinden öldüğü
söylentisi üzerine “müteveffa
şahısların” ailelerine eşlik etmek
için okula iki rahip gelmişti.
Yayılan başka bir söylentiye göre
de düşüp çenesini yaran çocuk,
bayıldıktan kısa süre sonra açık
kalp ameliyatı geçirmişti.
Bunların ve zehirli dumanlarla
sular hakkındaki diğer

söylentilerin hepsi yanlıştı:

Belirsizlik durumlarıyla karşılaştığımızda zihnimiz duruma açıklama getirmek için çaba sarf eder. Eğer belirtilere açıklama getirmenin bir yolu yoksa kendimizi kontrolü kaybetmiş gibi hissederiz ve korkumuz giderek artar. Üstelik belirtileri yoroiamn kendi zihnimiz olduğunu öğrenirsek o zaman zihnimizin yapabileceği diğer şeyler için daha da çok endişeye kapılırız, insanlar beyinlerinin bir ruh tarafından ele geçirildiğinden ya da bir öcünün badelerini yönettiğinden korkabilir. O durumda esrarengiz bir “sodan zehirlenme” teorisini benimsemeyi tercih ederler.

Psikosomatik hastalık uzmanları kitle histerisi vakalarında ortaya çıkan belirtilere, ek bazı fizyolojik

açıklamalar getirdi Buna göre insanlar heyecanlandıklarında ve korktuklarında hi- perventilasyona, yani sık nefes alıp vermeye başlar ve böylece soluk verirken aşın miktarda karbondioksit bırakırlar. Düşük karbondioksit düzeyi kol bacak gibi uzuvların kaslarında spazma yol açabilir ki bu da bazı hastaların yaşadığı uyuşukluğu, karıncalanmayı ve kas seğirmesini açıklar. Karbondioksit azal*

mâs kigıt bâr torbanın içine nefes ilip vererek kolayca tedavi edilirse, hastalık belirtileri hııa ortadan kalkabilir.

Şiddetii anksivete durumlarında Hastalar çoğu zaman nor. mal fiziksel duyumları fark edip yanlış yorumlar. Mide guraj. daması gıda zehirlenmesi samlabtlir. Etrafınızdaki insanlar da kannlannı tutup yere düşerse korkunuz giderek şiddetlenebilir, dizleriniz

tutmayabilir, yere yıkılabilirsiniz. Grup dinamiğinin gücü kontrolü de geçirebilir ve insanlar kalabalığın gösterdiği belirtilere kapılabilir. Grubun sosyal hiyerarşisi de belirtilerin yayılmasında rol oynayabilir, tik önce "popüler" kızlar bayılırsa, daha az popüler olanlar da onları takip eder. Boston banliyö vakasında hastalanıp çenesini çarpan çocuk, okulun en sevilen çocuklarından biriydi

Bu olaydan 10 yıl sonra Güney California'da sahne gösterisi yapan bir grup öğrenciyi aniden etkisi altına alan benzeri bir hastalık patlamasını daha inceledim. Araştırma ekibimizin bulgularına göre bir çocuğun histeri belirtilerine yakalanması konusunda *en iyi* tahmin unsurunun, çocuğun arkadaşının hastalandığını görmesi olduğu ortaya çıktı. Kitle histerisi patlaması tüm gerekli unsurların bir araya geldiği kusursuz Artına gibidir: Kalabalık, anksiyete artışı, ısı, yorgunluk veya açlık gibi fiziksel

stresler ve sosyal ağ oluşumu. Kesilen bir çene ya da bir **arkadaşın** hazımsızlığı gibi tek bir tetikleyici, tam kapasiteli bir **grup** histerisine dönüşebilir. Günümüzde kitle histerisi başgös- **terdiğinde** sağlık görevlileri hem fiziksel *hem de* psikolojik **açıklamaları** tespit **etmede** çok daha bilgililer. İnsanların genelde **farkına** **varmadıkları** şey şu ki belirtilerin psikolojik bir nedeni **varsa hasta hastalanma "kararı"** almıyordun Bu bilinçsiz bir süreçtir ve fiziksel semptomlar da gerçektir.

CVMA **AKŞAMKI GÖSTERİ** İÇİN ilkokula giderken **banliyö güzcr***
Mihini artık iyice bellemeye başlamıştım. Arahanu okuldan bir kaç sokak geriye park ettim ve gösteri salonuna doğru vururken gerçekten de bîr vaka daha patlak verirse ne yapacağına düşünerek kaygılanmaya başladım. Acaba markete uğrayıp

insanların nefeslerini düzenlemeleri için birkaç yüz adet IcAgıt torba mı alsaydım? Sonra sahiden fiziksel bir neden varsa ve ben de hastalanırsam diye düşündüm. Daha da beteri, ya ben de kitle histerisine kurban düşersem? FeklU, sakın olmalıydım. Daha salona gitmeden histeri İtleşmeye başlamıştım. Hem de kedi ferli bir Harvard psikiyatristi olarak...

Üstümde beyaz ceketimin yerine sıradan mavi bir takım elbiseyle içeri girdim. Salon velilerle ve öğrencilerin kardeşleriyle dolmuş taşıyordu. Cebimde not defterim, arkadaki koltuklar dan birine oturdum ve önemli bir gözlemim olduğu takdirde not almaya hazırlandım. Zehirli duman kokusu geliyor mu diye sağı solu belli etmeden kokladım. Hastanede tanıştığım Do* rothy ile George un salonun ön taraflarında oturduğunu fark ettim. George birileriyle konuşuyordu ama Dorothy gözlerini dikmiş doğruca bana

bakıyordu. Bana hAIA kızgındı belli ki. Başımı hafifçe eğerek selam verdim ve ilginçtir ki o da samimi bir tavırla selamıma karşılık verdi.

Saxon izleyicileri selamladıktan sonra koroyu sundu. Bense bir yandan onları izlerken, bir yandan da salonda sıradışı dav* ranışlar var mı diye çevreme bakındım. 20 dakika kadar sonra sıkılmaya başladım. Her şey kazasız belasız, gayet yolunda ilerliyordu. Ne karın ağrısı vardı ne de bayılan kızlar. Kitle histerisinden eser yoktu. İtiraf etmeliyim ki biraz hüsrana uğradım ama aynı zamanda da rahat bir nefes aldım.

Gösteri bittikten sonra gitmek üzere ayağa kalktığımda birinin bana seslendiğini duydum. "Dr Snull! Dr Small! Bekleyin lütfen." Dorothy'nin telaşla bana doğru geldiğini görünce kalkanlarımı hazırladım.

"Sizi tekrar gördüğüme memnun oklum. Hastanede siz* ğuk davrandığım için özür dilerim. Lindsey için çok endnJ^ dikde..."

^

"Durumu nasıl şimdi?" dedim.

"Çok daha iyi, teşekkürler' dedi Dorothy.

"Ama bazı zorfe^j. yaşadı, sizinle ona konuşmak istemiştin. Biraz vaktiniz var m,?»

"Elbette* dedim "Gelin dışarı çıkalım.'

Yakındaki bir banka oturduk ve Dorothy bana olayı b^ tan sona kötü idare ettiği için okulu suçladığını anlattı. An*

1 iodseynin diğw çocuklardan daha ağır hastalanma.smq mamıştı. "Son zamanlarda çok fâzla hastalanıyor ve babasında,, iki yd ödce boşandığımdan beri çok zoriuk çekiyor. Geoiğfle evlenmemden sonra durum daha da kötüledi. Okula gitmediği gönler çok arttı. Biraz burnu aksa, kamı ağrısa okula gitmeyi reddediyor. Ben de hiç sözümü geçiremiyorum."

"Sizce neden söz geçiremiyorsunuz?' dedim.

"Sanırım boşanma ve kısa süre sonra George'la evliliğim yüzünden suçluluk duyuyorum.*

"Bu konuda doktorunuz ya da terapistinizle konuştunuz mu?* dedim.

"Hayır, konuşmadım... Siz psikiyatr olduğunuzu söylediğinizde ilk başta sinidendim ama sahiden yardıma olmaya çalışıyormuş gıl n bir haliniz vardı. Üstelik Lindsey de şu okul olayından beri iyice kötüledi. Şimdi okula gittiği takdirde

diğer çocukların onu hastalandıracağını iddia ediyor.”

GörünüŖe bakılırsa Lindsey boşanmayla ilgili duygularıyla başa çıkabilmek için fiziksel semptomlarını abartmıştı. “Bedenselleştirme’ diye bilinen bu savunma mekanizması insanlar® duygusal acılarını fiziksel olarak ifade etmelerini sağlar. Lirvd- sey stresle bu şekilde başa çıkıyorsa kitle histerisi belirtilerini® onda diğer çocuklardan çok daha şiddetli başgöstermesi şaşı*’ tıcı değildi, Annesinin boşanma konusundaki suçluluk

gusu büyük olasılıkla Lindsey nin bedenseUeştirtnesini daha da güçlendirmişti. Dorothy smıriar belidese ve kızının gitmesinde ısrarcı olsa çok daha iyi edecekti Ayrıca kızuu boşanmayla ilgili duygulan hakkında konufma 6raatı verme* de faydalı olurdu. Tahminimce bu ailede fazla iletişim yokta.

“Dorothy” dedim, “bana Lindsey’i anlatmana memnun oldum. İkinizin veya en azından Lindseynin olanlarla ilgili konuşmak için bir terapistle gitmesi iyi olabilir.”

“Sizinle konuşabilir miyiz? Siz durumu anlıyor gibisiniz” dedi

“Memnun ohunum ama size yakın birini bulursak sizin için çok daha kolay olur. Lindseynin sorunları bir gecede ortadan kalkmayacaktır. Dolayısıyla şartlar açısından size daha uygun biriyle düzenli görüşmeniz daha iyi olabilir” Dorothy e yakındaki terapistlerin isimlerini vermek üzere bir sonraki hafta telefon edeceğimi söyledim. O da teşekkür ettikten sonra bana telefonunu verdi. Georgeun da çok memnun olacağını söyledi.

Alabama yürürken Lindseynin durumunu düşündüm. Belki diğer çocukların bazılarında da benzeri sorunlar söz konusuydu. Boşanma çok yaygındı. Belki anne babası boşanan çocuklar kitle histerisi belirtileri sergilemeye daha yatkındı. Ayrıca histeri kısmen “ kaybetmenin’ yarattığı psikolojik stresle de tetiklenmiş olabilirdi Altıncı sınıflar mezun olmak üzereydiler, müdür kısa süre önce başka bir okula geçeceğini duyurmuştu ve

öğrencilerin çoğu ilk defa yatılı bir geziye çıkmak üzereydi. Bu yaklaşan ayrılıkların ve kaybetmelerin neden olduğu kaygı da kitle histerisi vakasına katkıda bulunmuş olabilirdi;

Çocukların boşanma ya da yakın bir akrabasının ölümü gibi bir kayıp yaşayıp yaşamadığını soran bir anket kullanarak» önceki kayıpların çocuğun hâlihazırdaki kaybetme kırılmasını etkileyebildiği ve o çocuğu kitle histerisine hazır kıldığı teorisini kolayca test edebilirdim. Nihayet çalışmamla ilgili kafamda

bir fikir netleşmişti. *Kaybetmeyle* takıntılı eski gözetn^. Profesör Lochton olsa bayılırdı çalışmanın geldiği noktaya, kat ööce müdürü ikna etmem gerekiyordu.

Haftasonunu takiben ona aradım, sekreteri beni heijw bağladı.

*Dr Smail, sizden haber almak ne güzel " dedi Sason.

"Teşekkürler. Cuma akşamki bahar eğlencesinden çok aldım Çocuklar harikaydı. Haklıymışsınız, endişelenecek bir şey yoktu. Esrarengiz hastalık başgöstermedi."

'Ben demiştim demeyeceğim ama gösteriden keyif alman,, za sevindim. Bugün nasıl yardımcı olabilirim size?"

'Sözünü ettiğim anket konusunda arıyorum sizi. Bu tür bir olayla başetmek zorunda kalabilecek diğer müdürlere yardımcı olabilirseniz çok iyi olurdu. Velilere birkaç soru yönelten tek sayfalık bir anketim var. Çocukların katılması gerekmiyor. Kabul ederseniz siz ve okulunuz, başka pek ak okula büyük yardımda bulunmuş olacaksınız."

Bir araştırma çalışması yapacağımız fikrini olabildiğinde yumuşatmaya ve Saxonun hem yardım- I severlik duygusuna hem de egosuna hitap etmeye alışmuştım İşe de yaradı.

"Olabilir aslında. Başka okullara yardımcı olmak güzel olur. Hem çocukları da doğrudan içermeyeceği için kuruldan geçirebilirim sanırım. Bana anketin bir kopyasını ulaştırabilir misiniz?"

"Tabii ki. Bugün gönderirim." Belki

de araştırma alanında benim için bir umut vardı. O da olmazsa ilkokul politikalarında şansımı deneyebilirdim.

Sayısız telefon konuşmasının ve sebatkâniğm sonunda nihayet anketime yüzde 80'lik bir yanıt aldım. Bir istatistikçiden sonuçların analizi için yardım istedim ve hipotezim doğru çıktı. Yaşanan vaka kesinlikle kitle histerisinin özelliklerini taşı- yonfa. Ayrıca etken yaşta yaşanan kayıp -aileden birinin ölümS

veya anne baba boşanması* hastalanan çocuklarda, hastalan mayanlara kıyasla önemli ölçüde daha sık görülüyordu.

Heyecana kapılmıştım Bir çalışmamı yayınlama yönünde ki ilk girişimim başarılı oldu ve çalışmam gayet iyi btr dergide yayınlandı.

Tıp camiasın **bulgularım karşısındaki tepkileri** hayli **ilginçti**. Tezimi Harvard Massachusetts General Hospital Araştırma **Sempozyumundaki üyelere**

sunuşumu hatırlıyorum. Kitle histerisinin istikrarlı bir biçimde erkeklerden çok kızları etkilediğini bildirdiğimde uzmanların ve klinik hekimlerinin çoğu basbayağı “cık cık” yaptı veya kıkırdadı. Histeri belirtilerindeki cinsiyetler arası farklılıkları ne zaman anlatsam hem **uzmanlardan** hem de hastaların ailelerinden gerilim **dolu** tepkiler aldım. Yıllar sonra Harvard’dan Larry Summers akademik bir konferansta bilimde neden daha az sayıda kadının başarılı olduğu sorusunun “doğuştan gelen cinsiyet farklılıkları” tarafından açıklanabileceğini söylediği için oradaki başkanlığımı kaybettim. Ben de kadınların kitle histerisi semptomlarına daha yatkın olduğu konusunda konuşurken yorum yapmadığımı, sadece bir bilgiyi aktardığımın anlaşılmasını sağlamaya daima dikkat ettim. Çalışmalar bunu ortaya koyuyordu ama nedenini kimse bilmiyordu. Belki mesele kızların daha yakın dostlukları ve daha sıkı sosyal ağları olmasıydı, belki de erkeklere kıyasla **birbirleriyle** duygularını konuşmaya daha yatkın olmalarıydı.

Ergenlik çağındaki erkekler duygularını içlerinde tutmaya ve dış sıklmaya eğilimlidir; tıpkı babalarının da davranacağını düşündükleri gibi.

Banliyödeki gizemli hastalıktan hemen hemen iki yıl sonra Boston'un başka bir banliyösünde çarpıcı derecede benzer bir vaka patlak verdi. Yine bir koro provası, yine bayılan ve hastaneye kaldırılan çocuklar ve çevresel zehirler konusunda bolca kaygı. Çocuklar yine hızla iyileştiler ve ben henüz oraya

gidemedim okul aynı gönün
akşamında gösteriyi sergife ye
karar verdi. Ancak çocukların
şarkı söylemeye başl^ savdan
hemen sonra koroya yeni bir
bulantı ve bayılma ^ gası yayıldı.
Daha ağır hasta olan çocuklar o
gün ikinci def hastaneye
yetştirilirken ambulanslar ve
itfaiye arabaları hj. tarik kalabalığı
daha da galeyana getirdi.
Çocukların tüm* bir kez daha
birkaç saat içinde iyileşti ve çoğu

kitle histeri^ vakasında olduğu gibi olaydan daha çok kızlar etkilendi.

Bense bu defa soluğu m¼d¼r odasında almadan ¼nce ¼lke nin ¼nde gelen psikiyatrik araştırmacılarının birine danışıp ya karar verdim. Gerald Klerman Ulusal Akıl Sağlığı Enstit¼- s¼'ndeki g¼revinin ardından Harvard a d¼nm¼řt¼ ve ben de o g¼n onunla g¼r¼řme şansım yakaladım. Yaşanan gizemli okul hastalığının yanı sıra iki yıl ¼nceki olayları ve yaptığım çalışmayı anlattım. Gerald bana bu defe okulla uğraşmayı bırakıp doğrudan sağlık m¼d¼rl¼ę¼ne gitmemi s¼yledi. Sağlık g¼revlilerinin doğruyu ortaya çıkarmak gibi bir zorunluluğu vardı. Oysa okul sistemi genelde hata yapmamakla ve izlerini kapatmakla daha çok ilgileniyordu. Klerman m bu ¼nerisi bana ¼yle bariz g¼r¼nd¼ ki keşke bu konuşmayı iki sene ¼nce

yapsaydım diye düşündüm.

Sağlık müdürlüğü, ekibe katılmama çok memnun oldu. Bu tür bir salgında gerçek tecrübe sahibi Harvard'lı bir psikiyatrisi, araştırma için bir kazanç olacaktı. Onlar da bana yapmak istediğim her tür araştırma çalışmasında yardımcı olacaktı. Beni geçici sağlık araştırmacısı atadılar ve bu defa anketleri hem çocuklara hem de velilere dağıttım. Sağlık müdürlüğü sayesinde yüzde 100'lük bir geri dönüş aldım. Çalışma, sözü konusu vakanın kitle histerisinin tüm tipik özelliklerini içerdiğini doğruladı; bayılma, nefes sıklığı, hastalığın hızla gelişip kaybolması, kızların erkeklerden daha çok etkilenmesi ve başkalarında gözlemlenen belirtilerin yayılması. Tüm bunlar fiziksel bir salgının aksi yönünde güçlü işaretlerdi.

Ancakbu vakada enteresan bir durum söz konusuydu. Vakadan iki

gün sonra hastane laboratuvarı hasta çocukların 13'ünün 7'si alınan idrar örneklerinde böcek ilaçlarında, plastiklerde ve dezenfektanlarda görülen bir kimyasal bileşene rastlandığını açıkladı.

Çevresel kirleticiler konusundaki genel kaygılara rağmen velilerin çoğu, şaşırtıcı bir biçimde, çocukların idranndaki toksine ilişkin laboratuvar sonuçlarına sevindi. Veliler çocukları zihinlerinin hasta ettiği olasılığın değerlendirmektense bu açıklamayı benimsemeyi tercih ediyorlardı. Ancak haftalar sonra görevliler mahcubiyet içinde okulda veya çevresinde herhangi bir toksinin bulunmadığını duyurdu. Çalışmayı anlattığım *New England Journal of Medicine* deki makalede de ifade ettiğim gibi, toksin numunelere içine kondukları plastik kaplardan bulaşmıştı. Cam kaplarda saklanan numunelerin hepsi temizdi. Fiziksel ve psikolojik kanıtların bu şekilde

birbirine kanşması, yıllar içinde incelediğim onlarca gizemli hastalığın tipik özelliğini oluşturdu.

O zamandan bu yana incelediğim ve yazdığım tüm kitle histerisi vakalarında benim için yanıt bekleyen soru, bunların neden "daha sık" gerçekleşmediği oldu. Gerekli temel malzemeler •psikolojik ve fiziksel stres altında, belki aç yorgun veya her ikisi birden- hemen her gün dünyanın dört bir yanında bir araya geliyor. O halde insanları uçurumdan aşağı iten ve zihinlerinin bedenlerini toptan ele geçirmesini sağlayan o nihai tetikleyici nedir? Bu sorunun yanıtını aramayı hâlâ sürdürüyorum.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Bebek aşkı

1981 Kış

HARVARD İİASS GENERAT'DAKİ SON YILIMDA konsültasyon servisi başasistan doktoru pozisyonuna getirildim. Bu görevimde, psikiyatrik sorunlu tıp hastalarına verilen günübirlik hizmette daha az deneyimli asistan doktorlara gözetmenlik ettim. Km surede öğrendim ki sırf böyle havalı bir  nvanım ve Charles Nehri ne bakan b y k  bir ofisim var diye (benden sadece bir yıl geride olan) Ivy League stajyerlerim, onlara öğretecek çok  eyim olduğunu d   nm yorlardı. Beni bir g zetmenden çok a abeyleri gibi görüyorlardı. Nihayetinde en yakından tanıyabildi im asistan doktorlar, benim eğitim verdiğim yıldan olan doktorlar oldu.  anı alıp yürüyen küçük terapi/eğitim ya da kısaca T-grubumuzda zamanla birbiri' mizi

ve kendimizi tanıdık. Kıdemli bir psikanalistin önderlik ettiği ve haftada bir buluşan grubumuzun amacı, bize grup psikoterapi tekniklerini yaşatarak öğretmekti.

Aslında tam olarak bir terapist grubu değildi ama nihayetinde çoğumuz için öyle oldu.

»İM

T-grubumda birlikte sıkça takıldığım çocuklardan biri, Jim Schaeffer'di. Jim birkaç yaş büyüktü çünkü geri dönüp psikiyatri ihtisasını yapmadan önce bir araştırma laboratuvarında çalışmıştı. Onun gruptaki insanlarla ilgili duygulan konusundaki açık yürekliliğine hayrandım. Birinden hoşlanmadığı zaman o kişiden bunu hiç saklamazdı. Varlıklı bir aileden geliyordu ama bu konuda sevimsiz davranmazdı. Zekiydi ve kimi zaman kontrolden çıkan rekabetçi bir yanı

vardı. Ayrıca çapkınlığıyla da ünlüydü.

T-grubumuzun buluşmasının bittiği bir gün klinik binamı- za dönerken Jim, "Mike Calhoun'un ne kadar moron olduğuna inanmıyorum" dedi. "Geçmişine dair anlattığı hikâye öyle uydurmaydı ki kendi bile inanmadı*

"Nasıl yani, rock grubuyla Avrupa'yı turladıktan sonra NASCAR şoförlüğü yaptığına sonra da her şeyden vazgeçip psikiyatrisi olduğuna inanmadın mı? Doğrusu bana gayet olabilmış gibi geldi" dedim gülererek.

"Ya Arlene'e ne demeli?" dedi, grup liderimizi kastederek. "Bana mı öyle geliyor yoksa herkes onu evine götürüp sarılıp yatmak mı istiyor?" Aniden bana dönerek, "Gary, sakın bakma, Pam Sefton bize doğru geliyor. Uf, muhteşem bir kadın- doğumcu ya! Saçım nasıl söylesene?" dedi.

Dönüp kıza bir göz attım ama tipim olmadığını söylememe fırsat kalmadan Jim konuştu. "Selam Pam, ne var ne yok?

Çok güzel görünüyorsun."

Pam gülümsedi. "Selam Jim. Seni görmek daima güzel. Gary sana rastladığıma sevindim. Bülten tahtasında bugün psikiyatri için kadın-doğum kliniğine geleceğin yazıyor." "Seni şanslı kurt" dedi Jim, çaktırmadan.

"Gary rica etsem birkaç dakika benimle yürüyebilir misin? Seninle bir hastayı konuşmak istiyordum"

"Tabii" dedim. "Görüşürüz Jim."

"Size iyi eğlenceler. Uslu durun ha, yaramazlık yapn^y dedi asık şurada yanımızdan ayrılırken.

Jim'in işitme mesafesinden çıktığımızda Pam, "Uf, nesi bu adamın ya?" dedi. "Sakız gibiyapıştı bana, üstelik **doğru dfc.** rüşt tanımıyor bile beni"

"Ne diyebilirim ki? Çarpık bir benlik duygusu vardır ke» dışının. E, anlatsana şu hastayı."

"İsmi Anne Drezler. 20'li

yaşlarının ortalarında ve yaklaşık 10 haâalık hamile ama az önce negatif test sonucu aldım." "Düşük mü yapmış yani?" dedim, bariz bir şey değilmiş gibi. "Evet, hem de üçüncü defe" dedi Pam.

"Böyle bir sürü hastan oluyordur, neden beni istiyorsun?" "Bu hasta bebek sahibi olmayı o kadar çok istiyor ki haberi verdiğimde kendisini kaybedecek diye korkuyorum. Her ihtimale karşı yanımda olursan kendimi çok daha iyi hissedeceğim. Bir saat sonra benim kliniğe geliyor."

Mass Generalin kadın doğum kliniği tıp merkezini meydana getiren mimari stil potpurisinin içindeki yeni yapılardan biriydi. Kliniğe giden yol üstünde geçtiğim koridor labirentleri ve kestirmeler arasında bir de çağrıya cevap vermek zorunda kalınca birkaç dakika geciktim Muayene odasına

geldiğimde Pam'in kötü haberi verdiğini hemen anladım.

Anne Drezler telaşa kapılmış durumdaydı. "Hayır, olamaz! Kaç defe geldi bu başıma. Bir bebek daha kaybedemem." Ağlamaya başladı, Pam de ona mendil kutusunu uzattı. Anne kutuyu ittirdi.

Hemen odaya girdim ve "Merhaba Anne" dedim. "Ben Dr Small Hastane psikiyatristlerinden biriyim"

Annepsifoyafırsf sözünü duyduğu anda feryat figan etmeye haşladı. "Psikiyatriste falan ihtiyacım yok benim. İşten anlayan bir kadın doğumcuya ihtiyacım var!"

Bakın dedi Pam, canına tak ederek, "laboratuar testi ya- m, söylemez. Six istediğinize inanın. Benim başka hastalan görmem gerekiyor. Size Dr Small ile

konusmanızı otvenyo *oiga*; Sonra da odadan fırlayıp gitti.

pam'in hastaya olumlu tutumu da buraya kadardı demek. Anne ayağa kalktı, gitmek üzere eşyalarını toplamaya başladı "Lütfen Anne, gitme dur. Biraz konuşalım"

Dik dik baktı bana. "Neyi konuşalım? Hamile görünüyorum. Kendimi hamile hissediyorum. Belli ki bu hastanenin doktorlarında ve laboratuvarlarında bir terslik var*

Anne inkâr içindeydi Hamile olduğu fikrini öyle benimsemişti ki düşük yaptığım ortaya koyan laboratuvar testi gibi somut bir kanıt bile bu inancını sarsmıyordu. Ona ulaşabilmek için hızlı bir manevra yapmam gerekiyordu, ben de empati gös- termeye çalıştım ve tepki almayı Ümit ettim.

"Neler hissettiğini anlayabiliyorum Anne ve bence mutlaka başka birinin fikrini de almalısın."

"Teşekkürler Dr Small Buralarda duyduğum en mantıklı şey bu." Tekrar

muayene sedyesine oturdu. "Şu ayaklarım öyle şişti ki, bir dakika dinlendirsem iyi olacak." Gözlerini ovuşturduğunda ne kadar çarpıcı gözleri olduğunu fark ettim; iri, delici ve ela.

"Olaylı bir gün geçirdin anlaşılan" dedim.

"Aslında bu randevuya kadar gayet güzel geçmişti. Dr Sefton m ne kadar yanıldığına inanamıyorum. Yani benim ailemin kadınları o kadar doğurgandır ki, suratımıza baksanız hamile kalırız."

"Ciddi misiniz?" dedim, içgüdüsel olarak başımı başka yana çevirerek.

"Annem en büyük ablam Karen i doğurduğunda daha on dokuz yaşındaymış. Bir yıl sonra da Valeri doğmuş. Karen evlendikten sonra üç çocuk doğurdu, Valerienin ikizleri de gdeki gelecek. 'Ailende bir sürü bebek var yani" dedim.

"İstet Şimdi benim de olacak." Ayağa kalktı ve çıkık karn^ vurgulayarak

gerindi Bakın Dr Stull. gerçekten iyi bir insansı^ ama benim psikiyatra ihtiyacım yok. Aslında kendim terapistin. Evlilik ve aile danışmanlığı diplomamı iki yıl önce aldım. Şu ^ tek ihtiyacım, ne yaptığını bilen bir kadın doğum doktoru."

Ona kartımı uzattım ve "Herhangi bir konuda konuşm^ istersen beni ara" dedim.

Kendi kliniğime dönerken Anne'den hiç haber alamayacağımı düşündüm. Gerçi şimdi inkâr içindeydi ama yeni görüş alacağı kişi de Sefton u doğruladığında muhtemelen aklı başına gelecekti. Bana hayatıyla ilgili anlattığı birkaç şeyden, yeni bir düşüğün acısıyla yüzleşmekte neden bu kadar zorlandığını anlamıştım. Oç çocuklu ablası büyük ihtimalle dikkatleri üstüne topluyordu, şimdi de diğer ablasının ikizleri olacaktı. Anne'in yumurtalıktan herhalde harekete geçme ve meyve verme rekabetinin baskısını hissediyordu.

0 GECE İÇKİ İÇMEK İÇİN HARVARD MEYDANI'NIN ünlü restoranı Harvest'ta Jim'le buluştum. Barda iki sandalye bulmayı başa- np biralarımızı ısmarladık. Televizyonda Celtics Lakers'la oynuyordu ve bir Los Angeles'lı olarak Boston taraftarları yanında fena halde azınlıktaydım. Celtics dokuz sayı önde olduğu için Jim bana sataşp duruyordu ama bangır bangır müzik ve küçücük yere sıkışmış, etrafta dolanıp birbirini süzen bir sürü insan yüzünden maçı zaten zar zor duyuyorduk.

Jim birasını yudumladıktan sonra "E, gerçek aşkım Pamela Sefton'la muhabbetiniz nasıl gitti?" dedi.

"Bence senden gerçekten çok hoşlanıyor Jim. Arkasını *dönüp* kaçmasından belli" dedim, gülümseyerek.

"Daha Schaef-adamı deneyip görmedi de ondan." Bir kahkaha attı. Seninle konuşmak istediği meşhur vaka neymiş?" -Üçüncü defe düşük

yapmış, 25 yaşında bir kadın. Pam ha-
1^n kendisi vermekte zorlandı”
dedim.

"Hasta nasıl karşıladı?* dedi.

"Pek iyi karşılamadı. Hatta habere
inanmadı, başka görüş almak istiyor”
dedim, biramı yudumlayarak.

"İnkâra girdi yani?” dedi Tim.
Dikkatini çekmeye başlamıştım
"Tamamen. Anlayabiliyorum da
uğradığı hüsrânı. Benim gözüme 10
haftalıktan fazla göründü hamileliği.
Kamı bayağı büyüktü, teni ışıldıyordu
ve çok üzgün görünüyordu.

Jim arkasına yaslanıp "Oğlum var ya,
dünyadan haberin yok senin* dedi

"Neden?*

**"Psödosiyezi diye bir şey duymadın
mı, moronum benim?* dedi.**

O an küçük beynimde bir ışık parladı.
"Histerik gebeliği kastediyorsan, öyle
söylesene.*

"Ne sandın ya?* dedi, yüzünde
inanamıyormuş gibi bir ifadeyle.

"Peki, tamam, iyi düşünememiş

olabilirim, barımızın psikiyatri dehası sensin* dedim, utanarak. "Hastanın eski bilgilerine bakıp bunu kontrol edeyim o zaman"

"Umarım tekrar gelip terapiye başlamaya ikna etmişsindir kadını" dedi Jim.

"Kartımı verdim ama, ben zaten evlilik ve aile danışmanıyım, deli doktoruna ihtiyacım yok, dedi."

Jim elini bar tezgâhına vurdu. "Tüh, ne kadar ender bir vaka hâlbuki! Tam bir cevhermiş kadın; yalana gebelik yaşayan bir akıl sağlığı uzmanı. Ben olsam resmen üstüne atlardım."

"Sen zaten her şeyin üstüne atlarsın."

"Yok, çok ciddiym Gary. Daha agresif olmalısın oğlum. Kadın artık hayatta aramaz seni." Güldü. "Seni psikiyatri polisine mi ihbar etsem acaba?*

Ben de güldüm ama kendimi aşağılanmış hissettim ve Anne Drezler konusunda çuvalladığımı fark ettim. Ne yapalım, Anne belki gerçekten hamüeydi ve Jim de yanıliyordu.

Yalancı ya da histerik gebelik diye de bilinen psödosiyezj son derece ender rastlanan ama antik çağdan bu yana belgelenmiş bir durumdur. MÖ 300'de Hipokrat 12 vaka kaydetmişti 16. yüzyılda ise İngiltere Kraliçesi Mary'nin başına birkaç defa gelmişti. Histerik gebelikte gerçek gebeliğin tüm tipik işaretleri ve belirtileri ortaya çıkabilir; mide bulantısı, göğüslerde hassasiyet, fetüsün hareket ettiği hissi ve kilo alımı. Kadının kamı tıpkı normal hamilelikte olduğu gibi büyüyebilir ve kadın gerçekten hamile görünür. Âdeti de kesilince hasta gerçekten hamile olduğuna inanır. Hormonal dengesizlik de genelde fiziksel belirtilere ve gebelik testinde yalancı-pozitif sonuç çıkmasına katkıda bulunur. Kimi zaman stres, hipofiz bezi fonksiyonunu değiştirebilir ve bu da prolaktin hormonunda artışa yol açar. Sonuç olarak hasta gebe olmadığı halde süt üretir. Hatta semptomlar öyle inandırıcı olabilir ki yalancı gebeliği olan

tahmini beş kadından birine, tıbbi görevli tarafından bir noktada gebelik teşhisi konabilir.

Benim bu rahatsızlıkla ilgili asıl ilginç bulduğum şeyse arka planda yatan psikolojik nedenlerdir. Normalde psikotik olmayan bir kadım, hamile olduğuna inanacak kadar bedensel değişim yaşamaya iten şey ne olabilir? Genelde bu kişiler hamile kalma arzusuyla yanıp tutuşurlar. Bu kişilerde özsaygı ve kimlik duygusu, bebek sahibi olmakla ya da en azından içinde bir bebek taşımakla yakından ilgilidir. Bazı kişilerde gebelik yalnızlığı aşmaya veya dikkat toplamaya yarayan bir unsur olabilir. Çocuk sahibi olamayan kimi kadınlarda biyolojik başarısızlık duygusu, zihni kandırarak kadım yalancı gebeliğe itebilir. Hamildik bazı kadınlara ise üreme veya bir erkeği elde

tutma gücü gibi bir güç verir.

Sonraki birkaç hafta çabucak gelip geçti

O süre içinde semi- neHere gitmekle, hasta bakmakla ve bir araştırmaya çalışmasını bitirmekle meşguldüm. Ofisimde Perşembe eğitimi için notlarımı hazırladığım sırada telefon çaldı. Arayan Anne'dL Beni aramasına sevinmiş⁰¹¹ ama öyle hıçkırarak ağlıyordu ki ne dediğini anlamakta zorlanıyordum. "Derinbir nefes al ve yavaşla Anne" dedim.

"Adet oldum! Hamile değilmişim! O cadı Sefton haklıymış." Duraksayıp burnunu temizledi. "Artık uğruna yaşayacağım hiçbir şey yok..." İşte bu dikkatimi çekti.

"En erken ne zaman gelebilirsin? Konuşmalıyız." Hastayı geri İnandığımı anladığım bu an, dostum yüce jim'in havasının söneceğini düşünmeden edemedim.

Bundan iki saat sonra, verdiğim eğitimin ardından. Anne bezgin ve üzgün görünümüyle kendim güçlkle ofisime attı. Zayıflamıştı ve hiçbir gebelik belirtisi göstermiyordu.

“Otur lütfen Anne. Anlat bakalım neler oldu.”

Kanepeye oturdu, bana baktı. “Dr Sefton kısmen haklıymış. Ben aslında *hiç* hamile kalmamışım. O kadar çok istemişim ki aklım beni gerçekten hamile olduğuma inandırmış. Üstelik kendim de terapistim! Anlamalıydım böyle olduğunu. İstedikleri bir şeyi elde edemeyince insanların nasıl deliye döndüğünü gayet iyi bilen biriyim.*

“Devam et” dedim.

“Ama her şey öyle tuhaftı ki! Bebeğin tekmesini hissettiğime yemin edebilirdim. Doktorum şimdi diyor ki o gazdan olabilirmiş. Nasıl olur böyle bir şey?”

“Bazen bir şeyi o kadar çok isteriz ki zihnimiz bedenimizi o şeye inanmaya iter. Söylesene, neden bu kadar çok istiyorsun hamile kalmayı?”

“Ben hep anne olmak istemişimdir. Ailemde bu kadar çok bebek olduğu halde benim hiç bebeğimin olmaması da haksızlık aynca*

“Kız kardeşinin ikizleri olacaktı değil mi? Oldu mu?” dedin. Anne gözyaşlarına boğuldu. “Evet, bir kızı *bir de* oğlu oldu öyle de şirinler ki... Ne kadar şanslı şu Valerie, nefret ediyorum ondan” Anne e mendil uzattım. Burnunu sildi, devam etti. “Ayrıca Karene ve onun üç küçük kusursuz meleğine de dayanamıyorum*

"Anlaşılan kardeşlerinle aranda bir sürtüşme var* dedim. “Eh, tabii. Ama onlar mutluluktan öyle kendilerinden geç. miş dürümdalar ki, farkında bile değiller. Artık kimse beni fark etmiyor zaten.”

İşte şimdi bir yerlere varmaya başlamıştık. Anne nihayet durumunun gerçekliğini kabul etmişti ve ardında yatan nedeni araştırmaya gönüllüydü.

“İlk ne zaman başladın kendini böyle hissetmeye?” dedim. “Bilmem ki... Küçükken sanırım. O zamanlar ben evin bebeğiydim ve çok özel muamele görürdüm. Herkes beni çok sevimli ve olgun bulurdu. Kendimi hep annemin

gözdesi gibi hissederdim. Ablalarım da bana kimin bakacağı konusunda kavga ederlerdi."

"Bu durum ne zaman değişti?"

"Yavaş yavaş değişti. Sanırım ortaokula geldiğim sıralarda küçük sevimli kız olmaktan çıkmıştım 'Güzel' olan Karen di artık. Valerie 'komik' olandı, bense ne olduğumu bilmiyordum." "Artık kendini özel hissetmemeye başladın yani. Nasıl başettin bu durumla?" dedim.

"Derslerime çok çalıştım ve akıllı' olan oldum. Ama kimse aldınış etmedi, özellikle de kız kardeşlerim liseden sonra hemen evlenip iki de bir bebek pırtlatmaya başlayınca. Dünyalar annemle babamın oldu tabii. Sonra da benim için endişelenmeye başladılar. Evde kalmış, zavallı kızları terapist olmak için üniversiteye gidiyordu."

"Hiç evlendin mi peki?"

•Gordon'la beş yıldır birlikte yaşıyoruz. Bir kâğıt parçası yüzünden birbirimize daha çok bağlanacağımıza

inanmıyor Hem doğrusunu isterseniz
ailemin benden çok, o kâğıt arçasıyla
ilgilenmesine de içerliyorum"

"Gordon elenmek istese evlenir
miydin?" dedim.

Anne tekrar ağlamaya başladı.
"Bilmiyorum, belki Ama evlensem bile
annem yakamdan düşsün diye
evlenirdim. Belki de istiyorumdur. Ne
bileyim! Ama bebeği çok daha fazla isti-
yorum ve bir türlü bebek sahibi
olamıyoruz."

Anne bunun ardından düşüklerini
anlattı ve ilk düşükten sonrakilerden
ailesine bahsetmediğini söyledi. Çok
büyük hüsrana uğruyorlardı çünkü...
Anne için değil tabu ki, yeni bir
torundan mahrum kaldıkları için.
Bebek sahibi olmakta zorlanmasına ve
bebeği olmazsa Gordonun onu terk
edeceğinden endişe etmesine rağmen
Anne hâlâ ergenlik uzmanlığına dayalı
psikoterapi mesleğini yoğun biçimde
devam ettiriyordu. Kimliği
konusundaki özgüvensizliklerinin de

ergenlik döneminde ortaya çıkmış olması dikkatimi çekti. Ergenlik çağındaki kişileri tedavi etmeyi seçmiş olması büyük olasılıkla tesadüf değildi. Akıl sağlığı profesyonellerinin çoğu kısmen kendi kişisel çatışmalarına çözüm bulmak için bu alana ilgi duyarlar. Yeme bozukluğu olan hastaları tedavi eden anoreksik görünümlü psikiyatrlar, duygudurum rahatsızlıkları kliniği işleten hipomanik psikologlar ve obsesif kompulsif bozuklukların tedavisine odaklanan obsesif terapistler tanıdım ben. Bu kişilerin bazıları, özellikle de kişisel çatışmalarının üstesinden gelebilenler, o konuda daha iyi bir terapisttir çünkü, kendi yaşadıklarını yaşayan hastalara karşı daha anlayışlıdır. Sorunlarıyla mücadeleyi sürdüren terapistler ise hastalarının sorunlarının kendilerinininkine çok yakın olduğunu ve bu durumun hastaya yardım etme kabiliyetlerini engellediğini fark edebilir. Annem özgüven eksikliğiyle

ve kardeşlerine karşı rekabet-
çi duygularıyla yüzleşmesi için
yeniyetmelikteki “^{evin.} olma ihtiyacından
vazgeçmesi ve şimdiki halini takd ■ ^
gerekiyordu. Eğitimli bir yetişkin, başarılı
bir **terapi**_{st} ^ süreli bir ilişkinin partneriydi o.
Bugünkü seans onun i ^ yük bir adım
olmuştu. Anne hamile olmadığını kabuj
anne olmanın benlik duygusu açısından ne
kadar hayati^ taşıdığı konusunda konuşmuş
ve kız kardeşlerine karşı tığı rekabeti
açıklıkla dile getirmişti. Tahminimce bu rel^
dürtüsü **öyle** güçlüydü ki onun bilinçdışı
zihnini, **bedeni** lancı gebeliğe inandırırın
diye zorlamıştı. Belki önceki iki dft. şüğü de
histerik gebeliklerdi.
Biyolojik düzeyde kadınlar genetik olarak
üremek üzere h*. zorlanmışlardır. Bir kadın
kısır olduğunu öğrenirse kendisini fizyolojik
açıdan başansızlığa uğramış hissedebilir ve
bu da yıkıcı birtakım psikolojik sonuçlar
doğurabilir.
Kısır olan her kadın bu zorlukla kendi
yöntemiyle başeder ve tabii partneri de onun
başetmesinde önemli rol oynar. Bazı çiftler
nihayetinde evlat edinir, bazıları ise başan
güvencesi olmayan yüksek teknolojik fertilitite
prosedürlerine başvurur. Kısırlığın yarattığı
stres kimi zaman katlanılmaz hale gelebilir ve

sonuçta pek çok çift ayrılır. Kısırlığın bazı kadınları deliliğe sürüklediği bile bilinir. Doğurganlığı olmayan kadınlar hamile bir kadına ya da bebeğe bakmaya bile dayanamayabilir, her ay âdet döneminde depresif duygudurum a girebilirler. Yalana gebelik pek çok kadın için kabul edilemez bir gerçekliğe getiri; len geçici ama son derece ender rastlanan bir çözümdür.

ERTESİ HAFTA HASTANE KAFERTERYASINDA Jim ile öğle yemeği yiyordum. Duvar kenarındaki boş bir masaya oturduk. Sand' viçimden bir lokma ısırmıştım ki Jim, "Kasadaki esmer hem?' reye bak, saat on bir yönünde" dedi.

"Yemeğiniyesene Jim* dedim. **"Bekârlarbarında değiliz"** •Evet de **kız** çok tatlı, tam da bana **doğru gülümsüyor**. Yatmış mıyımdır onunla acaba?"

Başımı kaldırıp baktım Güzel bir kızdı; Jim'i çok aşan tür- den. "Hiç sanmam. Hey, Pam Sefton'un bana yönlendirdiği şu terapist hastayı hatırlıyor musun?"

Jim güldü. "Hani o aptal parmaklarının arasından kayıp gitmesine izin verdiğin psödosiyezisi olan şahane hasta mı?" "Her neyse işte" dedim. "Artık onu haftada bir görüyorum. Üstelik bu konunun temelinde müthiş bir tez yattığını da düşünüyorum. Jim yemeyi bıraktı, şaşkınlığım gizlemeye

alışarak bana baktı. "Harika Gary. İyi şanslar sana." Sonra da saatine bakıp "Tüh, benim gitmem lazım" dedi. Ayağa kalktı, sandviçini kâğıda sardı. "Sonra görüşürüz."

Jim'i morartmak hoşuma gitmişti ama kalkıp gittiğini görünce kendimi kötü hissettim. Anlaşılan şaka yapmayı biliyordu ama kaldırmayı bilmiyordu. Ya da kendisi üstün durumdayken rekabetçi takılmalar iyiydi hoştu ama üstünlüğü kaybedince arkasına bakmadan kaçıyordu. Ne yazık ki kariyer eğrim yükseklikçe Jim ile dostluğum neredeyse sona erdi Bunda benim rekabetçi yanım ne gibi bir etkisi olduğunu daima kendime sordum ama sonradan anladım ki asıl mesele Jim'in kendisiydi. Onun senelerdir konuşmadığı -biri Wall Street finansçısı, diğeri Boston'da güçlü bir dava vekili-iki tane çok başardı erkek kardeşi vardı.

Jim'le aramda hissettiğim rekabete kafa yorarken, Anne'in kız kardeşleriyle rekabete dayalı sorunlarım nasıl yeni yeni fark ettiğini düşündüm. Terapinin ilerleyen birkaç ayında Anne'in ya bebek gibi davranarak ya da bebek yaparak dikkat çekme ihtiyacım araştırdık. Anne ayrıca evlenmeme konusundaki tavrının da Gordonun kendisiyle evlenmek istemeyebileceğı korkusu karşısında geliştirilmiş bir savunma olduğunu anladı.

Anne'in nihayetinde özgüveni arttı, Gordon ile ilişkisi sağlamlaştı ve Gordon ona evlenme teklif etti. Anne teklife tahmin ettiğim gibi çok heyecanlandı ve kabul etti. Gordon ona, kendi çocukları olsa da olmasa da onu sevdiğini söyledi ve ikinci evlat edinme konusunu ciddi ciddi düşünmeye başladılar.

Gordon'la Avrupa'da balayında oldukları bir aylık süre içinde Anne'i görmemiştik. Bir ayın sonunda bronz bir ten, beyaz bir tunik ve turluvar bir kolyeyle ofisimden içeri girdi. İri yegeli güdeleri ıpırdıyordu, verdiği birkaç kiloyu geri almıştı.

"Dr. Small, sizi görmek ne güzel" dedi. "Gordon'la Yunanistan'da harika vakit geçirdik. Deniz öyle mavi ve berrak ki..."

"Çok sevindim Anne. Böyle bir ara vermeye ihtiyacın vardı."

Anne kanepeye oturdu ve sırtmaya başladı. "Biliyor musun, kız kardeşlerimin hiçbirisi balayında Avrupa'ya gitmedi. Hatta sanırım ikisi de bir-iki defa Florida'ya gitmek dışında Kaseydoğu'dan bir kez olsun ayrılmadı."

"Öyle mi?" dedim.

"Gordon'la da öyle yakınlaştık ki hem dost hem de sevgili olduk. Kız kardeşlerimin kocalarıyla böyle bir ilişkisi olduğum hiç sanmıyorum."

"Anne, bugün burada daha önce tartıştığımız bir temayı yeniden duyuyorum senden."

"Öyle mi? Neyi?" dedi Anne.

"Kız kardeşlerine yönelik rekabetçi duygularını. Fakat şimdi konu bebekler yerine ilişkiler ve balayları olmuş."

"Bebekler! En güzelini duymadınız daha!"

"Hendur!" dedim, güderik kaygılanarak.

"Hamileyim!"

Ah, işte bak, diye düşündüm. Tekrar başa mı döndük acaba? Dikkatle beklemem gerekiyordu. "Çok iyi bir haber" dedim, tereddütle.

^ Anne. 'Neden heyecaniannudmn
besim adtmar

*\e zaman öğrendin?'

Anne güüdu ve *Bu sabah erde aç
gebehk testi daha yaptım, brps pozitif
pkö* dedi *Kanw baksanıza!' Tw|ü
yidudiğında ~~kammm~~ işb histerik prbeik
gjbı f*fögwu gördüm. Konuşmaya
devam ettt *Çocuk sahi*
alamayançiftlerdeolıryahani;
tameviatedmmeyekarar verdikleri sırada
kadın hamile kalır? Alın benden de o
kadar!*' fiu «Jını kaldırarak zafer işareti
yaptı.

'Heyecanlısın biliyorum Anne, ama
kadın doğam deito- rana gittin mı?'
dedim

'Derdiniz nedir sizin, Dr SmaB? Benim
adana srruumsn tanınıştım. Yedi ay önce
Gordon dan aynimaya hazırdım, şts^ dı
sayenizde muthı bir evliliğim var ve
bebeğim olacak.*

Annem gebe obna» ~~mümkünda~~
tabu ama kız ~~kardeşlm~~- ie
rekabetin yeniden ortaya çıkması,
durumunda bir gerileme

olduğuna işaret ediyordu ve ben de yalancı Őebeliđin Āenekle tekrarlandığı biliyordum. Gebeliğin doğrulağı «ey» ym- itŐfađı geũek bir laboratuarda ne kadar etken kamdanım Anne m pııMıkı^aĀmdan o kadar iyi olacağım dıũındım Aynca kadın doğum doktoru konusunu konuũmaktan bde ka- Āımmasının yeniden inkâra girdiğinin bir diğer gôsterge* olduğundan da ũüphe ettim. Terapiyle geĀen iyianmtz boyunca Annem ıĀıgorü kazandığını ve terapisti olarak benimle ittifak oluũturduđu h is«ım edinmiũtim. GerĀekle yüzleũmesine yar- duna olmak ya da en azından resmi bir kan testi yatırmanın •ağlamak için onu biraz daha zorlarsam İnkârını aũmamı «Ā-

Miilinbm.

"Anne hamile olduğunu umuyorum gerçekten ama yar «hnin bedenini yanıltıyor olabilir. Ne zaman kan testi yaptır- «ay* düşünüyor sun?"

"Ne diyorsunuz yani? Yine gerçekten **hamile** olmadı*, mı düşünüyorsunuz?' dedi.

'Onu demedim Anne. Ama şu an benim **bebeğine** hey* canlanmam, senin için **ok** önemliymiş gibi görünüyor. Tıpf, ailenin bebekler için heyecanlandığı gibi. Son birkaç **ayda** be bek sahibi olmanın, senin için şimdiye dek hep özsaygı açum. dan temel unsur **olduğuna** tartışıp durduk."

"Size kulak vermiyor değilim Dr Small Ne demek **istediğinizi** de anlıyorum ama umurumda değil doğrusu. Biliyorum çünkü hamile

olduğumu. Göğüslerim şişti ve hassaslaştı, sabahları da müklem bulanıyor. Hem böyle olumsuz konuşmalara da ihtiyacım yok Aslına bakarsanız bence şu an terapiye hiç ihtiyacım yok”

Anne'i kalmaya ikna etme çabalarıma karşın kararından döndüremedim. Sorunlarını anlatmasına yardıma olduğum için bana teşekkür etti ve gidişattan beni haberdar edeceğine dair söz verdi. Ama artık hamile olduğu için hayatında herhangi bir ohımsuzluk istemiyordu. Olumluluk içinde yaşamak istiyordu- Ona bunun kalağa inkâr git» geldiğini söylediğimde sadece güldü ve "Ne demek istediğimi anlatabiliyor muyum?" dedi

Geriye dönüp **bakınca Anne e belki de** çok yüklendiğim o

noktada ona daha fazla destek vermem gerektiğini düşünüyorum. Hatırladım ki onu bir hasta olacak ilk dizginlediğin zaman, onun bakış açısını benimsediğim ve hastane dışında ikinci bir görüş ahenas» gerektiği konusunda ona katıldığım zaman obnofto. Tabii Anneln terapiyi zaten bırakmayı planbyc* aınaa da bir ihtimaldi.

Çoğa hantann pttkoterapyi istemesi için motive edibi**1 öğrenmiştim.

Anne ise şu an çal

ışıl®253

gereken herhangi bir sonum olmadığını düşünüyormuş görano yorda. İlginçtir ki en derin ve en yararlı terapi çalış**”

a, hastaların duygusal acı veya kriz içinde olmadıkları zaman yapılır. Hastalar ancak böyle zamanlarda

psikolojik dünyalarını gerçek anlamda araştıracak bir dinginliğe ve perspektife sahip olurlar.

Sonraki birkaç ay içinde Anne'den genelde iş. saatleri sonrasında birkaç telefon mesajı aldım. Benimle doğrudan konuşmak istemiyordu besbelli. Mesajlarında hamileliğinin harika gittiğini, Gordon'la bebek odasının badanasını yaptıklarını ve kız kardeşlerinin ona bebek partisi düzenlediğini söylüyordu. Gebeliğine ilişkin herhangi bir tıbbi belgeden söz etmiyordu. Onu aradığım zamanlarda karşıma hep telesekreter çıktı.

Sonradan psödosize konusunda okumaya devam ettim ve yazmayı planladığım inceleme tezinin taslağını çıkarmaya başladım. Sekizinci aya kadar hamileliğine inanmayı sürdüren kadınlara dair birkaç vaka raporu olduğunu öğrendim. Annem de onlardan biri olabileceğinden endişe duydum.

Anne'in telefon mesajları nihayetinde kaildi ama akı ay kadar

sonra kendisinden bir not aldım. İlişğinde iki fotoğraf bulunan, elle yazılmış bir karttı bu. İlk fotoğraf edede olduğu açıkça belli olan iri bir fetüsün siyah-beyaz ve bulanık amniyosentez fotoğrafıydı. Aklıma bir anda Annem yalana gebeliğinin iyice ileri bayata vararak, psikotik bir annelik kuruntusuna eriştiği ve onun yenidoğan kliniğinden fotoğraf çaldığı geldi. Ancak ikinci fotoğraf korkularımı yatıştırdı. Fotoğrafta Anne ve 30'lu yaşlarında bir adam, muhtemelen Gordon, güzel bir oğlan çocuğunu tutuyorlardı. Çocuğun gözleri iri, deii ve elaydı. Anne yazdığı notta oğlunun ilk iki fotoğrafının bir kopyasını benimle paylaşmak istediğini söylüyordu. Onan adm Çok sevinmiş ama kendi adıma biraz utanmışım. Doğra® Anne' m haklı olabileceği fikrine yeterince şans m~~eremifi~~«.

O akşam evime girerken aklımda hili Anne vardı. Kız

kardeşleriyle rekabetinin oiiu
hamile değilken hamile
oMağott
inanmaya itiş beni hayrete
düşürüyordu. Fakat aynı zam onun
girdiği rekabetin, benim dostum Jim'le
rekabetimi sıttığını da düşünüyordum.
Acaba kendi sorunlarım, Amw
sorunları için yardıma olma kabiliyetime
engel mi oluuu Yoksa benzeri bir
durumdan geçtiğim için beni daha anl^
mı kılmıştı?

Sağlıklı rekabet ne zaman çizgiyi aşıp
insanları psikotikbj. çimlerde
davranmaya iten sağlıksız rekabete
dönüşür? Hastam için bu, hayat boyu
süren bir mücadele olmuştu ve ben,
acaba bebeğinin olması sorunlarını
yatıştıracak mı yoksa yeniden
canlandıracak mı diye düşünmeden
edemedim.

Gidip televizyonu açtım. Celtics yine
Lakers'la oynuyordu. Neyse ki etrafta
Celtics taraftarı yoktu da kazanan Lakeni
yüksek sesle tezahürat yapabilecektim.

Mutfaktan soğuk bir bira aldım ve Kerim Abdul Cabbar ın Larry Bird'ün önünde topu alıp üzerinden smaç yapışım izledim. Ama Kerime fatıl yapıldı ve düştü. Larry döndü ve yerden kalkmasına yardım etmek için ona elini uzattı. Bu iki basketçi dostane rekabet sanatının ustası olmuşlardı.

ALTINCI BÖLÜM

Sessizliğin tedavisi

1984 Sonbaharı

405 GÜHEY OTO YOLU'N A
DÖNMEYİ BEKLERKEN kahvemi

sabitleyip radyonun kanallarıyla oynamaya başladım. İşime gidiyordum ve trafik henüz sabahın 7'sinde tıkanmıştı. Mulholland Drive üstgeçidinin yakınındaki tepeye vardığımda dikiz aynasından geride uzanan San Fernando Vadisi ne baktım. Santa Ana rüzgârları her zamanki sis ve pusu dağıtmıştı ve manzara çocukluğumdaki kadar güzeldi. Tek fark; şimdi daha az çiftlik, daha çok bina olmasıydı.

Boston'daki psikiyatri ihtisasımdan sonra Los Angeles'a dönmekten çok mutluydum. Eski dostlara ve aileye yeniden kavuşmak harikaydı. Mezun olduğum UCLA'da şimdi geriatrik psikiyatri bölümünde görev yapıyordum. Yaşlılara yönelik psikiyatri burada henüz yeni başlıyordu ve ben de bu konuda

önemli bir ihtiyaç olduğunu görmüştüm. Sıkça akıl karışıklığı Yaşayan ve ihmal edilen, çok sayıdaki tıbbi rahatsızlığı yüzünden karmaşık birer vaka olan yaşlılarla çalışmaya gönüllü genç

— İli- psikiyatrların sayısı pek fazla değildi.

Ayakta tedavi gören genel hastalarım ve **konsültasyon tiğim yavaş yavaş gelişirken**, geriatrik alanda klinik araşt^ I mı yapılandırmaya başlamıştım. Ancak bu benim için ^^ I sandığım kadar kolay bir geçiş olmuyordu. **Harvard'daki üçy, I** lımda ülkenin dört bir yanından başvuran en iyiler arasında I özel olarak seçilmiş, elit bir grubun stajyerlerinden biriy^ I Orada kendimi kanıtlamış, isim yapmıştım. UÇLA da saygm I bir kuruluştu ama çok büyüktü ve şimdi yine engin bir denli, de isimsiz, küçük bir balıktım. Meslektaşlarımı tanımak ve güvenlerini kaTanmak biraz vaktimi alacaktı.

UCLA Tıp Merkezi en az Harvard Mass General Hospital kadar hareketliydi ama Los Angeles'ın kendisi gibi tıp merkezi de daha geniş alana yayılmış bir yapıdaydı. 1953'te inşa edilen UCLA Tıp Merkezi erken dönem modern mimarinin en iyi örneklerinden biri sayılıyordu. Tuğladan yapılmış 11 katlı ana hastane binası ile okulun birbiriyle kesişen yarım düzine kanadı, yukarıdan bakıldığında bir ızgara düzeni oluşturuyordu. Pencerelelerin üstündeki paslanmaz çelikten yatay havalandırma panjurları bizi ısıdan ve gün ışığından koruyordu ama içeriden bakınca parmaklığı andırıyorlardı. Güneşin yönüne bağlı olarak da bazen hapishanede çalışıyor- muşuz görüntüsü ve hissi yaratıyorlardı.

Dördüncü kat hemşire bölümünde sabah konsültasyonu notlarımı yazıyordum ki upuzun doğu-batı koridorundan çm* layan bir ses geldi. Sonra nörolojiden bir grup asistan doktorun, uzman doktor Ralph Porter'ın peşinden, sabah kontrolü dâhilinde bir

hastanın odasından çıktığını gördüm. Porter hastadaki iune ve hematom hakkında ahkâm kesiyordu. Kendisi* cevapLayamayacaklarını bildiği sorular sorarak asistan doktorları aşağılamaktan zevk alan, gürültücü çokbilmişlerden oldu: ğu için, dikkatimi notlanma vermekte zorlanıyordum.

Grup, hemşire bölümünün yanında topladı ve Porter nöroloji birinci sınıftan utangaç bir asistan doktora, az sonra görecekları hastayı anlatmasını söyledi. Kız tereddütle konuşmaya başladı. Kendine güvenmediği her halinden belliydi Tam da Porterın dışına göre...

Los Angeles ın güneyindeki hareketli ve sanata meraklı sahil kasabası Venice'ten gelen genç ressam Heather Phillips'! anlatıyordu. Heather bir ay önce gribe yakalanmış, kız kardeşi tarafından yerel hastaneye yatırılmıştı. Hasta orada dikiz ve tepkisiz hale gelmişti. Omurilikten su alındığında beyin omurilik sıvısında lökositte rastlanmıştı. Bu da menenjit, ensefalit

veya başka türde bir beyin enfeksiyonuna işaret ediyordu. Hastaya damar içi antibiyotik tedavisi uygulamışlardı ama iyileşme görülmediği için doktorlar hastalığın viral olduğuna karar vermişti. Hasta yine tepkisiz kalınca UCLA'ya sevk edilmişti. Heather ın nörolojik muayenesi, sorulara ya da talimatlara sözel veya fiziksel tepki vermemesi dışında normaldi

Bu vakada bir gariplik var gibi geldi bana. Hastada beyin enfeksiyonu varsa neden o karlar hızla ve uzun süre konuşamaz olmuştu? Neden zihni bir açılıp bir kapanmıyor^ sannlı bir süreçten geçmiyordu? Ayrıca neden nörolojik muayenesinde diğer her şey normaldi? Menenjit hastalarında genelde boyun sertleşmesi olurdu.

Ekip koridordan Heather ın odasına doğru ilerlerken Dr Porter a yetiştim ve onlara katılıp katılamayacağımı sordum. Porter yaka kartıma bakıp küçümseyerek güldü. "Psikiyat- rist

ha? Olur tabii, neden olmasın? Belki bu sayede hastanın Çocukluğundaki hangi travma yüzünden beyin iltihabı geçirmekte olduğunu anlarız.”

Alaycılığı duymazdan geldim.
‘Elimden geleni yaparım Dr Porter.”

Hep birlikte Heather ın odasına doluştuk. Hasta pence-

lift tSİKİVtTtUTII tini BEFTEİİ

re kerurındaki yatakta, başı dikleştirilmiş olarak yatıy^ Diğer yataksa boştu. Muhtemelen 30'lu yaşlarındaki boin^

soiak, esmtr kadının yüzünde boş bir ifade Tardı. Porter or^

yanmagidorekkendini tanıttı. Hastaya «mini sordu ama hç

bar yanıt alamadı. Nerede okiaguno bilip bilmediğini sonj^ yine tepki yok. Birkaç oryantasyon sorusu denedikten son^ üstünkörü bir nöroioşk muayene yaptı.

Refleks çekicini çıkarıp Heather'ın reflekslerini kontrol etti. Refleksler

güçlü ve simetrikti. Ardından hareket erişimini ve esnekliği kontrol etmek için hastanın üst kolunu sabit tutarak ak kokun ileri geri hareket ettirdi. Sonunda asistan doktorlara dönerek vakayı özetlemesi için bir gönüllü istedi. Tedirgin genç nörologlardan biri ensefalitin ayırıcı tanısını anlatırken benim gözüme tuhaf bir şey takıldı. Heather ın kolu hâlâ havada, Porter ın bıraktığı yenleydi. Görünüşe bakılırsa bunu benden başka fark eden de yoktu. Asistan doktor Porten etkilemeye çalışarak bir şeyler gevelemeye devam ederken, ben Heather ın kotunun neredeyse gözle ayırt edilemeyecek kadar yavaş bir biçimde aşağı inişini izledim.

Hayal mi görüyordum acaba? Neden başka kimse görmüyordu? Şimdi söylesem kafadan çatlak olduğumu mu düşünlürlerdi? Porter aniden bana döndü. "Dr Small, bu sunum sizi mest etti sanki. Hastanın rahatsızlığının ardında yatan bilinç- dışı motivasyonu keşfedebildiniz mi?"

Bu adam psikiyatristlerden hoşlanmıyordu, orası kesin. Acaba *kendisi*

ne gibi tuhaf kişisel sorunlar barındırıyordu? "Daha değil, doktor. Ama sakıncası yoksa formal bir konsültasyon yapmak isterim."

Porter güldü. "Tabii, buyurun. Aslında dişçiyi de çağıralım» bakalım o ne bulacak." Gruptan bir-iki kişi kıs kıs gülerken, ben yüzümün kızardığını hissettim. Nefret ediyordum yüzümün kızarmasından.

parter bu psikiyatri karşıtı yaklaşımında yalnız değildi 1960'lerin başlarında pek çok dâhiliyeri ve cenah psikiyatriye çok değer verirdi Psikiyatriyi anlamazlardı, hastalar da akıl katası diye damgalanmaktan koçkardı. Tıp fakültesindeyken arada bir öğrencilerden ya da profesörlerden birinin, bilimden çok spekülasyona dayalı etkisiz bir uzmanlık olduğunu söyleyerek psikiyatriyle dalga geçtiğini duyardım.

jfofrfga.s dönemimde bu

önyargıların nedenleri hakkında zı»ha
fr*la bilgi sahibi oldum. İskoç
psikiyatr R. D. Laing kanıtlanmış
fiziksel bir nedeni olmadığına göre,
akıl hastalığının bir b*cn»bk olarak
kabul edilip edilmemesi gerektiğini
sorgulamıştı. Ona göre delilik kavramı
politik ve kişiler arası etkilerden
doğmuştu.

1973te Stanford'lı psikolog David
Rosenhan psikotikmiş gibi davranan
üniversite öğrencilerinin psikiyatri
tesislerine nasd giriş yaptığını anlatan
“Deli Yerlerde Akıllı Başında Olmak
Üstüne” adlı kitabını yayınladı. Bu
yalana hastalar, hastaneye yatırıldıktan
sonra delilik taklidini bıraktıkları halde
normal davranışları hastane çalışanları
tarafından psikoz belirtileri olarak
algılanmıştı. İlginç olan, asıl yatılı
hastaların bunu gayet iyi bilmesiydi.

II. Dünya Savaşından sonra pek çok
tıp okulunun psikiyatri bölümünde
psikanaliz -bir zihin araştırması ve
tedavisi teorisi- hüküm sürdü.

Freudyen psikanalizde hastalar serbest çağrışımlarını, fantezilerini ve rüyalarını analistlerine anlatır. Ardından analist hastanın semptomlarına veya problemlerine yol açtığı varsayıldığı bilinçdışı çatışmaları yorumlar. Hasta analistin yorumuyla içgörü kazandığında semptomlarda genelde iyileşme görülür. Ancak bu, günlük tedavilerle bile, yıllarca sürebilir ve tabii *on derece pahalıya mal olur ve çok vakit alır.

Psikanaliz pek çok insana nevroz ve kişisel problemler konusunda yardımcı olmuştur. Ancak sistematik çalışmalar ben-

BİR PSIKİMRİSTİN BİZLİ defteri

zeri bir tedavi yaklaşımı olan psikodinamik psikoterapi etkinliğini kanıtlamış olsa da, psikanalizin sadece anlay,^ destekleyici biriyle konuşmaktan daha iyi işlediğini biljn^ olarak kanıtlamak zordur. Ayrıca

psikanaliz herkes için da değildir, özellikle de şiddetli depresyonu veya psikozu ol^ hastalar için uygun olmaz. Zihinsel semptomları genelde dak hızlı iyileştiren antidepresanların ve antipsikotik ilaçların 9. liştirilmesiyle birlikte tıp camiası psikiyatriye biraz daha ısm,r gibi oldu. Öte yandan pek çok psikiyatr da sadece psikanalj. tik yaklaşımlar kullanmak yerine, daha eklektik bir stratejiye] geçerek, konuşma terapisi ile ilaçlı tedaviyi bir arada kullan4 / Psikiyatrinin bu şekilde tıbbileştirilmesi, diğer tıp disiplinleri- f nin bu dalı daha güvenilir bulmasını ve kabullenmesini sağla- (dı. Ne var ki psikiyatri karşıtı tutumlar, özellikle de yaşı daha | ileri olan hekimler arasında varlığını sürdürdü.

Pek çok doktorun ve halktan insanın psikiyatriye karşı ön- [yargısının ardında korku yatar.

Kendi zihinsel çatışmalarının |
inkârı içinde olan insanlar kimi
zaman gizli psikolojik sorun- [
lannın fark edilmesini önlemek için
psikiyatristlerden kaçınır f veya
onlara saldırırlar. Sanki
psikiyatristin böyle bir şeyi yapa- t
cak sihirli gücü varmış gibi...

Ancak Ralph Porter'm
durumunda psikiyatri karşıtı iğ- r
nelemeler şahsi bir meseleymiş hissi
uyandırıyor bende, j Oysa ben
resmi psikiyatrılığma yeni yeni
başlıyor, ciddiye | alınmak
istiyordum. Porterın bana kendimi
bir anda güven- i siz
hissettirebilmek gibi bir özelliği
vardı. Psikiyatri karşıtı ı oklarını
üzerime yönlendirdiğinde itiraf
etmeliyim ki bir an | için kariyer
tercihimden şüpheyeye düşmüştüm.
Neyse ki bu i düzeysiz insana
öfkem, güvensizliğime baskın geldi
ve kendimi ona kanıtlamaya itti

beni. Ortalık yerde küçük düşürülenin de kendine özgü bir avantajı vardı, insanı görüşlerini kanıtlamaya itebiliyordu.

^{eB}TESİ SABAH RESMİ
KOMSÜTASYOİUMAbaşlamak içinHeather'm odasına gittim. Televizyon açıktı ve Heather boş boş ekrana bakıyordu. Ona kendimi tanıttıktan sonra yatağın yanındaki sandalyeye oturdum. Heather beni hiçbir şekilde fark etmedi, alabildiği®¹ tek tepki ise yüzünün önünde elimi çırpıtıgımda gözlerini kırpması oldu.

Yeni bir nörolojik muayene yaptım. Refleksleri hâli simetrik ve güçlüydü. Başını hafifçe yastıktan kaldırdım ve boynunu eğdim; hiçbir sertleşme yoktu. Son olarak asıl yapmak istediğim şeyi yaptım ve kolunu havaya kaldırıp bıraktım. Beş saniye kadar havada kalan kolu

tutup yavaşça yatay duruma getirdim, orada da kaldı. 30 saniye sonra kol ağır ağır yana indi.

Heather ın diğerkolunu denedim, yine aynı sonucu aldım. Kendimi Las Vegas gösterilerindeki hipnotik transa geçmiş gönüllü seyircisinden tuhaf pozisyonlarda donup kalmasını isteyen hipnozlar gibi hissettim. Heather ise tüm bu süre boyunca televizyona baktı. Sinir bozucu bir şeydi bu.

O güne dek hiç gözlerimle “mumsu esneklik” örneği görmemiştim ama tıp fakültesinde, derslerde okumuştum. Mumsu esneklik, uyanlara azalmış fiziksel tepki göstermek ve hareketsiz pozisyon koruma eğilimi diye tanımlanır. Bu rahatsızlığı olan birinin kolunu hareket ettirdiğinizde, siz yeniden kıpırdatana kadar kol aynı

pozisyonda kalır. Diğer bir deyişle kol ve bacaklar mumdan yapılmış gibi tepki verir. Rahatsızlık ilk başta motor becerilerde büyük kayıp yaşayan ve kimi zaman saatler boyu sabit bir pozisyonda kalabilen katatonik şizofreni hastalarında tanımlanmıştı. Ender ve tedavi edilmeyen vakalarda hastaların bitkinlikten öldüğü oldu.

Heather ın nabzına bakmaya hazırlandığım şuada içeri bin gidi “Pardon, siz *gerçek* doktor musunuz yoksa tıp öğrencisi mi?”

Arkamı döndüğümde Heather ın birazcık daha yaşlı halinin kapıda durduğunu gördüm.

Kadın devam etti. “Hastaneyi eğitmekten gına bana- Yaşınız tutuyor mu sizin burada olmaya?”

att

O çünlerde beniiz saçlarım ağarmamışb ve 30 uma yatı ğun halde yaşımdan geç görünüyordum. Doğrulup elimi' öm: 'Ben Dr Gary Small. Heather m vakasında konsültasyon^ piyonun." Kadın elimi sıkmayınca geri çektim. "Aman ne güzel, akıl doktoru çıktı bir de" dedi. "Sessizlik ^ rapisi falan mı uyguluyorsunuz, ne yapıyorsunuz? Kardeşim^ konuşmadığım *fark etimiz herhalde, değil mi?*" Çantasını ve tosunu bırakıp odayı toparlamaya başladı. "Tıp doktorlarının kardeşinize ensefalit teşhis koyduğunu biliyorum" dedim. "Ama bazen hasta konuşmayı bıraktıĝmdj veya tepki vermediğinde psikiyatrisi in yardımı dokunabilir.* Kadın derin bir iç çektikten sonra

Heather ın saçını tara- maya haşladı. Öfkesi teslimiyete dönüşmüştü. "Psikiyatri« d* dbr tabii, neden olmasın? Hastanede hangi uzman vana gördük zaten."

"İsminiz nedir?" dedim.

"Andrea. Heather'ın afalasyım. Asıl bana terapi lazım. Heather m ba olayı tam bir kâbusa dönüştü."

"Smn için çok zor olmuştur emmim" dedim.

"Her şey oyie hızlı gelişti kı, inanılır gibi değil Heather iw gün gribe yakalandı sonra bir baktık ba bale gelmiş "

"Geçen bir ay içinde herhangi bir iyileşme fark ettinrrag* 'Ettan diyemem" dedi Andrea. "Bazı gönler biraz <bb kendine gelir gıbt oluyor gerçi -sanırım saçını taramam hop

napdiyor-ama genelde ne

obpbittiğımın farkında bile

Heather konuşmamızın faikında
değilmiş gibi pı* se de knçuk bir
flıfhnaflr bizi dinliyor olabilirdi

Ba yüzde®

Andrea'danfondoraçıkmaytricaett
un.Koridorunensnafr

daici sandalyelere oturduk.

'Heather hastalanmadan once
nasıl biriydi?" dedim

"**Muhteşem** bir **sanatçıydı**. Annem
hep ailemizin **yeteneklimin Heather**,
zekisinin de ben **olduğumu söyler**."

Kinayeyle güldü

Normalde bu sözleri kız kardeş
rekabeti konusunu irde- jesnek için
bir girizgâh olarak kullanırdım ama
o konuya girmemeye karar verdim.
Heather hakkında daha fazla şey
öğrenmeliydim.

"Resim yapıyormuş anladığım
kadarıyla. Ne tür resimler yapıyor?"
dedim.

"Ruh haline bağlı" dedi Andrea. "Enerjisi yerindeyken hat yalara birbiri ardına inanılmaz, rengârenk, soyut resimler üretir. Kocaman resimler. Nasıl bu kadar üretken olup da uyumaya vakit buluyor, hiç anlamıyorum."

"Demek öyle" dedim.

Andrea devam etti "Ama bazen de günlerce stüdyosuna kapanır ve ~~karanlık~~ kasvetli otortnelcr yapar. Sanki başkası yapıyor o tabloları."

Görünüşe bakılırsa Heather'da "bipolar aktif bozukluk" diye de bilinen klasik manik depresyon vardı. Bu hastalık nöfusun yaklaşık yüzde Tini etkiler ve tipik özelliği depresyon dönemleri arasına serpiştirilmiş aşın coşkulu (öforik) duygür donam, yani mani episodlandır. Btpotar hastalar manik durumdayken fazla nykn

ihtiyacı duymazlar. Üretken, enerjik, hatta genelde aşan coşkun ve eğlencelidirler. Ancak mani yüksidiğinde, görkemlilikleri yüzünden başları derde girebilir. Bu hastalarda ayrıca hızlı konuşma, babsinasyon, saım ve agresif davranış da görülebilir.

Bipolarlar depresyon haline geçtiklerinde genelde uyusuk ve çoğu zaman günboyu uyuzlar. Bazı insanlarda hafif bir çeşidi görülür ve im kişilerde tam klinik manik epizodlar yenne hupomam otar. Ya«i hastalar gr«p«e psikoz cfanaksron öfori ve üretkenlik yaşalar. Depresyon dönemleri ise daha az şiddetlidir veya yok gibidir. Bu hi«% nik halin cazibesi yüzünden pek çok bipolar hasta, ruh hâlfe. ni dengeleyebilen ve geçişlerin sıklık ve yoğunluğunu azaltı lityumlarını

almayı (sözde) unuttur.

Bipolar bozukluğu olan kişiler hipomanik ve manik epi. sodlar arasında sık sık sıradışı yaratıcılık patlamaları şergil^ Vincent van Gogh, Paul Gaugin, Jackson Pollock, Mark Twa^ Ernest Hemingway, William Faulkner, Ludwig van Beethoven Robert Schumann ve Brian Wilson de dlhil, en ünlü ressam yazar ve müzisyenlerimizden bazılarında bu hastalığın olması şaşırtıcı değildir.

"Heather'da değişken ruh hali varmış gibi geldi bana. Bu konuda kendisine yardımcı olması için bir doktora ya da terapistte gitti mi?" dedim.

"Neden ki? Herkeste vardır değişken ruh hali. Hem Heather bir sanatçı. Kendisini o şekilde ifade

ediyor” dedi **Andrea** savunmaya geçerek.

“Ailenizde başka değişken ruh hali sergileyen biri var mı?* Başım iki yana salladı.

"Akrabalarınızdan herhangi birinin psikiyatra gittiği veya lityum aldığı oldu mu hiç?" dedim.

Andrea bir an durup düşündü. "Anne babamız biz üniversitedeyken araba kazasında öldü. Ama anneannemin bana East Coast'taki bir akıl hastanesinde yıllarca yatan kız kardeşinden söz ettiğini hatırlıyorum. Fakat nesi vardı, ilaç alıyor muydu, bilmiyorum."

Bu büyük teyze de manik dep resif miydi acaba diye düşündüm: Hiç ilaçlı tedavi görmeden yıllar yılı bir hastanede yatmış olabilirdi. FDA mani tedavisi olarak lityumu ancak 1969'da onayladı Ondan önce insülin

şok terapisinden psikanalize kadar değişen çeşitli tedaviler uygulanırdı. Manik-depresif has? talik aile üyelerinde kendini gösterme eğiliminde **olduğundan** jieathcr'ii» olası aile tarihçesi de onda teni konmamış bipoiar hastalık olduğu yönündeki sezgimi destekliyordu.

“Andrea, bildiğin kadarıyla akrabalarından herhangi birinin alkol ya da uyuşturucu problemi var mıydı* Bipoiar has- talar bazen madde istismarıyla, özellikle de alkolle kendilerini

uyuştururlardı.

“Balon Dr S mail, belli ki kardeşimin ensefaliti için psikolojik bir neden arıyorsunuz ama onun enfeksiyon hastalıklar» uzmanına ihtiyacı var, akıl doktoruna değil, tamam mı?”

“Size katılıyorum, enfeksiyon hastalıkları uzmanının vereceği bilgi

son derece önemli. Ancak Heather ın duruma şu ana dek tüm doktorları şaşırttı. Bence aklımızı tüm olasılıklara açık tutmalıyız."

Andrea kendini bir sandalyeye attı. "Doğru diyorsunuz. Sonuçta ondan başka kimsem yok benim.' Bir anda yüzüne çok üzgün bir ifade geldi. Acaba Andrea'da da manik-depresif eğilimler olabilir miydi? Bu rahatsızlığın döngüleri arasında bazen dakikalar içinde geçiş olabiliyordu.

"Heather ı böyle görmek size çok zor geliyordur' dedim. Andrea gözleri dolarak bana baktı. "Heather hep güçlü biri oldu. Onu seviyorum ama karşımda hangi Heather'ı bulacağımı hiçbir zaman bilemiyorum; içine kapanık, karamsar olanı mı yoksa fıkır fıkır, yaratıcı olanı mı? Şimdi de bu hale geldi." "Size çok acı

yetiyordur bu" dedim.

"Evet" dedi Andrea. "Ama mesele ben değilim burada, kardeşim. İyileşmeli mutlaka."

Andreanın bu noktada kendi duygularının derinlerine inmeye hazır olmadığını görebiliyordum. Ben de zaten Heather ın hastalığıyla ilgili teorimin araştırmasını yapmak istiyordum. "İsterseniz tüm uzmanlara bu olayın parçalarını bir araya getirmeleri için vakit tanıyalım" dedim. "Sizi daha fazla tutmayayım, kardeşinizle ilgilenin. Ben de Heather ın di-

ılAıfa – | i»tm * - I
Ertesi fiı Dr IVrtaraı jtdimâ kattaki ofi^.
ti&btbm. *+% i

MU OkopBâÛBa takas fcsak, standart
döşeli a*t*

– tfeddfaddbgtofiaegBE&ss.Dwaıfarcenor
– fc; KdılçKdoış^FldMrB | i^qpnbDmd^7' '
pier... Parter ~~değgairar~~ kar

oidB^pslaytLMilnh^1^, | &L *NcwSaia35

MeşguJora ya*a—'

İçeri nirjlrlnnr «e ayımhnmb donanany

f-1:~ 1~jLL~ " —' — r~~ İ - & — L — f nf

-----jıft «dmL '

almak gfe hmttiBMcsü sadece bir dakika

sermişti, * ki adük ayyfaaonbz kaça yohma

derem etmeyi artık • ~~öpHammefan~~

Hemen tezimi ortaya attım. “Kuzey Dört’teki konuşmaya

kwtp B»ayw etme firsataa ofck Sararım

hastanda timi lir komplikasyonla katatonik

sendrom var, katatonik sendra- mun

kaynağı da monifc depresif bozukluk *

Pfefer başım kaHmp güldü “Deme ya?

Yoksa kadın jöyfe i bsr aklan başraa

topiayıp hepsini anlattı mı sana bonlarai?*

ÖütaR devreye girerek beni iyice tetikledi

“Hastanın ka kardeşi bana hastanın

geçmişiyle ilgili pek çok bilgi verdi He-

ather Phillips'de açık ve net bir'değişken

doygndtmum' geçmi- ş i var, aile

üyelerinden birinde de muhtemelen bipolar

af&fc tif bozukluk vardı. Ayrıca hastayı

muayene ettiğimde kltf& mumsu esneklik

sergiledi ve...”

Porter sözümü kesti. "Mumsu ne? Kadında viral OÖ*^

1it var be adam! Laboratuar sonuçlarını görmedin mi? Beyi⁰ omurilik sıvısında lökosit artışı var. Bu vakayla ilgili net bir varsa o da senin zihinsel bir şeyler olduğu konusundaki naif ranndır. Şimdi gidebilir misin lütfen?"

J i f r i r n i f r ~~flrtu~~ hy dmt» ı«fcfatnim

asatç» H»«MıS-fttınfea

hbrttmm*\$LT)mwh ^z&âpfcfcaötfenieBi birim afajp

^TVft«t^la^nt),Δf^ΔifΔΔ -1 ijuı»

jr1.fcyAfl»>ıyitt* futu«

dgıwwıaMyİL* "S*çnu* <feü Porto *H» w ftfuu Anipmmi

2otU btrum mu rcrefam?*

*>tnr Bu nokrada m gurenh re etkıh Utdtn thtkıncmr^•cdıri, ECT olur" dnkm.

"Bak SaiiaB, beyin en febiyomt cfan bir hastaya: şok tttkvssi ppacak değilim, tamam m«?*

•Şana getirdiğim şu makalelere bu göz atabilir mmn atfen?" dedim.

'Masanın üstüne, şuraya bırak. 10 dakika

sonra den veriyorum* sbytbnmı hazırlamam
lazım.* Ben arüfcyokmoşum&i masasının
üzerindeki slayt çemberine döndü. Ben de
makale' lerı masaya bırakıp dışarı çıktım.

Makalelerden biri Alan Geknbergm idank
"Kautonik Sendrom" makalesiydi. Burada
hem mumsa esneklik hem de katalpamın
psikiyatrik ayma tam» anlatıbyado.
Gdenbeigma- nmmkatatoni için diğer tüm
psikiyatrik rahatsızlıklardan, hatta
şizofreniden bı daha yaygın bir neden
olduğunu gostenyordu- Diğer makalelerse
modem ECTnin güvenliğini ve yararlarını
açıklıyor, medyanın ve ECT'yi iyileştirici bir
müdahaleden çok, bir ceza gibi resmeden,
One Flew Över the Cuckoo's Nest/ Guguk Kuşu gibi
filmlerin yarattığı eski algıyı yerie bir
ediyordu.

Porter'm ofisinden çıktıktan sonra kendi
hücreme döndüm. Benim ofisimin de bir
penceresi vardı ama tıp merkezinin
çöp kovalarına bakıyordu. Neyse ki pencere
boyalı w kapalıydı.

Artık uzman okluğum halde Porter gibi
adamlar tarafından ciddiye alınmamak
sinirimi bozuyordu. Görmezden gelinmek,
alaya alınmaktan da kötü bir nişti. Çok
düşük d Porter'ın bıraktığım makalelere
bakma ihtimali vard duruma benim

gözümden bakma ihtimali pek yoktn
onun seviyesinde veya üstünde bir
müttefik lazımdı V« I da öyle birini
biliyordum.

Dr Larry Klein Amerikan
psikiyatrisinde bir ikonu ve L de
akıl hocası olarak UCLA'ya gelir
gelmez onu arayıp bulm I tum. 1,65
boyundaydı ama gür sesi, müthiş
zekası ve politil^ I vırlanyla girdiği
her ortamda hâkimiyet kurardı.
Toplantı^ için ofisinde beklerken
onun nam salmış, anlaşılmaz
yızılj^ dolu karatahtasına bakarak
yazdıklarını deşifre etmeye I tim.
Yazılanlar ya deha ya da delilik
ürünüydü ki adamın cad besi de
zaten oradan geliyordu.

Kapı aniden açıldı ve Larry
uçarak yanımdan geçti. Koku ğuna
oturmasıyla purosunu yakıp
ayağını masaya koyman bir I oldu.
“Yeni saç kerimini sevdim Gary.
Pek bir Stere McQueen tarzı
otmuş.*

“Sağol Larry* dedim.

“Gördüğüm kadarıyla sen hâlâ papyona devam.*

“Daima Gary, daima. İnsan ne kadar resmi olsa azdır* dedi “Söyle bakalım, neymiş bekleyemeyecek şu acil mesele?’

Larrye Heatherın sağlık durumunu ve Porter’ın koyduğum tanıya ve tedavi (merilerime direnişini anlattım. Larry purosunu tüttürerek anlattıklarımı dinledi Kendisi sadece dünya çapında bir psikofarmakolog değil, aynı zamanda say* guı bir analistti.

"Porter **tipinde** karakterleri gayet iyi bilirim* dedi. ‘Güvensiz, **takıntılı** bir dâhiliyecidir. Muhtemelen buyurgan **bir** anneden kaynaklanan yetersizliklerini örtmeye **çalışıyordu*** Ayrıca ba ahmakla nasıl başa **çıkılacağım** da biliyorum- 8° arada senü değerlendirmen tam isabet gibi göründü bana. \$ iş çıkardın evlat *

İçimde bit gurur dalgasının kabardığını hissettim. İdeali edilmiş

baba figürü karşımda durmuş, çalışmamı övüyordu. Kendi babam olsa tanıyı neden daha önce koymadığını sorardı. Şimdi Larry'nin Portera haddini bildireceğini biliyordum ama kendimi biraz da çocnkca davranmış gibi hissediyordum. Kariyerimin bu aşamasında bu olayı kendi kendime halledebilmeliydim. Ama en azından hasta gerekli bakımı alabilecekti.

Larry purosunu dev kullablasında **söndürdükten** sonra "**Dur** şu **ahmağı** **bir arayayım ben**" dedi ve **yan odaya** **sedeadi**: "Janet, **Dr Ralph Porter'a** çağrı **gönderir misin** lütfen?"

Hiç vakit kaybetmeden yukarı, hastanın odasına çıktık. Larry Heather'ı nörolojik muayeneden geçirirken içeri Ralph Porter girdi. "Ralph, *Archivesa* yazdığın yazı müthişti.*

└ array'nin kusursuz politik tavrından etkilenmiştim.

p alpm ağzı kulaklarına vardı "Çok nariksrol array. DıSmafl, teşekkürler TV Kleinı bu enteresan vakama dâhil ettiğin için *

Ne yaltakçı adam diye düşündüm "Ne demek, rica ederim* dedim.

Onlara Heather in mumsu

esnekliğini gösterdim. Larry hemen atıldı: "İnanılmazha, ne diyorsun Ralph?*

'Evet Benim ilk başta edindiğim, ensefalit dışında da bir şeyler olduğu yönünddti şüpheye çok uyuyoc'İnsan ne daha ne ka- dar yalan söyleyebilirdi acaba?

Larry manidar bir biçimde gülümsedi bana. "O halde hepimiz bu katatonik sendromun hastanın ensefalitinde komplikasyon yaratmış olabileceği konusunda hemfikiriz, öyle mi?' Ben başımı salladım, Ralph da,'Olabilir' dedi Larry devam etti. "Bana kalırsa kızcağıza biraz elektrik vermekle hiçbir şey kaybetmeyiz. Gary, hastayı ne kadar sürede ECT deneme tedavisi listesine sokabiliriz?"

"Kardeşi bugün izin kâğıdını imzalarsa hastayı yann sabah için programa alırım* dedim.

"Sence bu noktada izlenecek en iyi yol bu mu Larry?" **Ralph.**

"Kesinlikle. Hastanın geçmişinde bipolar bozukluğun iş, retleri yeterli düzeyde var. Hem ECT seanslarından sonra tep. ki alamasak bile dururuz ve enfeksiyonun doğal sürecini takip etmesini bekleriz. ECT'nin buna bir etkisi olmaz."

"O halde size tamamen katılıyorum" dedi Ralph yihşık bir tavırla. Gülmemek için kendimi zor tuttum.

"Harika" dedi Larry. "Aynntılan Gary takip eder o zaman."

Her ne kadar angaryacı çocuğa indirgenmiş olsam da Porterin Larry'e yaltaklık yapmasını izlemekten tatmin duymuştum.

Larry odadan çıkmak üzere ilerlerken bana göz kırptı ve "Bu arada Ralph, bir yerde okuduğuma göre nüfusun yüzde bir ya da ikisinin omurilik sıvısında açıklanamayan lökosit olurmuş. Acaba bu ensefalit, dikkatimizi asıl meseleden kaydıran yanıltıcı bir şey olabilir mi?" dedi.

Ralph tükürdüğünü yalayarak, “Her şey mümkündür Larry” dedi. Larry onu duydu mu bilemiyorum, o sırada koridoru yarılamıştı bile.

ECT süiti tıp merkezinin birinci katında, konferans odasından dönüştürülmüş geniş bir salondur. İçeride bir kenardan perdeyle diğerinden ayrılmış dört sedye vardı. Salonun diğer ucunda ise bir acil destek arabası, iki tane elektrotlu ECT makinesi, bir elektrokardiyograf, ilaç şişeleri ve anestezi ekipmanı vardı. ECT uzman doktoru Tom Reynolds, Gods Spor Salonundaki haftasonu çalışmalarının etkisini arttırabilmek için sterçid kullandığı söylenen, tıknaz, kaslı bir psikiyatrdı. Gerçek hayattaki ECT, filmlerde görülen, çılgınlık atan, çaresiz hastaların sıkıca bağlanıp vücuduna elektrotlar takıldığı v* tüyler ürpertici granmal nöbetlere sevk edildiği; o sözde şok

^vüerinden çok farklıdır. Aslında ECT'nin tyile^rta unw- ru 1^ spazmları değil, o kasları denetleyen sinirlerin elektrikle ijyj^fljtriâsıyla ortaya çıkan nöbettir. "Tam kas spazmının" tehlikelerinden kaçınmak için, anestezi akındaki baygın hastaya kasları geçici felç eden succinyl choline adlı ilaç enjekte edilir.

Heather'ı tedavi için hazırlıyorlardı, ben de gözlemlemek ye gerektiğinde yardımcı olmak için oradaydım. Hastaya kısa etkili anestezi k ilaç verildikten sonra Tom diğer kola, ön kuma giden kan akışını kesmek için manşon bağladı. Bu sayede suc- dnyl cholin ön kola ulaşamayacaktı ve biz de kolun titrediğini gözlemleyerek, hastanın vücudunun diğer kısımlarının sinirsel spazm yaşadığından emin olacaktık.

Tom elektrotlardan birini Heather'ın alınına, diğerini de sağ temporal bölgeye yerleştirdi.

Ardından hemşire sadece bir saniye süren elektrik akımını verdi ve Tom elektrotları çıkardı. Heather'ın sol ön kolunun ve elinin otuz saniye kadar titrediğini gözlemledik. Tom manşonu çıkardı, biz de sedyeyi odanın diğer tarafına götürdük. Hastanın yatağını çevreleyen perdeyi kapadım ve anestezi etkisinin geçmesini beklemeye başladım. Ben Heather'ın hasta çizelgesine notlar alırken Tom bir sonraki hastayı hazırlamaya başladı.

Notlarımı tamamladığım sırada birinin "Neler oluyor?" dediğini duydum. Biri yardım mı istiyor diye perdeyi açıp dışarı baktım.

"Neredeyim ben? Sen kimsin?"

Hızla önüme döndüm ve Heather'ın ölümünden uyanmış gibi doğrulmuş oturduğunu gördüm. İlk defa *gerçekten* bakıyordu bana.

'Hastanedesin Heather" dedim.

"UÇLA'da."

Heather bitkin halde yeniden uzandı. "Çök susadım.* Sevinçten

neredeysse havalara uçmuştum.

"Sana biraz buz getireyim."

Heather bunu izleyen yarım saat içinde ECT dinW^ tunda nispeten zihni açık ve tepki verir durumda kaldı 0^ çen ay içinde h\$er olduğunu ve buraya nasıl geldiğini olabildi ** ce anlattım. Kardeşini görmek istedi ama sonra uyuyakald I cak odasına döndüğünde yine tepkisiz, katatonik duruma gi^ I

Birbirini izleyen her ECT tedavisinin ardından Heath ' I zihin açıklık süresi giderek uzadı ve altıncı tedaviye gelindiği I de katatoni tamamen ortadan kalktı. Hastanın ECT ye olu,^ I tepkisi, değişime uğrayan akli durumunun ensefalit değil, ak# I mani olduğunu doğruladı. Heather yattığı koğuştan psikiyatri I yatan hâsta ünitesine sevk edildi. Duygudurumunu stabilize I etmek için ona lityum vermeye başladık ve 12 tedavinin ardın- I dan ECT'yi kestik Ayrıca eve döndükten sonra terapi ve ilaçlı I tedavi takibi için Heather ı alabilecek, Santa Monica'dan bir I

psikiyatrisi buldum.

Hastaneden taburcu edileceği sabah veda için Heather'm odasına çıktım. Heather iki düşük riskli, yüksek işlevli yatılı hastayla birlikte Güney 2'de yatıyordu. Koridorda yürürken hastalardan birkaçının kâğıt oynadığı, televizyon seyrettiği dinlenme odasının önünden geçtim. Devam ettiğimde Heather ın kapısının açık olduğunu gördüm. Kardeşi Andrea içeride toplanmasına yardım ediyordu. Kapıyı tıklatarak "merhaba" dedim.

Andrea bana döndü. "Dr Small siz bizim kahramanınmsı- nız. Heather'ımı bana geri döndürdünüz." Bir şey söylememe fırsat kalmadan Andrea kollarını boynuma doladı ve bana sıkı sıkıya sarıldı.

Heather kahkaha attı. "Hey çocuklar sakın olun biraz-' Yine nefret ettiğim refleksim devreye girdi ve kızardım.

Andrea konuşmaya devam etti. "Gerçekten ama, siz olmasanız Heather a hâlâ antibiyotik dayıyor, beyin enfeksiyonu® geçmesini bekliyor olacaktı."

İçimden çocuk gibi dudak şişirip "Yok camıtm' demek geldi ama onun yerine, "İyileşmene ben de çok memnunum He- ather. Ama kalabalık bir doktorlar ekibi yardıma oldu senin iyileşmene*

Andrea güldü. "Vay canına, iltifat almakta zorlanıyorsunuz galiba, öyle değil mi doktor? Belki sizin de bu konuda yardıma ihtiyacınız vardır?"

Sııttım ve "Evet, haklı olabilirsiniz" dedim.

Ofisime dönericen Andreanın söylediğini düşündüm. Bu vaka ve vakayı idare edişim konusundaki duygularım karma- şıktı. Bir yandan Heather a doğru teşhis koyduğum için kendimi kahraman gibi hissediyordum ama bir yandan da akıl hocam Larry Klein araya girip beni desteklemiş olmasa teşhisimin ciddiye alınmayacağını biliyordum. Ayrıca Portera olan kızgınlığımın beni vakayı çözmeye iten nedenler arasında önemli bir rolü olmasından dolayı da biraz suçluluk duyuyordum. O sırada kavrayamadığım şey, olgun bir

klisisyenin bile gerektiğinde ricasını yerine getirmesi için Larry Kleinı çağırabildiğiydi. Kariyerimin o noktasında insanlardan ne zaman yardım isteyeceğimi ve kime gideceğimi öğrenme aşamasın* daydım. Yardımı kabullenme konusunda rahatlamam biraz zamanımı aldı.

YEDİNCİ BÖLÜM

Küçülen penis

1985 Baharı

UCLA BAYIRLARINA YARIM SAATLİK MESAFEDE, Sherman Oaks'da evimin yakınındaki marketten bir şeyler alıyordum Los Angeles a döndüğümünden beri geçen dört yıl içinde klinik ilerim ve araştırma programımı oluşturmak öyle vaktimi

alıyordu ki akşamları ancak sekizde ya da dokuzda markete gidebiliyordum. Meyve bölümünde durmuş kusursuz olgunlukta, hoş kokulu bir kavun aradığım sırada Güney aksanlı, tanıdık, boğuk bir ses duydum: "Aman efendim, Vadi'de alışveriş mi yapardınız siz Dr Small?"

Arkamı dönünce karşımda arkadaşım ve meslektaşım Dr Pete Carter'ı buldum. Pete ağzına kadar dolu alışveriş sepetini yanıma çekti. "İşe bak Pete Carter'ı göreceğim varmış efendim" dedi®» Pete'in aksanını taklit ederek.

Pete kocaman sırtarak, 1,90lık boyuyla tepeme dikildi* Kendisi Tulane Üniversitesinden mezun bir dâhiliyeciydi

yeni kurduğu ailesini Batı'dan çıkararak uzman doktorluk görevi için UCLaya taşınmıştı. Aksam biraz daha çalışman lazım Gary " Uzanıp rastgele bir kavun aldı ve 'Biliyor musun, rastlaşmamız çok isabetli oldu. Telefon etmekten kurtuldum. Sana yönlendirmek

istediğim bir çift var*

"Olur tabii. Hikâyeleri nedir?" dedim, tekerlekli alışveriş sepetlerimizle dedikodu eden ev kadınları gibi rafların arasında ilerlediğimiz sırada.

Pete sesini alçalttı. "Adam benim hastam. Şehirdeki şu büyük firmalardan birinde avukatlık yapıyor. Üç çocukları var. Adam ortaklığa girme konusunda aşırı derecede stresli. Karısı bıkmış durumda. Sanırım evlilikleri de zorda."

Pete'in sepetindeki bebek bezlerini ve şeker paketlerini görünce hastanın sorunlarına karşı neden hassasiyet gösteriyor olabileceğini anladım. "Ne tedavi uyguluyorsun?" dedim.

"Öyle heyecanlı bir şey değil. Bildiğin şeyler; Adamın firmasının tüm tıp hizmetleri bizim grupta."

"Müsait zamanım var. Söyle, arastır beni" dedim, kasaya doğru ilerlerken.

Pete alışveriş listesine göz attı,

“Tüh, fişık ezmesini unuttum.”
Sonra benim sepetime bakıp güldü.
“Ah, ah, nasıl özlüyorum iki muz bir
süt alıp işi bitirdiğim günleri.”

Eve döndüğümde içerisi sessiz ve karanlıktı. Normalde tek başıma olmayı severdim ama bu akşam kendimi yalnız hissediyordum. Pete ile hemen hemen aynı yaşıyordum ama o çoktan evlenmiş, çoluğa çocuğa karışmıştı. Bense kız arkadaşım Linda ile iki aydır birlikteydim ama ilişkimiz ikimize de ciddi bir bağlılık gibi gelmiyordu. Acaba ne zaman yuva kurma fikrini benimseyeceğim diye düşündüm. O sırada bebek bezi ve şekerler pek içimi açmıyordu ama hayatımda önemli yer verdiğim birinin olması fikri kulağıma hoş geliyordu. Marketten aldıklarımı yerleştirmeye başladığım sı*

ndt Petelo dikkatimi dağıtarak beni kusursuz kavunu bul. maktan alıkoyduğunu fark ettim. Aldığım kavun tam olgun- laşmamıftı. Ben de onu mutfak tezgâhının üstünde

bıraktım.

İki gün sonra Pete'in hastasının mesajını dinliyordum. *Ehm, merhaba, ben Steve Ackerman. Sizi aramamı Dr Car- ter önerdi." Sesi sert ve ciddi geliyordu. Birkaç defa mesajla,, tıktan sonra nihayet Steve ve eşi Sharon a uygun bir randevu saati belirledik.

Artık kendimi daha bir "evimde" hissedecek kadar vakit geçirmiştım UCLA'da. Psikiyatri ihtisasım da dâhil, altı senelik bir psikiyatri deneyimi edinmiş durumdayım. Şimdi Jules Ste- in Göz Enstitüsü ne bakan, daha genişçe bir ofisim vardı. Ofiste masam ve dosya dolaplarımın dışında üç koltuk, bir küçük yeşil kanep, bir de sehpa bulunuyordu.

Kaçırdığım bazı makaleleri okuduğum sırada Ackermanlar açık duran kapımı tıkladılar. "Dr Small siz misiniz?" dedi Sharon.

40'h yaşlarında, incecik, uzun, kıvrıcık kahverengi saçlı bir kadındı. Altında soluk bir kot, üstünde askılı tişört vardı. Steve de aynı yaşlarda

görünüyordu ve ince çizgili takım elbise giymişti. Kapıda dururken vücut dili bana acele içinde olduğunu ve bu işi hemen bitirip gitmek istediğini söylüyordu. Tahini- nimce ofisinden aceleyle gelmişti ve buna canı sıkkındı.

"Sharon ile Steve, değil mi?" dedim. "İçeri girin, oturun lütfen." Ben ayağa kalkıp kapıyı kapatırken onlar kanepenin iki ayrı ucuna oturdu.

Koltuğuma dönmeme fırsat kalmadan Sharon çabuk çabuk konuşmaya başladı. "Ofisinizi çok zor bulduk Dr Small. Labirent gibi burası. Bir koridora giriyorsunuz, git git bitmek bilmiyor, tam köşeyi dönüyorsunuz, bu sefer de ofis numaralan değişiyor. Sonunda sayıdan önce gelen C harfinin aslında katı belirttiğini anladık ama asansörde böyle yazmadığı için ta lobideki danışma masasına geri döndük..."

Steve karsının sözünü kesti. "Bunların bir önemi yok Sha- fon> Asıl meseleye gelelim. Adam saat başına para alıyor, ben le öyle* Sharon'ın kocasının

buyurgan tavrından rahatsız ol«
mainası beni şaşırttı.

Bu çift bende tedirginlik uyandırıyor, demek ki kendileri de tedirginlik hissediyorlardı. Sharon m motor gibi konuşmasında manik bir tat vardı ama yine de lineer ve mantıklı bir konuşmaydı. Bu konuşkan "persona" muhtemelen onun kaygısını ifade şekliydi. Steve ise kaygısını güçlükle kontrol altında tutuyor gibiydi ve sabırsızlığı da altta yatan bir öfkeye işaret ediyor* du. İçten içe kaynıyordu sanki, patladı patlayacak gibiydi. "Pekâlâ, nasıl yardımcı olabilirim size?" dedim.

Sharon hemen atıldı. "Şöyle ki, çocuklarımız olmadan önce ben eczacılık yapıyordum. Steve ise USC'yi sınıf birinciliğiyle bitirmiş bir avukat. Üç çocuğumuz var. Altı yaşındaki kızımız Lisa'yı planlayarak dünyaya getirdik ama üç yaşındaki ikizlerimiz Jackson ve Robby sürpriz oldu. İşi de o yüzden bıraktım zaten." Sharon yıldırım hızıyla konuşmasına devam ederken Steve hem bezgin hem de

sıkılmış görünüyordu. Steve pencereden dışarı bakarken Sharon anlamsızca konuşmayı sürdürdü. "Benedict Canyon'da oturuyoruz. Bilirsiniz, hani 70'lerde Manşon cinayetlerinin işlendiği yer.*

Steve dayanamayıp çıktı. "Yeter artık Sharon! Bu kadar çok konuşup bu kadar az şey söylemen olacak şey değil.* "Doktora geçmişimizle ilgili bilgi vermeye çalışıyorum hayatım. Az sonra da şirkette ortaklığa geçerken yaşadığın stresi anlatacaktım. Yani geceleri neredeyse hiç uyumuyorsun, sürekli sinirlisin tatlım."

Steve'in iğneleyici sözlerine rağmen Sharon istifini hiç bozmadı. Onun durmaksızın konuşmasından Steve'in rahatsız olmasını anlayabiliyordum. Döndüm ve "Bana yaşadığın stresi anlatır mısın Steve?" dedim.

"Helkesin başına gelir böyle şeyler. Haftada 80 saat ^ yorum ama büyütülecek bir şey de değil. Bu durumla başede meyen asıl Sharon."

"Hiç de değil hayatım. Başediyorum. Senin için endişeleni yorum sadece" dedi Sharon.

Araya girdim. "Bakalım doğra anlamış mıyım? Steve, sen yakında bir ortaklığa giriyorsun ve yoğun alışyorsun. Sharon sen de bu durumun Steve'in ruh halini etkileyip onu strese sokmasından kaygılanıyorsun. Fakat Steve, sen durumu idare edebildiğini söylüyorsun. O zaman ortada herhangi bir sorun olduğu fikrine katılmıyorsun demektir."

"Sorun var canım, olmaz olur mu?" dedi Steve. "Ben evime ekmek parası getirmek için didiniyorum, geleceğimiz için çalışıyorum, ama Sharonın enesi eyle yeterince ilgilenmiyorum diye kapanmak bilmiyor."

Steve sonunda Sharon ı kışkırtmıştı. Sharon gerildi ve daha tiz bir sesle cevap verdi. "ok şey istemiyorum ki Steve! Sadece arada bir çocukların yanında ol istiyorum. Sen çalışırken ya da boş boş havaya bakarken, evle ilgili diğer her şeyi ben yapıyorum. Üstelik yardım da almıyorum."

Steve ağır ağır ve kontrollü bir hiddetle konuştu. "Milyon defa söyledim sana Sharon bakıcı tutacak

paramız var bizim. İstedğin takdirde,
yoga mı olur Pilates mi, artık her
neyse, onu yapmak için kendine vakit
ayırabilirsin." Kafasını iki yana salladı
ve bana döndü. "Sharon öyle
kontrolcü ki çocuklara ya da ev
işlerine yardım edecek birini işe
alamıyor."

Steve'in çalışma saatleri onu çocuklarından ve evinden uzak tutuyordu ama o Sharon'dan uzak kaldığı için pek de yakınıyor muş gibi değildi Steve'k yaşamının da öyle kolay bir şey olmadığım anladım Bitmek bilmez eleştirilerini kaldırmak Sharon için zor olmalıydı. Pete Carter, Ackerman'ların arasının kötü olduğunu söylerken ne demek istemişti, şimdi anlıyordum.

Tüm arabuluculuk çabalarımın rağmen kan koca seansın büyük bölümünü atışarak geçirdi. Sharon m aralıksız yorumları sabrımı **zorluyordu** ama Steve'in acımasız dokundurmaları da bende Sharon ı koruma isteği uyandırıyor. Bu ikisi kesinlikle kışkırtıcı bir çiftti. Bazen Sharon konuşurken Ste- ve kafasının içinde **kendisiyle** sohbet ediyormuş gibi tamamen kopup gidiyordu. O ne kadar sessizleşip içine çekilirse Sharon in

konusması da o kadar hızlanıyordu.

İlişki hakkında daha fazla şey öğrenebilmek için Sharon'ın konudan uzaklaşmasını önlemeye çalıştım. "Yani siz lisede mi çıkmaya başladınız?"

Steve gözlerini devirirken Sharon oltaya atladı. "Evet. Steve basketbölcüydü, ben de amigo takınandaydım. Üniversitede birlikte yaşamaya başladık, son sınıfta da evlendik. Ben eczacılık okuluna devam ettim, Steve de hukuktan mezun oldu. Ama ben ikizlere hamile kalınca çalışmayı bıraktım.'

Aile geçmişinde psikiyatrik bir rahatsızlık olmadığını ve ikisinin de şimdiye kadar depresyondan yakınmadıklarını veya akıl sağlığı uzmanına görünmediklerini

öğrendim. Alkolü sadece hafta sonlarında sosyal ortamlarda içiyorlardı, üniversite yıllarında, daha çok marihuana olmak üzere, eğlence amaçlı uyuşturucu kullanmışlardı.

Seansın bitmesine 20 dakika kadar kala temel geçmiş hikâyesinin ötesine geçmek istedim. Sharon'ın konuşmayı bırak- tığı ender anlardan birinde, "Peki, seks hayatınız nasıl?" dedim. İkisi aynı anda cevap verdiler.

"İyi" dedi Steve.

"Daha iyi olabilirdi" dedi Sharon.

Steve dik dik Sharon a baktı, Sharon ise omuz silkti.

Steve aniden ayağa kalktı.
"Biliyor musunuz toplantıma geç kldım. Siz ikiniz neyi istiyorsanız konuşun."

Bir şey söylememe fırsat
kalmadan Steve çıkıp gitti. Belli ki

seks, tartışmak istediği bir konu değildi.

Sharon ağlamaya başladı. Ona mendil kutusunu uzattım. "İyi misin Sharon?"

Burnunu sildi, başını salladı.

"Anlaşılan yatak odanızda olup bitenler hakkında hemfikir değilsiniz."

"Hiçbir şey olduğu yok yatak odasında. Sorun da bu zaten. Neredeyse bir yıldır doğru dürüst seks yapmadık."

"Doğru dürüst derken neyi kastediyorsun?" dedim.

"Cinsel ilişkiyi" dedi Sharon. "Bir süre oynamaya falan devam ettik ama Steve dokunmama izin vermiyordu... Oranma. Spor salonundaki bir şey yüzünden kasiğında isilik gibi bir şey çıkmış, bana da bulaşmasını istemiyormuş. İyi de ne kadar sürer ki öyle bir şey? Hayatımızın sonuna kadar mı? Bir ilişki falan bile olabilir, nereden bileyim?"

"Nesi var sence?" dedim.

"Bilmiyorum ama ne zaman sorsam konuyu değiştiriyor" dedi. "Bir hafta kadar önce duştan çıkmıştı, şu isiliği göstermesini istediğimde adeta fıttırdı, sanki havluyu üstünden çekecekmışim gibi paranoyaya kapıldı. Sonra da giyinmek için odaya kaçtı."

"Bu isilik bağlamadan önce seks hayatınız nasıldı?" dedim.

"Harikaydı" dedi Sharon. "Birbirimizden uzak duramıyorduk. Şimdi ise o seksten kaçmak için her tür saçma mazereti üretiyor. Ya çok işi oluyor, ya çok yorgun oluyor, çok stresli oluyor ya da isiliğine yeni merhem sürmüş oluyor. Sürekli bir şey buluyor yani."

"Merhem mi?" diye düşündüm sesli bir biçimde.

"Evet, isilik ilk başladığında Dr Carter'dan aldığı bir krem." Duraksadı ve "Buna ne kadar dayanabilirim bilmiyorum Dr Small."

Steve'in isiliği ve merhemi konusunda Pete'le konuşmayı kafamın bir köşesine yazdım. "Açık sözlülüğün için sana teşekkür ederim."

kür ederim Sharon. Bu konu üzerine biraz daha konuşmamız iyi olacak diye düşünüyorum ama şimdilik bu kadar yeter. Senle ve Steve'le haftaya aynı saatte görüşebiliriz."

O Çumartesi gecesi Linda ile sinemadan döndüğümüzde, Linda bende kalacağı için evi atıştırma kolları ve kahvaltılık maddelerle doldurmuştum.

Yatağa girince Linda'yı öpmek için uzandım ama o az önce adetinin başladığını, sevişmek istemediğini söyledi. Bunun üzerine hüsrânımı gizleyerek alınına bir öpücük kondurdum. Linda arkasını dönüp uykuya daldı. Bense Ken Follett romanını alarak okumaya başladım.

Aklım kitabımı *İğne Deligi*'nden Linda'nın tedbir mahiyetindeki puskiirtmesine kaydı. Sonra da Steve ile Sharon'un seksiz evliliğini düşündüm. Onlarda frene basan taraf Steve'di ve kanak isiliği mazereti de pek zayıf bir mazeretti. Ayrıca karısı isiliği görmek istediğinde neden o kadar paranoyaklaştığını da açıklamıyordu. Ne saklıyordu havlunun altında? Ne kadar kötü olabilirdi bu kasık doküntüsü ve bir yıldır neden hâlâ geçmemişti?

İçimden bir ses Steve'in Sharon'ın bilmediği daha derin bazı psikolojik sorunlarının olduğunu söylüyordu. Adam saat gibi kurulmuştu adeta ve her an yayları atacak gibi görünüyordu. Gizli bir obsesif kompulsif veya öfkeli depresif olabilirdi. Belki de havlu olayı daha da ciddi bir şeyin işaretiydi. Seanslarında kopup gittiği anlarda aklından neler geçiyordu acaba? Seks hayatları hakkında konuşmaya başladığımız anda fırlayıp gitmişti.

Terapide seks pek çok insan için önemli bir meseledir. Freud seks birincil sosyal aktivitemiz olarak görürdü ve onu basit bir cinsel birleşmenin çok daha ötesi olarak tanımlardı. Cinsellik gücün bir sembolü olabilir ve güçlü insanlar -milyarderler, politikacılar, ünlüler- fiziksel olarak çekici olmasalar bile, genelde seks diye algılanırlar. Sevgi ve yakınlıkla beslenen ilişkilerde seks sevginin bir ifadesi olabilir, partnerlerden birinin

veya her ikisinin, başkalarını da içeren aşağılanma, bağı. veya benzeri fetiş fantezileri olsa bile.

^

İlişkide seksin inişe geçmesinin pek çok nedeni vardı, j veya para stresi, çocuk veya ailevi sorumluluklar ve sağlık p_r^lemleri libidoyu düşürebilir ve bazı çiftlerde aseksüel bir % yol açabilir. Depresyon da kişinin seks dürtüsünü azaltabil. Çoğu antidepresan morali iyileştirerek libidoyu yükseltebil¹ ama gariptir ki orgazma ulaşma kabiliyetini de azaltabilir Sharon ile Steve'in asıl sorunu neydi bilemiyordum anu bulmaya ve onlara yardımcı olmaya kararlıydım. Dönüp hor. lamakta olan kız arkadaşına bakınca benim libidom da düştü Kitabıma dönmeye çalıştıysam da başım düşmeye başlayınca ışığı söndürüp yattım.

PAZARTESİ SABAHİ PEİE
CARTER'LA TELEFONDA
birbirimizi yakalamaya çalıştık,
nihayet öğleden sonra konuşmayı
başardık. Steve'in isiliğini ve
merhemini sorduğumda Pete
şaşırdı. "Yazdığım o kremleri hâlâ
kullanıyor muymuş? Ta bir sene
önce, döküntüsü olduğunda
vermiştim."

'Ayrıntıları hatırlıyor musun?"
dedim.

"Elbette" dedi Pete, her zamanki
ağır ağır konuşmasıyla. "Sporcu
kaşıntısı diye bilinen tinea cruris'i
vardı. Kasık bölgesi için bir mantar
ilacı verdim, kaşıntıyı kesmek için
de birkaç gün kullanılmak üzere
kortikosteroid bir krem verdim."
"Anlaşılan hâlâ kullanıyor onu"
dedim.

"İyi de sorun yaratabilir" dedi Pete.
"Nadir olur ama bazen emilip kana
kaşan steroid, hipofiz bezinin

işlevini durdurabilir ve kan şekeri Arlar. Dahası, kremi hâlâ kullanıyorsa kaşıntı ve döküntü daha da beter bir hal alır."

"Sağ ol verdiğin bilgiler için Pete. Bu hafta yine gelecekler bana."

•İyi" dedi Pete. "Ben de onu yeniden göreyim de, ne haltlar karıştırmış aşağısıyla bir öğreneyim."

"Ben öğreneceğime sen öğren" dedim ve telefonu kapadım, Tıp fakültesinde hiç sevmezdim dermatoloji derslerini. Cık tahrişleri midemi bulandırırđı.

Perşembe günü Steve saat tam ikide geldi. "Merhaba* de- meme fırsat kalmadan oturup "Geç kaldı değil mi? Tipik işte!" dedi.

"Biz başlayabiliriz" dedim.

Duymazdan gelerek devam etti. "Sharon'm bugün çocukları anneme bırakıp buraya gelmekten başka yapacak işi yok, yine de geç kalıyor. Hep böyle yapıyor."

"Kolay değildir sizin için eminim ama bu sayede sizinle birkaç dakika baş başa konuşabiliriz. Benim de zaten takibini yapmak istediğim bir konu vardı." Bu sözüm dikkatini çeker gibi oldu.

"öyle mi? Nedir?"

"Geçen hafta sen gittikten sonra Sharon ile sizin tıbbi geçmişini konuştuk biraz. Vücudundaki döküntü için bir krem kullandığından söz etti" dedim.

"Evet? Ne olmuş?" dedi, savunmaya geçerek.

"Hâlâ kullanıyor musun?" dedim.

"Arada bir, gerek olduğu zaman" dedi. "Siz de spor salonuna gidiyorsunuzdur herhalde, değil mi? Bilirsiniz, bir noktada herkes mantar kapar. Ne diye mesele oldu ki bu?"

"Çünkü Sharon bunun seks hayatınızı etkilendiğini düşünüyor" dedim tedirginlikle. Seks

kelimesinin kullanılmasıyla bu defa fırlayıp gitmeyeceğini umuyordum. "Yine mi seks? Seks, seks, seks. Sharon çenesini kaçamıyor Şu konuda. Başka hiçbir şey duyamıyorum; sadece seks hakkında konuşan sesler." Steve tedirgin olmuş, odada başka biri varmış gibi tuhaf bir şekilde konuşmaya başlamıştı.

it^kwr ıfrırrr l – flrŞ-iri – ıpraiMil
lç*sdhAmın*?Mih m gdrirrocâ? *****]
faynnf(t ItuirıhırfcıyKtıyınıfcym^^
fuMuMÜifMiadl

Se«tau yaksektun. "Stere* Setitr
duyduğunu wayU«4jt~ Kmdrne gddı.
'Ha? Ne dedi tuz?'

'Sesler... jrtA^üjfriMilfiujirtMinytUi^
'Canım... Ses değil tabii. Anlarsınız işte,
hiç «j»»^ ^ taityoc |ûT Tekrar pencereye
doğru baktı. O ar»da Sharon söyledikleri
geldi aJdıma; Steve'i banyoda gördüğü
** ^ bakmak Htrdiği zaman Steve
paranoyakiaşnuflı, Şimdi 4 sdks
hakkında konuşan sesler duyduğu
gerçeğini öylece tiriyor ve neredeyse

gözümün önünde halüsinasyon görüyordum. Her psikotik bir tür deneyim yaşıyorsa bunu çok iyi &allj yordu çünkü çoğu zaman «adece obsesif. öfkeli. zeli bir avukat gibi görünüyordu; tıpkı tanıdığım pek çok avukat gibi.

Tekrar ona ulaşmaya çalıştım. "Neyv bakıyorsun Stere?* 'Ha? Hiçbir şeye" dedi. "Bir fey gördüm gibi geldi de../ Sharon o şurada paldır küldür içeri gizdi. "Çok özür dilerim geç kaldırım için ama YVikhie'da tam bir trafik kâbtısı vardı Federal Buildi ng'de protesto gibi bir fey varmış. Sonra da banda park yeri bulmaya çalıştım. Mümkün değil! Neyse, «onunda bir mil £dan ötede bir yer buldum, koşarak buraya geldim..

Sharon in aralıksız konuşması Steve'i özel dünyasından çıkarmış gibiydi. Tüm iritasyonumu karısına odakladı. "Tamam* yeter Sharon. Geç kaldım zaten. Kalan vakti kurtarmaya çalış- km hiç değilse."

Sharon incinmiş gibiydi. "Özür
dilerim dedim ya Steve. Ağlamaya
başladı. "Elimden geleni
yapıyorum. Bazen yetişe mi yorum
işte."
Gözyaşları Steve'i biraz yumuşattı.
"Kusura bakma Sharon
O kadar yoğun ve stresliyim ki
bazen çıkışıyorum işte." K*

merpide Sharon'a yaklaşıp tekin etmek için kolunu omzuna koydu.

Steve az önce ters bir çıkış yapmış olsa da şimdi bulunduğun gödiyat hoşuma gitti. Gerçekte zıtlar olup birarada yaşayabilmemiz için onları geçen seansa dışıyken havasından öteye geçirmek istiyordum.

"Sharon, Steve seni teselli edince ne hissediyorsun?" dedim.

Sharon burnunu çekti. "İyi hissediyorum kendimi... Daha yakın hissediyorum ona."

"Ya sen Steve?"

"Onun gözyaşlarını görünce yelkenleri suya indiriyorum sanırım" dedi. "Birbirimize sarıldığımızda pek fazla şey düşünmüyorum."

Sharon gülümsedi. "Biliyor musun hayatım, aklıma uyuyabilmek için hani birbirimize sarılarak yatışmamız vardı ya, o geldi."

"E, ne olmuş?" dedi Steve, Sharon'dan uzaklaşarak.

Sharon devam etti. "E, hiç yapmıyorsunuz onu artık."

"Peki, sence niye?" dedi Steve.

"Sen hiç uyumuyorsun da ondan" diye cevabı yaptırdı Sharon. "Ya başka bir odada oturmuş çalışıyor oluyorsun ya da yatakta dosyalarını okuyorsun. En sonunda ışığı söndürdüğünde de gece boyu bir sağa bir sola dönüp duruyorsun ve hiç seks yapmıyoruz."

"Biliyorsun Sharon, kafam çok meşgul bu aralar. O kadar çok uykuya ihtiyacım yok, seks konusunda kafamın şişirilmesin diye hiç ihtiyacım yok."

Konuşmayı seksten başka yöne çevirmeye çalıştım. "Kaç saat uyku uyuyorsun Steve?"

"Bilmem, dört ya da beş" diye mırıldandı.

Steve'in yaşında biri için bu kadar uykunun yeterli olmadığını biliyordum. Ama onu uyutmayan şeyin ne olduğunu

bilmiyordum. Depresyon olabilirdi,
stres olabilirdi ya da k» pek çok
şey olabilirdi ama davranışları
altta yatan bir psik işaret
ediyordu ve çoğu psikotik insan
gibi o da açılıp kafeZ** içinde
olup bitenleri bana
anlatamayacak kadar
«avunacy^ Psikoz gerçeklikle
ilişkiyi yitirme şeklinde
tanımlanır, R*. kotik insanlar
halüsinasyon görebilir, yani
gerçekte olmav^ sesleri
duyabilir, görüntüleri
göçebilirler. Ayrıca kuruntu^,
yani hatalı birtakım sabit
inanırları vardır ki bunlar,
izleyen Marslılar gibi
paranoyak inanışlardan tutun
da uhlqbir rock yıldızı, hatta İsa
oldukları gibi görkemli fikirlere
kadar değişiklik gösterebilen
çeşitli kılıklarda ortaya çıkabilir.
İnşam pek çok şey psikotik

yapabilir. Psikiyatrisi genelde öncelikle tıbbi hastalık ihtimallerini gözden geçirir sonra akut mani, psikotik depresyon ya da şizofreni gibi çeşitli psikiyatrik rahatsızlıkları değerlendirir. Hastanın kuruntularının yapısı, bu hastalıklardan hangisi olduğunu ayırt etmede işe yarayabilir. Depresyonla hastalarda genelde somatik kuruntular görülür. Yani hasta vücudunun bir şekilde hastalıklı, anormal ya da değiştirilmiş olduğuna inanır. Kimi zaman korkunç bir suç işlemiş ve ağır biçimde cezalandırılması gerekiyormuş gibi abartılı pişmanlık duyguları yaşar. Buna kıyasla psikotik şizofreniler daha tuhaf deneyimler yaşarlar ve düşüncelerinin radyodan yayındığına inanabilirler. Bazen kafalarında

iki ya da daha çok kişi arasında
geçen konuşmaları duyarlar.
Steve başlangıç
nedeninin hbb*

bir sorun olduğundan şüpheliydim çünkü
Pete **Carter** çoktkc
bir dililiyeçtydı.Steve40'lı yaşlarının
başlarında olduğundan
şizofreni pek olası değildi çünkü
şizofreninin psikotik özettiğ kn
gem-lde daha genç yaşlarda,
ergenlik sonunda veya 2X) ierw
başlarında ortaya çıkar. Steve'in
uykusuzluğu manik «pisodli
tutarlı olabilirdi ama onda, manik
donemdeki btpolar hastala
netipiköariBi^iolank«MtdilM«M+mi!
»a|«f|^«+f+mbkyofcr

Ancak depresyona işaret edebi İra
gfrpnik, 68u n içine çekilme
özellikleri vardı. Fakat bir yandan
da ofiumdekı par»- ^yası ve tuhaf
davranışları bana şizofrenin
kıyısındaki birini çağırstırıyordu.
Tanısını doğru koyabilmem için
Stra ta Mtkr yaşadığım ve

düşündüğünü daha iyi anlamalıydım.

Antipsikotik ilaçlarla deneme tedavisi çoğu zaman ptdkot- d* görülen savunmacılığın, paranoyanın ve halüsinasyonların bir kısmını ortadan kaldırır. Ben de Steve'in uyku sorununu, ona antipsikotik ilaç yasmak için bir fırsat olarak gördüm. Bu ^{sa}vede semptomları iyileştirebilir, onu terapiye daha uygun duruma getirebilirdim.

'Steve" dedim, "senin yaşında bir adamın gecede en az yedi saat uyuması gerekir. Sana daha iyi uyuyabilmen için düşük dozlu bir ilaç vereceğim. Bunu alınca muhtemelen gündüzleri kendini daha dinlenmiş ve daha az stresli hissedeceksin.*

Ona iki miligramlık Haldol tablet reçetesi yazdım. 'Akşamları yatmadan yarım saat önce bundan bir tane al Yine uyuyamazsan bir

tane daha aL*

Reçeteyi Steve'e uzattığım sırada Sharon, "İlaç kullanmak tan nefret eder o* dedi.

"Çok düşük dozlu bir şey bu. Hem alışkanlık yapan türden uyku haplarından da değil* diye onları temin ettim. "Stresi azaltmaya da yardımcı olur."

"Tama m, sorun değil Sharon' dedi Steve. * Denerim »Uct* "Güzel" dedim. "Birkaç gün sonra beni arayıp nasıl gittiğini haber ver"

Hafta boyunca Steve'den haber alamayınca ilaç tedaviniA ya iyi gittiğini ya da ilacı hiç almadığını düşündüm, Bir sonraki randevuda hangisi olduğunu Öğrenecektim.

Telefon çaldı, arayan Steve'di İkizler ateşlendiği, Sba«»» da onları Steve'in annesine bırakmaya gönlü ran olmadığı için

randevuya gelemeyeceklerini
söyledi.

'ÇetMar»inilkim,grntşnfam*ı“f
c- 'fniiiL, gırt ıtfrnrn ftnr* Nmiu
ikimi? ıl» o — Ti jraöü daha
konuşma fırsatımız atur."

"OlabtUr"l*L — «nur .
ki neyeyi fark edince şaşırdım.

"Bu arada Stere, ilaçlı tedavi iUMJ
gidiyor?"

'Fena değil. Daha iyi uyuyorum.'

Ya gündüzleri? Bir fark oldu mu?
dedirn '0V eski» kadar yorgun
değilim. Sharon moralimin 4 daha iyi
olduğunu söylüyor/ Psikiyatrik
ilaçların ıft dyhMa genelde
hastanın kendisinden çok yakınları
^ *der, Duyduğum şey Haldoi'un iye
yaradığına dair iyi bir işaretti.

'Harika Steve. Dinle bak, «eninle
görüşmemizden ha*«* önce benim bir
personel toplantım var, o yüzden birkaç
dakiiu gecikirlere içeri girip bekle-
Fazla uzım wiwn *

'Tamam, «orun değil' dedi.

Personel toplantısına gitmek
üzere asansöre doğru yürürken

Steve için endişelenmeye başladım. Telefonda sesi daha iyi grise de düşük dozlu Haldofun ona bir gecede iyileştirmeyeceğini biliyordum. Ama en azından şimdi işbirliği yapıyordu ve seansa tek bayma gelecek kadar esnek davranması da beni yureklendirmiyti.

Personel toplantısı tahmin ettiğim gibi uzun sürdü ve Steve'in seansına 10 dakika geç kaldım. Asansörü beklemeye sabredemeyince üç kat merdiveni çıkarak ofisime geldim. Koşar adımlarla koridorda ilerlerken Steve'e yeterince yüksdü dozda bir ant ipsi kot ık verip vermediğimi düşündüm. Belki an- tidepresana da ihtiyacı vardı. Çok sayıda i rdeleyic i soru sora* sam psikoza yeniden depresir mi acaba, diye düşündüm- Ofisime geldim, kapıyı açtım. Kanepede Steve'ı gördüğü*^{15'} de yaşadığım şoka gizlemem mümkün değildi Karşımdaki manjrsyahic kyırdayamadın, şaşkınlık içüade

baktım.

Steve pantolonunu dirilerine kadar indirmişti. Bir eliyle penisini tutuyor, diğer eliyle penisini kremle ovuyordu. Yapıştırmak için de bacaklarının arasına küçük, yuvarlak bir makyaj aynası sıkıstırmıştı. Kanepede hemen yanına açık bir prezervatif yerleştirmişti. İyine öyle dalmıştı ki içeri girdiğini fark etmedi bile. Mastürbasyon mu yapıyordu? Belki de yapıyordu ve ben bu taniyi tamamen giden kaçırmıştım. Psikotik bir ritüel miydi bu? Yoksa bu tuhaf performansın, akli gelmeyen ama mantıklı başka bir açıklaması mı vardı? Afallamıyordum ama aynı zamanda da merak içindeydim ve nasıl devam edeceğimi bilemiyordum.

Sonunda patladım. "Ne halt ediyorsun sen Steve! Kendini toparlayana kadar dışarıda bekleyeceğim."

İrkilen ve utanan Steve, "Ah, Dr Small, bir saniye arkama dönün lütfen, tedavim neredeyse bitti" dedi.

Ne yapacağımı bilemeden Steve'in sözünü dinleyip arkama döndüm. Prezervatifi takıp fermuarını çekişini duyabiliyordum.

"Tamam, işim bitti" dedi. Arkamı döndüğümde ona kremi ve aynayı çantasına kaldırırken buldum. Kendime gelmeye çalışarak, tökezleyerek koltuğuma gittim. Herkesin penisini pantolonunun içinde kaldığında terapi seanslarının daha bir iyi gittiğini düşünmüştümdür nedense?

"Neler oluyor Steve? Kapı açıldı, içeri başka biri de girebilirdi."

Steve utanç içinde önüne baktı. "Hani benim kauk isliğimden söz etmiştik ya, işte deli gibi kaşınmaya başladı, ben de mecburen tedavimi yaptım."

"İyi de sen kaşığın değil, penisine bir şey sürüyordun."

"Biliyorum" dedi savunmaya geçerek, "ama penisime de yayıldı. Aylardır bu halde. Merhemi doğrudan kaşıntılı yere sürdüğümde iyi geliyor. Prezervatif de merhemin dağılıp gitmesini önüyor."

"Doktor Carter mı önerdi bunu?" dedim.

'İsilikten haberi var ama penisime yayıldığıım söyleş ona."

Tahminimce Steve bunu kimseye söylememiştii; öze^ de Sharona. Karısının onu neden çıplak görmesini istemed- veya karısıyla neden seks yapmadığı şimdi anlaşılıyordu. Belk de kullandığı antipsikotik ilaç bana açılmasını, sırrını pay]^ masını sağlamıştı. Tabii onu iş üstünde yakalamış olmamın d, etkisi yok değildi.

"Kimseye söylemediğin başka şeyler var mı?*" dedim. "Yardım etmek istiyorum sana Steve ama bana karşı dürüst olmalısın."

Steve ağır ağır ayağa kalkarak pencereye yürüdü. O yolun karşısındaki binaya bakarken, ben de Haldol un Steve'in psikozunu, düşüncelerini düzenlemesine yetecek ve özel dünyasına girmemi

sağlayacak kadar kontrol altına almış olduğunu ümit ettim.

Steve pencereden dışarı bakmayı sürdürerek, 'Bir şey var aslında...' dedi. Bekledim. Sonunda devam etti. 'Kulağa delice gelecek biliyorum ama... Döküntü penisime yayıldığından beri küçülmeye başladı.'

*Döküntü mü?' dedim.

'Hayır, penisim. Giderek ufalıyor' dedi.

Beni nihayet özel dünyasına kabul ediyordu ama şimdi de ben oraya gitmek istediğimden emin değildim.

Steve devam etti 'Penisimi küçülmekten alıkoyan tek şey o merhemmiş gibi geliyor bana.'

İçimden ona aynanın arka tarafını çevirip büyüten kısmıyla bakmasını söylemek geldi. Bu sevimsiz espri aklıma geldiği anda anladım ki

düşündüğüm şey aslında kendi düştüğüm tuhaf durumun yarattığı kaygının bir ifadesiydi. Freud mizahın kaygıyı ve bastırılmış dürtüleri azaltmaya yarayan etkili bir savunma mekanizması olduğuna inanırdı. Kahkaha bu rahatsız*

1 jk verici duyguları bir anlamda keyifli duygulara dönüştürür. Tıp ortamında kara mizah yaygındır ve bu, hekimlerin insana tor gelen trajedi ve hastalıklarla başetmesine yardımcı olur, pastalar ve aile üyeleri işitme mesafesi dışında olduğu sürece pgu uzman mizahın zararsız olduğunu ve tıp çalışanlarının biiat rahatlamalarına yaradığını düşünür. Bu sayede doktorlar hastalarına karşı daha erişebilir ve etkili olur.

Steve'in küçülen penisle ilgili endişesinin sembolik yanını da düşünmeden edemedim. Sonuçta

şirkette ortaklığa girmeye, beş kişilik aileyi geçindirmeye ve karışım yatak odasında tatmin etmeye çalışıyordu ve bunların hepsi de onun iktidarım ve erkeklik duygusunu tehdit eden şeylerdi. Bilinçdışı bir düzeyde muhtemelen küçülmüş, kaşınan bir penis yerine büyük, güçlü bir penis istiyordu.

"Steve" dedim, "bunları bana anlatmana memnun oldum. Böyle bir şeyin gerçekten olduğuna inandığını biliyorum ve Dr Carter'la işbirliği yaparak bu döküntüden kurtulmana, kendini daha iyi hissetmene yardımcı olacağım."

"Peki ama penisimin küçülmesini durdurabilir misiniz? Ya-zabileceğiniz daha güçlü bir ilaç var mı?"

Onun daha güçlü bir merhemi kastettiğini biliyordum ama benim

aklımdaki daha yüksek dozda bir antipsikotik ilatı. "Durumu Dr Carter'la konuşayım. Bu arada senden Haldol'un dozunu iki katma çıkarmanı istiyorum. Tahminimce kaşıntına faydası olacak, endişelerini azaltacaktır."

Pete ile konuşup olup biteni daha iyi kontrol altına alacak vaktimin olması için, birkaç gün sonrasına randevulaştık. Steve bir daha gün ortasında tedavi ihtiyacı duyduğunda kapıyı kilitleyeceğine söz verdi.

Aym günün ilerleyen saatlerinde Pete Carter'ı aradım ve ona Steve'in durumuyla ilgili bilgi verdim. Pete dışarıdan normal gözüken bu avukatın kendi deyişiyile epey bir "kaçık" oi-

doğuna hayret etti. Steveln isiliğini ise hemen yeniden re ACİLEN bir dermatok>ga

danışmak istediğini soyie^T*
roid kremin mnn süreli ~~kullanımı~~
yüzünden sorunun de. ettiğini,
yaralı bökenin kuruyup iyileşmek
yerine prezer^. yüzünden nemli
~~kaldığım~~ düşünüyotdn.

Steveln penisinin küçüldüğüne
dair inanışında t&fc ^ neden
olmadığına göte, geriye birkaç
psikiyatrik kairjnordu. Bu
kuruntunun yapısı şizofreniyle tu
tadıydı ^ « zofreni semptomları
nadiren de oba ilerleyen yaşlarda
ort»* çıkabilirdi- Steve'de ayrıca ban
depresyon özellikleri de uyku
sorunu, kaygı re uzun düşüncelere
dalma.

Her ne kadar çoğa şizofreni
hastası işini ve ilişkisini
düremevecek kadar »~~feiti~~ oba da
istisnalar da vardı. Bir şizofreni
hastası çok zekiyse üstün bilişsel

yetileri pszikotik düşüncelerini kontrol etmesine yardımcı olur ve bu kişiler (a. azından çoğu zaman) görünürde normal bir hayat sürdürürler. Bonon en bilinen örneklerinden biri Russel Crowe'un *A Beautiful Mind / Akıl Oyunları* filminde hayatını canlandığı matematikçi John Nash tir. Nash olağanüstü zekâsı sayesinde MIT'de ve diğer önde gelen akademik enstitülerde üstün başarı sergilemiş, 1994te Nobel Ödülü nü kazanmıştı. Ancak hayatının pek çok dönemini akıl hastanelerinde, paranoid şizofreninin ve fâsalalı depresyonun pençesinde geçirdi. Nash gibi Steve Ackerman da avukatlık mesleğinde son derece başarılıydı ama depresyonun ve psikozun pençesindeydi. Hem duygudurum hem de psikotik

semptomları olan çoğu hasta şizoafiektif rahatsızlık diye bilinen tanı kategorisine girer. Bu tanının konduğu hastalarda genelde “duygudurum semptomları” taşımayan hastalara kıyasla daha iyi bir hastalık seyri öngörülür. Rahatsızlığına ne isim veririm, Steve'in hem antipsikotik hem de antidepresan tedavisine ihtiyacı olduğunu artık anlamıştım. Bunun yanında, insiyi» yapılan seanslara ek olarak, kendine özel psíkotm- piden de yarar görecekti.

Steve birkaç gün sonra yeniden ofisime geldi. Haldoiün çozonu yükseltmek doğru katardı. Stere şimdi daha düzenli, jjiia az da%ın ve penisiyle daha az takıntılı görünüyordu. Aj- nca verdiğim antidepresan dozepin de geceleri iyi oyunusun

sağlamıştı.

Sonraki birkaç ay boyunca Steve'i haftada bir defa tek başı- n3f iki haftada bir de Sharonla birlikte görmeye devam ettim, tbçh tedavi etkisini gösterdikçe çiftin arası giderek düzeldi Pete Carter, Steve in steroid krem alışkanlığını bırakmasına yardıma oldu ve döküntü, küçülen penis kuruntularıyla birlikte ortadan kalktı. Steve'in psikotik semptomları azaldıkça Sharon da sakinleşti. Her ne kadar onu hâlâ hızlı konuşan biri olarak degertendirsem de daha katlanılır hale geldi. Hatta kan koca tekrar seks yapmaya bile başladı.

Steve nihayetinde ortaklığa girdi, bundan kua bir süre sonra şirket onu Chicago ofisine gönderdi ve ailece taşınmak zorunda kaldılar. Şizofrenik semptomların

tekrarlayabileceğini bildiğimden Steve'e orada başvurabileceği birkaç iyi pâkiyat-ristin ismini verdim.

Steve'den bir daha haber almadım ama Sharon bilgi vermek için bir süre beni birkaç ayda bir aradı. Steve ilaçlarını alıyordu ve listedeki psikiyatristlerden birine gidiyordu. Sharon bir bakla almış, yan zamanlı çalışmaya başlamıştı. Ayrıca konuşmasının hızı da normale inmişti. Onlarla yaptığım çift terapisinin başarıya ulaştığını hissettim. En azından evliliklerini en çok aksatan iki semptom konusunda onlara yardıma olmuştum; Sharon'ın hızlı konuşması ile Steve'in penis küçülmesi.

Delicesine endişeli

1988 Bahar

UCLA'DA ÇALIŞMAYA BAŞLAYALI YEOİ yıl olmuştu. Kadrolu uzman doktor olma yolunda sağlam adımlarla ilerliyordum ama önümde hâlâ uzun bir yol vardı, önce özel amaçlı bir inceleme komitesini araştırmamın yenilikçi olduğuna ve mantıklı bir yol izlediğine ikna etmem gerekiyordu. Ayrıca akıl hocalarımdan bağımsız hale geldiğimi de kanıtlamalıyım. Akademik ilerlemenin sadece bilimle

alakalı bir şey olmadığını artık anlamaya başlamıştım; politika da işin bir parçasıydı. Destek mektuplarımı kimin yazacağım iyi değerlendirmem, komiteyi uzmanlık başarılarımla etkileyebilmem gerekiyordu. Bu arada mesleğimde giderek ilerliyordum, meslektaşlarımdan klinik kabiliyetim konusunda güven kazanıyordum ve bana sağlam yerlerden hastalar yönlendiriliyordu.

Ilık bir Pazar ikindisinde havuzumun kenarında uzannuş» dinleniyordum. Hayat güzeldi. Tüm haftasonu aksesuarlarım yanı başımdaydı; buzlu çay bulmaca ve (o zamanlar pek geliş*

. w **teknoloji** olan) telsiz telefon. Anma Günü partilinde Atığım Gigi isimli kızın numarasını tuzladım ve karşıma bir yetenek ajansının telesekreteri çıktı. İkinci bir mesaj

Aktıktan sonra telefonu kapadım. Canım sıkılmıştı çünkü i hâlâ bir hafta önceki mesajıma karşılık beni aramamıştı, Görüşmek istiyordum onunla. Çekiciydi, komikti, akıllıydı, en önemlisi de, benimle ilgileniyormuş gibiydi.

Ama bir türlü aramıyordu. Belki o kadar da ilgili değildi veya ben, kız kardeşimden numarayı yanlış almıştım. Kardeşim partiyi veren arkadaşını aramış, arkadaşı Gigi'yi partiye getiren *kendi* arkadaşını aramış, o da Gigi'yi arayarak numarasını verip veremeyeceğini sormuştu. Bir buluşma ayarlamak için bir sürü saçma sapan telefon konuşması yapılmıştı.

Havuza atlayıp birkaç kulaç yüzdükten sonra şezlonguma döndüm ve kendimi güneşte kurumaya bıraktım. Tam uykuya A-imak üzereydim ki telefon çaldı. Arayan Gigi değildi; ilginçtir ki eski psikanalistim Charles Reidel'di. Beni, özellikle de Pazar günü ve evden,

neden aradığını merak ettim. Psikanalizim yıllar önce tamamlanmıştı. Reidel “bırakma zorluğu” mu yaşıyordu acaba?

Sonunda anlaşıldı ki Reidel eğitimdeki doktorlar için bir akıl sağlığı programını üstlenmişti ve bana hasta yönlendirmek istiyordu; tıp fakültesi birinci sınıftaki bir doktorun annesi. Reidel’in değerlendirmesinde çocukta uykusuzluk ve anksiyete çıkmıştı ve Reidel bu gencin semptomlarının otoriter, müdahaleci anneyle de ilişkili olduğunu düşünüyordu.

Annesiyle konuştum, gelip seninle görüşmeye gönüllü dedi Reidel. “Hatta hevesli bile denebilir.”

Olur tabii. Haftaya arasın beni. Uygun saatlerim var **dedim.**

Rahatsızlık verici bir sessizlikten sonra Reidel, £, sen na* »km Gary?” dedi.

Bu bant toru beni doğruca psikiyatrisi **olarak** görevime 1 zırlanırken girdiğim psikanaliz **çırasında** Reidel’in ofisindi

kanepede uzandığım zamana döndürdü. Tüm içgörii yönelip terapilerin, özellikle de psikanalizin, en önemli botumunu, sanın terapistle atasında aktarım geliştirmesi sonra bunu fark

etmesi ve nihayet çözümlemesi ohifturur. Diğer bir deyiflehfe. ta hayatının önceki dönemlerinde başkalarına -genelde anot babasına- hissettiği duyguları terapistle nasıl aktardığım öğrenir. İdeal durumda terapi bittiğinde hasta hayatına devam eder. Ne var ki aktarım duyguları güllüdür ve bazen yaşam boyu varlığını sürdürebilir. Analizden sonra insan eski terapistine rastlarsa bu, tedavi sırasında tesadüfen ortaya çıkan yüzleşmeler kadar rahatsızlık verici olabilir.

Benim Reidel'in sorusuna karşı tepkim de muhtemelen çözümlenmemiş sorunlardan kaynaklanıyordu. Bilinçdışı bir

düzeyde onu hili güçlü ve her şeyi bilen biri gibi algılıyordum ve o kişi şimdi benden hastalarından birini görmemi istiyordu. Havam yerindeydi yani!

Kendimi hemen toparlayıp soruya basit bir cevapla karşılık verdim. "Çok iyiyim, teşekkürler. Hastayı yönlendirdiğin için sağol."

O hafta asistanım Jackie telefonumu çaldırdı ve Dr Reidel'in yönlendirdiği Bayan Carol Wilsonun aradığını söyledi. Bense bir konferans görüşmesine başlamak üzere olduğum için Jackie'den Bayan Wilson un telefonunu almasını istedim. Ancak Jackie bana Bayan Wilsonun hastane içinden, 632 No'lu odadan aradığını söyledi.

"Ciddi misin?" dedim. "Ben onu ararım ama lütfen dihiiltyecisinin ismini sor ve neden hastanede olduğunu öğren."

Jackie Dr Lisa Chung'un Bayan Wilson u bir gün önce be> ağrısı değerlendirmesi üzerine hastaneye

yatırdığını öğrendi-
Randevularımdan sonra 632 No'lu
odaya çıktım.

Dört yataklı koğuşun açık kapısında durdum ve parlak kızıl saçlı bir kadının üç kadın hastaya bir şeyler anlattığını gördüm. Hangi yatağın Bayan Wilson'unki olduğunu anlamak için kapıda asılı listeye baktım sonra da biraz kulak kabartmak için oyalandım.

Kızıl saçlı kadın, yani Carol Wilson, nutuk vermeye devam etti. "Shirley" dedi karşıdaki kadına, "doktorun haklı diye düşünüyorsun, biliyorum, ama bak, senin hastalığının belirtileri basit bir artritten çok daha fazlası gibi görünüyor. Lupus bile olabilirsin. Kimsenin aklına sed hızına bakmak geldi mi?" Kastettiği şey, vücuttaki iltihabı ölçen ve tüberkülozdan otoimmün hastalıklara kadar çeşitli hastalıkların belirlenmesine ve takibine yarayan, özgül olmayan tarama testi eritrosit sedimentasyon hızıydı.

Shirley'nin küçük dilini yutmuş gibi görüldüğünü görünce içeri girdim. "Günaydın bayanlar. Kusura bakmayın, bölüyorum. Ben Dr Small. Carol Wilson'u görmeye geldim."

Carol cıvılda gibi bir sesle, "Benim Doktor. Ben aradım sizi" dedi.

Carol'ın yatağının yanına bir sandalye çektim ve sakin bir ortam yaratabilmek için perdeyi kapadım.

"Beni görmeye geldiğinize çok sevindim Dr Small" dedi Carol. "Beklediğimden çok daha gençmişsiniz. Oğlum Michael'i hatırlattınız bana, biliyor musunuz? Kendisi burada, UCLA'da tıp okuyor." Tebriklerimi savar gibi ellerini havaya kaldırdı. "Biliyorum, biliyorum, gurur duyuyorum küçük dahimle. Hayatım o benim."

Susup suyundan bir yudum adı ve acıyla inledi. Sonra öne doğru eğilerek yüzünü buruşturdu ve elini beline bastırdı. "Hemşireyi çağırabilir misiniz lütfen? Ağrım için bir şeyler versin."

Carol bende histriyonik hissi uyandırdığı için gerçekte ne kadar ağrısı olduğundan, ne kadarını bana göstermek için

yaptığından emin olamadım. Belki ağrı kesici bağımlıydı, doktora reçete yazdırmak için numara yapıyordu. Hemşireyi çağırdım ve Carol'a derin ve yavaş nefes almasını söyledim. Hemşire kaçıdan iğne yaptıktan sonra Carol sakinleşti ve yeniden rahatlamış gibi göründü.

"Çok anı geldi ağrı Bayan Wilson" dedim.

"Evet, biliyorum. Böbrek taşı" dedi. "Ama Dr Chung süphe-
li bakıyor. Neden, bilmiyorum. İdrarında eser miktarda eritrosit görüldü, ağrının orta-sırt bölümünde olması da tanıyı gayet tutarlı."

"Tipla ilgili çok şey biliyorsun" dedim. "Doktor musun?"

Kahkaha attı. "Hayır, çok hoşsunuz doğrusu. Dil komam da doktoram var, okumayı da çok severim. Aslında sorayım size, JAMA'daki Epstein-Barr virüsü ile kronik yorgunluk sendromunu ilişkilendiren makaleyi okudunuz mu? Yoksa New Yorker'da mı okumuştum? O kadar çok okuyorum ki bazen neyi nerede gördüğümü unutuyorum."

Ben kendi tıp dergilerimdeki yazıları okuyacak vakti zor buluyordum, New Yorker'ı en son ne zaman elime aldığımı hatırlamıyordum bile. "Hayır, rastlamadım o makaleye. Ama gel şimdi senden söz edelim. Dr Reidel yardımcı olabileceğini düşünmüş."

"Umarım olursunuz Doktor" dedi sessizce. "Mesele, oğlum. Onun fakülte'deki çalışma temposundan ve rekabetten dolayı fena halde bunaldığını düşünüyorum. Tamam, çok parlak bir insan, ama çok da hassas ve yaşadıklarıyla ilgili benimle konuşmak istemiyor."

"Eskiden konuşur muydu?" dedim.

"Çok yakındık. Babası o beş yaşındayken öldü, sırdışı ben oldum. Ne zaman canını sıkın bir şey olsa hisseder, ona tavşyelerde bulunurdum. Ama şimdi öyle meşgul ki yüzünü 40 yılda bir görüyorum."

"Tıp fakültesinin ilk yılı bayağı yoğun olabiliyor" dedim.
"Buliyorum ama şimdi de başağrıları başladı. Öyle çok ağrıyor ki müdesi bulanıyor, haftasonlarında eve bile gelemiyor. Gerçekten çok endişeleniyorum onun için."
Dr. Reidel'in "çocuğunun üstüne titreyen otoriter anne" tahmini doğru görünüyordu. Carol zeki ve iyi konuşmayı bilen biriydi ama oğlunun biraz uzak kalma mesajını gözden kaçırıyor gibiydi. Gördüğüm şey klasik bir "olumsuz dönmüş ana-oğul ilişkisiydi". Carol az önce oğlunun hayatı olduğunu söylemişti ama belki Michael kendi hayatını istiyordu.
Konsültasyon psikiyatrisinin zorlu yanlarından biri, hastane ortamında hastaya ayrılacak özel alanın olmamasıdır. Odadakiler dinlerken Carol'ın kişisel meselelerine girmek istemiyordum. Carol kendinden çok, oğlu hakkında konuşmakta rahattı, ben de engel olmadım.
"Peki, Michael'in başağrıları konusunda canını sıkın nedir?" dedim.
Carol sesi alçalttı. "Bana anlatmadığı bir şeyler var diye düşünüyorum. Rahatsızlıklarını kesinlikle hafifleterek anlatıyor, ayrıca görme kabiliyetinin de etkilendiğini düşünüyorum. Son zamanlarda ne zaman görsem gözünde kara güneş gözlüğü var." Durdurdu ve önüne baktı.
"Ne oldu?" dedim.
"Bunu henüz doktoruna söylemedim ama beyin tümöründen şüpheleniyorum." Bana doğru eğildi. "Kötü huylu."
Kahkahamı zor bastırdım. Güneş gözlüğü ile başağrısı ne zamandan beri beyin kanserinin tanı kriteri olmuştu? "Gerçekten mi? Nedir kötü huylu tümör olduğunu düşünmenize sebep?"
"Umarım ki yanılıyorumdur ama tüm belirtiler ona işaret ediyor."
"Carol" dedim, "bir sürü insanın başı ağrı ve bir sürü insan güneş gözlüğü takar."

'Ama Michael'da yoktu böyle bir şey. Işığa duyarlılık, baş ağrısı... iferikişi de tümör kaynaklı beyin Ödeminin gösterge, d olabilir. Hatta belli mi olur, belki gliyoblastom görme sinin, ni etkiliyordun"

Vay canına, bu kadın tıp jargonuna sahiden hâkimdi ve gösterişini yapmayı da seviyordu. Gören de oğlu değil, annesi tıp okuyor sanırdı. Onu gliyoblastoma 35 yaş altı insanlarda hemen hiç rastlanmadığını söylememe fırsat kalmadan Michael siyah kotu, gri tişörtü, kara gözlüğüyle içeri girdi.

"Michael!" diye haykırdı Carol. "Çok sevindim uğramana. Seni Dr Small'la tanıştırayım. Hani bana sözünü ettiğin doktor." Yatakta oğlunun ilişmesini istediği yeri gösterdi.

"Tanıştığımıza memnun oldum Dr Small. Birkaç hafta önce verdiğiniz geriatri semineri çok güzeldi" dedi

Michael, gözlüğünü başının üstüne kaldırırken. 'Annemle tanışmışsınız bakıyorum.'

"Evet" dedim, "birbirimizi tanımaya başl..."

Carol sözümü kesti. "Seni görmek ne güzel hayatım. Ben de şimdi Dr Small a senin nasıl bir dâhi olduğunu anlatıyordum.' Canı sıkılmış gibi görünen Michael ayağa kalktı. "Bak anne, sadece 'merhaba' demek için uğradım, fazla kalmayacağım. Çalışma grubum var." Michael'la birkaç dakika baş başa kalabilmek için bunun bir fırsat olduğunu düşündüm.

"Aslında benim de çıkmam gerek" dedim. "Sonra tekrar gelirim, biraz daha konuşuruz Carol. Michael, ben de seninle aşağı ineyim."

Carol cevap verdi: "Ne güzel, hadi biraz birbirinizi tanıyın bakalım? Bay hay!" Biz kapıdan çıkarken Carol bayanlara nutuk çekmeye döndü. "Bak şimdi Shirley, hıpus öyle hafife ah* nacak şey değil..."

Merdivenlerden inerek güneşli avluya çıktık. Michael itiraf etti: "Aslında çalışma grubum falan yok Dr Small. Sadece

^ttık bir saat geçirip de her hareketime
teşhis koymasına
^yanacak halim yoktu.' Gözlüğünü
çıkartıp temizledi, devam etti> -Sorulan
bitmek bilmiyor. İyi uyudun mu?
Kahvaltıda ne Hâlâ o *Mia* çıkıyor
musun?"
V^^yağı sinirini bozuyor anlaşılan*
dedim, güldü. "En hafif ifadesiyle,
evet"

'Annen çok akıllı ama bir o kadar da
hararetli bir insana ben- jiyor. Onun
hayatının merkezi olmak, yorucu olsa
gerek' dedim.
*pünya kadar boş vakti yar, hepsini de
bana adıyor* dedi 'Bir sandviç istesem,
Şükran Günü sofrası hazırlıyor.
Öksürsem jatünee oldum sanıyor.
Üstelik bu hali giderek de kötülüyor."
Kendimize birer kahve alıp avluda bir
masaya oturduk 'Sence neden?" dedim.
"Kız arkadaşım ile birlikte yaşamaya
başlamama dayanamıyor. Yüksekokul
boyunca evde yaşadım ama tıp

fakültesine başladığımda Mia ile kendi evimize çıktık. Annem ilk başta benim adıma seviniyormuş gibi davrandı ama sonra her şey tuhaflaşmaya başladı. Encino'daki aile evimizi sattı kendine UCLA'nın yakınında bir daire satın aldı. Söylediğine göre ev tek başına ona çok büyükmüş ama ben biliyorum ki asıl sebebi, bana yakın olmak."

'Senden ayrılmakta zorlanıyor sanki" dedim.

'Aynen öyle. Mia sürekli annemle arama sınırlar koymam gerektiğini söylüyor ama kolay değil ki. Mia ya hiç katlanamıyor annem, hâlbuki hiç şans tanımadı ona şimdiye kadar. Yani hiçbir kız onun *küçük dehasına* layık olamıyor. Mia harika biri ve ben de ilişkimiz yürüsün istiyorum ama annemi üzmem de kolay değil." Gördüğüm kadarıyla Carol Michael'm onu terk edişi gibi algıladığı şeyde ne kadar zorlanıyorsa, Michael da ⁴annesinden ayrılmakta o kadar zorlanıyordu.

Dr. Reidel'le görüşmüşsün" dedim,
"ona gitmeye devam «kcek misin?"

"Haftaya randevumuz var ve inanmı buna çok da ihtiyacım var. Annemin bana çektiği buçlukla başedemiyorum artık; yanında az kalyormuşum, onu az arıyormuşum, çok kayı-
mışım... Geceleri uykularım kaçıyor resmen."

"Eminim Dr Reidel o konuda yardımcı olur. Ama önce a-
nen de biraz yardım alsa iyi olacak" dedim.

"Zaten Dr Reidel de o konuda sizin devreye girebileceğinizi
düşünüyor."

Ofisiye dönerken Michael'in kendisini anneminin peşi-
sinden kurtarma çabalarını düşündüm. Tabii ki Carol
kocasını kaybetmekten doğan üzüntüsünü hiçbir zaman a-
pırmış ve o boşluğu doldurmak için oğluna nika sekaya tutu-
muştu. Duygusal olgunluğa erişmiş, çocuğundan istisine ita-
kile eğilen bir anne, oğluna olan sevgisini onun büyümesine,
kendü başına lüze yapmasına ve sonunda buğınmaz hale gelme-
sine izin vererek ifade edendi. Carol oğlunu seviyor ve onun
için en iyisini istiyor gibiydi ama onun kendi hayatını yaşama-
nı izin vermede zorlanıyormuş gibiydi.

Ertesi gün tekrar Carol'ın dört yataklı odasına gittim ama
yatak boştu. Herkese onun özel bir odaya nakledildiğini söy-
ledü. Neler okuduğumu öğrenmek için Dr Lisa Chung'a aradım ve
hemşire bölümünde buluştuk.

Lisa beni görünce gülümsedi. "Selam Gary, seni gördüğü-
me sevindim."

"Çok iyi görünüyorsun Lisa" dedim. "Dâhiliye yakışmış
sana." Lisa psikiyatri ihtisasını tamamladıktan sonra dâhiliyeye
geçiş yapmıştı, şimdi de asistan doktorların başındaydı.

"Teşekkürler, ben de çok seviyorum dâhiliyeyi. Hastaları
50 dakika dert yanmasını dinlemek yerine her defasında sade-
ce 10 dakika uğraşıyorum."

"Peki, bu Bayan Wilson adlı hastanın durumu nedir? Ne-
si var?" dedim.

"Akut orta-sirt agrisiyle geldi ve b6b6k t6p6 d6ymek istediğinde ısrar etti" dedi Lisa. "İdrarda eritrosit bulunduğundan ama idrar yolu enfeksiyonu da vardı zaten. Dolayısıyla bu yüzden eritrosit gör6lm6ş olabilir."

"Ya IVP?" dedim. İntravenöz peligran dokt6ru 6y6n6n b6d6 kontrast boya enjekte ettikten sonra b6b6k t6p6n6 g6rmesini sağlayan bir 6b6t6gendir.

"Negatif" dedi Lisa, "ama benim akl sorusla ilgili bir d6ş6ncem var. En azından fiziksel olarak..."

"Medir" dedim.

"Ne zaman yutkunsa bel 6ğr6s6 klevleniyor. Benice 6ğr6 i6t mide-b6ğrsak kanalından kaynaklanıyor... 6ğr6 i6in sadece y6r miligram Motrin almış yedi aydır, 16 karına. M6l6n6n6m6n antienfiamatuvar 6laçtan dolay6 g6tr6ti ya da 6b6ti var."

"Bel 6ğr6s6 mide burusundan ya da mideden mi kaynaklanıyor?" dedim.

"Evet, ibuprofen'i kestik zaten. 6ğr6n i6in i6t mide-b6ğrsak kanalı test serisi istedin."

"Peki, kad6n6n t6p6 ile ilgili merakına ne diyorsun?"

"Sorma! Hayatında bu kadar sabit fikr6 ve kendi teğlis kabiliyetine inanan bir insan -hatta cerrah bile- g6rmedim" dedi Lisa, kahkaha atarak. "Kulaktan dolma bir m6kt6r t6b6 b6ğrsak ama 6yle ısrarcı ki insanı sinir ediyor."

"Oğluyla karşılaştın mı?" dedim.

"Evet, bir kez. O da annesi gibi biraz h6rs6retli bir insan ama normal birine benziyor" dedi. "Annesi s6rekli ondan bahsediyor, 6ok da endişeleniyor."

"Belki endişesi gastritini iyice azdırıyordu" dedim.

"Kesinlikle. Ben zaten 6oğu gastrointestinal bozukluğun psikolojik bir etkeni olduğunu d6ş6n6yorum."

Kolit ve hassas b6ğrsak sendromu psikosomatik hastalıkların klasik 6rnekleridir, yani psikolojik fakt6rlerin etkilediği

veya alevlendirdiği gerçek fiziksel rahatsızlıklardır. san stresin neden olduğu fiziksel rahatsızlıkların ciddi gerçek olmadığını düşünür. Oysa psikosomatik bir hastal katkıda bulunan duygusal stres, fiziksel semptomları iyice kö tüleştirebilir ki bunlar en az fiziksel nedenlerden kaynakla^ semptomlar kadar gerçek ve potansiyel olarak tehlikelidir.

Mide-bağırsak kanalındaki psikosomatik hastalıkla psikolojik ve fiziksel bileşenleri arasındaki karşılıklı etkile şim oldukça karmaşıktır. Doktorlar yıllarca ülser kafeinin antienflamatuvar ilaçların, alkolün ve stresin neden olduğunu düşündüler. Stres ve beslenme şekli, ülser semptomlarına etki edebiliyor. Ancak Barry Marshall ile Robin

Warren 2005'te *Helicobacter pylori* adlı bakterinin gastrite ve peptik ülser hastalığına neden olabildiği yönündeki keşifleriyle fizyoloji, yani tıp dalında Nobel ödülü'nü kazandılar. Şimdi ülser tedavisinde aylar ya da yıllar süren beslenme tedavisi veya diğer semptomatik tedaviler yerine basit bir antibiyotik kürü işi görebiliyor.

1980'lerin sonlarında gastrit ve ülser hastalığının antibiyotikle tedavisi henüz keşfedilmemişti. Ancak Motrin gibi anti-enflamatuvar ilaçların mide çeperini irite edebildiğini ve kanamaya, ağrıya, yani ülsera yol açabildiğini biliyorduk.

“Zihnın bedeni nasıl hasta la ndırabildiğine inanamıyor insan* dedim. “Bu arada senin hem psikiyatri hem de tıp eğitiminden

yararlandığım görmek ne güzel”
“Bir de çifte tarife uygulayahilsem,
daha güzel olacak* Gülümsedi.
“Mide-bağırsak serisinin sonuçları
gelir gelmez seni haberdar ederim.”
“Teşekkürler' dedim. “Bu arada
Bayan Wilson neden başka
bir odaya nakledilmek istedi?’
‘O değildi isteyen. Odadaki diğer
hastalardı.”
Carol Wilson'un üst mide-bağırsak
kanalı testleri özofageal ülserin
pozitif okluğunu ortaya koyunca
hastaya antiasit ila?
İaf ye Ülsere uygun bir perhiz
verildi. Bayan Wilson böbrek taşı
^nemdan vazgeçmek zorunda
kalsa da kendirine yeni ve re*_{mi} bir
tanı konduğu için pek
heyecanlandı; hem de Michael'm
ciddiye alması gereken bir tanı.
Taburcu edildikten soora gebp jyyjj
görmek üzere randevu aldı.

Bir hafta sonra ofisime döpiyesi ve yapılı saçlarıyla girdi. Kolunun altına da katlanmış bir *New York Tonu* sıkıştırmış* tt Kanepeye oturdu, gülümsedi. "Dr Small, sizi tekrar görmek nc güzel." Ofise göz gezdirdi. "Ambiyansı çok sevdim, tam UCLA'ya uygun."

Güldüm ve "Gelmene sevindim Carol" dedim "Kendini nasıl hissediyorsun?"

"Ülserimin tamamen geçtiğini memnuniyetle bildiririm.* Öne eğildi. "Dr Chung a söylemeyin ama arada sabah kahvemle »gara kaçamağı yaptım, hiç de bir şey olmadı."

"Kendini iyi hissetmene sevindim ama kafeine fazla yüklenme, sigarayı da tamamen bırak. Antiasitleri düzenli aldın mı?" dedim.

"Tabii ki. Annem gibi

konuştunuz doktor.” çantasından çiğneme hapını çıkarıp bir tane ağızına attı. Bana da uzattı, istemedim. Sonra bacak bacak üstüne attı ama ağırdan yüzünü buruşturdu.

“İyi misin?” dedim.

Daha rahat oturabilmek için oturuşunu değiştirdi. “İyiyim, omurgada, L4-L5 diskimde yırtılma var da... Mayo Clinic’te uyguladıkları yeni bir tedavi varmış, onu düşünüyorum. Gerçi kimseye kobay olmak da istemiyorum, tasanın nrtıyla bir oynamaya görsünler... Hiç girmek istemiyorum öyle bir şeye.”

Burada kendini tekrar eden bir yapı görmeye başlamıştım. Carol için her yem gün beraberinde yeni bir belirti, incinme ya da hastalık getiriyordu ve tahminimce her problem Michael’ı

çileden çıkarıyordu. Carol'da Munchausen sendronu oja bilirdi. Bu kişiler dikkat çekmek için hastalıklar uydurup Carol'da ayrıca klasik histriyonik kişilik, yani uzun süreli* pıda kronik dikkat çekme ve duygusal uyanlabilirlik de vaid Carol metanetli bir ifade takınmaya çalıştı ama ağnsı yg. zünden dikkati dağılmış gibiydi. Hemen konuyu değıştirdin, "Hastaneden çıktığından beri neler oldu?"

"Michael için çok endişeleniyorum. İlk başta baş ağrıları ve bulantısı yüzünden ciddi bir hastalığı var diye kaygılanıyor, dum ama artık o kadar emin değilim."

"Nasıl yani?" dedim.

"Tüm bunların psikosomatik olabileceğini düşünüyorum* dedi

Tencere dibim kara, diye düşündüm kendi kendime, babamı çağnştıncasma. Ama "Psikosomatik mi?" demekle yetindim "Tıp öğrencisi hastalığını duymuşsunuzdur" dedi.

"Tıp fakültesi öğrencilerinin kitaplarda okudukları her korkunç hastalığa yakalandıklarını düşünmesi durumunu mu diyorsun?" dedim.

"Evet. Bu çocuklar öğrendikleri

hastalıkları takıntı haline getiriyorlar ve bence Mîchael'a olan da böyle bir şey. O zaten her zaman etkiye karşı duyarlı ve açık biri olmuştur.”

Tıp öğrencisi hastalığı diye de bilinen medical studentitis'in doktorların neredeyse yüzde 60'ını, eğitimlerinin bir noktasında etkilediği düşünülür. Bu hipokondrinin bir çeşididir, yanı ciddi bir hastalığa yakalanma konusunda aşın düşünme ve endişelenmektir. Tıp eğitiminin külliyetli ve marazi yapısıyla bu türden bir endişe ve kaygıyı tetiklemesi şaşırtıcı değil. Ha ne kadar kısa süreli olsa da bazı öğrenciler uyumsuz davranış kısırdöngüsüne girerler; sık sık vücutlarında lezyon kontrolü yapar, gündelik vücutsal duyumların habis yapılı olduğundan şüphelenerek tıp kitaplarına gömülüp ipuçları ararlar. Ge'cio

bir kasık ağrısı testis kanseri olur; bir

sıcak bir günde sıvıya aşermek “insüline bağımlı olmayan diyabet* belirtisi sandır; not almaktan giren krampsa romatoid artrit başlangıcı sayılır. Genelde sınıfta İncelenmekte olan hastalık ya da organ, öğrencinin hipokondriyak kaygılarının odağını oluşturur. Tıp öğrencilerinin deneyim ve bilgisi arttıkça genelde kaygılan da azalır ve öğrenci hastalığı kaybolma eğilimi gösterir.

Michael birinci sınıf öğrencisiydi, bu yüzden de bu yaygın sendroma yakalanma riski vardı. İlk başta okulun sağlık servisine kaygı şikâyetiyle gitmişti ama benim gözüme öyle özellikle kaygılı bir insan gibi görünmemiştir. Ayrıca hastanedeyken, rahatsızlıklarını annesinden uzak durabilmek için uydurduğunu da söylemişti bana.

“Michael’da bu öğrenci rahatsızlığı olabilir ama...”*

Carol sözümü kesti. “Olabilir değil, büyük olasılıkla var. Bence siz ikimizle birlikte görüşseniz müthiş faydalı olacak. O sayede neler

olduğunu çözebiliriz.”

Carol yine terapimizi oğluna odaklayarak kendi sorunlarıyla ilgilenmekten kaçınmaya çalışıyor gibiydi ama ben de zaten anne oğul arasındaki dinamiği gözlemlemenin faydalı olabileceğini düşünüyordum. “İkinizle birlikte görüşebilirim. Sana uygun saatlerimi vereyim de ikiniz programlarınıza bir bakın.” “Yarın saat beş gibi benim evime uğraşanız olmaz mı? Mic- hael dersten sonra gelip akşam yemeğine kalmaya söz verdi. Dairem hemen Westwood’da, yolun aşağısında. Ev ziyareti yapabilirsiniz gerçekten çok memnun olurum.”

Çoğu doktorun aksine geriatrik psikiyatri uzmanları bazı hastalar evden çıkamadığı için ara sıra ev ziyareti yaparlar. Her °e kadar bu geriatrik bir vaka olmasa da Carol’ı kendi çöpiüğün- d*» özellikle de oğlula birlikte gözlemlemenin ilginç olacağını düşündüm. İnsanlar ev

ortamının rahatlığı içinde
kendileriyle dğiliçokşeyele verir,
ortamları ise daha da çok şey söyler.

isi ...

Takvimimi fcontrol ettikten sonra
'Tamam* ded' 'Michad a sen haber
ver, yarın beş buçuk gibi sizde
oluruj^ Carol UCLaya beş dakika
mesafede, Bookrard'da, Los Angeles
m doğu-batı yönündeki işlek ^
caddede yaşıyordu. Oturduğu bina
okyanus ve dağ manzata* ik şehir
siaetî sunan yüksek binalar
topluluğunun ortasında **Batı**
Kıyısının en arzulanan yerleşim
yerlerinden birindeydj **Arabamı**
binanın önüne çektim, görevli park
etmek vaett arabayı devraldı.
Yüksek tavanlı, sık fuayeye
girdiğimde danış ma görevlisi beni
karşıladi ve Cardı arayarak
geldiğimi haber verdikten sonra
asansöre binmeme izin verdi.

22. kata yaklaşırken kulak zarlarım patlayacak gibi oldu. Asansör akın kakmalı aynalarla kaplıydı, kendime şöyle bir göz attım Uzun günün ardından epey gösterişsiz görünüyordum. Hemen kravatımı düzelttim, gömleğimi içime soktum, saçımı elden geçirdim ve yan resmi ama profesyonel ev ziyareti havasına bürünmeye çalıştım.

Asansör doğrudan Cardın dairesine açıldı. İçeri adım atar atmaz Ban Los Angeles ve ötedeki Büyük Okyanus manzarasına hayran oldum. Carol dinde martinisi, boynunda bir boyunlukla koşarak beni karşılamaya geldi. "İçeri girin lütfen Dr Small Ne içersiniz?" Eğilip fısıltıyla, "İsterseniz kokteyl de alabilirsiniz, kimseye söylemem" dedi.

"Soda alayım lütfen. Sade olsun"

dedim. "Boynuna ne oldu Card?"

"Ah, çok saçma ama bende kesintili bir kuru öksürük var. Dr Chung a söyledim, amfi zem başlangıcı olabilir diye, öksürük C4-C5 disk protrüzyonuma etki ediyor."

Kendi kendime, bu artık Munchausen olamayacak kadar abartılı diye düşündüm Belki de Carol sadece histriyonik ki* şiliği olan bir hipokondriyaktı. Martini ve ülser konusunda kafasını şişirmemeye karar verdim ama sigara yakarsa ses çık*¹ juak lonuıda kalacaktım... Özellikle de kenduine amfizem t[^]hisi koyduktan sonra.

• ^Michael daha gelmedi' dedi, 'ama ben de sizink birkaç çalâka yalnız konuşmak istiyordum zaten. Bence bize çift terapisi yapdnaalı.*

'Kiminle kime?" dedim.

"Michael'la bana tabii ki"

"CanJ, çift terapisinde genelde

kan koca gibi bir çift olur * "Saygın
aile terapisti Salvador Minnchin
öyle demiyor ama. Kendi yapısal
aile terapisini pek çok
ebeveyn/çocuk zorluklarının
çözümlemesinde kullanmış."

Carol haklıydı. Minuchin sık sık
etkileşim şeklinde neyin yanlış
olduğunu anlamalarına yardıma
olmak için hem çekirdek ailelerle
hem de aile üyelerinin alt
gruplarıyla çalışırdı. Kullandığı
yöntemler birbirine dolanmış
ilişkilerde özellikle işe yarıyordu.
Bu tip ilişkilerde Minuchin aile
üyelerine nasıl daha sağlıklı sınırlar
tanımlayabileceklerini
gösteriyordu. İyileştirici bir
değişimin ancak aile üyelerinin
birimleriyle kurdukları ilişkide
tekrarlanan yapıların farkına
varması ve banlan değiştirmeye
gönüllü olması halinde

gerçekleşebileceğine inanıyordu. Minuchin'in yaklaşımı Carol ile Mkhale a yararlı olabilirdi ama ben, bu isteğin arkasında Michael ile daha fazla vakit geçirme hilesinin yattığından şüpheleniyordum.

"Biliyorsun Carol, çift terapisini tarafların her ikisinin de istemesi gerekir, Michael da artık çocuk değil."

"Doğru, değilim" dedi Michael, asansörden içeri adım atarken. Hem ne oldu sana anne? Boyun incinmen mi nüksetti yine?*

"önemli bir şey değil, hayatım. Dur sana bir kadeh sevdiğin Şaraptan getireyim. İkinci salona geçip oturun."

Biz merdivenle inilen salona geçerken Carol mutfığa giderek seslendi: "Luticia? Bir şişe merlot açıp ordövrleri hazula-n!*roa yardım eder misin?*

Michael İle Carol'ın beyaz
kanepelerinde karfı [fc] dek.
"Doktorların hâil ev ziyareti yaptığını
bilmiyordun,¹* şmı iki yana »alladı.
'Pek hoşuma gitmedi doğrusu."
"Merak etme, çoğu doktor yapmaz"
Luticia sıcak tabağını getirdi. Sodamı
içerken sehpanın üstünde duran *H» rison İç
Hastalıkları PrettttUrt* kitabını gördüm. Tıp
dğrenciU. rinin ve meslek icra eden
doktorların standart el kitabıydı b».
"Banda da çalışıyorsun galiba Michael?"
"Yok canım."
Carol içeri girip Michael a bir bardak
şarap uzattıktan kanepede onan yanına
oturdu. "Anne, sen benim evime girip
Harritortmt mt aidin?' dedi Michael.
Carvri güldü. "Saçmalama bayatım.
Kurgusal olmayı« kitap okumayı ne
kadar severim biliyorsan. Bu da kitapçıda
indirimdeydi."
"İyi de botıradan bir kitap değil ki
anne, tıp kitabı.* "İlginç geliyor bana*
dedi Carol 'Ayrıca seninle Öğrendik)«'
fin Hakkında konuşabilmek
istiyorum."
Etkileşimlerini izlerken *Cztvi'tn*
sahneyi nasıl mampule «fr tiğini faik

ettim. İkisinin tam karşısında
oturuyordum ve onlar birebir çift *terapi*
pozisyonunda, kanepeyi
paylaşıyorlardı.

"Tamam anne sonra konuşuruz bunu.
Şimdi bana geldi' ğim «ırada Dr
SmaJlla ne konuşuyordunuz, onu
söyleyin* dedi Michael

"Son zamanlarda «enin İçin ne kadar
endişelendiğimi ani* tıyofdum" dedi
Carol

"Bilmediğim bir şey «öyle bana.

Hapşırom ölüyorum yortun/

"Yok canım!" diye haykırdı Carol

"Sadece **endişeleniyoruz**» bayttım,*

"Hangi konuda anne?"

"Sende tıp öğrenci«! hastalığı
olabileceği konutunda/'

mitisin eittfitf

Michael bir kahkaha attı ve başını sağ*
sola *ufak/İ**,» pffggt Harriwn\okumayı
bwakıp biyografi ferme *Atm:*

'Ne dü*ünur«en düşün canım ama
birinci «wf t»p ©£«*. çilerinde &&
TWⁿ ***** KT fc»' Hı» utanacak ter
|*y dr j*k/ Yine asrıyla yüzünü

buruşturdu, 'Uf, boynum*?*«*TM
ook*et*e, ardından zonklayan bir
ba\$ ağrı* gsiriyor,'
paık ettim ki Michael tq> öğrencisi
h&tdtp ~~t&mm~~ ytna. ^joca Carol
koaoyñ kendi ayrılarına çevirmiş?*.
"Biliyorsun anne, baf agmının m
yaygm rseder» ka»gerile strestfo O
yüzden sakın beyin tümörün
dAmfamı Um jufanmeye başlama"
Caıd ağlamaya başladı,
'İyi misin anne?"
'Neyin var Carol?" dedim.
'Yok bir feyim, şu baş ağrısı
yüzünden,' Mkhaj ~~mmmm~~ avutmak
için kolunu onun omzuna attı. Carol
devam etti; Dr Smail, Loticia ya
Tyienol getirmesini söyler ımtuuzT
fi itrini je balulma Michadın beyin
tümörüyle %jñi alaycı yonu»ı Carol
ın gözyaşlarını tet ıkJemıştı ve Carol
şimdi bir kez daha kontrolü ele
geçirmişti.
Mutfağa gittiğimde Loticiayı
bulamayınca katidan fp çip banyoya

doğra ilerledim. Ecza dolabından TylenolaUak ulona dönmeye koyuldum ama kütüphane odasının W»- <b geçerken bir y^1a tıp kitabı gördüm. Merakım «yandı. Cami birinci sınıfın neredeyse tüm kitaplarını masayı yı|<- nuştı, İçlerinden birine göz gezdirince sayfaların san kalemle '»«etlendiğini gördüm. Sıradan bir kurgu dışı kitap merakı değildi bu. Carol tıp fakültesine giden *kcndıymış* gibi» bu kitapları çalışıyordu.

Salona döndüm ve Carol'a iki lylenol ~~uzattım~~. Haptan Bttrtintsiyieikti.

'İyi misin anne?*' dedi Michael

"Evet hayatım. Senin evde olman çok rahatlatıyor beni • "Düzelmene sevindim Carol" dedim. "Az önce kütüph4 ne odasının önünden geçerken bir sürü birinci yıl tıp gördüm."

Michael annesinden uzaklaştı. "Ne? Ne diyorsunuz siz>*" Koşarak koridora gitti.

“Böyle meraklı olduğunuzu hiç tahmin etmezdim Dr SmalT dedi Carol, tıslar gibi bir sesle.

Michael odadan seslendi. “İnanamıyorum anne! Sınıf arkadaşım mı oldun şimdi de? İstersen gel de Mia ve benimle birlikte otur.”

“Michael, gelir misin lütfen, konuşalım bu konuyu* diye seslendim.

Michael elinde bir yığın kitapla dönerken Carol bana ten ters baktı ve “Artık hayatta konuşmaz benimle” dedi.

“O kadar emin olma” dedim.

Michael ağır kitapları sehpanın üstüne attıktan sonra yerine oturdu. “Kim burada tıp öğrencisi, sen mi ben mi?” “Sadece sana yakın olmak istemiştin” dedi Carol, suçlu bir tavırla. “Çok mu kötü bir şey yani?”

“İyi de ben senin bana o kadar yakın olmanı istemiyorum!” diye bağırdı Michael. “Kendi hayatım olsun istiyorum.”

İyice ıımdan çıkmadan seansın dizginlerini ele almam gerektiğim fark ettim. Ayağa kalktım. “Şimdi biraz yavaşlayalım ve burada neler olduğunu anlamaya çalışalım.” İkisi *de* sesimdeki otoriter tona tepki vererek başlarını kaldırıp baktılar. “Carol, sen yetişkin oğımın evinden taşınmasıyla başetmekte zorlanıyorsun. Michael, sana gelince; hem anneni tam anla* mıyia memnun edip hem de kendine ait, ayrı bir hayat yaşayamazsın. ikinizin de ilişkinizde sınırlar belirlemeniz gerekiyor- Carol sesini yükseltti. “Ben sınırlarla başedebilirim ama Michael inkir içinde, şu Mia da onu destekliyor.”

'Ondan sürekli ‘şu Mia’ diye bahsediyorsun. Sanki araba (alanmış gibi. Kız arkadaşım o benim anne, seviyorum onu Neden kabul edemiyorsun? Beni neden kabullenmiyorsun?’ Carol yine ağlamaya başladı. “Mutlu olmanı

gerçekten istiyorum Michael. Sadece o senin için doğru insan mı, bilemiyorum."

"İyi de hiç şans vermediğin insanı nasıl tanıyacaksın ki?*" dedi Michael.

"Şans vermek istiyorum ama senin şu tıp öğrencisi hastalığını yutuyormuş gibi geliyor bana."

İkisinin yanındaki koltuğa oturdum. 'Carol, Mia'yı tanımaya çalışacak olmana sevindim ama artık Michael'ın hastalık belirtilerine odaklanmayı bırakıp kendininkikre daha dürüstçe yaklaşsan iyi olacak. Kusura bakma ama burada tıp öğrencisi hastalığı olan biri varsa o da sensin."

Sessizlik içinde bana bakıyorlardı. Çok fazla şey mi söylemiştim? İkisinin de gerçekleri biraz tatması gerektiğini düşünmüştüm.

Sessizliği bozan Carol oldu. "Bende nasıl tıp öğrencisi hastalığı

cdur? Tıbbı gitmiyorum ki*

"Ama benim kitaplarımın hepsini okuyorsun. Sınıf arkadaşım olmak istiyormuş gibi bir halin var" dedi Michael "O kitapları niye aldım bilmiyorum Michael Kendimi sana daha yakın hissetmek istedim sadece.*

"Kitaplarımı çalışarak mı?" dedi Michael. "Seninle okul hakkında konuşurken aramızda rekabet varmış gibi hissetmem gayet normalmiş demek ki.*

Devreye girdim. "Carol, o kitapları neden okuduğun ayrı bir konu ama okuduklarının tıbbi sorunlarla ilgili endişelerim ^tiklemesi ihtimali çok yüksek.* önceki yorumlarımı yumuşatmaya çalışıyordum.

"Ben sadece Michael ın hayatında olup bitenleri koouşabtlmek istedim" dedi Carol.

"iyi de anne, bütün hayatım
okul değil ki benim."

"Biliyorum. Kendimi
kaptırmış olabilirim biraz."

"Tamam anne, uzatmayalım"
dedi Michael, "yorgun, I
rünüyorsun."

Ayağa kalktım. "Saat geç oldu.
Bunu bir dahaki sefere koiu*. I
şuruz." Müsaade isteyip
asansörle otoparka indim.

Eve dönerken Carol ile oğlunu
düşündüm. O akşam biraz
ilerleme kaydetmişlerdi ama
daha önlerinde uzun bir yol vardı
Carol Michael'ın kız arkadaşını
neden bir tehdit gibi gördüğü, nü
anlamalıydı. Michael da
başağrılarım ve diğer
rahatsızlıkla, rını Carol ı
görmekten kaçmak için
abarttığını itiraf etmeliydi.
Michael annesini seviyor ama

onun kendisine yalcın oluk için başvurduğu yollardan rahatsızlık duyuyordu. Carol ın manipölasyonlan geri tepmekle ve oğlunu ondan uzaklaştırmakla kalmamış, aynı zamanda tuhaf ve nevrotik bir ana-oğul ilişkisi yaratmıştı. Bu ilişkiyi besleyen şey de Carol ın hipokondriyası ve ikisinin ortak fiziksel semptomlarıydı. Terapinin ana ogula, aralarındaki dolaşık ve komplike ilişkinin farkına varma fırsatını sunacağını ve onlara hem daha fazla yakınlık hem de daha fazla otonomi kazandıracağını umuyordum.

Eve döndüğümde telesekreterimin ışığı yanıp söniyordu. Üç mesajım vardı. İlki dostum Ross'dandı, ikincisi kız kardeşimden, üçüncüsü de Gigi'den... Nihayet. Bir şişe

cabemet açtım, kadehimi
doldurdum ve Gigi'yi aradım.

Telefon üç kez çaldıktan sonra
Gigi "Alo?" dedi.

"Merhaba, ben Nancy'nin Anma
Günü partisinden Gary-
Hatırladın mı beni?"

"Ah, tabii. Bir iki hafta geçti
aradan, senden haber alaca#¹¹⁵
dan ümidi kesmiştim artık.
Nasılsın?"

"Kusura balana. Nasıl olduysa
yanlış numara almışını. 1«, mesaj
bıraktım ama ajans gibi bir yeri
aramışım galiba.»

İjgi güldü. "Biliyorum. Kız
kardeşin Nancy'ı *inmiş*, o Shelly i
aramış, Shelly de beni aradı,
olanları anlattı. Ben 4e bunca
insanı bir daha devreye sokmadan
«eni arayayım dedim.* 'Eh,
sonunda bağlantı kurabildik
neyse ki.' Tühaf bir tc* «izlikolda,

dayanamayıp bozdum. "E,
aktrisinin demek?"

'Evet, öyleydim ama şimdi
yazarlık yapıyorum, tik senaryo«
mu yeni sattım.

'Harika" dedim, "tebrikler."

'Tefekkürler. Sen de
psikiyatristmişsin, Nasıl gidiyor?"
Şarabımdan bir yudum aldım. "İyi
gidiyor tanınmama neden iyi
gidiyor, emin değilim." İşte bu
Gigi ile yıllar içinde yapacağı- mtt
pek çok sohbetin ilkiydi.

Carol ve Michael ile birkaç defa
daha bir arada görüştüm. Michael
ın anneden ayrılma mücadelesi ile
annenin oğluna bırakma zorluğu
aslında pek çok yetişkin çocuk ile
ebeveyni arasında yaşanandan
farklı değildi. Onların durumunda
sıra- dışı olan, Carol'ın Micheal'ın
hayatına dâhil olma yönündeki
çabalarının dolaylı yolla tıp

öğrencisi hastalığı vakasına dönüşmüş olmasıydı. Ebeveynlerin dikkat çekmek için çocuklarına hastalık kurguladıkları dolaylı Munchausen vakaları önceden de rapor edilmişti. Ancak dolaylı tıp öğrencisi hastalığı ile ilk defa karşılaşıyordum.

Carol'ın tedavisine altı ay devam ettim. Bu süre içinde hem anksiyetesi hem de fiziksel semptomlarında iyileşme oldu. Bunun nedeni tahmini mce kümen terapi, kısmen de düşük dozlu antidepressandı. İnsanlar kimi zaman depresyona girdiklerinde altta yatan duygudurum bozukluğunun bir göstergesi olan fiziksel rahatsızlıklar yaşar. Carol yavaş yavaş eşini yitirmenin üstesinden geldikçe, Michael'a ve hayali fiziksel rahatsızlık- bna

tutunma ihtiyaı da azaldı. Hâla hipokondriyaktı ama a\$nlarmı ve acılarını artık ölümcül hastalıkların göstergesi  brak görmüyordu. Tıp kitaplarını okulun kütüphanesine ha-  ısladı ve biyografi ile kurgusal yazrn okumaya döndü.

Carol nihayetinde Miayı sevdi ve Michael ile ilişkili ıyy. ti. Benimle terapisi bittikten iki yıl sonra Batı yakasından\$J| bir d hiliyeci ile evleneceği haberini aldım. Hayatında ı1^ doğru adım atmış olmasına çok sevinmiştim. Rahatsızlıklar, n ksetse bile hiç değilse her gece ev ziyareti yapabilecek biri vardı.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Gözleri tamamen kapalı

1989 Kış

JASOI RILEY **SAAT TAM** 14:00'TE
OFİSİUDEN içeri adım attı. Yakası
düğmeli gömleği, çizgili kravatı ve gri
pantolonuyla yakında UCLA'dan
dereceyle mezun olacak, 20 yaşında
bir felsefe öğrencisinden çok, bir
muhasibeciyi andırıyordu. Seansa her
zamanki gibi başladı; ceplerini
boşaltıp ajandasını, cardanım,
gözlüğünü, anahtarlarını ve nane
şekerini kanepenin yanındaki sehpa
düzgünce, yan yana dizerek.
Kanepeye oturmadan önce hem alttaki

hem de arkadaki yastığın üstünü şöyle bir silkeledi.

Yumuşak sesiyle, "Bugün buraya geliş nedenimin gerçek anlamını araştırmak istiyorum" dedi. Jason resmi, saplantılı ve kontrolcü olabilirdi ama en azından bir seanstan ne beklediğini biliyordu.

Hatırladığım kadarıyla mezun olduğunda ne yapacağına vermeye çalışıyordun." Kahvemi yudumlayıp cevabı bekledim.

Jason kravatını düzeltti, bir an durup düşündü, iyin sadece bir kısmı."

"Geçen hafta baban sana, kendi mezun olduğu Loyou Hukuk a gitmen için baskı yapıyordu sanki."

"Evet, ama benim için en iyisi Berkeley'de felsefe dokto sı yapmak bence" dedi.

"Senin için en iyisi buysa hukuk fakültesine gitme ni neden düşünüyorsun?"

*0 tamamen ayrı bir konu Dr Small.

Ben bugün çok temel ve önemli bir konuyu anlamaya çalışıyorum." Sehpanın üstünde duran eşyalarını düzeltti. "Wittgenstein'ın yazdıklarını bilir misiniz?"

"Üniversitedeyken birkaç eserini okumuştum."

"O zaman problemlerimizin çoğunun dilin yanlış kullanımından kaynaklandığı yönündeki savını hatırlarsınız. Eğer benim düştüğüm ikilemi çözecek mantıklı bir analiz geliştireceksek, öncelikle en temel soruyu yanıtlamamız lazım: Benim her şeyden önce bu kararı alacak özgür iradem var mı?" Jason'ın attığı nutuk nedense bana öğle yemeğimi düşündürdü; Genelde felsefî tartışmalardan hoşlanırdım ama onun etrafındaki herkesi ve her şeyi kontrol etme ihtiyacı, terapi seanslarını içsel dünyanın keşfinden çok, bir güç mücadelesine dönüştürüyordu. Aklıma hep kaçıp gitmek istediğim, uzun ve sıkıcı bir

konusmayı oturup dinlemek zorunda kaldığım zamanlar geliyordu. Tedavinin ilk ayında Jason'a, obsesif kompulsif yatkınlığa iyi gelebilecek bir antidepresan önermiştim ama o, ilaçların kontrolü altına girmek istemedi.

"Hepimizin özgür iradesi vardır Jason. Her gün çeşitli tercihler yapartır."

"Hah, babamla tanışmamışsınız siz!"
İşte şimdi bir yerlere geliyorduk.

"Anlatsana bana." Çocukluğumda evimizde özgür irade diye bir şey yoktu»

' ^ babamın iradesi vardı. O da bunu bize her an hitiet- ^irdi- Ştt »nsanla arkadaş ol, şu dersi al, o kadar hızlı yeme, nCLA'y* gtti^{en} eğitimi orada alırsın."

"Kontrol^{cü} bir insanmış anlaşılan" dedim. "Gıcık oluyor- S herhalde."

Kızıyordun yerine gıcık oluyordun
«Özünü kul- lanarak Jason'ı biraz gevşetmeyi, duygularını

kabullenmesini sağlamayı
umuyordum.

«Babam katıydı, sanırım ben de ona
karşı bir nebze antipati
uyuyordum.” Of, işe bak, dedim
kendi kendime, Jason böyle devam
ederse seansı atlatabilmek için masa
akından bulmaca

çözmem gerekecek.

'Baban tarafından sürekli ne yapacağının
söylenmesiyle
nasıl başettin?"

'Dinledim, onayladım sonra da göz ardı
ettim.”

"Otorite figürleriyle genelde böyle mi
başadersin?" «

“Pek sayılmaz” dedi, “sadece
babamla.”

'Baskıcı bir baba nasıl göz ardı edilir?"

“Baskıcı olduğunu söylemedim
ki” diye kestirip attı. 'Sadece genç
bir yaşta ona mantıkla bir şey
anlatılamayacağım anladım.
Babam dünyayı tekbir şekilde
görürdü. Yaşanacak tek makul yer
California ydı, tabii Demokratlarla

göçmenlerin varlığı hariç. Mesleki eğitim şarttı ve babamın firmasında avukat olmak tek mesleki seçenektir. Fakat ben bunları danışmaya gelmedim size Doktor. Yoluma devam etmeden önce temel karar alma sürecini anlamak istiyorum."

"Belki baban hakkında ne hissettiğini anlayan, karar abnana da yardımcı olur."

Enteresan bir hipotez bu Dr Small. Ama hâlâ asıl soruma cevap vermiyor."

Jason duygulan hakkında konuşmaktan kaçınmak için klasik bir Freudyen savunma mekanizması olan "düşünselleştir-^m«yi kullanıyordu. Freud bütün anıların hem bilinçli hem de

tin psljcirmfsriı GİZLİ
DEFTERİ

bilinçsiz unsurları olduğuna

inaniyordu. Ona göre düşü^ leşti rme, anılarımızın bilinçli yönlerine odaklanarak bir mantıkla analiz etmemizi ve o olayla ilgili kaygı, üzüntü y* ^ diğer rahatsızlık verici duygulardan kaçınmamızı sağlar. Ger çeklere odaklanarak duygu yükhi bir durumu sadece ilginç fan problem olarak ek alabilir, duygularımızdan uzak kalabiliriz.

Düşünselleştirme diğer yaygın savunma mekanizm^, inkârdan farklıdır. İnkârda problemin ya da olayın vatlığını kabullenmeyi bile reddederiz. Düşünsellik insanın sorunla başettiği izlenimini verir ama sorunun altında yatan duygulu ve hisler görmezden gelinmiş ve sorunun kökeni hiç ele alınmamış olur. Jason muhtemelen sorunlarını öyle uzun zamandır düşünselleştiriyordu ki bu, onun için otomatik bir tepkiye dönüşmüştü.

Seansın geri kalanında onu duygularına geri döndürmeye

çalıştım ama o teorik nutukları ve tartışmalarıyla duygularından kaçmayı sürdürdü.

Ardından saat başını tam 50 dakika geçe eşyalarını yeniden cebine doldurup ayağa kalktı. "Haftaya görüşürüz Dr Small" Onun gidişini izlerken içimde bir rahatlama hissettim. Bitmek bilmez düşüncdlestirmelerine yetismeye çalışmaktan yorgun düşmüştüm. Beni kıyıda tutabilmek için yapıyordu bunu, biliyordum ama, yıpratıcı olmaya başlamıştı artık Stratejimi gözden geçirip onun katı savunmalarını kırmanın bir yakutu bulmalıydım. Amacım duygularını deneyimlemesini ve kaçındığı karan almasını sağlamaktı.

O gün akşam yemeğinde Gigi ile en sevdiğimiz İtalya® restoranında buluştuk. Akı ay önce evlendiğimizden ben Perşembe akşamları La Loggia'da yemek yemeyi adet hah» gerilmiştik. Restorana

geldiimde Őef garson beni g lery zk
karaladı ve Gagfuin telefon ettiğini,
hiikaĥ <blrh pnbtfrr Ms ykdgn 
ilette.

Qpı cihazımı masaya koyarken Jason'ın
ajandasını, cazcını, «*** 9*^TM vc
eŐyalarım yan yana dizifmi do- Sonra
 ark ettim ki bende yarattığı gerginlik
giderek ^jyordu. Neredeyse iki aydır
terapiye geliyordu ama çok az
ileifemejbydedebilmiŐtik

Garson ekmek getirdi ve içki almak
isteyip istemediğimi sor- jo. Uzakta
Giginin kmrak kızıl sa lan gözüme
takılınca iki tane  jy t kola ısmarladım.
Gigi içeri girerken gülümsüyordu. Őef
pr- ,,30 ona sarıldıktan sonra beni işaret
etti

Gigi beni öperek "Kusura bakma geç
kaldım canım* dedi.

'önemli değil. Sana diyet kola
ısmarladım."

"Sağol. Açlıktan  l yorum' dedi,
ekmeğe saldırıp menüye göz atarken.

"Ee, g n n nasıl geçti?"

"İyiydi. Fakat bugün gördüğüm hasta bir türlü aklımdan pkmıyor. Üniversiteden mezun olmak üzere ama ne yapmak istediğinden hâlâ emin değil."

Garson içeceklerin yanında birkaç brusehetta getirdi. "Seçenekleri ne?" dedi Gigi.

"Doktora yapmak istiyor ama babası aile işine girmesi için baskı yapıyor."

"O zaman hem doktora yapıp *hem de* aile işine girsin. Boy-iece herkes mutlu okur" dedi Gigi, son brusehetta yı önümden aşırarak

Zaman zaman vakalarım hakkında Gigi yk konuşmayı seviyordum. Alanımın tamamen dışında biriyle fikir alışverişi yapmak iyi geliyordu bana, üstelik Gigimn sezgileri de çok PSfcdü. Hastalarımın gizlilik hakkını korumak için isim te *ynntı vermekten kaçmıyordum.

*Peki, sence ne yapacak hastan?' dedi Gig».

Bilemiyorum* ama yanlış bir karar

vermesinden endişefe* 0'0'nnn çünkü
doygularından tamamen kopuk biri
Ben de Avunma mekanizmalarım bir
türülü kıramıyorum.”

İçecçğihden hiryudum aldı. "İhtisas yaptığın dönemde zetmenin dan adamdan bahsetmiştin bana, hatırlıyor mu*^, Ne isim takmıştınız ona... Loch Ness Canavarı mı?" Güldüm. "Unutur muyum hiç?"

‘Onun, küçük yaşlarda yaşanan kayıplarla ve travma]^ takıntılı olduğunu söylemiştin. Bir insanın sorununun köke nine inmek istiyorsanız, çocukluğunda başına ne geldiğim öğ renin dememiş miydi?’

“Hastam küçükken ağabeyi ölmüş, onu biliyorum, ama ne zaman sorsam konuyu değiştiriyor. Haklısın belki de. Geçmiş konusunda biraz daha bastırılmam iyi olacak.”

'Güzel" dedi Gigi, garsona işaret ederek. "Biraz daha ekmek alabilir miyiz lütfen?"

SONRAKİ PERŞEMBE JASON OFİSİME

yine tam saatinde geldi ve eşyalarını yan sehpaye dizdikten sonra yastığı silkeleyip kanepeye oturdu. Normalden daha gergin görünüyordu ama o seansı başlatmadan önce bir şey söylemem gerektiğini biliyordum.

"Dr Small, size geçen hafta sorduğum önemli soruyu bir kenara bırakmak zorundayız çünkü lisansüstü eğitimim hakkındaki kararımı yarına kadar vermem gerekiyor." Jason hem Berkeley'e kabul edilmişti hem de Loyola Hukuk Fakültesine.

Ortada kesin bir tarihin olması iyi bir şeydi, ilerleme kaydetmemizi sağlayabilirdi. Her zamanki entelektüel laflamaları es geçip doğrudan önemli bir konuya odaklanarak biraz yol kat edebilirdik.

"Bu kadar çabuk karar vermen gerektiğini bilmiyordum." Sinirli bir sesle cevap verdi. "Hatırladığım kadarıyla geçen ay, son karar tarihinden birkaç defa bahsetmiştim size. Göz ardı etmeyi tercih ettiniz

herhalde.”

Benim tarafımdan göz ardı edilme ihtimali karşısında tüy- jgfi diken diken oluyordu. Bunun önemli bir nokta olduğunu düşündüm çünkü onun ana psikolojik savunması olan d    n- jg    tirme, bir anlamda insanın kendi içsel yaşamını göz ardı etmesini. Olur da doğru zamanı yakalayabilirsem, bu yorun» onunla payla acaktım ama bugünkü seansı, onun basit bir anlamsal ayrıntı gibi göreceği bir şeyi tartışarak geçirmek istemiyordum. “Jason, birkaç dakikamızı senin çocukluğun hakkın- da konuşarak geçirmemiz gerekiyor.”

‘Daha önce de konu mu tuk Dr Small, konumuzla ne ilgisi var anlamıyorum” dedi.

-O konuda konuşmak, hatta d    nmek sana çok acı veriyor olabilir mi diye d    n yorum.”

“Mesele o değil” diye itiraz etti.

“Sadece ne önemi var, onu

anlamıyorum.”

“Bana uy lütfen bu defalık; Belki de bu karan almakta neden zorlandığını bu sayede anlarız.”

“Tamam. Ne öğrenmek istiyorsunuz?”

“Sen küçükken ağabeyinin vefat ettiğini söylemiştin. İsmi neydi?” dedim.

“Robert” dedi ve bir nane şekeri alıp kutuyu sehpadaki yerine geri koydu.

“Ne hatırlıyorsun onunla ilgili?”

“Benden beş yaş büyüktü ve çok akıllıydı. Onda babamın bir oğuldan beklediği her şey vardı.”

*Nasılyani?”

Jason küçümser bir tavırla cevap verdi. “Avukat olmaya can atıyordu. Hatırlıyorum da ben hemen hemen 10 yaşındayken -o da 15 yaşındaydı demek ki, ölümünden bir önceki yıl- hafta* onlarında babamla işe giderdi. Sonra eve gelirdi ve odamızda oyun

olsun diye bir mahkeme salonu
kurardık. Ben hep kötü *dam
olurdum, Robert da beni koruyan
ve hapse düşmekten

kurtaran avukatım ölürdü."

'Seni başka şekillerde de korur ya da
savunur muydu?*

*Dediğim gibi, babam katı biriydi,
kolay sinirlenildi. hiç vurduğunu
hatırlamıyorum ama çok
sinirlendiğinde Jikle de bana
sinirlendiğinde, Robert onu
sakinleştirmeyi^ ma başardırdı."

*0 halde Robert seni kollamış gibi
görünüyor.*

Omuz silkti.

"Nasıl öldüğünden söz etmemiştin
galiba" dedim haoaiytt^ ifadesiz
bir yüzle bana baktı. "Babam ona
16. doğua gj. nünde araba almıştı,
sarhoş bir şoför çarpıp öldürdü.*

"Hepiniz için korkunç olmuştur"
dedim.

"Öyle oldu, özellikle de annemle
babam için. Kusunuz oğullarını

kaybettiler. Ben yedektim sadece."

Robert'ın ölümüyle birlikte Jason; onu gerçek babasından, asla memnun edemediği talepkir ve asabi bir kontrol hatta- sından koruyan, şefkatli baba figürünü yitirmişti. Robert'ın üzerine topladığı her türlü ilgi Jason a kendisini yedek gibi hissettirmiş olmalıydı. Bu da Jason ın, anne babasının Robert'ın ölümünden duyduğu üzüntüye anlayış göstermesini zorlaştırmıştı. Ağabeyine yönelik çelişkili duyguları ise muhtemelen kendisinin de üzüntü duymasını zorlaştırmıştı.

***0 yaşta ağabeyini kaybetmek
senin için zor olmuştu!" dedim.**

**Hiçbir şey söylemeden başını
önüne eğdi.**

**"Annenle baban seni teselli etti
mi?"**

**"Genelde göz ardı edildim. Babam
bana göğsümü gsıtp Ruberta ait
sorumlulukların daha büyük bif
kısını üstlenmem gerektiği**

konusunda büyük bir nutuk çekti«*

"Avukat ölmek gibi mir*

Mnirleffiffiy gibiydi. "Geçmişle ilgili bu konuşmalarla vsM

kaybedtyoftM' önemli bir kararda yardıma ihtiyaç duyduğum ffrt' aidi #diyon*ımır,,

•Bana kalırsa sen çoktan felsefeye devam etme taran aldın ^ bana söylemekten korkuyorsun* dedim.

«Yanılıyorsunuz. Karar verebilmiş değilim. Evet, felsefeyi ıııyorum ama hukuka gitmem için de çok «ayıda argüman var.

'Jason, bence sen duygularını göz ardı ederek hayatta kalmayı öğrenmişsin. Ağabeyinin ölümünün yasını hiçbir zaman gerçek anlamda tutamadığını ya da babanı hayalkıaklığına uğratma korkunu hiç kabullenmediğini düşünüyorum. Bu duygulan anlamadığın sürece hayatında herhangi bir önemli forar alman zor olacak."

"Babamdan korkmuyorum Dr Small.

Ayrıca duygularım hakkında sandığınızdan çok şey biliyorum. Hatta sanırım şu an kararımı verdim. Felsefe doktorası yapacağım. Üstelik geçmişle ilgili bu konuşmaların da bana Hiçbir faydası olmadı * Eşyalarını tekrar cebine koymaya başladı. "Bugünkü vaktimiz doldu" dedi ve aniden çıkıp gitti. Sanırım fazla zorlamıştım onu.

SAAT 11:30 SULARIMDA telefonun sesine uyandım. Gigi her 1* manki gibi battaniyeyi üstüne çekti ve gözünü bile açmadı.

"Dr Small? Ben UÇLA çağrı operatörüyüm. Hattımda Tarza na Tıp Merkezi var, size bağlıyorum."

"Tamam" dedim sessizce, yanımdaki uyuyan prensesi uyandırmamak için.

"Merhaba, ben John Peterson, Tarzana Adi Servis doktoruyum. Yanınızda hastalarınızdan biri varı Jasoti Ritey. Şu akşam ani gelişen

körlükle hastaneye başvurdu. Birazdan tomografisi çekilecek ve LP testi yapılacak ama kendisi sizin gelmeniz konusunda ısrarcı. Anne babası burada ve aile epey yaşa kapılmış durumda."

Tahtana Tıp Merkezi Sherman Oaks'daki evime y^t. "Yanın saat sonra orada olacağımı söyleyin onlara." ■ ¹ Boston'daki ihtisasımdan bu yana gecenin bir vakti u» acil servise gitme zevkini tadamamıştım. Doğrusu hiç de 04 iniyordum. Üstüme bir kot, bir tişört geçirip beyaz göntfeğjjö- aldım ve Gigi'ye bir not bıraktım.

Gece yansı تنها Ventura Boulevard 'da arabamla ilej(r kenjason için kaygılanıp durdum. Bana geldiğinde iyiydi, şim di kör mü olmuştu? İnme için yaşı çok gençti, gerçi bilateaj retina dekolmam da olabilirdi Belki kafasını çarpmışı vtjı bir kaza geçirmişti. Peterson tomografi ve UP yapıtıyorsa bir enfeksiyon ya da tümörden şüphelenmiş olmalıydı. Seansın nasıl bittiğini düşününce Jason'ıı beni

istemesine şaşırmıştın doğrusu. Âcil servisin otoparkına arabamı park ettim, koşarak ambulans girişinden içeri girdim.

Bekleme odasında yaşlıca bir çift **göndüm**. Adam sağ tarafındaki felçten dolayı tekerlekli sandalyedeydi Karua ona içecek bir şeyler veriyordu. Bir başka aile koinraı **tutarak aop-** la kıvranan bir kızı yatıştırmaya çalışıyordu. Arka **taraf**ta **otta** yaftanda bir çiğ'in tartıştığını gördüm. Adam Jason'ın ihtiyar hali gfcydi Kumral ve minyon kadınsa ağbyor, mendille götlerini «liyardu.

Doğruca koridorun sonundaki hemşire bölümüne gütüm Dr Peterson yanıma geldi Gençti1 büyük ihtimalle atatan *daktotdu* mehgyerd hastanenin adi «emsinde ek işyaptfoufa. "Geki^^yiçinteşeldbaiet. Hasta«i7mmocali bayağı bca«A- tu ama annesinin dununu daha da kötü" dedi. "Nefeg *kesik-* cek saadun, *akınkfsm diye beş miligram Valium verdim

^ basta çizelgesini uzattıktan sonra undaki

hastayı almak in bekleme odasına doğru
yöneldi.
Bense çizelgeye göz atarak Jason'ın odasına
yurudum.'te«
^ bep»* gerçe^^ de negatifti. Çixdgeyi dkoAjat
acÜ ttr_v1# doktorlarının tedavi ettikleri hastalar
hakkında çok az şey bildikleri halde onları
nasıl ölümcül olabilecek durumlardan
kurtardıklarını düşündüm-
jason üzerinde hastane önlüğüyle sedyede
uzayıyordu. (çeri kapalıydı.
"Jason. Ben Dr Small'
'Tanrı ya şükür' dedi, "Nihayet bana biri
pUi.
Hiçbir şey göremiyorum ama kimse bana
nedenini söyleyemiyor. Her şeyi gayet iyi
görürken bir anda kor oluverdim.'
'Jason gözlerini neden kapalı tutuyorsun?"
Tüketmez ki. Kapasım da açsam da bu şey
çekerim.* 'Eh, ben bir şey deneyeyim"
dedim. 'Dtnn btr adın al *t gevşe. Ben şimdi göz
kapaklarımı kaldıracağım.' Başparmak larımı
Jason'ın kollarının üstüne koydum «e göz
yavaşça çektim. Ben çekerken o gözlerim öyle
sdu ycanmara çalıştı ki bütün yüzü buruştu.
Çoktuhafbir durumda bım Bengozkruu
açmaya çalıştım« Klüca kapatıyordu.
Peterson'ın çıkarımını nnihtemern dofyavdc.
Jaionm anı korkuğumun organik bu aederu
-kl şibi pxxapxx-^ Yoksa neden
grauraiacnu çabalanma dMmsûdda ki*

jaton, görme kabiliyetim y* imeden k –
hatuıyor musun.? ** hahama BcAdeyt
ptatye, fckfe AAtoJtyy» Ta karar verdiğim
ı söyledim- Gonâmoz mü, hx de
jbdcmadı» jülrşmrkten*
*&kııı ne dedi?" d*dwn
~ia*n olarak hatuiamryorum Tek
büdağu*. *mâ» Ç** **** başbdrçjm ve
panıkkdj^m- Anfaad»

maya başladı. Babam beni numara
yapmakla suçladı ^ nem hastaneye
gitmemiz için ısrar etti." a*1'

"Şimdi kendini nasıl
hissediyorsun?"

'Korkuyorum. Göremiyorum
sonuçta. Doktorlar hiçbir bulamadı,
şu Dr Peterson da bana inanmıyor.
Siz inamvr»!? nuz, değil mi Dr
Small?"

"Jason, göremediğine inanıyorum
ve sana yardım ede ğim. Şimdi gidip
doktorla ve ailenle birkaç dakika
konuşan ğım, sonra geri geleceğim."

Bekleme odasına gittim. Arka
tarafda tedirginlik içinde oturan çift

dışında kimse kalmamıştı. "Bay ve Bayan Riley?* Beklentiyle başlarını kaldırdılar. "Evet?" dedi Bayan RjU "Ben Dr Small. Oğlunuzun psikiyatristiyim."

Bay Riley ayağa kalkarak elimi sıktı. "Buralara kadar geldiğiniz için teşekkür ederiz. Bu olay başladığı anda her şeyin Jason ın kafasında olup bittiğini anladım ben."

"Nereden anladın ki?" dedi Ruth Riley.

Adam karısına döndü. "Gözleri kapalı da ondan anladım. Numara yapıyor."

"Kesin olarak bilemezsin ki Alan" dedi Ruth.

"Onu savunma Ruth. Bakalım psikiyatri ne düşünüyor* "Henüz emin değilim" dedim. "Ama görme kabiliyetini yitirmeden hemen önce neler olduğunu bilsem iyi olacak." Alan Riley tekrar yerine oturdu. "Jason konuşmak için çalışma odama gelmişti. Konuşmamız en sonunda

onun mezuniyetten sonra ne yapacağı konusunda hararetli bir tartışmaya dönüştü.”

“Ne kadar hararetli?” dedim.

“Tartışmayı Jason başlattı. İyice şişinmişti, hangi okula gideceğine kendisinin karar verdiğini söyledi. Ne zamandan ben onun karan oluyorsa bu artık... O mu ödüyor ki parasın»? He® önceden anlaşmıştık. Loyola Hukuk Fakühesi'ne gidecekti-

Ruth kelimelerin üstüne basarak konuştu. 'Alan, bu mum Israrı. Sonsuza dek yönetemezsin çocuğu. Robert değil a’

Alan koltuğun kenarına vurdu. “Robert ı ne diye karıştan- yorsun şimdi? Hiçbir ilgisi yok bu konu...”

Araya girdim. “Jason görememeye başlamadan hemen önce ^ler olduğunu anlatırsanız bize faydası olabilir.”

Alan koltuğun kollarını sıkı sıkı kavrayarak derin bir nefes aldı. “Yılda 40 bin dolar maaşla kıcının

üstünde oturup ders versin diye onu felsefe okuyacağı bir hippie okuluna göndermeyeceğimi söyledim." Tüm sakin olma çabalarına rağmen sesi yükseliyor, yüzü kızarıyordu.

Ruth kocasının kolunu okşadı. "Alan, sakin ol, kalbine yüklenme." Sonra da bana dönerek, "Doktor bey, ikisi öyle bağırarak kavga ediyorlardı ki koşarak mutfaktan geldim. Oğlumu hiç o kadar kızgın görmemiştim. Yumruklarını kaldırdı, neredeyse öz babasına vuracaktı. Sonra aniden yüzünü tuttu ve 'göremiyorum' diye çığlıklar atmaya başladı.*

'Kulağa çok ürkütücü geliyor. Alan, sen de böyle mi hatırlıyorsun?" dedim.

"Sayılır... Ama şunu söyleyeyim o serseri bana yumruk atmaya kalksa sıska kıcına yerdi tekmeyle."

"Saçmalama Alan. Senden güçlü

o. Hem sen ona hiçbir ta- man el kaldırmadın, bundan sonra da kaldırmayacaksın.” Jason’ın anne babasını dinlerken Riley’lerin nasıl bu noktaya gçldiği konusunda kendi teorimi oluşturmaya başladım. Jason’un saplantılılığı ve kontrol ihtiyacı yıllar içinde öfkesini, özellikle de babasına yönelik öfkesini deneüm akma almaşım sağlamıştı. Hukuk faköltesine gitmek yerine doktora yapma karan aslında sadece bir tercih değil, aynı zamanda bir baş* kaldın eylemi, hayatı boyunca ona hükmetmiş olan babasına yönelik öfkenin bir ifadesiydi.

Saplantılı, kontrolcü bireyler çoğunlukla öfkeyi doğrudan

ifade etmekten kaçınır çünkü bunun tehlikeli olduğunu taşkınlığa

tartışması kızıştığında bo

dönüşebileceğini hissederler. Jason da baba^L yle hissetmiş olabilirdi. En babasıyla yüzleşip içinde biriktirdiği öfkeyi boşaltınca bab na fiziksel zarar vermenin eşiğine gelmişti ki bu da kabul edi. lebilir bir şey değildi; en azından bilinçdışı bir düzeyde. Ke&. dişine engel olabilmek için zihni Jason u kör olduğuna inao. dırmıştı. Bu sayede yumruk atıp babasını incitemeyecekti

Anladığım kadarıyla Jason babasına yumruk atmamak içj,, histerik körlük yaşıyordu. Klasik histerik dönüşüm semptom, lannda akıl, rahatsızlık verici ve kabul edilemez duygu ve diişünceleri bastırarak onları fiziksel semptomlara dönüştürür. Fiziksel semptomların hem birincil hem de ikincil kazancı vardır. Birincil kazanç, bir çatışmadan veya duygudan

kaçınmaktır. Jason da babasına vurmadan ve o eylemin acı verici sonuç- lanndan kaçınmıştı. Histerik semptomun ikinci kazana ise hastanın histerik hastalık sonucu toplayacağı ilgi ve yaşayacağı rahatlıktır. Dönüşüm histerisiyle bağlantılı hem birincil hem de ikincil kazançlar, fiziksel semptomları güçlendirme, kimi zaman aylarca ya da yıllarca devamlılıklarını sağlama işlevi görür. İster psikolojik ister fiziksel bir kökeni olsun, pek çok akut başlangıçtı hastalıkta hızlı müdahale en etkili yöntemdir ve kronik problemlerin ortaya çıkışını önleyebilir.

Teorim doğruysa Jason ın babasına yönelik öfkesini bilinçli olarak kabullenmesine ve fiziksel şiddet olmadan ifade etmesine yardımcı olmam gerekiyordu, öfkeyi ifade etmek onu zehirden arındıracak, öfkeyi daha az tehlikeli hale getirecek ve histerik körlüğün birincil kazancını ortadan kaldıracaktı. Yapılacak en iyi

şeyin Riley'leri bir odaya toplayıp sorunla yüzleşmelerini sağlamak olduğunu düşündüm. Sabahın biri sık seansı için sıradışı bir zamandı ama kilit oyuncuların hep» buradaydı ve benim içimde de bir aciliyet hissi vardı.

tfep birlikte Jfasön'm sedyesinin etrafına »andalydertmizi ejtlk ve ben de onu iğreti aile toplantın»« hazırlamak için dik oturacağı bir pozisyona getirdim.

«Biliyorum vakit geç oldu ve herke* yorgun ama jawn'ın bu w, görme kabiliyetini neden kaybettiği konusunda konsf mamız gerekiyor* dedim.

"Demek testlerin sonucu pozitif çıktı?" dedi Jason.

Ruth hemen atladı. "Gördün mü Alan? Her şey görüldüğü gibi oimayabiliyormuf."

*0 konuda haklısınız Bayan Riley" dedim. "Ancak tat «o- nuçlan negatif." "Nasıl yani?" dedi Ruth.

'Jason'ın göremediği doğru ama onu kör eden şey, fiziksel bir şey değil« zihni yapıyor bunu."

Alan devreye girdi. "Demek her şey kafâsındaymışışte! Hemen kurtulabilirsin bundan oğlum. Aç şu gözlerini."

"O kadar kolay değil Bay Riley" dedim. "Jason'ın körlüğü- nün anahtarı, zihninin ona bunu *neden* yaptırdığında yatıyor."

"Anlayamadım" dedi Alan.

Jason'ı da konuşmaya dâhil etmek istiyordum, bu yüzden sonraki sorumu ona hitap edecek şekilde biçimlendirdim. "Bu fiziksel rahatsızlıkla dikkatinin dağılması, Jason için ne gibi bir amaca hizmet edebilir?"

Jason, beklediğim gibi tepki verdi "Nereye varmak istediğinizi anladım galiba Dr Small. Teoriniz nedir?"

Stratejim Jason'ın babasına olan öfkesini güvenli bir biçim' de ifade etmesini sağlamaktı. Aslında neden kör olduğunu anlaması şart değildi ama artık o yola girmiştik ve bu yöntem, °oun entelektüel savunmalarına hitap etmişti.

"Jason, sen hayatının önemli bir bölümünde babana karşı öfke duydun ama bunu ifade edecek bir yolun yoktu.

ağabeyimin yerini almaya zodandıç- mı

anlatmam lazım."

'Jason, hangi cüretle böyle dersin?" diye çıkıştı Ruth. "Doğru da o yüzden diyorum anne. Babam da bunu büüyoc." "Benim bildiğim bir şey varsa o da senin, Robert'ın yana kadar adam olamadığındır."

'Gördünüz mü Dr Small? İşte tam da bundan bahsedip ram* dedi Jason. Alan başını iki yana salladı. "Akıl doktoruna benim fa kunda ne anlatırsan anlat, ben sana mümkün olan en iyi ha] sağlamaya çabıştım"

'Eminim öyledir Bay Riley* dedim. "Ancak Jason iW mzda gerçek bir ilişki kurmadan önce Robert ın ölümünü derini yaşamanız gerekiyor."

'Bana kederden bahsetmeyin. O oğlan Öldüğünde gel mi yitirdim ben."

'AnuhiÜ başka bir oğlunuz, başka bir geleceğiniz var* dedan.

* Qou biüfonmı ama Robert ~~muhteşem~~ bir oğlanİL Aramda özel bir bağ vardı. Bana kendi gençliğimi

featffktırdı. ^fasonlarında benimle işe gelirdi, oturup davalan tartışır- Yaşasa benden de iyi avukat olurdu." Artık öfkeyle değil, afifti* anlatıyordu anılarını. Sonra bir an duraksadı. "Onoo için her şeyi yaptım. Her şeyi verdim ona. Neden aidim ki o jjoft olası spor arabayı?"

'Alan, frpndmj Robertın ölümünden sorumlu mn tutuyorsun?" dedim.

Alan başını önüne eğdi, gözlerini elleriyle kapadı; Ruth da bç- gınaya başladı.

'Bir saniye" dedi Jason, "Robert'ı sarhoş bir şoför öldürmemiş miydi?"

'O hikâyeyi seni korumak için uydurduk" dedi Ruth.

'Ne diyorsunuz siz?" dedi Jason.

Babası önüne baktı. "İçkili olan Robert'ü. Kendisi ağaca Çarptı."

Jason sedyeden fırladığı gibi gözlerini babasına dikti. *BUD' ca yıldır bana yalan mı söylediniz yani?*

"Ağabeyinden nefret etmeni istemedik."

'Ah tabii ya, oıum yerine benim o *olmam* ve sizden nefret ederek büyümemi istediniz."

"Haksızlık ediyorsun" dedi Ruth. "Seni seviyoruz biz. Ayrıca babandan nefret edebileceğine de hiç inanmıyorum.*

Jason'ın yüzü öfkeden morardı, bu arada gözlerini de sonuna kadar açmıştı. Gayet iyi görüyor gibi bir hali vardı. "Jason, fa an babanı görebiliyor musun?" dedim.

jason bana baktı. "Evet, nihayet" Babasına döndü. "Ama kââ öfkeden kuduruyorum."

"Görüyorsun canım benim!" dedi Ruth heyecanla. *Tanrı'ya şükürler olsun, önemli olan da bu zaten. Ne c4or ar-

tık sinirlenme.'

"Rahat bırak onu Ruth. Kızmakta haklı. Yalan sdvU* *meliydik*. Hem ben Robert ı o kadar zorlamış olmasam ot dar baskı yapmasam, hâlâ hayatta olabilirdi.'

Jason muhtemelen babasına olan öfkesini İçlim^1^ . tüğü anda kor olma yönündeki psikolojik ihtiyacından kürtaj, muştı. Acil aile terapisi mucizevi bir konuşma kürüne dönü, müş gibiydi ama seansın bitişinden az sonra Jason gözlerini yine sımsıkı kapadı ve görememeye başladı. Onu UCLAp*jfo yatri bölümünde yatan hasta birimine sevk ettim ve sonraki iki hafta boyunca aile seanslarına hastanede devam ettik. Jason ın babası sonunda yelkenleri suya indirdi ve kariyer tercihi ne olursa olsun Jason'ı destekleyeceğini söyledi. Jason ın psilcöso matik körlüğü de yavaş yavaş tamamen kayboldu.

Jason taburcu okluktan sonra da benimle haftalık terapolere devam etti. Histerik körlük olayından birkaç ay sonra randevusuna biraz geç kalarak ofisime girdi ki ben bunu onun kaydettiği birkaç ilerlemeden biri olarak yorumladım. Geç kaldığı için özür diledikten sonra eşyalarını her zamanki gibi yan yana dizdi "E, bugünlerde ailenle aran nasıl?" dedim.

“Babam hâlâ her konuşmayı yönetmek istiyor, ben de onu görmezden gelmeye devam ediyorum. Tipik bir insanlık hali ikilemi işte.”

Kaşlarımı kaldırdım. “Tipik insanlık hali mi Jason? Kafandan çık da duyguların hakkında konuş.”

Güldü. “Ha, tamam. Dün gece Cumhuriyetçi nutuklarından birini çekerek yine gıcık etti beni.”

Jason hâlâ obsesif ve kontrolcüydü ama eskisi kadar değil. Ayrıca terapide de ilerleme kaydetmişti. Duygularından kaçınmak için düşünselleştirmeye başvurduğu zaman bunu artık fark ediyordu. Ailesiyle ilişkisi daha iyiydi. Kendini savunabiliyor, duygularını kelimelerle ifade edebiliyordu. Bu yüzden de duygularını eyleme dökme ihtiyacını daha az duyuyordu. Nihayetinde bana bir antidepresan deneyecek kadar güvenmeye ^jajj ve antidepresan da saplantısını azalttı.

"Seni kızdırdığı zamanlarda babanla

konuşman giderek ko-

I*yUî»y^{ormu?}

«Evet, kolaylaşıyor sanırım.’

‘Sence ne değişti?’ dedim.

"Baştan beri ona bu kadar kızdığım için bende bir terslik olduğunu düşünüyordum. Ama o gece hastanede, yalan «eylediğini ve yanıldığını itiraf ettiğinde babam benim için sahici bir insana dönüştü; yabana biri olmaktan çıktı. Babam oldu. Kusursuz olmayan, hatasız olmayan biri. Sadece benim ba* bam. Süper bir şeydi bu "

Tam bu meselenin derinine inmeye hazırlanıyordum kija- son konuyu değiştirdi. "Bu arada okul da harika gidiyor." "öyle mi? Almaya çalıştığın o yeni ders ne oldu?" dedim. "Ha,

Haksız Fiil mi?^{1*} dedi, "aldım sonunda. Hocamız muhteşem biri.

(İngilizce’de) Haksız Fiil anlamındaki

torb’m Latince kökeninin ‘sapkın’

olduğunu biliyor muydunuz?*

"Öyle mi?" dedim, "ilginç."

“Karar alma süreçlerinin ardında yatan hukuki mantığı araştırıyoruz. Bayılıyorum bu konuya...”

Jason babasının kendisine karışmasından doğan öfkesiyle hesaplaştıktan sonra felsefe doktorası yapma kararının kısmen babasına başkaldırma amaçlı olduğunu fark etti. Babası gen çekilince aslında hukuka ilgi duyduğunu ve kendisini felsefeye çeken entelektüel merakın aynısını hukuka da duyduğunu keşfetti. Tabu Riley & Riley, LLC’nin ortağı olmak yerine kamu avukatı olarak yine de günün birinde babasını hüsrana uğratabilir.

Bir vaka olarak Jason’ı düşündüğümde terapi sürecinde onun için belki de en güçlü anın, babasının Robert’ın öhi- roüne ilişkin vicdan azabıyla yüzleşmesini izlediği an olduğu sonucuna varıyorum. Jason’ın ani görme kaybı, hayatım  j, uğratan^ kronik bir engelliliğe dönüşmek yerine, gerçek hyZ hakkında konuşmasını ve ailesine

yakınlaşmasını sağUyaR [*]. fırsata dönüşmüştü. Jason psikoterapiye ve antidepresanij., birkaç yıl daha devam etti ve ilerleme gösterdi ama kökleri <fc rinlere inen pek çok obsesif kompulsif yanı varlığını sürdürdn Histerik körlük ender rastlanan tıbbi bir durum olsa d, Jason m nöbetini tetikleyen çatışma ve duygular ender değil, dir. Bir ilişkiyi sürdürebilmek için öfkemizi tutup kendimizi ifade etmekten kaçındığımız zamanlar az mıdır? Peki ya canı istediğinde öfkesini salıveren insanlar? Kimilerinin bo davranışı yanma kâr kalır, bir bedel ödemez, kimileri de öfkesini kontrol altında tutmayı öğrenip acı çeker. Bazıları ise öfkeyi ifade etmenin sağlıklı bir yolunu bulur. Jason ın özgür irade konusundaki sorusu hayli derin bir soruydu. Hepimizin özgür iradesi vardır ama ancak gözlerimizi, geçmişimizin ve bugünümüzün gerçeklerine açtığımız zaman özgür iradeden olabildiğince yararlanırız.

ONUNCU BOIÜM

Beyin sisi

1990 Yazı

6(61 İLE UCLA'YA ARABAYLA 40 dakikalık mesafedeki Studio City'c taşınmıştık. Haftasonlarında sık sık Univmal Gtf- VValk'daki sinemalara gidiyorduk. Burası Los Angeles içinde Los Angeles'ın bir taklidiydi. İnsan neden gerçek Los Angeles sokaklarında yürümez anlamıyordum ama işte yine bir Casu akşamı buraya gelmiş, elimizde dondurmamızla yapay şehrin sokaklarını arşınılıyorduk.

Amokl Schwarzenegger'in yeni bilimkurgu filmi *Toteü Re- caü/Gerçeğe Çağrıdan* çıkmıştık. Film hatalı bir bellek nakli yaşayarak Marsa doğru hayali yolculuğa çıkan inşaat işçisini

«batıyordu. İşler ters gidiyordu ve adam kendine geldiğinde neyin gerçek neyin hayali olduğunu ayırt edemiyordu.

Mars'tan ilk döndüğünde
gelecekte geldiğine dair o ka- çok
işaret vardı ki ben inandım'
dedim.

Ama hayatım, hafıza naklini
yaptırmadan önce adam şimdiki
zamanda, Dünyada yaşamaktan
gayet memnancL On*

dan sonra paranoyaklaştı."

"Tabii paranoyaklaşır. İnsan hafızasına
güvenemezse ney^ gerçek olduğunu nasıl
bilir?"

'Orasını bilemem. Hafıza uzmanı sensin.
Ben biraz ju dükkâna bakmak istiyorum."
Gigi bir müzik dükkânına gır*, rek gözden
kayboldu.

Bense dondurmamı yiyerek kalabalığı
seyrederken, az önceki sorulan düşündüm.
İki gerçeklik de eşit derecede sahici
geliyorsa insan hangisine inanacağını
nereden bilir? İster p«. kotik olsun ister

bunamış isterse de sadece bejUek problemi yaşıyor olsun, hastalarımın çoğu benzeri sorunlarla mücadele ediyordu.

Son birkaç yıldır kariyerimin büyük bölümünü, sadece Ab- beimer hastalığı olan yaşı ileri hastalarda değil, aynı zamanda artan unutkanlıktan dolayı kaygı doyan orta yaşlı insanlardaki bellek sorunlarına odaklamaya başlamıştım. Araştırmalarım ayrıca bunamanın ve yaşla bağlantılı bellek zayıflamasının er- ken tespitini de içeriyordu. Ayrıca bir tanı aracı olarak beyin görüntülemeyi de geliştiriyordum.

Cip timde bir torba CD ile döndü ve “Hadi arabaya gidelim” dedi-Neyse ki arabayı nereye park ettiğimizi o hatırladı.

Sonraki Pazartesi ofisime etken *ggidün* ve her zamanki gfc telesekreterimi kontrol ettim- UÇLA afcd hocalarımdan Dr Laery Kiem’den bir mesaj vardı. Dr Klein benden haüzasrodafl şikâyet eden VIP film stüdyosu yöneticisi Greg Wiley i görme

mı istiyordu. İsmi hatırladım, LA

Ttme*’iniş dünya» sayfasında

daha yeni onunla ilgili bir şeyler

okumuştum, önde gelen film

«tûdyoiannndan birinde prodüksiyonun

başına getirilmişti- Greg karşımda bacak
bacak ütüne *tt*ğ»r*4a, timsah de»'
wnden ayakkabıları gozume çarptı;
muhtemelen benim aylık ^ taksitimden
pahalıydı. Acaba az pata mı alıyordum
bu adamdan? Ancak bu düşünce
aklımdan geçer geçmez hemen '1^
ııan gözün» korictu da bu duyguya
karşı »avunma olarak ı0# kendime
espriler mi yapıyorum acaba' diye
dulundun.

Ofise yeni bir kahve makinesi almıştım.
Kendime kahve jdjynak için
makinenin başına gittim, Greg'e de
isteyip fc* {f0*difcinj sordum. Greg
ikramı geri çevirerek çantasından
£vian (mineralli su) şişesi çıkardı.
"Larry Klein bana *t> „D kendi
alanınızda önde gelen isimlerden biri
olduğunuzu Eyledi. Buraya yeni
gelmiş biri olarak çok kısa sürede
adınızı
doyurdunuz."

"Larry biraz abartmayı sever."
Kahvemi yudumladım.

Mütevazı dekorlu hastane ofisimi işaret ederek, *0 hakle ben sizi bu ihtişamdan koparıp özel olarak kendime tutayım* dedi alaycı bir tavırla.

Gülümsedim ve "Larry bana hafızanda bazı değişiklikler bıraktığını söyledi" dedim.

Greg aniden ciddileşerek öne doğru eğildi. 'Bakın, boalar kesinliyse aramızda kalıyor, tamam mı?*

"Elbette" dedim.

'Buou kimseye söylemedim, karıma bile, ama bazı anlar oluyor ki aklımın eskisi kadar keskin olmadığını hissedtım* ntm. özellikle de günün ilerleyen saatlerinde ve akşamlar tütölüyor."

"Sence nedir sebebi?" dedim.

*Aşın çalışma veya stres olabilir, bilemiyorum.' Suyundan bir yudum aldı.

'Neler yaşadığım biraz daha anlatır mısın?'

"Hafızam değil aslında mesele. Hatta hafızam gencide gayet

Ama bazı anlar oluyor kL~ Kafa

karışıklığı denemez tam °bnk ama, beynim ağır çekimde düşünmeye başlıyor »sakı. H*nı gece yoğun siste araba sürersiniz ya? İşte dyie bir b*.” Beyin sisi gibi mi?” dedim.

Aynen” dedi, biraz daha su içerek.

”Bakalım doğru anlamış mıyım?” dedim. “Günün iiii1i doğru yaşadığınız bu episodlarda düşünüşünüz y^lıyor»^ şüncder netliğini kaybediyor”

”Denebilir... Söyleyeceklerimi toparlamam daha . rüyor, sanırım hatılamakta da zorlanıyorum.”

”Ne sıklıkta oluyor bu?” dedim.

”Haftada birkaç defa... Belki iki günde bir.*

Aklımdan hemen Greg’in gün sonunda ortaya çıkan beyin sisiyle ilgili olasılıklar listesi geldi. Listenin en başında hippg lisemi geliyordu. Tabii geçici iskemik ataklar, (it A, yani kahct beyin hasanna yol açmayan mini-inmeler de olabilirdi.

An» Greg'e beslenme şeklini ve tıbbi geçmişini sorduğumda bunl* nın hiçbir olası görünmedi. Hatta Greg daha kısa bir süre önce baştan sona tıbbi bir check-up yaptırmıştı ve tansiyonu, kolesterol seviyesi, glikoz toleransı normal çıkmıştı. Ancak ailesinde Alzheimer hastalığı vardı.

"Eskiden bunama derdik adına" dedi. "Büyükannem tamamen dünyadan kopmuştu, erkek kardeşi de öyle. Şimdi amcamın da kafası gitti, doktoru Alzheimer diyor. Sizinle görüşmek istememin bir nedeni de buydu. Belki bende de bir yatkınlık vardır ve şimdiden başlıyordur."

"İlk belirtiler ortaya çıktığında akrabalarınız kaç yaşlarındaydı?" dedim.

"TO'lerin sonunda veya 80'lerin başında."

"Muhtemelen sizin şimdi hissettiğiniz şey, daha farklı Ut

şeydir Alzheimer aileden geliyorsa genelde o kişileri* aynı yaşlarda başlar, dolayısıyla 56 **yaş** «izin için henüz çok erken dedim.

Greg'in Alzheimer* yakalanma kaygısı, ailesinde bu baltalık olan imanlarda sıkça karşılaşılan bir durumdu. Yaş iltf' ledikçe hepimiz hafızamızda küçük değişiklikler ilimleri ya da bir kelimeyi hatırlamamız veya gözlüğümün ihtarımızı bulmamız eskiye kıyasla daha uzun sürebilir. İn#»¹ bu basit zihinsel hataların sevdiği birinde zamanla na* d ilerlediğine ilk elden tanıklık ederse kendi unutkanlığın* dan çok korkabilir ve kendisinin de mutfak dolaplarına etiket yapıştırması gerekeceğinden endişe edebilir. Bu hastalığa «akalanmış yakın akrabası olanların, hastalığa yakalanma riskinin iki katma çıktığını biliyoruz ama bu mutlak bir M; faktörü değil. Yapılan çalışmalar genlerin Ahheimer hastalığında riskin sadece üçte birini oluşturduğunu ortaya koydu.

Dolayısıyla genetik olmayan faktörler, özellikle de yaşam tarzı tercihleri, çoğu insanın farkına vardığından çok daha önemli bir rol oynuyor.

Geçen yıllar içinde bu tür konular bana UCLA'da yürüt* tüğüm araştırma ve klinik programları için esin kaynağı oldu. Grubumuz PET taraması teknolojisiyle çok sayıda araştırma yürüttü ve Alzheimer hastalığının, yaşayan insanlardaki fizik' sel kanıtım görüntülemenin bir yolunu keşfetti. Bu boks sayesinde nihayetinde bu hastalığın beyinde, belirtiler henüz kendini göstermeden önce, aşamalı, hatta genelde dereceli olarak başladığını bulduk. Gözlemlerimiz bizi risk akındaki insanları hedef alan ve sinirsel hasarın oluşumundan sonra giderilmesin* dense sağlıklı beyinleri korumayı amaçlayan bir ilaç ve önleyici yaşam tarzı programı geliştirmeye itti

"İyi de şu benim beyin sisi

AJzheimerin ilk safhalarının be* lirtisi olamaz mı?" dedi Grcg.

Olabilir ama yüksek bir olasılık değir dedim. "Aslında biz yeni bir tür beyin tarama yöntemi olan PET'le, yani pozitron emisyon tomografisiyle bir çalışma yürütüyoruz. Bu yöntem iyesinde gerçek belirtilerin ortaya çıkmasından yıllar önce kişinin Alzeheimer'a yakalanıp yakalanmayacağını Öğrenebi-kc*ğimizi düşünüyoruz."

Greg heyecanlanmış gibiydi. "Çalışmalannız için fona İh-tiyatcının vur uw? Küçük bir âfl* fonunu idare ediyorum ben, katılmak istcrtm.*

Po<an»y*1 bir bağışçıya çek defterini -şimdilik- kaldım** suu söylemek beni kışrebe de "Cömertliğin için teşekkürler Grcg «nü sınırua ben seni fonsa? da bu çalışmaya dâhil ede* btlirim' dedim.

"Rakıştebubirtfk,.. Biri bir çeki geri

çeviriyor. Etkilendim doğrusu. Pekili, başka ne anlatabilirim size doktor?"

"Sorunun stres kaynaklı olabileceğinden sor etmiştin. Bunu tarcu açar mıan?*

Greg güldü. "Benim işim baştan sona stres. Üstelik mesele sadece filmin bütçesini aşmamak, primadonna aktörlerle ba- şetmeye çalışmak da değil. Yerime geçmek için birbiriyie rekabet eden ve basamakları tırmalarcasına tırmanan akımdaki yöneticilerle de uğraşmam gerekiyor. Gösteri dünyası her gün yeniden yaşanan koca bir parti gibi."

"Hafızanla ilgili durum işini hiç etkiledi mi?"

"Şimdilik hayır, ama eninde sonunda etkileyecek diye endişeleniyorum. Ne de olsa akşamları gösterimler, yemekler oluyor. İnsanlarla muhabbet etmem gerekiyor ama eskisi kadar formda hissetmiyorum kendimi."

Suyundan bir yudum aldıktan sonra devam etti. "Şunu da söyleyeyim, sözünü ettiğim, yüzüme gülüp yerime göz diken genç kurtlardan da çok var. Ayrıca stüdyo şefini de memnun etmem gerekiyor ki filmle- rim para yapsın. Benim işimde mesele ne yaptığın değil son zamanlarda ne yaptığındır*

Bir an durup kendi işimi düşünüm ve aklıma eski bir fikr geldi: Akademi dünyasının politikaları neden vahşidir? Kaybedilecek çok az şey olduğu için. Bu sıralar ben de doçent doktorluk için dosyayı hazırlamakla meşguldüm. Kadrolu hayata doğru büyük bir adımdı bu. Yıllarımı almıştı ama artık çok yaklaştım. Meslektaşlarıma işimi değerlendirecek.

.jfcyokroyU karar verecekti. Eski akademik geleneklerden E* Komitede sizin pozisyonunuz için rekabet eden vtsm ^ntıaya çalışan biri olup

olmadığım asla bilemiyonJunut.
n0jıyıtıtyla Greg'in kendi çıkarlarını
kollamayı seçen medekr uJarma karşı
güvensizliğini anlayabiliyordum.
Bakış açma bulandırıp yardım
kabiliyetimi engellememesi için
hastamla ba paralel meselemize karşı
duyarlı olmam gerekiyordu.

"İç yerinde güveneabileceğin
dostların var mıı" dedim.

'Stüdyoda güveneabileceğime
inandığım, raketbol oynadı* *,mix
birkaç yakın arkadaşım var. Ayrıca
patronumla da hafta- 2j bir oynarız.
Gerçek bir dosttur. Sanınm
kendisinden sonra yerini almaya
hazırlıyor beni." Greg yaka
düğmesini açıp kravatını gevşetti.
"Ama sahada onunla rekabet etmek
zor otuyor basen.*

"Neden?"

'Eh, yaşı benden büyük. Müthiş bir
oyunca olsa da birkaç defa onu
yenebilecek gibiydim ama
yenmedim... Korktum herhalde."

'Neden korktun?"

"Dostum olabilir ama aynı zamanda da patronum. Tepesini attırırsam karşı saldırıya geçebilir. Beni işimden alabilir. Ama biliyor musunuz, kazandığı bazı zamanlarda adeta htis- mu uğruyor. Sanki cesaretimi toplayıp adam gibi onu yen* Dfctni bekliyor."

'Demde bu stüdyo şefi senin dostun ve seni kendi işine bakılıyor ve sen onu raketbolda yenip yenmemekte kararsızsın?'

*E*et, öyleyim galiba. Ama ak tarafı bir oyun işte. Hem bu r<kabete dayalı sporlar hep kafamı boşaltır, stres atmamı sa\$ar koım. Eskiden basketbol oynardım ama şimdiki yoğun tem- P°m* onu sığdırmam zor."

bansın geri kalanında Gneg'in geçmişiyile ilgili konuşma-

* devam ettik. Greg okulda çok başarılı bir öğrenciydi, işinde

Je hemen başarıya ulaşmış ve ilk evliliği sonlansa da sonra^ eski film yıldın, muhteşem bir kadınla evlenmişti. Şimejj genlik çağında iki çocuğu Batı Los Angeles ın en iyi özel olc^ larına gidiyordu. Ancak tüm bu başarıların bir bedeli Sürekli formda olması ve bunca zorlukla elde ettiklerini kim. senin elinden almaması için sırtını kollaması gerekiyordu.

Ogün Greg'in çocukluğunu yeterince inceleyecek vık temiz olmadı ama ben küçüklüğündeki hangi deneyimleri ondaki omürboyu süren başarı ve kontrol arayışını, kazam, lanian kaybetme yönündeki baskılayıcı korkuyu şekillendir, diğini merak etmekten kendimi alamadım. Alzheimer'dan korkması da şaşırtıcı değüdi. Kontrolü yitirmenin uç noktaa Alzheimer'di sonuçta ve onu alt etmenin yolu yoktu. Hastalığı erken tespit etmeye,

yavaşlatmaya hatta muhtemelen ilaçlar ve yaşam tarzı ayarlamalarıyla bertaraf etmeye çalışabilirdik ama Alzheimer'a yakalanırsa nihayetinde hastalık zihnini kakı olarak ele geçirecekti.

Greg'in genç yönetici kurtlar hakkındaki kaygısının normal Hollywood rekabetinden öte bir şey olup olmadığını düşünmeye başladım. Onda gerçekten beyinsel bir tür bozukluk varsa episodik zihinsel kaymalardan da fazlasını yaşıyor plabi- liidL Paranoid düşünceleri vardı belki Bazı Alzheimer başlangıç vakalarında bellek kaybı yerine psikiyatrik semptomlara rastlandığım önceden görmüştüm, örneğin, bir kadın hastt aniden ortaya çıkan obsesif kompulsif eğilimlerden söz etmişti Bir adam ani panik atak başlangıcı yüzünden bana yonl®" dizilmişti. Bunlann her ikisinde de Alzheimer

hastalığı ortaya» çıkmıştı, anksiyete belirtileri ise arka planda yatan zihinsel y⁶ tilerdeki nöral bozulmanın ilk işaretleriydi

Grege bir PET taraması ayarlayacağımı söyledim- M*** bir sonraki randevumuzdan önce iç hastalıkları doktorun⁰⁰ bana hasta kayıtlarım göndermesini istedim.

(çünün ilerleyen saatlerinde doçentlik dosyam konusunda yardıma olması için Larry Klein ile toplantı yaptım, tik incel^{01*} komitesi çalışmalarımın yeterince odaklı olup olmasını sorgulamıştı. O güne dek kitle histerisini, psikosomatik hastalıkları, beyin taramasını ve geriatrik demansı araştırmış* tun. Komite ise bir çalışmanın diğerinin önünü nasıl açtığını gösteren tematik bir yol haritası istiyordu. Ayrıca araştırmacı olarak akıl hocamdan bağımsızlaştığımdan da emin olmak is* tiyorlardı. Doğal olarak ben de

tavsiye için hemen akü hocama döndüm.

Zaman zaman ofisinin dinlendiğinden şüphelenen Larry'nin konsültasyonları ve gözetim seanslarım Batı Los Angeles Veterans Affairs Tıp Merkezi Kampüsü ndeki yürü* yürüşlerde yapmak gibi bir alışkanlığı vardı. Burası UCLA'ya bağlı hastane binalarından biriydi ve 405 Otoyolunun hemen başındaydı. Eski binalar uçsuz bucaksız yeşilliklere serpiştirilmişti, kampüsün kuzey yakasında ise Larry'nin en sevdiği, gözlerden uzak iş idare alanı, yani dokuz delikli golf sahası vardı. Paranoyak mı dersiniz? Biraz. Ama herkesin kendince tuhaflıkları vardır.

Otoparktan çıkıp dokuzuncu "fairway"e doğru ilerlediğimiz sırada Larry doğrudan konuya girdi. "Kariyerin boyunca mükemmel araştırmalar yaptın. Olay şimdi

sadece bir kılıf bul- ma meselesi." Dokuzuncu deliğin etrafından dolaştık. Brent- wo°d Okulunda bahçede oynayan çocukları görebiliyordum.

"Kılıf mı? Nasıl yani?" dedim.

Resmin tamamına bak Gary. Eklektik bir adamsın sen, problemleri çözmek için de metodik bir yol izliyorsun, tster resitalde bayılan bir avuç histerik öğrenciyi ister Alzheimer' da Win hasarına neyin yol açtığını araştırıyor ol, bunlann hepsi Çımlarında kendini gösteriyor. Tek yapman gereken komi- kye kariyerin boyunca yanıtladığın her sorunun Ur sonrakinin önünü nasıl açtığını ve bandan sonra seni nereye göt^ ceğini göstermen." Larry eğildi, bir golf topu seçti ve ona zinci "green'e gönderdi. Neredeyse tek vuruşta sayı yapıy^

"Harika atış* dedim, söylediklerini düşünürken.

"E, Wiley'le nasıl gidiyor? Gidi

senaryonu verdin mi ma?* dedi.

Güldüm. 'Los Angeles'ta masasının altına gizli bir senan*, *sıktırmamıf* tek insan benim herhalde." Bir golf topu bulara^ sonraki deliğe fırlattım ve yeşili 20 yardayla kaçırdım. "Henüz emin değilim. Hafıza sorunları ve karışıldık episodlan yaşıyor, Alzheimer başlangıcı, geçici iskemik atak ya da başka tıbbi bir sorun olabilir, bilemiyorum. Belki de psikolojiktir ya da sadect stres tendir."

'Ne olduğunu bulacağından eminim Gary. Tıpkı komitenin sorularım çözeceğinden emin olduğum gibi. Unutma, en basit olasılıklar asla göz ardı edilmemeli."

'Anlıyorum dediğini Larry, çok teşekkür ederim. Ama bazen vaka sıradışı veya komplike olduğunda ben kendime senin bana güvendiğin kadar güvenemiyorum."

‘Gary, iyi bir psikiyatrisi olmak hayattaki bankacılık, öğretmenlik vs gibi herhangi bir role alışmaktan farklı değildir. Kızını ilk kucağına aldığı anı düşün. Üstüne beyaz gömleği geçirdiğin ilk günden çok daha tuhaf hissetmişsindir kendini. Herkes ara sıra kendini rol yapıyormuş gibi hisseder. İşin anahtarı yoluna devam etmen ve o anda alabileceğin en doğru kararı almandır. Hata yapmaktan korkma. Benim en çok öğrendiğim zamanlar, hata yaptığım ve hatalarımdan döndüğüm zamanlardır”

Ofisime dönüşte Larry nin tavsiyesini düşündüm. **Resmin** tamamını görmeye çalışmalı, en bariz ya da belki en basit açık* lamayı gözden kaçırmamalıydım; hem hazırladığım dosyada hem de Wiley vakasında. Greg’in yerine göz dikmiş meslektaş

H hakkında paranoid görünmesi ilginçti. Kleta'mkiçiligi»k paranoid

bir yan vardı. Ben de meslektaşlarımın terfimi sabote pelerinden endişe duyuyordum. Acaba şüphecilik ve para- düşünce hangi noktada bizi gerçek tehlikelerden koru- çıkarak, hayatlarımızı ele geçirmeye, işlevselliğimizi yitirmemize neden oluyordu? Wiley adına bu sorunun cevabını en kısa sürede bulabilmeyi ümit ediyordum. Klein söz kotm- g, olduğunda asla bulamayacağımı düşünüyordum. Kendime gelince; eminim o serseriler beni bastırmak için ellerinden geleni artlarına koymayacaklardı.

BİRKAÇ GÖN SONRA GRESİN hasta kayıtları dime ulaştı. Hemen oturup ayrıntısına dek incelemeye koyuldum. Ancak herhangi bir anormalliğe rastlamadım, öyle ki sırtında şüpheli bir ben bile yoktu.

PET taraması da tamamen normal çıkınca -Alzheimer ya da demansa (bunama) dair hiçbir bulgu yoktu* iyi ha* beri vermek üzere onu aradım.

*E, neyim varmış, söylesenize doktor?" dedi Greg.

"Henüz emin değilim ama olasılıkları Çarşamba günü tartışabiliriz*

"Ha evet" dedi, "yalnız beni o gün daha sonraki bir taate almanız mümkün mü? Beş buçuğa mesela? Raketbol maçım o^ene alındı da...*

Takvimimi kontrol ettim.

"Tamam, benim için uygun. Gö* öşürüz o zaman."

Telefonu kapadım ve Greg'teki zihinsel kaymaların olası tenleri üzerine düşünmeye başladım. Alzheimer şimdilik il|p dışıydı ama normal PET taraması kişinin ileride bu ha»* yakalanmayacağını göstermiyordu. Tabii bu aynntılan

kkfonda anlatmam mümkün değildi. Aslında PET taraması 4ft(*mal çıksaydı bu haberi de yüz yüze vermeyi beklerdim. O

akşam saat 10:30'da elimde bir yığın dergiyle yatağa Gigi uçan ekmek kızartıcıları desenli pijamasıyla ba çıktığında niyetim dergileri okumaktı.

"E, iş nasıl gidiyor?" dedi Gigi.

"Bildiğin gibi işte, değişik bir şey yok. Doçentlik ahu t kusu, komite toplantıları, deli insanlar *

"Yo yo, ciddiym ben* dedi. "İlginç vakalar var mı?"

"Bir hasta var aslında. Prodüksiyon dünyasının kodan^ lanndan. öğleden sonraları ve akşamları zihni bulanıyor*

G iğinin yüzü aydmlandı. "Ah, ciddi inisin? Acaba bir *. bah, hani bulanıklık başlamadan önce, ona şu benim senaryo- lardan birini versen olur mu?"

Güldüm. "Hayır. Vakayı dinlemek istiyor musun, istemiş musun, onu söyle." Gigi yatağa oturup bir yandan vücut losyonunu sürerken bir yandan da beklentiyle yüzüme hafırtı "Ne olduğunu

tam olarak çözebilmiş değilim. Alzheimer değil, küçük **inmeler** de söz konusu değil" dedim.

"Belki depresyondadır. Evli mi?"

"Ha ha, çok komik. Evet, ikinci evliliğini yapmış, kendinden çok daha genç bir kadınla. Ona göre yani, uyarmadı deme!" Gigi yastıkla kafama vurdu, yorganın altına girdi ve romanım okumaya başladı.

Gigi nin sorusu bana Greg'de depresyon olup **olmadığını** ciddi ciddi düşündürmeye başladı. Talepkâr bir stüdyo yönefr cisi olarak dışarıdan sert görünmek zorundaydı ama depresyonunu, kırılganlığını gizliyor olabilirdi Klinik depresyonu ola® kişilerde semptomlar dhımal, yani gündüzel bir döngü seyir* debilir. Sadece geceleri ya da sabah erken saatlerde düşünülere dalıp gittiğini söyleyen hastalar vardır. Ancak bu qrnekj° depresyona uymayan şey, Greg'de uyku bozukluğu veya değişiminin olmamasıydı.

Diurnal döngü genelde psikiyatrik tanıya işaret eder
bunun mutlaka depresyon olması

gerekmez. Örneğin, anlat- ^tesi olan insanlar uykuya dalmakta zorluk çekerken, depres-yonu olanlar geceleri uyanır ve yeniden uyumakta zorlanırlar. Hepimiz «yapı itibarıyla diurnalızdır, yani gündüzleri geceye kıyasla daha aktifizdir. Bunun da ötesinde çoğumuz kendimizi ya sabah insanı ya da gece insanı olarak tanımlarız. Gün içindeki uyanıklık seviyemizi belirleyen şey, biyolojik güdüm- tü günlük ritmimizdir. Günlük ritmimizin yansımaları 24 sa> 21lik periyot döngüsüne sahip hormon seviyelerindeki iniş ve çıkışlarda, ayrıca uyku düzeni, beslenme, egzersiz ve ilaç kullanımı da dâhil çeşitli gündelik alışkanlıklarımızda görebiliriz.

Greg'in semptomları gün sonunda ortaya çıkıyordu ki bu da belirgin bir diurnal yapıydı. Günün ilerleyen saatlerinde bu semptomları fizyolojik bir rahatsızlığın başlatıyor olabileceği aklıma geldi. Belki 24 saatlik bir kalp holter monitörü, beyne kan akışında azalmaya neden olan bir aritmiyi ortaya çıkarabilirdi. Fakat zihinsel yorgunluğu tetikleyen harici bir olayın olman

ihtimalini de göz önüne almam gerekiyordu. Greg m işteki rekabetten kaynaklanan kaygısı seanslarımızda artık bir temaya dönüşmüştü. Belki günlük stresli bir durum, iş arkt-daşlarından biriyle arasındaki bir çatışma, kendine bağlı yöneticilerden biriyle, hatta belki patronla yapılan belli bir toplantı, öğleden sonra ve akşamları zihinsel bulanıklığı tetikliyordü.

Çarşamba gelip çatığında ben hâlâ Greg'in ayırıcı tanısına kafa yormakla meşguldüm. Greg'in asistanı Tracey aradı ve hastamın geç saatte bir toplantısı olduğunu, beş buçuktaki görüşmemiz için beni arabayla aldırıp stüdyoya getirtmelerinin mümkün olup olmadığını sordu. Tabii kaybedeceğim vakit de fazlasıyla telafi edilecekti.

Aklıma hemen Greg'i doğal yaşam alanında görmenin avantajları geldi. Bu sayede strese neden olan şeye dair ipuç- kn elde edebilirdim; Ayrıca bir limuzinle stüdyoya gidip film

yıldızlarıyla bir arada olma fikrinin cazip geldiğini ^ etmeliyim. Baktım

ki eve dönüp üstüme havalı bir
feyfo çirmeyi düşünmeye
başlamışım, hemen kendimi
topariay^ Tracey e cevap verdim.
"Olabilir ama saat beşi çeyrek kadar
doluyum."

Çoğu insan ünlülerin ve diğer
önemli insanların yanı^ heyecana
kapılır. Psikiyatristler de bu konuda
istisna deşj. dir. Zengin ve ünlülere
hizmet vermenin zorluklarını ili ^
1964'te bir psikiyatri dergisi VIP
sendromu üstüne yazıW bir
makaleyle tanımladı. VIP'ler -rock
yıldızları, politikacılar veya diğer
nüfuzlu insanlar- tıbbi yardım
almaya kalktıkların, da her zaman en iyi
yardımla karşıdaşmazlar. Hatta
aldıldan yardım genelde standart
altıdır, önemli hastalar hekimlerini
idare etmeye çalışabilirler, bazı
doktorlar da hastaya karşı çı-
kamayacak kadar şöhretli insan

hayranı olabilir. VIP'lerin gereğinden fazla ilaç yazan, eksik tam koyan, hatta hastalarının sosyal hayatına kapılan doktorları olmuştur.

Kariyerimin bu noktasında onlara verdiğim duygusal tepkileri bilecek ve tarafsızlığı, profesyonelliği korumanın önemini anlayacak kadar VIP tanımış durumdaydım. Her ne kadar bazı VIP'ler beni etkilemiş olsa da -sonuçta ben de insanım-o duyguların hastamla arama girmesine asla izin vermiyordum.

Saat 17:45'te beni alan araba stüdyo kapısına yanaştı. Şoför kapıdaki görevliye şöyle bir el salladıktan sonra ana binayı doğru ilerledi ve binanın önüne park etti. Ana ofislerin ilerisine devasa sesli çekim stüdyoları serpiştirilmişti ve sağda sol« koşuşturup duran insanlar vardı. Şoför Bay Wiley nin ofisin® üçüncü katta olduğunu ve

kendisinin geri döndüğümde be® bekleyeceğini söyledi.

Binaya girdiğimde sessizlikle karşılaştım. Asansörle üçüncü kata çıktım. Kapı birkaç kanepenin, üstü dolu koltukl*¹¹® ve sektör dergileriyle dolu sehparların bulunduğu geniş ^ oturma alanına açıldı. Tracey beni karşılamak için ayağa fufo* çj ve kahve, çay ya da su almak isteyip istemediğimi sordu. Su istedim. Tracey bir bardak soğuk su getirdi, Bay Wiley'nin az soara geleceğini söyledi.

Hollywood Reporter'a göz attığımda *Gerçeğe Çağrı* filminin h1U büyük gişe hâsılatı yaptığım gördüm. Az sonra asansörün kapısı açıldı ve Greg raketbol giysileriyle dışarı çıktı. Kan ter içinde Evian şişesinden son yudumunu içti. Bana peşinden gelmemi işaret ettikten sonra boş şişeyi çöpe fırlattı. Tracey arkamızdan kapıyı kapadı.

Ofise şöyle bir bakınca büyüklüğünden ve Art Deco dekorundan etkilendim. Greg bardaki buzdolabından bir şişe su daha aldı ve beni kanepeye oturttu. Kendisi de karşımdaki kanepeye geçti.

"Buraya kadar geldiğiniz için çok teşekkür ederim." Durup bir havluyla yüzünü ve boynunu sildi, biraz daha su içti. "Son anda haber verdiğim için kusura bakmayın ama çok çılgın bir gün geçirdim."

"Sorun değil Greg."

"İnanılmaz bir oyun çıkardım bugün biliyor musunuz? Montajdan iki adama dersini verdim." Öne doğru eğilerek sessizce konuştu. "Fakat bugün kortta yaşadığım tuhaf duyguyu anlatmam gerek size."

"Ne tür bir tuhaf duygu?" dedim.

"Hani bazen patronumu yenebileceğimi hissettiğimi ama yenmediğimi söylemiştim ya?" Başımı salladım, devam etti. "İşte

bugün de montajdaki bu serserilerin
benim kazanmama izin verdikleri
hissine kapıldım. Birkaç basit atış
vardı, karşılamadılar. Ne dersiniz,
beni yerimden etmeye mi çalışıyorlar
acaba?"

Greg'in şüpheliği paranoyaya mı
dönüşüyordu? Aklıma başkaları
tarafından dinlenmekten
şüphelendiği için Larry

Klein ri* \$9» Mhâü etrafında
yürüyüşümü* g^. (tiffn korkuları
büyük bir Hızla yoğunlaşıyor
glbüytfj- mu kötülüyor muydu
«aba?

?0ŞJi; gösteri dünyasını bilmem ben
Greg imi itionj^L. berinin »enin M
tepedeki pozisyonun **için bir şanm**
olduiy- sanmıyorum.* Onu gerçekte
yüzleştirmeye **çalışıyordum** 4m, o lıkır
lıkır tuyenü içerken
beniduymuyormuşgiBlydı,

Bir kez daha kurulanarak dolaba
doğru gitti ve nnıdiM- orads

olduğumu unutmuş gibi tişörtünü değiştirdi. **Sonrı y»** rint oturup "Neden bahsediyofdok?" dedi.

* Sen in raketbol karşılaşmandan."

'öyle mi? N»yse unutun gittin" dedi. "Biliyor mutunu/ <v neğın şu en kendimi biraz yavaşlamış gibi hissediyorum, Stic« nedir bu zihinsel bulanıklığın nedeni?"

"AkşamÜetleri finirini bozan ve epiaodlarını tetikleytbik- cek biriyle toplantı yapıyor olabilir misin? Ne zamandır iş w. rindeki streten ve rekabetten söz ediyorsun. Zihinsel kayma lann da hep günün ilerleyen saatlerinde ortaya çıkıyor."

Greg bir an durup düşündü. "Pardon, doktor, şu beyin bulanıklığı yavaşlatıyor beni." Duraksadı, sonra devam etti. "Aslında stresli olan *sabah* toplantılarımdır benim. O toplantılarda sayılara bakar, filmlerin performansını değerlendiriri! En kötüsü de Pazartesileridir, haftasonunun hemen ertesi. UÇ

günlük tatilse de Salıları... Aslında ikinci saatleri en az ıtmli olduğum saatler. Raketbol oynuyorum o saatlerde." Greg fty<' yi kafasına dikip bitirdi.

Boş şişeyi sehpaye koyduğu sırada birden aklıma bir ftf geldi. "Bunlardan günde kaç tane içiyorsun?* dedim. Greg*® yüzünde anlamsız bir ifade belindi ve bana hiçbir karşılık** medi. "Greg, Greg, duyuyor musun beni?* Endişelen nui^1 Konuşmamıza odaklanmakta güçlük çekiyordu. "Greg? &*' men bağırarak zorunda kaldım.

v»r X* d#4t.

»(ftml*Kaç fiş# mi içiyorsun diyorum?*

'ftilmcm* jÜ cevap verdi «monda, "fyor y»pfı|im4ssri(jcyOfVm Domuz gibi tıHiyofufl) çünkü/*

(itil bir (İH \$\$£ elmak için b*ı* doğn* fkJetfce* benim ^ıg'tUki lihlAifi kıymalar« Ül^ifl birincil ta niMİ «jfesirulen, zorferıtılı ttı içme diye de bilinen potfcbpsfyt <fcto£ş» ttı

Nbptcn tndef raitUiun bu rahatsızılıf tu iftf<>i<*iir«yonu fu ya da ııhirknmfifnı yol asabili/. Hutııııı sindirdiği m* miktarı böbreklerin atabileceği miktarı aşar. Sonuç ufarak vücuttaki sodyum düzeyi düşer 1« bu da karışıklık, yonsJım **bozukluğu** ve pııbtik davranış da dâhi) çeşitli semptomları yo) açabilir. Tedavi edilmezse zihinsel semptomlar Üefieyerek l^ııııı, uyku KfiemlijiiK, batta komaya dönüşebilir. Has* tfUk şiddetliyse ölümcül olabilir. Boston'daki ihtisasım mo> unda psiko)enlk pdidipsisi olan bir kronik şizofreni hastasını tedavi etmiştim. Gizlice su içip nöbet geçirmemeli için hastayı sürekli gözetim altında tutmak zorunda kalmıştık.

Greg'ın su intokaisasyonu farklıydı ve aşırı eforla, ttı itn* tiyle bağlantılıydı. Bazı atletler su zehirlenmesi riski altındadır ama genelde antrenman ve karşılaşmalarda normal M yerine

ilave elektrolitler içeren spor
içecekleri tüketerek bundan ka-
çınırlar. Serebral ödeme, diğer bir
deyişle beyinsel şişmeyi neden
olabilen şiddetli hİponatremiyi, yani
kandaki sodyum düşmesini önlemek
için rahatsızlığın en kısa sürede
beliden* meti büyük önem taşır.

Greg'İN içinde bulunduğu
potansiyel tehlikenin {atkına bıdığım
anda hızla harekete geçmem
gerektiğini anladım. P<* finden bara
giderek, "Dur Greg" dedim. * İçme o
suyu. Sanırım indeki beyin sisine
neyin sebep olduğunu buldum."

Greg elinde yeni bir şişe suyla
durdu ve "Harika, hemen
dinliyorum* dedi. "Birazcık daha
içmem gerek ama.

Debi gibi susadım." Ş»şeyi kaldırdı
ama tam içeceği ny yyri almaya
caltstım ve tünden
doşûrctopLHTy^ saçıldı.

Greggeri adım attı. 'Derdin ne senin
adam?'

'Mesele su' dedim. "O kadar çok su

iiyorsan ki 1 zehırlir**

Greg kura bir havluya uzanırken
kahkaha attı, böyle saçmalık
duymadım. Su insanın içebileceğı en
ttiji şeydir.*

'Burada bir İdiniğiniz ya da
reviriniz var mı?" dedan.

'Tabii ki. Bir kliniğimiz var.'

'Tamam, gd o halde yanıldığımı
kanıtla. Sana hemenbül^.
testi yapalım, kanında sodyum
düzeyi düşük mu, bakalım *

Greg tdefcma uzandı. "Tracey,
hemşireyi hemen buraya ğır. Kan testi
yapılacak bana, derhal.' Telefonu
kapatıp guhuu sedi "Hep bu lafı
söylemek istemişimdir... Biliyor
musun, şu an üstüme bir yorgunluk
geldi Gary. Birkaç dakika kanepeye
uzansam iyi olacak galiba.'

Halsizlik düşük sodyumun bir diğer
göstergesi oidagu- dan Gregin
halsizliğı beni daha da endişelendirdi
"Kan aldıktan sonra «M hemen
sodyum venndiytz.* Kapıyı açta ve

Tracey den bize büiieden cips, tuzlu çubuk ve sporcu iç«e\$ getirmesini söyledim.

Hemşireyi beklediğimiz sırada Greg kanepede göden •(» ama konuşmadan, sersemlemiş halde uzandı. Bana çekd^* uzun gelen beş dakikalık bir sürenin sonunda Tracey Bitap* yanında kan testi seti taşıyan hemşireyle çıkageldi Henşue ye Gregl işaret ettim. Hemşire hemen Greg in üst koku»** damar stkaa bağladı ve tüpe 10 santimetreküp kan çekti. O* kartımı verdim ve Greg'in elektrolit sonuçları çıkar çık*1* aşıkanelen birkaç saat içinde, beni aramalarını |||||yTıaoey şehjx üstüne bir sepet dolusu dp®, kraker ye

ygfc ife dört şişe sporcu içeceği koyduktan sonra hcnı^reyte

tt^n»antfi<fe •. ■ -f_m -

0_{enaK} bonen tuzlulardan bir paket açıp Grege mattım, gjeg bir pak** krakeri mideye indirdikten sonra doğruioP ^Urdan aidt. Poşetin yansına

geldiğinde 'Guy, h*xda- «« bert*»t
nöbetlerden biriydi bu* dedi *Sen
seans için ^unrT yoKı geldin» ben
tamamen kendimden geçtim.* Spotça
•eteğinden bir yudum aldıktan sonra
suntam buruştun!».

Onun sisten kurtulduğuna
memnun olmuştum. Holadft-
ibnesi de beni teşhisimin doğru
olduğuna ikna etmifti ama (gön
oimtk için kan testlerinin sonucunu
beklememi» gertki- nmju. Saat İyice
ilerlemişti, evime gitmek
istiyordum. Grege ^njdilik su
içmeye ve raketbola ara vermesini
söyledim

O akşam çağrı çihanma
laboratuardan sonuçlar geldi.
Gregin kanındaki sodyum düzeyi
tahmin ettiğim gibi anormal
derecede düşüktü. Önceki hasta
kayalarında bir «Mr- mallık
görülmemişti çünkü o testler
Greg'in aşın su içtiği tnaç sonrası
saatlerde yapılmamıştı.

Kendimi zafer kasanmış gibi

hissediordum; hastanın zihinsel kaymalarının nedenini nihayet çösmüştüm. Aslında ipuçları baştan beri ortadaydı ama ben Greg'i spot sonrası görene kadar ipuçlarını birleştirememiştim. Doğnt açıklamayı bulup harekete geçebilmem için hastamı âfettu- cni olabilecek bir su zehirlenmesi yaşarken görmem gerek- (nişti. Acaba tıbbi bir neden araştırmam gerekirken, kişiler arası ilişkilerde akla gelmedik bir tetikleyiciyle, işle ilgili bir ttftsle fazlaca mı ilgilenmişim?

Kariyerimin başlangıç dönemlerinde oba Greg'dria pob- BH keşfetmemin bu kadar tutun sürmesinden dolayı ken- <^Uöe muhtemelen epey yüklenirdim Ancak yıllar içinde elde «"Sim tecrübe bana artık bir perspektif kazandırmıştı. Gnj S*hı vakaların karmaşık oklusunu biliyordum. Bunları hiç çö*

\$med: zamanlar olabiliyordu.
Olayın sonucum, K KJein'a
anlattığımda sırtımı sıvazladı ve tanı
konusunu?
kahramanmışım gibi ben» övdü.
Doğrusu hoşuma gitti.

GR£G BİRKAÇ HAFTA SONRA kontrol
için ofisime geldi. Üstfe^ raketbol
kıyafeti, elinde spor çantası vardı ve
ışıl ışıl bakışl^ seansın başlamasını
hevesle bekliyordu.

"Garjr, ister inan ister inanma ama
sayende oyunum fyife ti* dedi

"Harika. Az önce karşdaşmadan
çıktığın düşünülürse dit katin bayalı
yerinde görünüyor. Beyin sisi
belirtilerin^ ^ kaldı mı geriye?" dedim.

"Hayır, çok teşekkür ederim sana.
Hani patronumla da» nuyorum
demişim ya? Az önce onu yendim.
Çok da hoş'ıı&ı gitti. Karşılaşmadan
sonra sarıldı bana.*

"Demek sahiden dostunmuş"
dedim. "Altında çalışan yöneticilerle

durum nasü?"

"Artık umurumda bile değil. Kimse işimi benim gibi yapamaz. Stüdyo şefi olduğum zaman içlerinden biri yerime geçecek elbet... Ki ö kişiye bol şans diliyorum çünkü dünyanın yükünü sırtlanacak." Greg çantasından bir havlu çıkarp terli kaşını şildi: "Of, susuzluktan ölüyorum." Eğilip çantasına uzandığını görünce su içme sorununun nüksettiğini düşünerek tedirginleştim ama o sporcu içeceği çıkararak bir yudun aldı ve 'İnsan zamanla benimsiyor şu şeyi*' dedi.

O akşam Cokhvater Canyon

trafiğinde sıkışıp kalınca Perşembe akşamı yemeğimize geç kalacağımı haber vermek için Gigi'yi aramaya çalıştım. Ancak her zamanki gibi kanyonda telefonun çekmediğini faik ettim. Tipik Los Angeles işte- En pahalı, en seçkin semtler kapsama alanının en kötü oktu#¹ semtlerdi.

Bundan 20 dakika sonra La Loggiaya

vardığın*^

BEYİ! Siti

gigi bana bir bardak cabernet ısmarlamıştı, ekmek sepetinde- |jg ise silinip süpürülmüştü.

paltomu çıkarıp oturdum. "Gel kadeh kaldıralım.*

Kadehlerimizi tokuşturduk. "Neye kadeh kaldırıyoruz Dr Sınall?"

'Doçent Doktor Small desek daha doğru olacak" dedim, İjoca bir sırıtışla.

Gigi ayağa kalktı, kollarını boynuma doladı ve beni öptü. Garsonlar da alkış tuttular. "Biliyor musun" dedi Gigi, *şu do- çenttik unvanı sende pek seksi durdu. Acaba pizzayı paket yaptırıp eve mi gitsek?*

İçkilerimizi bitirip pizzayı beklediğimiz sırada Gigi ye komitenin sorduğu her soruya nasıl cevap verdiğimi anlattım ve zaferimin her ayrıntısını doya doya baştan yaşadım. Larry Klein'ın tavsiyesi -en basit olasılıklar asla göz ardı edilmemeli*

doçentliğı almamda işime yaramıştı.
Bu tavsiye aynı zamanda hastamın su
içme sorununu tespit etmeme de
yardıma olmuş* tu. Geçen yıllar içinde
bu basit mantrayı hiç aklımdan çıkar*
madım ve daima da faydasını gördüm.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Rüyalardeki düğün

1997 Baharı

LA'DA KIŞ YAĞIŞSIZ GEÇMİŞTİ ama
Mart sonunda nihayet bım yağmur
gördük. Güney Califbmia sürücöleri
her gibi gökten ilk damlanın
düşmesiyle birlikte çıldırdılar. Bunu
takiben 134 Otoyolundaki küçük

trafik kazası yüzünden Pasadena'da verdiğim konferans dönüşünde trafikte sıkışıp kaldım. Günboyu bir şey yememiştim ve yeni hastam 13:00'de gelmeden önce ofise yetişmeyi ümit ediyordum.

Arabamı UCLA'da her zamanki park yerime çektiğim gibi şemsiyeyi alarak dışarı fırladım. Şemsiye açıklığı anda rüzgârdan ters döndü ve kırıldı. Ben de kırık şemsiyeyi Çöpe atıp tabana kuvvet binaya koşmaya başladım. Kafeteryanın yanından geçerken saatime baktım ve bir sandviç alıp ondan soma ofise gitmeye karar verdim.

Sonunda ofisimden içeri girdim, sırlıklam yağmurluğu mu kapının arkasına astım. Doçent ohup kadroya alındık»® sonra daha büyük bir ofise geçmiştim. Artık daha geniş p*1* ^rim, daha bol ışığım, bir kanep ve öç koltukla bir otum*

çanta vardı, çocuklarımın resimleri de duvarlarımı süslüyordu Ayrıca telefonlarıma cevap veren asistanımın oturduğu bir iş ofisim de vardı.

Sandviçimi mideye indirmek için hilâ birkaç dakikam vardı, jH jgg üstüne biraz hardal ekleyeyim dedim ama hardak doğruca j^vatuna bulaştırdım. Bir elimle peynirli hindili sandviçimi tut^ jfoca bir ısınk alırken, diğer elimle kravatımı çözmeye koyulum_ O sırada telefonum çaldı ve asistanım, elbette ki tam vaktinde gelen yeni hastamı haber verdi. Hastayı içeri alasmı söyledim.

Hastam Beverly Hills'in saygın estetik cerrahlarından Dr Bruce Rifkin'di. Bir hafta önce yaptığımız kısa telefon konuşmasından uyku sorunu yaşadığı için görüşmek istediğini öğrenmiştim. Ayrıca 48 yaşında olduğunu, hiç evlenmediğim ve şundi nişanlı olduğunu da söylemişti.

"Merhaba Gary. Böyle kısa sürede bir araya gelebilmemize sevindim. Benim programım çok yoğun, eminim seninki de

dykdir.”

£1 sıkıştık, kanepeyi işaret ettim
“Otur lütfen Bruce.”

Bruce sık yağmurluğunu
koltuklardan birine yerleştirdikten
sonra yerine oturdu. İnce ve uzun
boyluydu. Üstünde ince çizgili bir
takım elbise, kolunda kol
düğmeleri vardı. Açık mavi bir
gömlek giymiş, cebine ona uygun
bir mendil yerleştirmişti. GQ.
dergisinden fırlamış gibi bir hali
vardı.

“Dâhiliye doktorum bana
psikofarmakokjide senin üstüne
kimse olmadığını söyledi.
Anladığım kadıyla geriatri
Hekimliği de yapıyormuşsun.
Estetik cerrah olarak benim de
“onanlık alanlarımdan biri sayılır.”

Gülümsedim. “Şimdiye kadar hiç
psikiyatrikte gitmiş miydin?”

Hayır" dedi, "ama ailem öyle
üşütüktür İri yiUarca gitsem
yeriydi*

- ftyfr mi, h*ra2 dinkmek isterim
onlan serufc^» espn anlayıp ofan
hastalarla çalışmak her zam^ **ma**
gidiyordu ama bonon ne kadarı
Bruceun benimj. ineklen doğan
kaygısıyla ilgiliydi, merak ettim.

"Aslında şu an sadece
uykusuzluk için yardımına 88 var.
Gecekr geçmek bilmiyor.* ^7*0*

"Uyumakta mı zodamyorsun,
uykuyu sürdürmekte dedim Klinik
depresyonu dan insanlar tipik
olarak geceni^ yananda **uyanır**, tekrar
uyumakta **zorlanırlar** **Anksjyetebo^**
ingu dhn insanlarsa yatı~~kları~~nda
sakinleşmekte zorlan^ "Gayet rahat
uykuya dalıyorum. Asıl sorunum
uyk^ devam ettirmekte. Gördüğüm
rüyalar yüzünden uya^ ram, ertesi
gün kendimi yorgun hissediyorum,

özellikle de uzun ameliyatlar sırasında." Bir an durup yüzünü ve gözlerini ovuşturduktan sonra savunmaya geçercesine "Bak, işimi etkilemiyor çok şükür" dedi. "Ama daha kötüleşmeden halUn^ istiyorum şunu. Kendime Dalmane veya Valium yazabilirdim ama prensip olarak insanın kendine ilaç yazmasının yanlış ci- duğunu düşünüyorum.^{1'}

Bruceun kendine ilaç yazma konusundaki yorumu ahlaklı biri olduğuna ve doğruyla yanlış ayırt ettiğine işaret ediyordu öte yandan, gereğinden fazla direnç gösteriyor, ilaç bağımlılığı- m gizliyor olabilirdi. Pek çok doktor kolaylığı yüzünden kendisine ve aile üyelerine ilaç yazar. Ancak uzmanlık alanı dışındaki rahatsızlıklar için yanlış ilaçları veya dozajları verirlerse

başlan derde girebilir. Bu ayrıca reçeteli ilaç bağılığın ve bağunU^® da ilk adımı olabilir.

Doktorlar grup olarak kokain ya da eroin gibi y*#^ ilaçları kullanmaya daha az; uyuşturucular ve sakinleşt^ ler gibi reçeteli ilaç istismarına daha çok yatkındırlar. cerrahlar, anesteziistler ve diş hekimleri ofislerinde ağn ve yatıştırıcı depolarlar ve bu kolay erişilebilirlik kendi ilaç kullanımım ve bağımlılık riskini arttırır. Bruce taı tıbb- I geçmiş kayıtları m ayrıntısıyla incelemeyi kafamın bir jif }fSinC yazdım. Ancak şu an için en iyisi onun esas şikâyetine Saklanmaktı.

'Bana rüyalarından söz eder misin Bruce?'

'Gerek var mı gerçekten? Bana en uygun ilaçlı uyku tedavisini tartışını

diye düşünmüştüm. Mahmurluk yapan ya dayan gteia olan ilaçlar istemiyorum."

'Seansımız bitmeden ona da geleceğiz ama bazen bizi uyandıran şeyin ne olduğunu bulmak daha iyi uyumamıza yardımcı olabiliyor."

"Rüyalarım hakkında konuşmak uyumama nasıl yardıma olacak anlayamadım Hem çok karmaşık benim rüyalanm. 50 dakikaya sığmaz.* Ayağa kalktı, ceketini çıkardı, yanma koydu ve yeniden oturdu.

"Bol bol vaktimiz var" dedim. "Bir deneydim istersen." 'Neyi bilmek istiyorsun?*

"İlk ne zaman başladın bu rüyaları görmeye?"

'Sanırım çocukluğumdan beri ara ara görüyorum. Ama nişanlımla tanıştığımdan beri daha bir arttı."

“Rüyalarının nişanlınla bir ilgisi var mı?” dedim.

“Eh; enteresan bir saplantısı vardır kendisinin.”

‘Sahi mi?’ dedim, aklımdan onlarca sıradışı olasılığı geçirerek. ‘Biraz açar mısın?’

“Bak, Christina harika bir kadın aslında. Ailem benim evleneceğimden ümidi kesmişti neredeyse. Ama onunla tanıştıklarında, benim için doğru insan olduğunu hemen anladılar,* Yahudi olmadığı halde. Christina güzel, alımlı, akıllı biri... İnanılmaz da bir enerjisi var. Birlikte çok eğleniyoruz. Seyahat ediyoruz, golf oynuyoruz, tiyatroya gidiyoruz.”

‘Harika birine benziyor ama rüyalaria ne ilgisi var?’

Bruce kollarını kavuşturdu, kamburunu çıkardı. “Küçük bir acayıplığı var, sinirimi bozmaya başladı.”

*'Pcfci>'. Nedirt" Sinirim gerilmeye başlamıştı,

'DisacylaiKİ'c ve Disneyland'le ilgili her şeye büy^ hayranlık duyuyor.'" Sustu, ben de beklemeye başladım.

"Santa Monica'daki evine ilk gittiğimde neye uğrad,^ şaşırdım. Her yer Disney temalarıyla dekore **edilmişti** h. muk Prenses salonu, Mickey Mouse mutfığı, Denizkızı^ yosu... Bir de Pinokyo odası var. öyle acayip ki içine gino^ bde istemiyorum."

'Zor bir durum* dedim.

"Hem de nasıl.' Başını iki yana salladı. "Tamam, herUfa hobisi vardır ama bu gülünç artık."

"Nesi gülünç?" dedim.

"Mickey Mouse'hı saat ya da benzeri şeyler kullanan insanlar vardır, sonuçta 'kitseh' bir şey ama bence ChristiaaİH hobisi toplantının

kıyısında geziniyor. Asıl oyunbozan şeydi şu; düğünü Disneyland 'de yapmak istiyor. Geleneksel çardak 6dan olmayacak, Uyuyan Güzel Şatosunun üzerinde yeminimizi edeceğiz ve Christina üzerine Pamuk Prenses kıyafeti giyecek."

İstifimi bozmamaya çalışarak ve kendisinin Dingo ran Plato mu olacağım sormamak için kendimi zorlayarak "Anladı®' dedim.

"Disneyland'de böyle şeyleri ayarlayan insanlar var biliyor musun? Allem Yahudi olmayan biriyle evlenmeme i ti rai etini yor ama ya bu? Bilseler öJüüier."

"Daha söylemedin mi yani?*

"Yok canım, üstüme İyilik sağlık" dedi Bruce esprili tarzıyla hikâyeyi eğlenceli hak getiriyor^ ama kendi sorunları yerine Christinanınkilere odaklao**** uykusuzluğunu besleyen

**rüyalar hakkında konuşmaktan i
çunuyordu. önceki ilişkilerinde onn
bağlanmaktan**

alıcı bir olay olup olmadığını merak
ettim.

• İradeli bir düşün fikri olduğu
kesin" dedim. *Aaa ister* ^bana
rüyalarını anlat da aradaki
bağlantıyı anlayabilirim.'

'Rüyadan çok kabus atlında... İlk başta normal
başlıyorlar.

Y| işte oluyorum ya da çocuğum
ve okuldayım... Ama hepti- i
mn»onu aynı bitiyor..."

'Natıl yani?" dedim.

• Rüya hasty başlarsa başlasın ben
nihayetinde hep Pmoky
oluyorum, burnum uzuyor ve
eşeğe dönüşmeye başlıyorum.

](an ter içinde uyanıyorum, bir
daha da uyuyamıyorum. Bu
kadar'

"Uyandığında kendim natıl
hissettiğini batırıyor masun?"
dedim.

'Eşek gibi." Kahkaha attı, ben de onunla birlikte gölümse- dim. 'Doğrutu dehşete düşmüş oluyorum. Akıl alıruz bir şey 48 yaşındayım ama gece yansı bir çizgi filmde kokarak uyanıyorum."

'Rüyalar tuhaf ve anlaşılmaz olabilir" dedim. "Bu rüyanın duygusal düzeyde sana ne ifade ettiği açık olmayabilir ve tenis için anlamı, rüyanın içeriğiyle de sadece kısmen bağlantılı olabilir."

Rüyaları anlamak 19. yüzyılın sonundan beri psikanalitik teori ve pratiğin odağı olmuştur. Freud *Rüyaların Yorumu* adlı kitabında bir rüyanın esas içeriğinin gizli anlamını ortaya koyacağını ileri sürer. Tüm rüyaların arzuların bir tatmini olduğuna inanır. Psikoterapist bir rüyayı anlamaya çalışırken Çoğu zaman bir önceki günün rüyayı

tetiklemiş olabilecek °bylanı araştırır. Ancak rüyanın asıl içeriği genelde yıllann dtneyimiyie ve korku, öfke, kaygı, suçluluk vs gibi bastırılmış ^uygularla yanıltıcı, gizli ya da çarpıtılmış nitriktedir. Bu çat* pıtmalar çeşitli formlara bürünebilir. Yoğunlaşma; rüyabtfkaç ||| *eya deneyimi temsil eder. Yerdeğiştirme; rüya kişinin

— «r?rK

kabul «dikme* duygu veya arzularım daha kabul dan Ura doğru kaydırır. Sembolizm; rüyadaki birou'^r rakter önem taşıyan başka bir şeyi temsil eder.

"Benim rüyalarımın anlaşılmaz olduğu ketin* dedi»

"Gel biz anlamaya çalışalım, dün geceki rüyayı «JZ** olarak ek alalun. Dün bu olayı

tetiklemişolabüecekn^j^
"Pek bir şey olmadı. Christina'larda
yemek yedim * 'Sıradışı bir şey oldu
mü?" dedim.
"Hayır, Hatıdadığın kadarıyla olmadı.
Orada kalm*^ gerçi Bu sabah
erkenden ameliyatım vardı/'
"Pinokyo odasına girdin mi?*" dedim.
"Genelde girmekten kaçmıyorum.
Tüylerimi diken dtU ediyor*" dedi
"Rüyalarım baksana."
"Peki yemekte nelerden bahsettiniz?*"
"Geliştirmekte olduğum bir prosedürü
anlattım onbn. Ameliyatsız yüz germe.
Ama Christina konuyu değiştirip do»,
du. Çdgm Şapkacı temalı düğün
pastasını ve masa süsâ olarak
düşündüğü saçma şeyi konuşmak
istiyordu."
"Konuyu değiştirdiğinde neler
hissettiğini söyledin mi ona?" dedim.
"Hayır, moralini bozmak istemedim.
Sonuçta seviyorum onu. Şu
Disneyland düğünü onun için bu
kadar önemlfysejn- parım, olur biter."

Teslimiyet içinde başını önüne eğdi.
"Bruce, bu düğün senin de düğünün.*
"Biliyorum ama kadınlar şu düğün
meselesinin aynftühfr na bizden daha
meraklılar."

"Ama düğünün senin için de bir şey
ifade etmesi önemü dedim.

Başını kaldırdı. "Sence bunun
rüyalarım ile bir ilg^iok' bilir mi?*

Standart psikiyatrisi sorusu için
mükemmel bir a^1- ^

düşünüyorsun?*

III bir an durup düşündükten
"tamute-

-o ama bildiğim l»d<myla şu
Pinokyo ile eşek, benim bit
^jk,mu temsil ediyor. Kan ter
içinde uyandırma fö« "

'Belki bir konuda kendine yalan
*öykyoc*uû. Yalan »dyfc- vioce
burnu uzayan Pinokyo gibi" diye
ekledim.

«Yani evlenmeyi isteme
konusunda kendine yalan kryfc- ;
¿¿H mu diyorsun?" dedi endişeyle.

Doğra**1 bunun epey büyük bir fikir stçraraaa oM&fcunu *fâüntfun* ama belki de isabetli bir sıçramaydı. 'Bilemiyorum g_n|Ce< jfrlfc sadece düğünü Disneyland'de yapmak istemiyor' modar."

«Ona ne şüphe? Hem sanırım bunu Christina'dan gıttleye- Kkooa yalan söylemiş de ohıyorum."

"Bence rüyalaruun anlamını biraz daha iyi kavradığımızda Chnstina'ya bu tür duyguların hakkında konuşman daha kolay olacak'

"Hiç konuşmuyor değiliz canım" dedi. "Sadece olay yaratmaktan sa belli konulan konuşmaktan kaçmıyorum."

Bruce ilk baştaki savunmacı tavrına rağmen rüyalar ve duygular hakkında konuşmanın işe yarayabileceği fikrine ummaya başlamıştı. Daha ilk seansta önemli bir yol kat etmişti. Baş- langıçta

beni görme nedeni uykusu için ilaç yazdırmaktı ama Şimdi sorunlarının olası psikolojik nedenlerini araştırmaya be» *es ediyordu. Hatta tekrarlanan rüyalarına akla yatkın bir yo* ram bik getirmişti. Ama ben onda bu rüyaları doğuran, dıha <*rin duygusal sorunlar olduğunu düşünüyordum.

Seansın bitişinden önce problemleri depresyondan çok *n*k*y*te bozukluğuna benzediği için Brucea kısa etkili ben *°diazepin yazdım. İlacı sadece ertesi gün uzun ra ameliyatı °Wuğu için gerçekten uyuması gerektiği zamanlarda almasını °nerdim. Ayrıca bu rüyala I görmekten kaçmamasını, hatta “yandığında notlar almasını söyledim. Böylece ayrıntıları daha

iyilyiııfayacaknielirscmrakiseaMUo
ııUnltonuigi,^^^ Yağmur haftasonu

kesilince Gigi ile oCuklan^T^-
aşağında, Studio City'deki en
sevdiğimiz kahvaltı ^türdük, (Jnrfata
gibi önümüze konan) pankekIerivey^
tatarımızı yedikten sonra benim üç
dolarlık park para*,,,^ memek için park
ettiğim, restoranın dört buçuk
«okakJÜİ* andaki mükemmel park
yerine doğru yürümeye bajladıfc
fe beş yaşmdaki kmmız Rachd vitrinlere

bakank
den gidiyor, ben de öç yaşındaki
oğlumuz Harry ile yüir^
duntHarry iki adım önümde-yakalama
mesafemin hemen«,
«nde-yürüyordu ki ayağı yerdeki bir
çatlağa takıldı »eka^ biçimde düştü.
Düşer düşmez feryada başladı. Dizleri,
dfen* dirsekleri kan içindeydi. Dehşete
düşen Gigiriin yorumuna gc* de
alnında 'ömürboyu taşıyacağı' bir yara
vardı (ki ikiayıçtı, tamamen kayboldu).

Harry'yi temizleyip bandajlamak için
(dikiş gerekmiyordu, »abayla eve
giderken, bu ilk kötü düşüşün yanımızda

da» sının ne büyük şans olduğunu düşündüm. Annelerimizde birinin veya bir bakıcının gözetimi altındayken düşmüş olu muhtemelen çocukların ikisini de önümüzdeki 20 sene boynaca kimseye bırakıp gidemezdik. Her ne kadar Hany'ma gözetimim akındayken düşmesinin benim hatam olmadı#« savunsam da bunu çocukların Önünde tartışmamaya özen p* terdik. Gıgının okuduğu çok sayıdaki çocuk yetiştirme kto' bından da bildiğimiz üzere çocuklar incindikleri zaman vey» bir kriz anında psikolojik travmayı minimuma indirmeni» w- ri, serinkanlılığı ve birliği korumaktı.

Acaba Bruce'un çocukluk travmaları neydi ve ş»m^ kibuslannda, belirgin bağlanma korkusunda, hangi^{tecr*}^ lerialn etkisi vardı? Birkaç defl nişanlanmanın ejiğın* r dığım söylese de sonuçta 48 yaşındaydı ve hiç evlenme«^1 Br uce'a yardımcı olabilmek için küçüklüğüne ait anıl#1

bfjO*m ve bunların rüyalarla ne gibi

bağlantın olabileceği bulma«
gerekiyordu.

Ertesi hafta Bruce'la randevumdan hemen One*, öğle jinde, geriatrik psikiyatri eğitim komitesi toplantım varit Madan geriatri deneyimi isteyen genç psikiyatr ç«tk- ı işe alınman ve eğitiminden sorumluydum. Hayli ihtiyaç duyulan bu pozisyonlar için iyi adaylar bulmak, kısmen yaş ayrımcılığı yüzünden oldukça zordu. Pek çok doktor, durum lan genelde karmaşık ve zaman alıcı olduğundan ve genç W olan kıyasla tedavi sürecinde yaşamlarını yitirme ihtimalleri yüksek olduğundan, ileri yaştaki hastaları tedavi etmekten kaçınır. İşte bu yüzden faküke o yıl adayları çekebilmek için birkaç güzel fikir geliştirmişti, ben de Bruce gelmeden önce kravatımı mahvetmeden şöyle güzel bir öğle yemeği yiyecek vakti bulduğum için memnundum.

Ofisime döndüğümde Bruce u bekleme alanında otururken Erken gelmiş olması rüya işine dönme konusundaki gönüllülüğünün işareti olabilirdi, öğleden sonrasını boşaltmış

olmalıydı çünkü sırtına dikkatle kondurduğu süveteri de dihi, goi/kutubu tarzında gündelik kıyafetler giymişti. Ofisin kaput- maçtı, Bruce kanepeye giderken, ben de koltuğuma geçtim. "Ee, hafta nasıl geçti Bruce?"

* ilacı sadece gerçekten gerekeceğini düşündüğüm birkaç gece aldım. Çok işe yaradı, mahmurluk falan da yapmadı.* "Çok iyi" dedim. "Peki ya diğer geceler?"

Cebinden spiralli bir not defteri çıkardı. "Rüyaların UllglU ootltr aldım."

dürdüğüm kadarıyla defter cerrahlara özgü kargacık bur pçtk d yazısıyla baştan soru dolmuştu.

BH£ etti. "Haklıymışsın. Uyanır uyanmaz düşüncelerimi V^^ca daha çok aynntı hatırladım. Üstelik rüyaların hep« tam t fonuna *ynı bitmiyormuş *

-Dön geceki rüyanla başlayalım o zaman.

Ne hatırlı/' "Biraz garipti. Ameliyat odasıdaydım ama

riddctor bile almayan babamın asistanıydım.* .

"Baban ne iş yapıyor ya da yapardı?" dedim.

"Yatırım bankacısıydı. Birkaç yıl önce emeldi oldı. o

den de benimle ameliyat odasında olması tuhaftı." ^ "Rüyanın başka tuhaf bir yanı var mıydı?"

"Evet Babama bir sünger uzattım, o da elime çok

■ . ... r » "bir şaplak attı.

"Sen nasıl tepki verdin?"

"öfkeden delildim. Ben sadece ne yapmam gerekiyor* onu yapıyordum, o ise durduk yere saldırmıştı. Hem amacım onu kızdırmak da değildi."

"Sonra ne oldu?"

"Babam beni ameliyat odasından attı, sonra da burnum uzamaya başladı."

"Burnun uzamaya başladığı anda ne hissediyordun?" "Kendimi yine çocukmuşum gibi hissediyordum. Sanki tıp fakültesine hiç gitmemişim, sahtekârlık yaparak ameliyat oda sına girmiştim. Burnum uzadıkça uzadı ve

eşeye dönüşmeye başladım. Ardından da uyandım." Defterini kaldırırken üzgün bir hali vardı.

"Daha önce babanı rüyada görmüş müydün?"

"Görmüş olabilirim ama belli ki bir şey hatırlamıyorum. "Bu rüya sana babanla yaşadığın herhangi bir şeyi anımsatıyor mu?" dedim.

Derin bir nefes aldı, koltuğuna iyice yerleşti ve cevap verdi-
"Babam bana hayatımda sadece bir defa vurdu. Geriye kalan ** manlarda benimle pek ilgilenmedi."

*Ne demek istiyorsun?" dedim.

"Müşterileri ona bayılırdı. Çekici, nazik bir insandı geldiğinde akşam yemeğinde bir-iki içki içer, televizyon *sef*^

ış^da uyuyakalırdı^

«p^ ne zaman vurdu sana?" dedim.

-yuvaya gidiyordum sanırım. Beni

okuldan babam alacak*

^ deli gibi yağmur yağdı ve o gelmedi." Sinirleri genimi» jjiyji, boynunu ovuşturdu. "Arkadaşımın annesi beni götür- İ teklif etti. Dışarıda, yağmurda beklememin saçma oldfit ^unu söyledi. Ben de onun arabasına bindim, evime geldim."

'Sonra ne oldu?"

'Babam yarım saat kadar sonra küplere binmiş hakle eve geldi. Yağmurda arabayla her yere gitmiş, beni kaçırdılar sana- ok çılgına dönmüş." Tıkanmış gibi duraksadı sonra kendini toparladı. "Tepemde dikilip 'gerizekalı' diye bana bağırđığım harlıyorum. Kolumdan tuttuğu gün beni dizine yatırdı, kemerini çıkardı ve canım çıkana kadar dövdü.*

"Korkunç bir şey olmalı* Bruce beni duymamıştı. Akli başla yerdeydi. "Bruce, iyi misin?" dedim.

'Başka bir şey hatırladım birden. Şimdiye kadar hiç hatırlamam iştim..."

"Devam et" dedim, cesaret vererek.
'O gece bir etkinlik için ailecek
sinagoga gitmiştik Annemle babam
kız kardeşimle beni dinlenme
odasına bıraktı Bütün çocuklar
orada toplanmış film izliyordu."
"Annenle baban nereye gitti?"
'Şapeldeki bir konuşmayı dinlemeye
gittiler galiba.
"Ne oldu seni bırakmalarından
sonra?*" dedim. Üzgün gö-
rünüyordu. "Acele etme Bruce*
"Biraz tedirgin bir halde kız
kardeşimle oturuyordum. Daha
önce biç filme gitmemiştim.
Koydukları katlanan san-
<kyelerin çok rahatsız olduğunu
ve dövülmekten dolayı popo* mun
acıdığını hatırlıyorum. Filmten
de acayip korktum." Hangi
filmdi, hatırlıyor musun?"
dedim.
Pinokyo" diye haykırdı.

İ AKŞAM ÇOCUKLAR YATTIKTA«! SONRA
Gigi'ye evde vak* ^ yoniuk.
Televizyonda haberlerin sesini
kısmıştık, Gigi \$38 bilgisayarıyla
çalışıyordu. Bense geriatri stajyerlerini
scqS* yaşadımzorluklarüstüne
konuşuyordum. Gigi aıada*^ ya da
'hmm' gün karşılıklar veriyordu. Bir
süre sonra dikkV ! bana vermiyor diye
kızmaya başladığımı ferik ettim. O |||
1 lıma Bruce'un bahası geldi.
Müşterileri kendilerine gösterdiği için
onu çok seviyorlardı ama o, geceleri
»tamdan k poyot, ailesine neredeyse hiç
ilgi göstermiyordu.

İnsanın sürekli kusursuz bir ilgi
göstermesi elbette ki kün değildi. Gigi
beni seviyor ve hayatımla ilgileniyordu
ama o anda dikkatini başka bir şeye
odaklamıştı. Bilgisayarını bırakıp beni
dinlemesini istesem, eminim ki isteğimi
yerine getirildi. Bana hiç aldırış
etmeyen ya da duygusal hayatıma ilgi
göstermeyen biriyle yaşamamanın nasd
bir şey olabileceğini hayal etmeye

alıştan.

Bazı insanlarda empati kurma zorluğu “narsisizm” gibi bir kişilik bozukluğundan kaynaklanır. Bu kişiler kendilerini kendi ihtiyaçlarına öyle kaptırırlar ki yakınlarının ihtiyaçlarını karşılık vermeyi hiçbir zaman öğrenemezler. Bazı insanlar ise psikotik bir hastalık, depresyon veya başka birtakım kişisel sorunlar yüzünden diğer insanlara yaklaşamaz.

Bruce *Pinokyo* filminin etrafında dönen travmatik olayları hatırladıktan sonra daha az kâbus görmeye başladı. Onunla çalışmaya devam ettikçe babasının sadece narsistik bir kişilik değil aynı zamanda, yüksek işlevli de olsa, bir alkolik olduğunu öğrendim. Gündüzleri içki içmiyordu ama geceleri içki onu kişisel sorunlarından uzaklaştırıyor, ailesiyle ilişki kurmasını engelliyordu. Babası Bruceu bir defa dvmşt ama oğlun^{1®} korku içinde

yaşamasına neden olan, ani öfke nöbetlerine kapılan biriydi. Bruce un gözünde güçlü, peşin hükümlü ve gusal açıdan mesafeli bir kişilikti. Bruce babasının müşteri^

ve ilgiye büyük ihtiyaç duyuyor, oğul olarak ^ hayalkmklığı yarattığını, istediği gibi gerçek bir evlat olamadığı*11 düşünüyordu. Babasından dayak yedikten hemen joQfa pisney filmini izlemiş olması, Pinokyo yu bilinçsizce!» travroatik olayla ilişkilendinnesine yol açmıştı. Filmin konusu S gruce'a rüyalannda musallat dan kişisel çatışmalarla büyük ölçüde Örtüşüyordu çünkü Pinokyo da babasın ilgi göstereceği 'gerçek bir oğula" dönüşmek istiyordu.

gu çözümlenmemiş sorunların Bruceu şimdiye, yani 48 yaşma kadar, başkalarıyla yakınlaşmaktan ve başkalanna bağlanmaktan

alı koyduğunu düşünüyordum. Belki nişanlısında Disney saplantısı olması da tesadüf değildi. Bizler hayatta çoğu zaman korkumuzu yenmek ve korkunun altında yatan çatışma- lan çözümlmek için en korktuğumuz şeylerin peşine düşeriz.

Gigi'ye döndüm ve "Hayatım, biraz ara verebilirsen seninle işniğmŞfe istiyorum, önerilerine ihtiyacım var" dedim.

Gigi gülümsedi. "Tabii ki" dedi ve bilgisayarım kenara kaldırdı.

PERŞEII6E GÜNÜ BRUCE İLE seansımdan önce bir araştırma çalışmamın üzerinden geçebilmek için ofise erken geldim. Kendimi işe öyle kaptırmıştım ki zamanın nasıl geçtiğini anlamadım. Asistanım telefonu çaldırdı ve Bruce un geldiğini haber verdi

Kapıyı açtığımda Bruce u yanında 30lu yaşlarda, güzel bir kadınla buldum. Kadın pembe, fazla resmi olmayan Chanel döpiyes ile alçak topuklu ayakkabı giymişti. "Seni nişanlım Christina ile tanıştırayım *

“Tanıştığımıza çok memnun oldum Dr SmalT dedi Christir», gülümseyerek.

Ben de memnun oldum” dedim
'Hayatım, SO dakika sonra beni buradan al, ohu mu? Çıkıp ah\$verişe gideriz” dedi Bruce.

kütün bunlar” dedi Bruce.

ChristiM incinmiş gibiydi, “Hani senin için hiç dert ekşidi?*

-pek değil asbnda ama üzerinde durmadığımız daha başka oka^{da}dar çok seçenek var ki...”

'Benim düğün planımdan memnun değil misinyani BruceT Bruce bir an tereddüt ettikten sonra endişeyle “Sadece ademin daha geleneksel... Belki daha Yahudi usulü bir şey beklediğini düşünüyorum” dedi.

Christina şaşırdı. “Şimdiye kadar hiç bahsetmemiştin bundan.

“Duygularım incitmek istemedim de, ondan” dedi Bruce. 'Bu düğün senin için ne kadar önemli, biliyorum.”

"Ah, buraya kadar gelip birkaç dakika sohbet edemeyecek miyim? Hiç psikiyatrist ofisine girmemiştin." Bruce ile benim bir şey söylemeye fırsat kalmadan Christina odaya girerek kanepeye oturdu. Bruce da tereddütle onun yanına geçti. Christina'nın neşesi bulaşıcıydı ve ben onun hipomanik mi yoksa sadece inanılmaz derecede canlı bir kişilik mi olduğumu kestiremiyordum. Ama ortama mutluluk saçtığına şüphe yoktu. "Bruce bana sizin mükemmel bir doktor olduğunuzu söyledi" dedi gülmeye." "

"Teşekkürler. Sen de hayır işleri yapıyormuşsun galiba Christina."

Christina Doğu'da üniversiteden mezun olduktan sonra ailesinin hayır kurumunda çalışmaya başlayışını, şimdi de yönetim kurulu başkanı olduğunu anlattı. Kurum her yıl müzik ve sanat alanında kâr amaçlı olmayan kuruluşlara yaklaşık beş milyon dolar veriyordu. Bruce hayranlığını gizlemeden onu dinledi.

"Özellikle konuşmak istediğin bir şey var mıydı?" dedim Christina'ya.

"Öncelikle Bruce'un terapiye gelmesine ne kadar memnun olduğumu söylemek istiyorum" dedi. "Çok iyi oldu gerçekten. Artık daha iyi uyuyor, morali de çok yüksek."

"Doğru" diye araya girdi Bruce. "İyi bir uyku çekmek mucizeler yaratabiliyor."

"Peki, düğün planları nasıl gidiyor?" dedim.

Christina'nın çehresi aydınlandı. "Öyle heyecanlıyız ki! Peri masallarındaki gibi bir düğün olacak. Bruce size ayrıntıları anlattı mı?"

Bruce ellerini kenetleyerek öne doğru eğildi. "Disneyland olayını anlattım tabii ki Gary'e."

Christina kıbarca ona döndü. "Ne demek istedin, 'Disneyland olayı' derken?"

"Biliyorsun işte, Pamuk Prenses olayı, Uyuyan Güzel Şato-

“Senin için önemli değil mi?” diye çıkıştı Christina.

Bruce onun elini tuttu. “Tabii ki önemli. Seni seviyorum.’ Devreye girdim. “Düğünün ikiniz için de önemli olduğu ortada ama ayrıntılar hakkımdaki histerinizi tartışmanız da bu

o kadar önemli.”

“Dr Small, ben küçüklüğümde beri mükemmel bir Pamuk Prenses düğünü istedim.”

“Sence neden?” dedim.

“Samnm babamla Disneyland’e gitmek çok önemliydi de ondan; Elimden tutarak beni Uyuyan Güzel Şatosunda gezdirdiğini hatırlıyorum. Muhteşem bir şeydi Eminim o da olsa benim adıma bunu isterdi.”

“Baban vefat mı etti?” dedim.

Christina üzgün bir ifadeyle bakışlarım kaçındı. “Ben 10 ya-fundayken pankreas kanserine

yakalandı, üç ayda gitti.' Bruce
BB3 Christina ya sarıldı.
Baba kaybetmek için hayli küçük
bir yaş" dedim. Christina
toparlandı. "Evet, zordu
gerçekten ama annem
BHSBevlendi, hem de harika bir
insanla. Üstelik Bruceum Bruce'a
gülümsedi ve yanağına bir
öpücük kondurdu.

Kendi kendime acaba Christina duygusal olarak babamla son defa Disney'land'e gittiği 10 yaşında takılıp kalmış olabilir mi diye düşündüm. Peri masallarındaki gibi kusuruna bir düğün yapma girişimi, babasıyla arasında hissettiği yakınlığı yeniden yaşamaya yönelik, tatmin edilmemiş bir arzusun ifadesi olabilir. Bu ayrıca neden kendisinden 15 yaş büyük bir adamla evlendiğini de kısmen açıklayabilirdi.

"Disney'land'de evlenmenin senin için neden önemli olduğunu anlayabiliyorum" dedim.

"Bir hayaldi sadece; hayatım ona bağlı değil. Bruce'un bana bu fikirden hoşnut olmadığını hiç söylememiş olması daha önemli."

Bruce'a baktım. "Sen de hayallerinden bazılarını Christina'yla paylaşmak ister misin?"

"Evet, ister misin?" dedi Christina giderek sinirlenerek.

Bruce sırtına kalkıp pencereden dışarı baktı. "Hayatım, Gary ile konuştuğum yerlerden biri sürekli gördüğüm bir kabus."

Christina Bruce'un açılmaya başladığını hissettiği anda yumuşadı. "Öyle mi canım? Anlatsana bana da."

"Çok acayip, biraz da utanç verici rüyalar" dedi.

"Benden utanmana gerek yok. Seni seviyorum."

"Biliyorum... Şey, nasıl başlarsa başlasın her rüyamın sonunda Pinokyo oluyorum ve bir epeğe dönüşüyorum. Sonu uyanıyorum ve bir daha da uyuyamıyorum."

"Vay canına" dedi Christina, "Hiç haberim yoktu. Çok üzülürüm seninle. Benim evden nefret etmene şaşmamalı." İkisi de güldüler.

Bruce deraman etti. "Olsey baştan sona çok karmaşık ve detaylı bir ilişki var."

"Babanla ne oldu?" dedi Christina.

"Unut hikâyeye ama çocukken babam bir gün bana dayak attı ve aynı gün Pinokyo filmi izledim. Film ödümünü patlattı. Fikir

•İS terapi sayesinde
görüyorum ki akimda ilil
ştikilc
tuhafbirbağlantı*oluşmuş.
”

|H| Disneyland'de evlenmek
çocukioğuradaabm h* |||İ ABU
ne diyeceğim bthyor musun?*

durakudivedoğ.

'Artık yetişkin bir insanım ve sen
benim pt fcaUstf*

P;40dan ya da Pamuk Prenses
elbisesinden dahadefet&n.
I^taikonndaki—hislerini daha
onesdrigcfdiulmM-^

& Chrirtma'ya yanaştı, birbirlerine
sarıldılar.

Hura yorumu tüm
psikoterapistler idn güçlü bir saç
dabökr. ptaokyo hikâyesi Bruce'un
hayatıyla ilgili metdbdbıkıyâkdâşda
gj^öiyü ilişkisi onda hayatı boyunca
başkakn tarafından ^roi-
atf^dn^nianyakSDnbirknidagjbdeğ^çe^
biriaangli ^oamefegdnne arzusu
uyandmmştL Babasmdanyakm biar

Aş- y^tn karmasddıgvia başetmeyi hiçbir zaman öğreneragrafli ve oojuDtsoey öyküsünde olduğu gjfoi. ortada güçlü bir ana fiğ dc vetom Bruce'un annesi arka planda kalmış, oeoİunacbao dai- aababanın tarafını tutmuştu.

Bruce'un estetik cerrah olma tercihi de kendi barakada fes- ~~«■ukH~~
_____yönünde bir girişim olabilirdi. Freod oia

wma'yüceltme' derdi; yani bilinçdiy lrmnrlnİBkdgygMPBn tapıa bir şeye yönlendirmenin bir yolu. Brace çaişmaian ** kaAnfaı İMİltııA fhndinap açılmamış oka Dı«gydftftfc- xa*a ymı bir ilişkiden daha ka-çmak »çm "oyunbozan* nuzcet cbrak kullanabilirdi. Ama kendine ve Christnuya yalan sev-im^ bırakmca burnu uzayan Pinokyo rüyalan. eşeğe da»- 1« kötü çocuk imgesiyle birlikte giderek ortadan kalbı.

Chnstmanm <V«%nnn

Disneyland'de yapma xnn, Un*

•o» öfamtmde deneyimJediği terk edilme ve kajbetæAiy-

P^annı tamir etme yönünde bier girişim olabilirdi. Bafeasyia J^ffciğmı immcı^^

yakınlığı ve büyüleyici HHfapjİ§ HM
yeniden yaratmaya çalışıyordu.

Châtioa'ıtD Hn | Ugili her şeye gösterdiği*
hobiden çok saplantı gibi
görünmüştü. Ama poker veya²⁰^ H
beyrboJ kartından ayakkahıya kadar
çeşitli eşyalı H tinsek olsun,
hangimizde saplantının kıyısında
gezinen H galekr yoktur ki? Bazen bu
tutkularımızı benimser, hatta^{fc}^
dimiri onlarla tanımlarız, bazen de
utanır, onları gizli Kendi kendimizle
veya başkalarıyla rahat olmamızın
analıt^ eksantrik yanlarımızı kabul
etmemiz ve saplantıya dönüşü meden
onlardan keyif almamızdır.

Bruce sonraki hafta seansa tek başına
geldi Dinlenmiş ve İi İdi
görünüyordu.

"Geçen hafta Christina'nın da
katıldığı seans ilişkimizde olağanüstü
bir fark yarattı" dedi "Disneyland
kontratını iptal ettik. Christina bir
düğün organizatörü tuttu, hatta
seremoniyi de bir haham yapacak."

"Nerede yapacaksınız peki?" dedim.

Sınttı. "Ailemin gittiği sinagogda!"

"Christina tüm bu değişikliklere
'tamam' dedi mi?"

"Tamam'demekten de öte,
mükemmel karşıladı. Ona duygularımı
açtığımdan beri çok daha fazla
yakınlaştık."

0060« KAZASIZ BELASIZ ATLATILDI
ve Bruce psikoterapiyebir yıl daha
devam etti. Karı koca bir ev satın aldılar
ve minimalist stiliyle üniü bir dekoratör
tuttular. Christina Disney eşyalarını
depoya kaidırttı, Pinokyo ise Bruce un
rüyalarında nadiren boy gösterdi.

Christina evlilikten birkaç ay sonra
hamile kaldı. Bruce çok sevinçliydi ama
kâbusları geri döndü. Terapi sürecinde
rüyalarının bu defa çocuğunun Yahudi
olarak yetiştirilmeni kaygısı yüzünden
tetiklendiğini keşfettik. Birkaç "çift teraP*
sinden" sonra Bruce nihayet
duygularını Christina'ya anı*#¹.
Aralarındaki dinamik gereği Bruce gizli
korku ve kayg^{1^1}

teraya koyduğu anda Christina kendini ona daha yakın hissetti ve Noel ağaçları olabildiği sürece çocukların Musevi okullarına gönderilmesini kabul etti.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Işıklar sönerken

1999 Yazı

AİLECEK SAI FERIAIDO VADİSİNDEN gel
Air yakınlarında, UCLAya bakan
bir eve taşınmıştık. Şimdi
yükseklerde yapmanın yanı sıra
işe kısa surede gitmenin de tadım
çıkarıyordum. Yaşadığımız yer
güzel ve sessizdi, insan kendini
şehide gibi hissetmiyordu.
Kampüse yakın olduğundan,
komşularımızın çoğu da benim
gibi üniversitede çalışıyordu.

Güneşli bir Pazar günü, erken saatte, biraz okyanus manzarası seyretmek için köpeğimiz Jake'i yürüyüşe çıkardım. Tepeye vardığımızda Jake soluk soluğa kalmıştı. Faikindi olmasam da benim nefesim de kesilmişti. Adımlarımızı yavaşlattım. Dinlenirken UCLA'da çalışan bir diğer psikijrist Bob Martin'i gördüm. Bob evinin ön bahçesine ortam* ekmekle meşguldü. Bana el salladı, ben de selamlaşmak || yanına gittim.

Bob BDT'de yani, Bilişsel Davranışçı **Terapide** BDT hastanın duygu ve davranışlarına H açan şeyin harici

İ çurumlar ve ilişkilerden çok, hastanın kendi düşünceleri okb- _ fikrini temel alan, amaca yönelik bir tedavi şeklidir. Terapist J^nın düşüncesini sistematik olarak değiştirerek, onun hisset- HM ve

davranışlarını iyileştirebilir. Terapist seanslarda birkaç H psikiyatrik rahatsızlığa uygulanabilecek yapısallaştırılmış yaklaşım kullanır.

pjiayatristin terapi stili genelde onun kişiliğini yansıtır derler, gob'ın kusursuzca düzenlenmiş, özenli bahçesi de bu konuda is- osna değildi. Jake etrafı koklamak için Bob ın çiçek ve çalılarının jjeine atladığında Bobin yüzünde behren dehşeti gördüm. He-joen tasmayı çekerekjake'i geri getirdim ve Bob rahatladı.

Dayanabildiğim kadar laleler ve petunyalardan söz ettikten joora konuyu psikiyatriye getirdim. Farklı psikoterapi formla- mun avantaj ve dezavantajları hakkında dostane bir sohbete daldık.

“BDT'nin birçok hastaya yaradığını biliyorum* dedim, "ama hiç merak etmiyor musun, kısa zamanda değiştirdiğin, hatta yok ettiğin o düşüncelerin araştırılması ve anlaşılması daha iyi olmaz mıydı diye?”

Bob güldü, “işte senin bu özelliğim seviyorum Gary.

Terapinin sonsuza dek sürmesi
gerektiğine inanıyorsun."

"Hayır, sadece gerektiği kadar
sürmesi gerektiğine in- |
myonım."

Konuşurken Jake'i gözden
kaybettim, sonra bir baktım Bob
un bahçesini teftiş ediyor, geride
de koca bir armağan bı*
I ra^mı. Numuneyi almak için
hemen mavi poşetimi çıkardım,
ı P*niğe kapılan Bob ise koşarak
hortumu getirmeye gitti

"Çok özür dilerim Bob ama
Jake'in seninki gibi gürel, ba-
ı bir bahçe karşısında baştan
çıkması mümkün değildi.' ;111
ayıplı alanı suyla yıkadı. Jake tam
o sırada bize doğru gelmekte olan
beyaz bir kaniş gördü ve
tasmasını çekiştirerek tepe yukarı
çekmeye çalıştı. Son anda
"hoşçakal* dedik*

ten sonra Jake'e "yavaş" diye seslenerek peşinden gittim.

Ertesi gün Bob beni ofisimden aradı. Hâlâ bahçeye kızmış olamazdı herhalde değil mi?

"Bob, köpeğimin dün bahçedeki davranışından dolayı çok özür diliyorum."

Bob güldü. "Boşver onu Gary, konuşma fırsatını yakalamamız iyi oldu. Seni, tanıdığım bir çift için arıyorum. Yardıma ihtiyaçları var ve bence görmeleri gereken insan sensin."

"Teşekkürler, seve seve. Bana biraz bilgi verebilir misin?" dedim.

"Ben kadını tanıyorum" dedi Bob, "Brentwood'da çok uzun çalışan bir psikolog kendisi. Bir iş adamıyla evli. Çocuklar büyüyüp evden ayrıldığından beri evliliklerinde ters giden bir şeyler olduğundan yakınıyor."

"Memnuniyetle görürüm onları. Arasınlar beni."

Ertesi hafta Susan ve Raymond Wagner ile randevulaştım. Randevuya birkaç dakika geç geldiler, içeri girerken de Ray park sorunuyla ilgili şikâyetinde bulundu. 50'li yaşların başlarında, ince, kıvr saçlı bir adamdı. Üzerinde yatçılık giysileri vardı. Giysileri hariç ağabeyim olabilirmiş gibi görünüyordu. Susan ondan birkaç yaş genç gibiydi. Karı koca kanepenin iki ayrı ucuna oturup konuşmayı başlatmamı beklediler.

Başladım. "Bob Martin size yardımcı olabileceğini söyledi. Neler olduğunu anlatabilir misiniz?"

"Biz, Susan üniversiteye giderken, ben de işletme masterını yaparken evlendik" dedi Ray. "En küçük çocuğumuz bu sene baharda üniversiteye gitmek üzere yanımızdan ayrıldı ve bana kalırsa karımla birlikte harika vakit geçiriyoruz."

Dönüp Susan'a baktım ve "Yuvanın boş kalması nasıl bir duygu?" dedim.

"O kadar da kötü değil. İkimiz de kariyerimizle meşgulüz, çok da güzel bir hayatımız var ama son birkaç yıldır aramızda bir mesafe olduğumu hissediyorum. Evliliğimde eskisi kadar

^hissetmiyorum kendimi."
aybaşını ikiyana salladı. "Yok
canım... Hayatım, nereden .
^yorsun bunlan, anlamıyorum."
Bana döndü. " Doğrusu - isterseniz
burada ne işimiz var bilmiyorum.
Susan mutlu H| onu anlıyorum,
ama ikimizin değil de, onun tek
başına M görmesi gerekmez mi?"
Susan kırgınlıkla baktı. "Ray, bir
evlilik sorunumuz var. İki- H M
içeren bir şey bu. Neden inkâr
içindesin sürekli?"
Ray teslim ohırcasına ellerini
havaya kaldırdı. "Madem öyle
diyorsun hayatım, öyle olsun. O
zaman anlat doktora bakalım, sence
neymiş problem.*
'Olur*' dedi Susan. "Birincisi Ray
boş vaktinin tamamını o aptal
teknesinde geçiriyor...*
"Yat o canım, tekne değil" diye lafı
böldü Ray.

"Her neyse işte. Beni ona bakınca bile deniz tutuyor, biliyorsun." Bana döndü. "O şeyi ilk satm aldığında Pazarları birkaç saatliğine açılırdı, o kadar önemli bir şey değildi Ama şimdi bütün haitasonlarını yat yarışlarında falan geçiriyor. 0 haftasonları Pazartesi akşamına kadar da uzuyor*

Ray itiraz etti. "Yatta iş de yaptığımı gayet iyi *biliyorsun*. Hem karada hem denizde iş bağlantısı yapıyorum ben. Ekmeğimi öyle kazanıyorum. Hem her haitasonu da gitmiyorum." "Son zamanlarda gidiyorsun* dedi Susan. "Gittiğin zaman da doğru dürüst aramıyorsun bile. Yalnız hissediyorum kendimi. O yat senin için benden daha önemli gibi geliyor bana." "Saçmalık. Şehirde olduğumda birlikte harika vakit geçiriyor muyuz? Birbirimize yalan

hissetmiyor **muyuz** kendimi- h
Kanepede Susan a doğru yaklaştı,
elini tuttu.

Susan yumuşadı. "Doğru. Evde
olduğun zaman her şey iyi." iki yana
salladı. "Kendimi böyle şikâyet
ederken duymaktan nefret
ediyorum. Mesleğimde karşıma
çıkan huysuz ^ kadınlar gibi
konuşuyorum Sürekli kocalarından
ilgi gör- mcdülderi için vımr
ediyorlar.' Sustu ve haçını başl^ vııdL
"Utaniyorum §

'Neden?" dedim.

Bana bakü. "Böyle güvensiz
olmamalıyım da ondan. P*L ğum ben.
Süoddi bu tür sorunları dan insanları
tedavi editow/ "Ama terapistler de
insandır. İkimiz de biliyoruz ki AÜ*'
daki diploma bizi kişisel sorunlardan
muaf kılmaz" dedi^

'Bakın, 30 yıl bk evliliğin ardından
eşlerden her birinin
dişine vakit ayırması ve farklı ilgi
alanlarına sahip olmasj bir şey,

biliyorum. Ama bana bir terslik
varmış gibi gdi^/ Ray şefkatle ona
baktı. 'Anlıyorum hayatım, çocukla^
gitmesi de zor oldu senin için,
biliyorum."

'Düşündüğüm kadar kötü olmadı
aslında." Bana dondu vt "Mesleğim
insanı tatmin eden bir meslek, ayrıca
Ray yakım«, dayken birlikte güzel
vakit geçiriyoruz. Arkadaşlarım^ gg^
yoruz, sinemaya gidiyoruz, yürüyüşe
çıkıyoruz... Ben sâde«

o tekneye hinemiyorum. O da
bunu biliyor" dedi. Dalgınlaş *0
zaman düşünüyorum, neden gidip
aldı onu?"

Ray cevap verdi. "Babam m da yatı
vardı, biliyorsun, denizi de her
zaman sevdim ben. Çocuklar
küçükken ne vaktim vardı ne de
param. Ama şimdi benim için müthiş
bir rahatlama fire- tıbu. Hem işim için
de harika. Sen psikolog olmak ve
çocukları bakıcıya bırakmak
istediğinde ben tamamen
desteklemiştim. Tek istediğim senin

mutlu olmandı."

"Biliyorum* dedi Susan, "anlıyorum.

Benim problemim® | Neden böyle rahatsız olduğumu bilemiyorum."

"Ray'in yatı dışında bu duygulan uyandıran bir **şey varffl*** acaba?" dedim.

Ray uzun bir sessizlikten sonra

"Şunu bir düşün Susan, nin üç tane kız kardeşin var, hiçbiri de kariyer sahibi **değil**. Susan ona baktıL "Ne demek istiyorsun?"

"Ailende kızlar kariyer sahibi olmaktan caydırılmış dıy®*®^

1 ki Üniversite aslında koca bulma yeriydi" Ray bani dön ^ 'Eleştirmek için söylemiyorum bunu ama acaba Su«anm asi cafljm sıkkan yatım değileHdiye düşünüyorum. Ailesinde kariyer ilil ^ kız olmaktan dolayı suçluluk duyuyor olabilir."

Sı^an bir an durduktan sonra "Çok enteresan. Şimdiye bdar w böyle bir bağlantı kurmamıştım. Biraz düşüneyim" dedL Karşımdaki çiftin psikolojik bilgi birikiminden etkilenmiş- tim. Profesyonel eğitim

aldığı için bunu Susandan bekleyebilirdi ama Ray da epey bilgiliydi: Seansa gelme konusunda jünmacı bir davranış sergilese de Susanin endişelerine karşı duyarlı görünüyordu. Susan da Ray ona yaklaştığında karşılık veriyordu- Doğrusu Ray'ın önemli bir noktayı yakalamış ola- bileceğini düşünüyordum. Susanin yata yönelik kıskançlığı daha derin meselelerden kaynaklanıyor olabilirdi. Belki de olayın kaynağı onun bir eş, anne ya da terapist olarak kimliği idi Pfiki başarının iyi bir eş ya da anne olmak anlamına geldiğine inandırılarak yetiştirilmişti ve psikologluk kariyeri ailenin hamuruna uymuyordu. Kim bilir belki sorunun yanıtı evlilik danışmanlığı değildi Susan için bireysel psikoterapi daha iyi olabilirdi öte yandan Susandaki, Ray'ın ondan çok yatla ilgilendiği hissi de başka bir şeylerin döndüğünün işareti olabilirdi. Acaba Ray'ın bu dönemde yat almasının ardında başka nedenler mi

vardı? Tuhaftı doğrusu, çocuklar evden ayrıldığına göre ikisinin birlikte daha fazla vakit geçirme olanağı vardı, hem Ray Susanin yata asla binmeyeceğini de biliyordu. Orta yaşlı erkekler kimi zaman evlilik dışı ilişki yaşayabiliyorlardı lubu da yatı ve Susanin rahatsızlığını gayet iyi açıklayabilirdi ^ karısını seviyor ve iyiliğini düşünüyor gibi görünüyordu D bazen konuşmaları kulağa ezberden ve samimiyetsiz geliyordu. Belki sadece iletişim tarzı böyleydi

Aslında bugün bizi neden çift terapisine sürükledim, | | diyorum Dr Soiall" dedi Susan. "Sonuçta Ray iyi bir koca,

frfnf sadece «on zamanlarda tuhaflık hissediyorum, 01 ,

Ray koiuou Susanin omzuna attı. "Utanılacak bir hayatım. Senin sorunların benim de sorunlarım «ayılır.*t^ rahatladı ve okuldaki ilk flört dönemlerini anlatmaya MİB Evlendikten kısa bir süre sonra

okulu bırakmış ilk çrw^7
ğurmaştı, Bu arada Ray kariyerine
devam etmiş, Jirketk^ işinde
başarılı olmuş, küçük bir servet
edinmişti.

Seansın sonunda bundan sonra
hangi adımları atacağı zı konuştuk
Çift terapisi konusunda
yaşadıkları tereddüt rağmen kısa
bir deneme süresi yapmaya karar
verdik ve ^ sonraki hafta için
randevulaştık.

HAFTASONU 6181 İİE arka
bahçede şezlonglara uzanıp
çocukların havuzda Maico Polo
oynayışını izlediğimiz zamana
kadar Wagner'ler üzerinde fazlaca
düşünmedim. Gigi seyahat dergi-
sinin sayfalarını karıştırırken bir
St. Bart's fotoğrafında durdu.
Fotoğrafta güzel insanlar dizi dizi
yatların yanı sıra yürüyüş

yapıyordu. Gigi fotoğrafı göstererek "St. Bart s'daki şu yatlara baksana. Ne kadar çok... Sardunya gibi dizilmişler "

"Ben gidip bir yat alsam, sen ne düşünürsün?" dedim.

"Ya başına talih kuşu kondu ya da Kennedy'lerie gizli bir bağlantın var, diye düşünürüm."

^HGeçenlerde bir çifti terapiye aldım. Kadın teknelerden ntf ret ediyor ama adam yine de gidip bir tekne satın almış." "Neden yapmış böyle bir şeyi?" dedi Gigi.

"Hep istermiş çünkü. Çocuklar büyüyünce anca |p3 otmuş."

Gigi detgiyi elinden bırakıp çocuklar arasındaki |||| sertleşen havuz savaşı ayırmaya gitti. Geri döndüğünde 8>r likte herhangi bir şey yapıyorlar mıymış?* dedi.

"Evet" dedim, 'ama adam hemen

her haftasonu yatla rai
kadın da bu konuda güvensizlik
hissediyor.'

"Anlayabiliyorum doğrusu. Ben de
senin çok seyahat etti- ^samanlardan
nefret ediyorum, tnun kendini yalnız
hine **diyor**. Çocuklar varken bile."
Havuzla baktı. "Özellikle de ço- c0jjaf
varken. Rica etsem?" dedi kızımı
ifaret ederek. Rachet flamaya
başlayan oğlumuzu havuz
oyuncağıyla pataklıyordu. Kalkıp
suçlu alete d koydum ve dikkat
dağıtmak için havuza H tane deniz
topu fırlattım.

Tekrar şezlonguma uzanırken "30
yıldır evlilermiş" dedim. 'Çocukları
büyümüş artık. Adam sadece hep
hayalini kurduğu bir şeyi yapmak
istiyor. Nesi yanlış bunun?"

"Hiçbir şeyi" dedi Gigi dergisine
dönerek.

'Sence insanların ayrı ayrı ilgi
alanlarının olması ilişkiyi
güçlendirmez mi?" dedim.

"Gerektiğinde birbirlerinin yanın-
da oluyorlarsa eğer..

"Evet..."

*0 zaman bir koca neden kendine
hobi edinmesin?" dedim.

"Hobi edinmenin yanlış bir tarafı
yok ama birlikte yapa- bilecekleri
bir şey olsa güzel olurdu. Bu
hastan seni yatma mı davet etti?"
dedi.

"Şaka mı yapıyorsun? Son derece
uygunsuz bir şey olurdu' dedim,
içten içe yata binmeyi istediğimi
hissederek.

"Ne düşündüğümü bilmek ister
misin?" dedi Gigi.

"Tabu ki"

"Bence olaya yanlış bakıyorsun.
Kocanın tarafını tutuyorsun. Ters
aktarım mı deniyordu, ne
deniyordu ona?"

"Karşı aktarım. Söylediğinizi
dikkate alacağım Doktor Gigi"

Gönün devamında, bendeki karşı aktarım tepkisinin R*y u Susan arasında olanlar hakkındaki izlenimimi çarpıtıyor °labileceğimi düşündüm. Freud bu terimi terapistin psiko- terapi sürecinde hastaya verdiği duygusal tepkiye karşıhk kullanmıştı. Etkin bir terapist empati kapasitesine HB ve karşı aktarıra duygulan yaşar ama bu duygular,n j11 ye etki etmesine izin vermez. Aslında bu tür tepkilere ve lann doğurduğu çarpıtmalara ilişkin perspektifini terapistler için karşı aktanm, hastanın duygusal dünya*^ araştırma açısından önemli bir fırsat sunar. Karşı aktanm terapist, hastanın davranışlanm başkalarını nasıl etkilediğini ve hastanın nasıl işlevsiz ilişki kalıplan yaratabileceği anlamakta

yardıma olur.

Eğer Gigi bendeki karşı aktanm konusunda haklıysa, Ray ve Susan konusunda perspektifimi çarpıtan şey neydi? Belki bana olan fiziksel benzerliği yüzünden Ray.'le kendimi gereğinden fazla özdeşleştiriyordum. Belki kendi hobilerime daha Bffl vakit ayırma arzusu içindeydim. Acaba köpek gezdirmeyle, çocuk bakmayla geçen haftasonlarımdan kaçış mı arıyordum? Pek sanmıyordum doğrusu. Ailemle olmayı çok seviyordum ve bunu hiçbir şeyle değiştirmek istemezdim.

Belki de karşı aktarımımın Susanla bir ilgisi vardı. Acaba benim gibi bir akıl sağlığı profesyonelinin kişisel yaşamıyla ilgili şüpheler ve güvensizlikler yaşamasından rahatsızlık mı duyuyordum? Başka bir terapisti

tedavi etmenin zorlukları olabilir;
hastanın sizden daha bilgili
olabileceği konusunda güvensizlik
duygulan yaşayabilirsiniz veya
hastayla öyle m (Eşleşirsiniz ki
sorunlarına karşı körleşirsiniz.

SONRAKİ HAFTA SUSAR İLE
RAY ikinci seansa geldiler. Susan
yorgun ve stresli görünüyordu.
Başlarken ona nasıl olduğun»
sordum, yanıtı Susan yerine Ray
verdi. "İyi değil Dr Small Giderek
kötüleşiyor"

Susan a dönerek "Neler oluyor?*"
dedim.

"Bümiyorum... Rayı, yaü, yatı
neden aldığını düşünm*^

<jBramıyorum. | Yani, ne M var o
şeyin üzer iade? işimde bile ak- m
d«gıtıyor bu düşünceler"

'Ray'e güvenmekte zorlanıyorsun
yani?" dedim.

"Hayır- Neden böyle
şüpheleniyorum, bümıyorum.
Ken- garip bir sohbet içindeyim
sanki Akşamları eve geldi- ünde
ve beraber olduğumuzda her şey
gayet ra ve güzel. Ama HH gün
yine başlıyor." Başını iki yana
sallayarak başka tarafı "Tanrım,
depresyondaymış gibi
konuşuyorum."

Ray devreye girdi "Belki Susana
ilaç tedavi gerekiyordur Dr
Small?"

"Olabilir" dedim. "Ama ilaç
tedaviye hemen geçmek iste-
meyiz. Gelin öncelikle daha fazla
keşif yapalım. Susan, iştahın ne
dununda?"

"İyi değil. Depresyon listesinin
üzerinden geçmenize gerek yok.
Bende birçoğu var onların. İlaçlı
tedavidan sakınmanıza mffnmın
okhım çünkü ben h&ll bizim

Çözümlememiş bu evlilik
problemimiz olduğu
düşünüyorum."

Ray içini çekti. "Yine mi? Peki,
ne çözümleyecek onu Su* san?
Yatı satmam mı? Senin birkaç
Prozac alman daha abartısız bir
özüm olmaz mı?"

Susan ona dik dik baktı.
"Sesinin tonu hoşuma gitmedi
Ayrıca, hayır, Prozac almak,
sorunumuza gerçek bir yanıt bul-
maktan daha kolay değil bence."

Ray başım iki yana salladı.
"Canım, sorunu olan *biz* değiliz,
şensin."

"Biraz yavaşlayalım" diyerek,
araya girdim. "İlk baştaki kimin
sorunu var' ve 'onu nasıl
düzeltiriz' konusundaki temel
anlaşmazlığa geri dönmüşüz gibi
görünüyor. Susan durumdan
endişe duyuyor ve depresyon

yaşıyor. Ama onun *neden* böyle hissettiği ve ona nasıl yardım edeceğimiz hâlâ belirsiz."

Sakın, ben karımı canı gönülden seviyorum" dedi Ray, dönerek.

"İş için ihtiyacım olduğu,
hayatım boynaca

İli 2511

hayalini kurduğum halde,
mutluluğun buna bağlıya Uj men satarım."

Ray'ın Susan a sevgisini ilan edişi samimi görünüyordu yatını satma yönündeki formalite icabı teklifi kulağa hiç gibi gelmiyordu. Bir şey mi saklıyor acaba diye düşündüm Susan ona şefkatle baktı.

"Hayatım, kimse sana yatın, demiyor. Ama Dr Small haklı. Şimdi biraz ağırdan alalan neler olduğunu anlamaya çalışalım. Belki benim yetiştiril memle ilgili bir şeydir ama bunu

konusabilmeliyiz.”

Seansın geri kalanında gerçekten de bunu konuştuk ve ben Susan ile Ray'in etkileşiminde tekrarlanan bir yapıyı görmeye başladım. Susan ne zaman kaygılansa ve ilişkiyle ilgili endişelerini dile getirse Ray önce savunmaya geçiyor, sonra yoU gelerek karısını yatıştırıyor, arayı buluyordu. Zaman zaman gözüme karısıyla gerçekten ügilenen tipik bir aile erkeği gibi; zaman zaman da fazlaca kibar ve her şeye cevabı hazır biri gibi görünüyordu. Bu aralar Susan m anksiyetesini harekete geçiren bir şey vardı ama ben onun ne olduğundan emin değildim. Ray'in mesleğiyle ilgili bir şeyse sorun neden daha önce ortaya çıkmamıştı? Hem Ray yatı birkaç yıl önce almıştı, neden şimdi sorun oluyordu? Her şeyin dönüp dolaşıp

boş yuva sendromu- na bağlandığına inanmak biraz zordu.

O akşam Gigi bize enfes bir makama ziyafeti hazırladı. Çocuklarla birlikte yemeğe yumulduk. Bunun üzerine fazla kalorileri yakmak için yürüsem iyi olacak diye düşündüm. Kimse bana ve köpeğe katılmak istemeyince Jake'i alıp yola düştüm- Güneş batmak üzereydi. İnsanın nefesini kesen bir yamaç |5 okyanus manzarası yakaladığım sırada komşum Bob ın Pü*i- yatrian karanlık çöktükten sonra dışarı bırakmıyorlar sanıyordum" dediğini duydum.

"özel gece çıkışlarımızla ilgili yazı gelmedi mi sana? dedi®- "Hey, Wagner'ler aradı mı seni?" dedi Bob karşıya gei'P

H doğru yaklaşıırken. Belli ki Jake'i bahçesinde görmek §| fiyordu- 'Ne kadar yakından tanıyorsun onları?" dedim.

"Dediğim gibi işte> hanımın Batı yakasında hiç boş kalmayan H ofisi m Kocasıyla da bir defe, bir yardım etkinliğinde kaış*. jj-oışhin. Biliyor musun, bir şey söylememem gereksana ama.

'Ama, ne?" dedim, meslektaşımın fikrini merak ederde,

'Adamda bir şey var sanki. Gerçi çok cana yakın, etkinlikte de herkesten ilgi gördü ama... Bilemiyorum işte..."

'Nedir?" dedim.

'Güvenmiyorum o adama" dedi Bob.

'Öyle mi? Neden?"

"Kana ne zaman sırtım dönse etraftaki kadınlarla flört ediyordu..."

Her neyse, sorunları neymiş?" dedi.

'Büirsin işte, her zamanki orta yaş evlilik sorunları." Hastalarımın mahremiyetini korumakiçin fazlaca bilgi vermekten sakındım.

Bob bana bir soru daha sormak üzereydi ki cep telefonu çaldı ve açmak zorunda kaldı. Bunun üzerine ben de el sallayarak evimin yolunu tuttum. Bob'dan Ray'in

karakteriyle ilgili şüpheleri duymak, bendeki şüpheleri besledi. Susan bir sonraki seansa tek başına geldi. Ray'ın sahilde acü III işi çıkmıştı. Susan kanepede karşıma oturdu ve iki profesyonel, karşılıklı baktık.

"Rayin neden şehir dışında bu kadar çok işinin çıktığını meddettin mi hiç?*

Hayır. Neden edeyim?" dedi Susan. Sadede geldim. "Sence Ray'in ilişkisi olabilir mi?*

Hayır* dedi. "Bence sadece evliliğimize bir mola veriyor ki ra benim hiç hoşuma gitmiyor."

"Hiç kendisine doğrudan sordun mu?*" dedim.

Tabti ki hayır. Başka bir kadın olduğunu düşünmüyorum

Tuhaf bir pozisyooda kalmıştım.

Komşumdan |H|

BHgS& | B şüphelerimi destekleyen harici B H Tahminimce Ray Hm

özerini örtme konu*^ profesyoneldi.
Susan seansın geri kalanın» Ray'in
binbir çeşit örnek geçirdi. Kendi
depresyonu hakkında konuşmak«^
di ve kocasının olmadığı
zamanlarda hissettiği yalnızı^ı
olarak konuştu.

SOİRAKİ HAFTA AVRUPA'DAKİ
bir uluslararası Alzheimer RH tıa
için konuşma hazırlayacağım için
çok fazla hasta almaâyı çalıştım.
Sunumumun üzerinden geçtiğim
sırada asistanım telefonumu
çaldırdı ve Francesca Wagner diye
birinin beni görmek için
beklediğini ama randevusu
olmadığımı söyledi.

‘Şu an çok meşgulüm. Başka bir
zamana randevu ayarlayabilir
misin?’

"Denedim ama sizi görmekte ısrar
ediyor" dedi Laura. ‘San Diegodan

RwSfip ||1| i i i l i fü

RHffi sigortayla ilgili işier
çcYİhyoreunuz, lurş%od» bu y diye
sahte faturalar düzenliyorsunuz.'
^jsieden bahsediyorsunuz siz?"
dedim.'Anlayamıyorası.*
«İnsanların hayatı nastl
mahvolabilir bu yüzden biliyorroo-
ju0UZ> Kavgalara, evliliklerin
bozulmasına sebep dUbılır yap. H |
şey... Hem de ne uğruna? Sigorta
şirketinden SB kuruluş alma uğruna."
ıvice endişelenmeye başlamıştım.
Kadının dengesiz H H vardı. Ne
diye *beni* seçmişti? Tehlikeli miydi?
Psikotik olabilirdi, çantasında bıçak
ya da silah saklıyor olabilirdi. Se- rin
kanlılığını korumaya ve neler
olduğunu anlamaya çalıştım ama
kadının hararetli hali ve öfkesi
düşünmemi engelliyordu.
"Kusura bakmayın Bayan Wagner,
hâlâ neden bahsettiğinizi anlamış
değilim"
"Bundan bahsediyorum."
Çantasından hır klğıt çıkarıp öyle
sert bir şekilde masama çarptı ki

yerimden sıçradım. Susan ve Ray Wagner'e gönderdiğim faturaydı bu. Hem« adresi kontrol ettim ve kayıtlarımla uyuştuğunu görürüm. Peki, bu kadın nasıl almıştı faturayı? Bir akraba mıydı* ba? Postanede mi bir karışıklık olmuştu? Hem kadın neden bu kadar öfkeliydi?

Bu fatura size nasıl ulaştı bilemiyorum Bayan Wagner ama H kesilmemişti dedim. Tüm bunların alt tarafı bir yatışma batası olduğunu düşünerek rahatlamıştım.

“Herhalde ki bana kesilmeyecek” dedi Francesca.

Peki, o zaman neden sizde?*

Kocamın paltosunu kuru temizlemeden aldığımda cebinde buldum.* Faturayı yeniden katlayıp çantasına koydum. “Belki başka bir Ray Wagner’in ceketidir* dedim mantıklı açıklama bulmaya çalışarak. 90 kızgınlıkla bana baktı. “Ben San

Dtegoday#*

param. Kara temizlemedin San
Diego'da. Bu H&ğ BHIBH *terapisine* H
H ve Susan Wagner {enmiş. Ne tür
bu oyun çeviriyorsunuz siz?'

'Bakın Bayan Wagner oyun
çevirdiğim ^ fgj| gebn neler
olduğunu anlamaya çalışalım.
Bir bardakm misiniz?' Başını
"evet* anlamında salladı. Gidip
ikimiz« bardak su getirdim.
Sakinleşmeye başlamıştı.

Tekrar yerime oturdum. "Evet,
şimdi... San Dieg»*^ yom
demiriniz değil mi?"

'Evet. Kocam Ray ve bebeğimizle
La jolla'da yaşıyoruz,* "Kocanı*
Ray'in edenden bu iatura çıktı
öyle mi?' dedim. 'Evet dedim ya.
Ama şu Susan Wagner kimdir, H
mek istiyorum' dedi, yeniden
sinirlenmeye başlayarak.

Sakin konuşmaya
çalışarak'Francesca'dedim,'bana

kocu&
anlatır mum?"
'Kendisi başarılı bir iş adamı ve
harika bir babadır." Oafa
söz ederken yüzü aydınlandı.
'Ne samandır evlisiniz?' dedim.
"İki yıl okfa. Çok romantikti.
Yatında evlendik."

Kafama bir tuğla düşmüş gibi
okhım. Francesca Wagner *flı bu
kadının neden bu kadar öfkeli
olduğunu, Susan Wagner » de son
iki yıldır neden evliliğinde bir
terslik hissettiğini anlamıştım.
Francescaya Susan dan
bahsedemezdim, gizliliğe riayet
etmem gerekiyordu. Francesca nm
bu işi çözmesinin tek yolu Ray ile
konuşmağıydı.

**"Francesca ortada dolandırıcılık ya
da yazışma hatası rai yok ama benim
sana fazla bir şey söylemem mümkün
deşjl Gordüğüm kadarıyla bu,
seninle kocan arasında bir naesek**

Bence ona sorsan iyi olacak.”

Francesca yine kızgınlıkla ayağa kalktı. “Demek önüme & var çekip Rayle konuşmamı söylüyorsunuz öyle mi? Ne ya** ki yapamıyorum o dediğinizi çünkü Ray yine yaüyk Sn |

_ jgkfcnu da denizde çekmiyor’
| İ I hiç «Ha yatan S Ei BB H HR
HHH biliyordum. Gig H Meksikal
MaS ^yolculuğunda çocukları
bıraktığımız aiWerimtz» en az H
^ aramıştık.

-jCusura bakma Francesca,
yapabileceğim başkibirşeyyok’
Francesca çantasını kaptı ve rüzgâr gibi
odadan çıktı. Tah- uiiumce
haftasonuna kadar Ray Ue
yuzleşeraeyecekti. Ray agcak
haftasorunda Susanı sözde iş gezisi
yüzünden bırakıp aoa gelecekti. Ancak
ertesi gün Wagner çiftiyle bir seansım
H| ve bu kaybedilen fatura konusunda
RayTe yüzleşmeyi ipfe çekiyordum.

Tam bir oyuncuydu Ray. Susan
ile Fracesca’yı kandırmakla
kalmamış, beni de dalaveresine

dâhi) etmişti. Acaba karşı ak
urunun beni kısmen
ommsosyopatik manevralarına
karşı kör mü etmişti? Ray beni
kurnazca kafaya almış, tedavi
amaçlı tepkilerimi
yönlendirmişti. Susana ilaçlı
tedavi uygulanmalı... Şuanın
kendi terapisti olmalı... Susan
kariyeri konusundaki
çelişkilerini araştırmalı... Susan
onu yapenah, Susan buna yap-
mak... Ama kendisi akın kalpli
bir azizdi ve teknesinde yalsa
kalmaya hakkı vardı. Ray İn
birkaç seanshğına gözüme perde
çekmesi belki alabilecek bir şeydi
ama Susan gibi eğitimli bti |da
yıllarca üçkâğda getirmişti Bu
işte öykrustaydı n onun yatına
binmeyi bile hayal etmiştim.

Ray'in bunca zaman insanları
neden kandırdıguu biliyordum.

Örnek bir sosyopatı o.
Sosyopatlar, ya da psdciyat'
ratlerin deyişiyile "antisosyal
kişilikler* şahsa kazanç tirana
7*\$amboyu aldatmaca sergilerler.
Pişmanlık ve empatide»
Taundurlar ve başkalarını incitme
ve kötü davranmayı ras-
yonelleştirme de sihirbaz
gibidirler, insanlar genelde sosyo-
P**krinhıraız, cani veya katil gibi
alışılmış suçlular oldu^u-
o düşünür. Oysa zeki sosyopatlar
bazen hiç yakala

H büyük şirketlerin, milyar dolarlık
saadet zmciriertaijjL nageçerler. *Bir işte*
dikiş tutturamayan, uzun vaddiflçjJ
çüremeyen M »onunda çoğunlukla
kendini hapiste MM genelde yeterince
organize olmayı bilmeyen BBBHBBj
Ray gibi nispeten başarılı bir sosyopat
yakalandı^,
onun tarafından kandırılanlar ilk başta şoke olur ve
urs^

kur. Yıllardır güvendikleri insanın
kendilerine ihanet ettiğe
inanamazlar. Her şeyi daha iyi ve daha
önce anlayanudıkU
içte utanç duyarlar. Ray istediğini
eide edebilmek için -tı| darlarının
duygusal ihtiyaçlarını fark etme ve
tatmin eime* çok becerikliydi Eşleri -
en azından benim bildiğın) onun çifte
hayat sürdüğüne inanmak
istememişti, bu yüzden *de* ipuçlarını
görmezden gelerek, onun mantığa
burundur meye çalıştığı fikirleri
hemen benimsemişlerdi.

Çoğumuz sosyopatik eğilimleri
olan insanlarla öyle ya (1 böyle
karşılaşırız. İnsanlara güvenmeden
önce onları tanın»- ya çalışmamızın
nedeni de budur. Empati kapasitesi
nbnl» bile zaman zaman antisosyal
davranabilirler. Bu, kimi *umu* gelir
vergisi beyannamesinde küçük bir
hile, kimi unu da abpcrif süetinde
unutulan derginin parasını geri
dönüp verme zahmetine girmeme
şeklinde ortaya çıkabilir.

Ancak erkeklerin yüzde 6'sını, kadınlarinsa yüzde 10 etkileyen ileri sosyopatinin nedeni bilinmiyor. Bu rahatsızlık çocuklukta başlar. Yangın çıkaran ya da hayvanlara işkinct eden çocuklar sosyopattır. Bu durum yetişkinlikte de kronik yalancılık ve aldatma şeklinde devam eder ve ömürboyu m. Antisosyal kişilik bozukluğunun şiddetine bağlı. Semptomların bazıları ilaçlarla, psikoterapiyle veya her m «yine tedavi edilebilir. Ancak sosyopatinin derecesi H | tedavisi yoktur.

Eğer Ray tahmin ettiğim gibi gerçek bir sosyopattır « £ neden hayatının bu kadar geç bir

Belki « Susana evliliğin başından beri aldatırsama ^ şekilde idare ediyordu. Belki boş yuva sendromu pg |f IH H | davranışlarım farklı bir aldatma boyutuna

ıRay'den bu «oraların yanı sıra biç abmayabjirdua,

#â t otu gerçeklerden kaçınmakta üstüne yoktu.

H ftANO£VttSü UKUŞIRKE*
Ray'le yapacafım H9S düşünerek kendimi sürekli saatime bakarken tuldüm. Randevu saatini beş dakika geçtiğinde hiç gelmeye- çfiberinden endişelenmeye başlamıştım ki asistanım arayıp HH geldiğini haber verdi. Kapıyı açtığımda karşımda udece Susanın durduğunu gördüm. "Ray geç mi gelecek?*" dedim. "Gelmeyecek.*
öyfe mi?" Hayalkı nklığına uğramıştım.
"önce oturayım, sonra olanları anlatınm.'" Sucan kanepeye §80- Ben de koltuğuma oturdum ve Susanın hal ve tayımda bu değişiklik olduğunu fark ettim. Ciddi ama kendine güvenen Ur

hah vardı.

'Üstümden koca bir yük kaikmtı
gibiyim" dedi. Bmffi 9 da
artık değilim."

Nder hissediyorsun? dedim.

"Ûfke* dedi.'O adi herifin başka
bir ailesi varmış. İn«afci- Wor
musunuz? Brnmiymişim terapiye
ihtiyacı olan? Asıl<i>w« kpst
asılmaya ihtiyacı H *Ne oldu?"
dedim.

Buruk bir ifadeyle gülümsedi. BB
numaralı Bayın mI tarafından
ziyaret «dikihn, Bu
aradakadmu» biffa^a*

^ Çok sevimlide bir oğlu var.
Anlaşıldı ki kendisi Cömadan

**^artesâye Ra/k) cazibesinden
fe^dateunnıts.Ha,yatıar*da**

bapbrcrmuı 30 yılın» b»r yılancı vr hulekiria, .
Hwyopati»geçirmişmî.KimbjUrilişkimizboyun
c4|CaT*W Iwjpplifbç W«la eHmâ* Sı;
'Susuu, öteki Bayan Wagner m dün beni
de ziyar^ soykinek istiyorum sana. Ray'in
ceketinin cebinde mnH

turadökûmJerinden birini yakalamış"
dedim. 1

'Evet biliyorum*' dedi Susan, acı acı.
"Her şeyj ÇjMutaa bir şey ama bir o kadar
da şapına. Öyle kHG ki anlatamam.
Banca samandır nasıl anlamaA^? mi,
birlikte aç çocuk yetiştirdiğimi sandığım
adam

hiç var olmamış me^ Hah, asü şuna
boyılacaksmojip^

Çok meşgul olduğum ve ona yeterince ilgi
göstermediğim if ber şey benim hatammış!

'Peki, şimdi ne olacak?'

'Brien attım onu. O fiyakacı yalancıyla
hayatımı yetene beba ettim. Bir daha asb
suratını görmek istemiyorum. Sadıcc
çocuklar için üzülüyorum/

Rayle yüzleşme fiursatını bulamamış
otsam da Soma ocunla başechşını
dinlemekten tatmin duydum.
Tatminim;«; kısmen kendi karşı
aktarımından kaynaklandığım biiirar-
durn. Ray'in aldatmacasının boyutlarını
kavrama korno» daki başarısızlığımın,
mntln bir aile erkeği olarak oouoh
reğinden&zla özdeşleşmemle bü ilgisi
olabilirdi. Ayrıca,ıçft* içe, pprofesyonel bir
terapistin Susan veya ben- oyuna ptin-

lebileceğini de kabullenmek istememiştim. Fakat bu koond* perspektif sahibi olmaya başlamıştım. Adında kısa sârd\$* de olsa Ray m çevirdiği dümene kapılmam, Susan'inyaf*^ lannı anlamamı sağlamıştı ve bu sayede otuindakeocbs^ kında aydınlanmasına yardımcı olmuştum.

Susan benimle H ay daha psikoterapiye devam S | H Francesca Wagner ile bulantısını IMsm«k ^ rusu şaşırmadım çünkü aynı insan tarafından mağdur^- arasında bağ oluşması sıkça görülen bir durumdur.

ik Francesca'mn Ray 'i evden atmasından kısa mre §| | Ray ikisinin | | hayatından çdch. Susan He ben, ona« bir eyalette veya dünyanın bafka bit yerinde *kim***

S eşle, yeni bir hayata başladığını düşündük. Kendinde terapist olarak Susan, Ray gibi bir sosyopatm asla değişmeyeceğini biliyordu. Ancak yine de tanıdığını sandığı ve hBI sevdiği Ray'in anlından hüznünü

yaşamaya ihtiyacı tanj. Kendisine şimdi çok bariz görünen sadakat«zişe dair jpoçlarını görmezden gelmenin utancıyla başetmesi biraza* mşıtını aldı, ilginçtir ki Ray'in Susan m yetiştirilişi ve kari- «erine ilişkin hisleri hakkında söylediklerinde bir gerçeklik lig vardı. Ben de Susanın bu sorunları daha iyi anlamasına yardımcı oldum.

Susan m terapiyi bırakmasından bir yıl sonraya kadar Rayi 9 düşünmemiştim. Bir gün Gigi ile evde televizyon seyredi- yocduk. Gigiln kumandayı de geçirdiği, kanaldan kanala H laşbgı ender akşamlardan biriydi. Tam kumandayı kapaca\$HD şuada klasik film kanalında durdu. Ekrandaki Charles Boyar H Ingrid Bergmarıdı.

'Ah, bu çok güzel" dedi Gigi," bayılıyor bu filme.'

"Adı neydi?*

"Gashght / Işıklar Sönerken. Bu adam öyle yalancı ki, kananı asri drimin o olduğuna inandırıyor."

Ray neler yapıyor acaba diye düşündüm. Muhtemelen H çamakianna alet ettiği yatıyla okyanuslarda dolanıyor tafka Bayan Wagner'leri mağdur ediyordu. Belki liman yetkifckari ona sonunda yakalamışlardı, beflri de korsanların dnie döş- •oûştü. Anlamadığı şeydu ki karadayken bile detır/ferde jng ^ohrmş gibiydi.

ON 0ç0MC0 BÖLÜM

Bitimsiz alışveriş

2004 Kış

ARALIK¹ İLK VE HERKES tatil hazırlığı
içindeydi
Bense Ulusal Sağlık Enstitüleri
nden harika bir haber almıştım;
başvurduğum büyük bir çalışma
fonunun ödemesi kabul edilmişti.
Diğer bir deyişle, araştırma
ekibim ve ben, bandan sonra en az beş
yıl fon konusunu dert etmek
zorunda kalmayacaktık. Araştırma
dünyasında bu anlar, kutlama
gerektilen sayılı anlardan biridir. Gerçi
fon için başvurduğunuzda ala-
mamaktan endişe edersiniz,
aldığınızda ise çalışmayı tamam-
layamamaktan ya da daha kötüsü,
elde edeceğiniz sonuçların umduğunuz
gibi olmamasından korkarsınız.
Ama bu akşam kutlama akşamıydı ve
ben ailemi La Ciénaga nm gözde Japon
restoranlarından birine
götürüyordum. Sushi'ye hepimiz bi-
yılıyorduk, ayrıca çocuklar da bu
sayede hiks bir yeri denen#

fırsatını yakalayacaktı.
İZ yaşındaki lazım Rachel gitmeyi
reddettiği için g*Ç gg mıştık.
Rachel üstüne giyecek havalı bir
şey bulamıyordu. Gi#
i I etmek için kendi
gardrobundan birkaç giysi m'
| H jrtık ortaokula geçtiği için
haftaya onu alışverişe götür- ^ine
fl vcfc*i- Kadınların, hatta ergenlik
öncesi kiılann, verdimi önem, beni
daima hayrete düşürmüştür,
grtesi gün Brenda Lhringston
isimli bir kadın andı. 10 « önce
30'hı yaşlarındayken sevimsiz bir
boşanma döneminde bana
tedaviye gelmişti. Şimdi ise
telefonda ağlayarak, |§| | bir kriz
yaşadığını, akıma arayacak başka
birinin gel- mediğini söylüyordu.
Onu yatıştırdım ve ertesi gün,
öğleden jonraya randevu verdim.
O gece evde, akşam yemeğinde
Rachel "Cumartesi günü H

doğum günü partisine
gidiyorum, ona hediye al*
mam gerek" dedi.

"12 yaşma girecek değil mi?^{1*}
dedi Gigi.

" H ı h H diye cevap verdi
Rachel "Tamam, ben güzel bir
şey alırım ona" dedi Gigi,
Yemeğimizi bitirdik, çocuklar
sofrayı topladılar ve odalan- na
çekilmek için izin istediler.
Gigiyle ben salonda kaldık
"Neyin var senin bu gece? Aklın
başka yerde gibi* dedi Gigi.
"Eskiden tanıdığım bir kadını
düşünüyorum" dedim.

"Bir kadını düşünüyorsun ha?
Ne güzel ailene düşkünlüğün
gözlerimi yaşarttı doğrusu."

"Eskiden tedavi ettiğim bir
kadın. Bugün yaşadığı bir kriz
yüzünden aradı da* dedim.

"Bu defalık affediyorum ama bir
dahaki sefere ceza olarak ayak

masajı yaparsın ona göre.”

Bulaşıkları yıkarken eski hastamı düşündüm. Brenda S düzey yöneticilik yapan ama ailesinde ve evliliğinde zoHükler yaşayan kariyer odaklı kadınlarla pek çok ortak Özelliğe sahipti- Onu tedavi ettiğim süre içinde böyitk bir reklam şirketinin 8*nel müdür yardımcısı olarak haftada altmış saat çalışıyordu. ânında en üst düzeylere erişmişti ama bayatındanran«

olmuyor, nedenim de bilemiyordu.

Brenda’nın başatme yöntemi “aşın yemek ”ti.

Evüüğünün dağılıp gittiği günlerde Brenda’nın bazı yjv^.

leri gân içinde renklerine göre yeme saplantısı geliştirdi^* hatırlıyordum. Kahvaltı kahverengiydi: Kahve,

buğday ej^ 9 arada bir de bir kâse tahıllı gevrek, öğle yemeği Tavuk göğsü veya balık çorbası ve pilav. Gece geç vakitte M koyu tonlarla

midesini doldurmayı seviyordu: Çikolata, kak* olu kek ve sıcak çikolatalı kek. Çok zayıftan aşırı kübhıya **111** değışen bir aralıkta gidip geliyordu. Terapi sürecinde bir», neredeyse 20 kik) almıştı. Bir meslektaşu onu hamile okfogu için tebrik ettiğinde ne kadar utandığını hatırlıyordum.

Brenda'nın baş sorunu annesiydi. Ne yaparsa yapsın annesinin gözüne giremiyordu ama o her anını annesinden ona» almaya çalışarak geçiriyordu. Giydiğı kıyafetler, girdiğı ve takip ettiğı işler, hatta seçtiğı erkekler... Bunların hiçbir anneyi hiçbir zaman memnun etmiyordu. Yine de iş annesinin kusurlarını görmeye geldiğinde Brendarin gözü kör oluyordu. Ardından tam terapide ilerleme kaydettiğimizi düşündüğün bir sırada "iyileştini"* söyleyerek tedaviyi bırakmıştı.

Hastaların bilinçdışı çatışmalarının faikına ilk **vardıklarında** terapiyi

bırakmaları görülmemiş şey değildir. Semptomların ardına gizlenen acı verici hisler ve anılarla yüzleşmek kolay değildir. Bu rahatsızlık verici duygulardan kaçınabilmek için hastanın zihni kimi zaman onu iyileştiği ve artık terapistle ihtiyaç duymadığı yönünde kandırır. Hasta böylece asıl soruna değen terapisti aradan çıkararak, kendisini gerçekte rahatsız eden şeyi bastırmaya ya da unutmaya devam eder.

Brenda iyileştiğini söylediğinde aslında henüz başatmay* hazır olmadığı duygulardan kaçtığından neredeyse emindi®'

O gönlerde psikoterapist olarak deneyimim daha aidi ve ofl»⁸ ani kaçışı biraz moralimi bozmuştu. Vakti gelmeden ÖD9 idlerim genelde tedaviyi sürdürecektinygusai güçten yoksun, hastalar olduğunu biliyordum. Yinede ani gidişinidü-1^yinde sorunlarını araştırırken

Brenda'nın fazlası üzerine
jil'olabileceğimi fark ettim. Bu ola-
yanlış adımı aklımın yırğışesine
yazdım ve bu defa, fırsatım olursa,
daha yavaş ilerleye çıktım.

8REKDA CUMA fiÜMİİ siyah
döpiyesiyle şık ve zarif bir görünüm
içinde ofisime geldi. Son moda jenni&r
Aniston saç kesimiyle »tık ıanşındı.
Kocaman şık çantasını kanepenin
yanına koy* ıaktan sonra oturdu.
Sigarasını yakmaya
hazırlanmış sırada içilmez" kuralım
hatırladı. Gülümsedi. "Merhaba Dt
çpial! Sizi gördüğüme sevindim.
Saçınıza düşen aklar yakış- mış.
Havalı olmuşsunuz." Şöyle bir
gülümsemeden edemedim.

"Ben de seni gördüğüme sevindim
Brenda" dedim. "Neler oluyor,
anlatsana. Bir kriz yaşadığından
bahsettin?"

"Evet Üç yıldır Richard'la evliyim
ama o artık imkânsız biri oldu. Bir
kez daha boşanmak istemiyorum

ama Richard beni terk etmekle
tehdit ediyor/*

"Neden?"

"Bir sorunum olduğunu
düşünüyor da ondan. Daha doğru-
su bir sürü sorunum olduğunu
düşünüyor. İşim, annem, alış-
verişini... Çok fazla para
harcadığımdan şikâyet ediyordum
ki bana Öyle diyor? O aptal evlilik
sözleşmesini imzaladım işte, kendi
param var benim."

"Sana evlilik sözleşmesi mi
imzalattı?*" dedim - Tabii ki. Bu
günlerde herkes yapıyor bunu* Ama
Richard jira rağmen bir dolar
harcasam kendini kaybediyor.,Güya
endişeleniyormuş, hâlbuki ben
çok tutum byum» ^dece
indirimlerden alışveriş yapıyorum.
Dün Saks da her yerde yüzde 40
indirim vardı, Saks First kartım
HHH

ının da 42'tenden yüzde 15... Ki ben de kullandım tabii. Aptal mıyım, tabii ki kullanırım. Nevedeyse bey diğere maske tıyem, ayah bir Dolce elbise aldım... Tamam, bey değil, maske dolere, ama hedaya gibi bir fiyat, o elbise için. Ha bir de maske biliyor musunuz? Ki yemin ederim hayatımda böyle bir şey yapmamıştım, yok denemek fiyata mor bir Versace aldım. İnsan bunu gardrobun siyah ve gri doppiyelerle dolu, başka tane de kırık beyaz kuktyel elbisesi. Şimdiye kadar hiç mor bir şey almamıştım! Richard mutlu olmalı benim adına. Bu genişletiyorum ne de olsa!"

Alışveriş safelerini dinlerken Brenda'yı üç bin dolara mor bir elbiseyi, mulitenmek hiç giymediği, bizzirinin aynı 40 siyah elbisenin arasına sıkıştırılmaya çalışırken hayal ettim. Acaba 10 yıl önceki yeme sorunumun yerini yeni bir tuflama, yeni alışveriş mi almıştı? Daha da önemlisi, yindiki krize dışı yatan hangi duygular ya da çatışmalar yol açmıştı? Brenda bu şeyler söyleyememi bekliyordu.

"Gardrobunu genişletmen çok güzel Brenda. Sence o mor elbiseyi hiç giyecek misin?"

"Bilmem ki" dedi aldatıcı bir tavrıyla "yaını giyerim belki. Ama gerçekten çok güzel ve gardrobuma renk katıyor!"

Gülümledim. "Hâlâ o reklam ajanında mı çalışıyorsun?"

"Artık kadenli genel müdür yardımcısı olarak yeni misyonlara bakıyorum. Yeni pozisyonumda saatlerimi de kendim beliliyorum. Böylece alışveriş yapacak, beğenmediklerimi iade edecek, sonra biraz daha alışveriş yapacak boka vakitim oluyor." Kabkaha attı.

Alışveriş sohbeti beni hem güldürmüştü hem de endişelen-
dirmişti ama konuyu bu megalayı tetikleyebilecek nedenlerle
doğru kaydırmak istiyordum. Belki sohbeti ilişkiisine geri dönmek için
dirmek için altında yatan çatışmaları ortaya çıkarmamıştı
soflandı.

"Richard'ın seninle ve annenle meselesi nedir?" dedim. Brenda'nın ağzından Richard'ın ilgisizliği bakışını dinlemek, görüşleri olup bitenleri anlamamı sağlıyordu.

İnsan davranışına ilişkin genel ilkelerden birine göre olumsuz bir şeyi kendimizden çok, başkalarında görmemiz kolaydır. Bu zihinsel süreç kimi zaman terapötik tedavi sürecinde de yer gösterir. Çoğu zaman başkalarında biri en çok zahmet eden özellikler, kendi sahip olduğumuz özelliklerdir. Bu özellikleri başkalarında görmek bizi kızdırabilir ama onları kendimizde görmeyi asla kabul edemeyiz. Richard'ın Brenda'ya ilişkin şikâyetleri onun kendine ait sorunlarını da yansıtır olabilir ama Brenda'nın Richard'la ilgili yakınlardan biri Brenda'nın ya anki sorunlarının ardında yatan çatışmaları da gösterebilir.

"30'ü yaşlarda, yetişkin bir adamın 80 yaşındaki annemi kokandığına inanabiliyor musunuz? Olacak şey değil! Ne zaman annemle telefonda konuşsam deliriyor."

"Ne sıkıkta konuşuyorsun?" dedim.

"Günde bir ya da iki defa arıyor. Ne olmuş ki! Yalnızlık çekiyor muhtemelen, ben de neşelendiriyorum onu. Richard anımsa ondan daha fazla ilgi gösterdiğimi söylüyor."

Gerçekten öyle olabilir mi acaba diye düşündüm.

Devam etti. "Tam bebek yani. Üstelik içimi de kıskanıyor! Sık sık ofisini arayıp 'özledim seni' falan gibi aptalca şeyler söylüyor ama ben biliyorum ki aslında bir şekilde kendini ifade etmeye çalışıyor."

"Neden böyle bir şey yapsın?" dedim.

"Hayatında onu içermeyen bir şeyimin olması fikrine da tutunmuyor da, ondan. Günbeğün annemden ve kocasından telefonlar alıyorum. İş yapacak vaktim kalmıyor neredeyse."

Brenda konuşmasını sürdürürken aklıma belli ki hiç iyileşme sağlamamış olan, eski tedavi sürecinde fark ettiğim temel

bir florun geldi. Hayatında onunla ilgileniyor görünen H H olursa olsun -kocas, annesi, | arkadaşları, dostları- öJ'T kendini her zaman yalnız hissediyordu. Sorun kısmen m tıpkı narsislik ve ilgiye muhtaç annesi gibi, ona bağımsız hissettirecek duygusal alan tanımayan insanlık, çatmasından kaynaklanıyordu. Tahminime göre Brenda m dini sevmeye layık hissetmediği için, etrafını sevgi meyecek kadar bencil insanlarla çevrelemişti.

Brenda tüm sorunlarının temelinde babasını erken yaşta kiy. betmesinin yattığına inanıyordu. Beynindeki habis tümör y®. zünden babası Brenda 12 yaşındayken ölmüştü. Annesi ise kma izleyen 40 yıl boyunca yastan çıkmamıştı. Babasının Brenda yı etkilemişti hiç

şüphesiz ama ben, annenin Brenda yb empati kurma kabiliyetinden yedesim oluşunun, Brenda nın p\$ikolojik tecridinde ve özsaygı eksikliğinde daha güçlü bir etfcig olduğunu düşünüyordum.

Annedeki narsisizmi ve esirgeyici kişiliği tanımlayan olay lar da son derece çarpıcıydı. Brenda nın anlattığı, 17 yaşınla yaşanmış bir olayı hatırlıyordum. Brenda erkek arkadaşıyla buluşmadan eve yanm saat geç gelince annesi öyle sinirlenmişti ki bir hafta onunla konuşmamıştı. önceki terapimizde Brenda annesinin sorunlarına olan katkısını kavramaya hazır değildi. Bütün meselesi babasının ölümü, annesinin yaşadığı yürekya- kan acı ve adi kocasının bunları hiç anlamayışıydı.

'Annen Richard hakkında ne

hissediyor?" dedim.

"Saygın bir avukat olmasından çok memnun. Aslında Richard annemin şimdiye kadar hayatıma giren erkekler *ç»**de onayladığı tek kişi. Haberlere falan çıksa epey heyecanlanıp- Biitün arkadaşlarına gururla anlatıyor. Kavga ettiğimizi ra söylersem ilk cevabı 'Yine ne yaptınV oluyor. Sinir oluyor® bu lafa. Sanki Richard muhteşem biri de, ben ona sahip ğum için şanslıyım. Richard ile evliliğimin hayatımdaki |

ı olduğunu düşünüyor. İşimi ciddiye 8 | almıyor*

ı^ayacakmış gibi görünüyordu, mendil kutusunu uzattım.

^nesinin kendi üzerindeki gücünü açığa vurduğu için utana-

^ aldı mendili

Brenda'nın kriz diye algıladığı şeyi yavaş yavaş çözmeye Şimdi nihayet Richard özerinden annesinin ortayım alıyordu ama evliliği çıkmaza girdiği

min, o onayı kaybetmekten korkuyordu. Bu kriz onun, ister kocan olsun üter annesi ya da terapisti, insanlarla yakınlaşmakta neden sonu yaşadığını anlaması için fırsat olabilirdi. Şu an yardım alma cesaretini bulacak bir acı içindeydi ve onu korkutup kaçırmadan o yardımı sunmak benim işim, daha doğrusu zoriu görevimdi.

Seansın geri kalan kısmında Brenda beni yeme sorunlarım geride bıraktığına ikna etmeye çalıştı. Dediğine göre son beş yıldır şimdiki kilosundaydı. Birlikte bir terapi {dam konuştuk ve haftada iki defa görüşme ayarladık.

Cumartesi sabahı kahvaltıdan sonra oğlum Harryl at-

1 evine gitmesi için hazırlıyordum. Gigi Raehei'a Caroline'in doğum günü için Gap'ten aldığı çantayı gösterdi Rachel çantayı beğendi. Birlikte hediyeı paketleyip

birde kart hazırladılar. Bense Hareyi bırakmak ve evle ilgili birkaç işi halletmek üzere çıktım. Ampul, köpek mama» ve çit bu- dayıcı gibi şeyler satın aldım. Sonra da e-postalanma bakmak için ofisime uğradım. Bir baktım ki kocâ bir gün göz açıp kapayıncaya kadar geçmiş.

Eve döndüğümde kendimi bir krizin ortasında buldum. Rachel odasında ağlıyordu, Gigi ise mutfak dolaplarının ka- P^danm çarpıp duruyordu.

Hayatım ne oklu?" dedim, Gigi'ye.

"Ne olsun işte... Rachel partiye gitti Ket şey lyiyditošto ^»Caroline hediyesini açtı, Gap çantasına bayıldı. Ama bir ^{SONra} hediye Coach çantası çıktı."

"O çanta büyükler için ve pahalı bir şey değil mi?" dedim.
"Evet, 12 yaşındaki çocuğa alınacak bir hediye değil" dedi.
"Ama anlaşılan Batı Yakası'nda çocuklar birbirlerine böyle hediyeler veriyorlar. Tabii Rachel verdiği hediye den utandı, çünkü di de bana kızıyor. Coach marka çantanın uygunu bir hediye olduğunu anlatmaya çalıştım ama dinlemiyor. Eşyaların değeri ve fiyatı arasındaki ayırım hakkında en ufak bir fikri yok. Tabii istediği akranlarıyla uyum sağlamak."

"Kötü bir şey mi ki bu? Hepimiz istemiyor muyuz?" dedim.
"İsteriz tabii de Rachel şımartılmış zengin çocuklarımız gittiği pahalı bir özel okula gidiyor. Bizim öyle bir parantez olmadığımız ve paranın de her şey demek olmadığını anlamamız gerek." Gığı kendine bir bardak şarap koyarak masaya oturdu.
"Belki de onu o okula göndermekle bir hata ettik."

"Öyle şeyler her okulda olur" dedim. "Çocuklarımıza bu denli bir ara vermemiz gerekiyordu zaten. Neden şimdi vermeyelim?"

"Doğru. Ama ben ne olursa olsun 12 yaşındaki çocuğa Coach çanta vermeyeceğim, orası kesin."

Alişverişin, özellikle de kız çocuklar açısından hayatın bir katar erken döneminde bir meseleye dönüştüğünü görmek beni şaşırmıştı. Çocuklar ürün daha iyi olmasa bile marka, ayırt etmenin ve yüksek fiyatın, daha yüksek statüyü temsil ettiğini öğreniyorlardı. Tabii aynı şey erkekler için de geçerliydi. Bana Armani takım elbise giyip Ferrari sürmek isteyen tek bir erkek gösterin. Güzel modellerin giytilayla bakılan eşyaları kullandığı ya da giydiği reklamlara sürekli maruz kalıyoruz. Çocukların bile o eşyaları istemesine şaşmamalı.

BRENDA ERTESİ HAFTA OFİSİME geldiğinde üstünde yine pahalı bir markanın giysisi, ayağında timsah derisinden ayakkabılar vardı. Tek bir dakika harcamadan kocasını pikâyete başladı.

"Bakın, ben Richard'ın gerçek yüzünü görebiliyorum. Temelinde duygusal olgunluğa erişememiş, aşırı kontrolcü biri o."

"İslediğinizde bu konuda herhangi bir fikrin var mıydı?" dedim.

"Tabii ki hayır. Açıkтым ona. Bana prensesmişim gibi davranıyordu. Hiç eleştirmiyordu. Şimdi eleştirilerinin ardı arkası kalmıyor."

"Zor oluyordur senin için" dedim.

"Evet, ama ben onunla nasıl başa çıkacağımı biliyorum."

"Peki ya annen? O da seni yakından kontrol etmek istiyor mu?" dedim.

"Tabii ki hayır. O 80 yaşında, yalnız bir kadın. Suç mu ki bu?"

Brenda hâlâ annesinin hatalarını göremiyordu. Onu neden se el üstünde tutma ihtiyacı duyuyordu.

"Brenda annende hiç hata görmemen benim dikkatimi çeker, onu korumak zorunda hissediyorsun sanki kendini."

"Ne demeye çalışıyorsunuz Dr Small?"

"Biliyorsun, annen ilk kocanı eleştiriyordu, sonunda da kocanla ayrıldınız" dedim.

"Adam pisliğin teki olduğu için ayrıldık. Annemle bir ilgisi yoktu." Eşarbiyle oynamaya başladı. "Bu arada, kaşmir şalımı nasıl buldunuz? Evden erken çıkmışım, bari alışveriş merkezine uğrayayım dedim. Harika değil mi?"

Ne zaman bir şeyler keşfetmenin eşğine gelsek Brenda kimyayı değiştiriyordu. Genelde de son alışveriş macerasına geçiş yapıyordu. Alışveriş onu rahatsız eden gerçek nedenlerin üzerini örten sis perdesi gibiydi. Terapinin ilk haftalarında yorumlarında ileri gitmedim. Brenda'nın bilinçaltının fazlaca denemelerini indirmek, kaldıramayacağı kadar büyük bir kaygı yaratabilirdi. Onun yerine yavaş yavaş terapötik ittifak kurmak için yaşadığı zorlukları ve engellenmeleri anlattığını belli ettim. Brenda insanları nasıl kendinden uzak tuttuğunun farkın-

da değildi ama terapi sürecinde

insanlarla arasında!* korumak için
kullandığı yöntemler ortaya
çıkmaya kınılıktan kaçmadığı
atamanlarda, başkalarını kendbdj*
duracakları şekilde idare ediyordu.

HHhra

Birkaç hafta sonra Brenda Salı
randevusuna 10 dakik cikerek,
telaşla içeri girdi. Elindeki kocaman
alışveriş 1118 n yüzünden nefes
nefese kalmıştı. Kendini kanepeye
kaldığı için özür diledi.

"Aslında erken gelmişim" dedi
"birkaç ilmi | | Marcusa gireyim
dedim."

"Söyler misin Brenda, ne hissettin
oraya gittiğinde? Algş rişe çıkmak
nasıl bir *duygu* uyandırıyor sende?"

**Soru sorar gibi yüzüne baktı. "Nasıl
olsun... İyi yorum kendimi. Güçlü
hissediyorum... Enerji doluyorum
Kontrol *bende* oluyor, etrafımdaki
herkes nefesini tutarak Ü rarımı
bekliyor. Ayrıca her an gözümün içine
bakan koca S reklam ajansının**

sorumluluğundan da kurtuluyorum. Bazı sırf o satış elemanları üzerinde kontrol sahibi olmanın yar* tığı başdöndürücü duyguyu yaşamak için sevmediğim feyteri aldığım bile oluyor. Eğer *gerçekten* sevmişsem, o zaman daha da iyi oluyor. Ona dokunduğumda, baktığımda, üzerine giydiğimde heyecandan ürperiyorum. Avlanan ve avlayan heyecanı var bunda. Seks gibi, ama daha iyi; en azından bazı zamanlarda.” Konuşurken transa geçmiş gibiydi. Yüzünde uzaklan dalıp gitmiş gibi bir ifade vardı. İlk içkisini tarif eden bir alkol# anımsattı bana.

ı “Bu duygu kalıcı oluyor mu?” dedim.

“Şey, hayır, pek olmuyor. Eve gelip aldıklarımı dolab»^ leş tirene kadar devam ediyor. Richard için yeni ve seksi birtf giydiğimde o hep fiyatını öğrenmek istiyor. Sonunda ranın çoğunu geri götürüyorum. Geri verince rahatljy^{or0}® ama çok da

utanıyorum.”

•öyle m#* ^iOL

•£b, tabii. O heyecan verici avlar kısa sürede ışdtuou H

^yor' l&ffi

Tüm hu alışveriş ve iade işinin boş vaktin büyük bölümü-
i öldürdüğünü ve Brenda için derinlerde yatan psikolojik j^unlardan kaçınmanın etkili bir yolu haline geldiğini anla* Anamlan Brenda yeme bağımlılığının yerine alışveriş bağımlılığını koymuştu. Bunun teknik terimi “onyonunfydl Yınanca’da *oniot* “satış için” *mania* ise |delilik” anlamına gelir. Brenda'mn dürtüse! ve saplantılı davranış özellikleri yeni bir ımaca doğru kaymıştı; alışveriş yapma ve iade etme. Brenda benüz bağımlılık eğilimlerinin yeni bir amaca saplandığının farkında değildi. Terapide bir sonraki adım onun bu tekrarlanan yapıyı faik etmesine ve anlamasına yardımcı olmaktı. Te* daviyi yine yanda bırakıp kaçmasını istemiyordum ama onu biraz daha zorlamam gerekiyordu.

"Peki« Brenda, burada sürekli tekrarlanan bir yapı görüyor musun?" dedim.

"Nasıl yani?"

"Şöyle ki, artık aşırı yemek yemiyorsun ama görünüşe bakılırsa yeni bir meşgalen var; aşırı alışveriş*" dedim.

Yerinde kıpırdandı. "Neden bahsediyorsunuz siz?*

"Bir bağımlılığın yerine başka bir bağımlılığı koydun* de* dim dikkatle.

Brenda kızgınlıkla bana baktı. "Şu televizyona çıkan afal doktorları gibi konuştunuz biliyor musunuz? Teoriniz biraz basmakalıp olmadı mı Dr Small? Psikolojik zırvalamalar doyduğum anda içimden yine terapiyi bırakıp gitmek geliyor."

"Bence hiç iyi bir fikir olmaz Brenda."

"Alışverişkolik ya da adı neyse ondan *değilim* ben. Sadece rahatlatıyor alışveriş beni.* Eğilip çantasına uzandığım görünce "Tamam, buraya

kadarmış, gidiyor” diye düşündüm
ama

sadece sigarasını çıkardı. "Sigara içilmez
kuralının c** henneme." Sigarasının
kalmadığım faik edince paketi buruşturup
yeniden çantasına tıktı. Bir süre sakız | m9
sonra iki tane bulup ağzına attı.

Çıkıp gitmediğine sevinmiştim,
savunmaya geçişi hiç şaşırmam iştim.
Brenda İlk seferinde terapiyi fifflfl. değil
kendi deyişiyle benim “'psikolojik
zırvalamalarım' zünden bıraktığını itiraf
etmişti. Belki bu noktada biraz il^ me
kaydetme şansını yakalayabilirdik.

"Kendimize dürüst bir gözle bakabilmek
hiçbirimh 1! kolay değil Brenda. Bana
kalırsa bir 'kontrol savaşımın' H ğunu kabul
etmekte zorlanıyorsun sen. Bu savaşım
hayatıma pekçok alanında karşına çıkıyor;
yemek, giyim, iş, ilişki* Brenda eğlenmiş
gibi görünüyordu. "Beni nelerin hıdu*
geçirdiğini gerçekten bildiğinizi
sanıyorsunuz değil mi?" 'Söylediğimi bir
düşünsen zarar olmaz. Seni alışverişe fes
şeyin kontrol duygusu olduğunu
anlatmıştın ama o duygu b lıcı değildir. İster
alışverişkoliklik ister bağımlılık ister adı-
nım, adına ne dersek diyelim önemli değil,
önemli olan senia bir problemin okluğunu

kabul etmen."

Brenda başım iki yana sallayarak pencereye **gitti** Kocatmaya devam ettim. "Sence bu durum daha iyiye mi **gtdijra-** Kötüye mi?"

Brenda sakızını bir peçetenin içine koyarak odayı arşınb- maya başladı. "Bilemiyorum... Annemle Richard hiç onıyh- mıyor, *orast* kesin."

"Tecrübelerime göre insanlar bağımlılıklarını bir kri*Ç»* na ve mecbur kalana kadar hiç ele almıyor. Sen de Richn«¹ kendinden ızakJaştırana, borca batana ve muhtemelen^ rini riske atana kadar beklemek mi istiyorsun?"

Dolaşmayı bırakıp "Tabii ki hayır" dedi. "Sadece Nr bir insanım ben, alışveriş yapınca da rahatlıyorum* A@a

S eve geldiğimde kendimi kötü hissediyorum, hatta .-,anlık duyuyorum ve tüm aldıklarımın yokohıp gitmesini Richard alışveriş konusunda beni öyle boğuyor ki |M her halükârda yakama yapışacak, bari alışveri|üni yapsan diyon""* İŞ*« bu aptal alışveriş olayı ve Richardın tepkisi j^nda bunları hissediyorum. İş öyle bir noktaya gekii ki ar* ok paketleri eve gizlice

sokuyorum. Richard çalışmadığım her B alışveriş yaptığımı düşünüyor. Biliyor musunuz, haklı belki

9 H Yenilgiye uğramış gibi bir tavırla kanepeye çöktü. "Kötü dunundayım sanırım Dr Small. Yardıma ihtiyacım var benim." Rahatlamıştım. Brenda nihayet bağımlılığını kabul etmiş, «aidim istemişti. İşte şimdi çalışmaya başlayabilirdik. Sonraki iki hafta içinde Brenda 12 adımlık İsimsiz Borçlular programı- na başladı. Söylediğine göre toplantılar ilk başta ona aşın duygusal görünmüştü ama bir süre sonra diğer alışveriş bağımlılarıyla konuşmak ona bilileri tarafından anlaşıldığını hissettirmişti. Gruptakiler alışverişin yaşattığı heyecanı, iade etmenin yaşattığı utana ve rahatlamayı çok iyi anlıyorlardı. İçlerinden Brenda gibi bazıları alkol, yeme gibi başka bağımlılıklarda ya* jamif, oradan alışverişe geçiş yapmıştı. Grup toplantılarına ve benimle biikipte terapiye ek olarak Brenda ya düşük dozda an* t&presan WeHbutrin verdim. Bu onan moralini yükselterek ban saplantılı davranışlarını yatıştırdı.

Beyindeki alkol veya uyuşturucu bağımlılığını güçlendiren *nir yollar aynı zamanda yemek, seks, alışveriş ve kumar da dahil, hemen her tür zevk kaynağını odak alan saplantılı davranışları denetler. Bir şeyler alışveriş yapma dürtüsünü harekete geçirdiğinde Brenda'nın beyni ve diğer organları göz alıcı çanta, a7*kkabı ve elbise görüntülerine otomatik olarak tepki veriyor-^ kalp atışları yavaşlıyor, beyin damarları genişliyordu. Onun ^nını arzu nesnesine odaklayan fizyolojik bir tepkiydi bu. Brendahm alışverişleri *tam gelişmiş bağımlılığın* tüm tuzaklarını içeriyordu. Bir alışveriş macerasını tarif bite onda zevk dalgası uyandırıyor. Bu öforik (me*t ^ duygular beyindeki kimyasal değişimlerle yakından ba^ tılıdır. Sok konusu değişimler bağımlılıkla ilgili tüm m şiarı denetler. Sinir iletici "dopamin" de işin bir Dopamin hem ödülü hem de cezayı düzenleyen beyinsel bir mesaj taşıyıcıdır. Bağımlı kişi zorlanımlı olarak haz duygum mı arar, arzular ve yeniden yaratır. Dopamin, mesahan bengi aevk merkezlerine taşıyarak, bağımlıların haz veren eyio&Jen durmadan tekrariamalanna neden dur; kişi artık ilk baştaki zevki yaşamıyor ve eylemin yarattığı

olumsuz sonuluna farkına varıyor oba bile... Üstelik bir bağımlılık hakimiyeti A geçirirken, beynin karar alma ve muhakemeden sonunki S lobu giderek hakimiyeti kaybeder. Benim terapideki ASM» Brenda ya dopamin zevklerini denetim akında tutmasını sağlayacak içgöçü ve mantığı kazandırmaktı.

Terapinin ilerleyen aşamalarında Brenda'nın hayatını stres yaratan ve alışveriş dürtüsünü harekete geçiren etkenler daha iyi irdelidik. Brenda ayrıca annesinden ve Rkhard'ıb* onay almayı ne kadar arzuladığım görmeye başladı. Bu aıada 12 adımlık programa aksatmadan devam etti, semptomla- n iyileşti, hatta sigarayı bile bıraktı. Bu konuda tahmini*»« Wellbutrmin de yaran oldu.

Ancak Brenda'nın alışveriş saplantısının neden bo kad** şiddetli olduğunu hili tam olarak anlayabilmiş değildi^{1*} Alışverişini pek çok kadın sever. Gigimn sevdiğini gayet iyi b&- yocdum, hatta ergenliğe henüz girmemiş olan kızım bile hoşlanmaya başlıyordu. Ama onlar imkânların ötesinde ab?- veriş

yapmıyor, bir şeyi sadece İhtiyaç
duyduklarında satın »k yorlardı.
Brertda'n in tarif ettiği duygusal haz ve
çöküşleri ocU* da bfr noktaya kadar
hissediyoriadı muhtemelen ama bağıffib
değillerdi... Bildiğim kadarıyla.

BİTİMSİZ ALIŞVERİŞ

BEKİZ HAFTA KADAR SONRA Charlie Simon ile kahve içmek örne her Çarşamba olduğu gibi yürüyerek Westwood'a gittim. Charlie ile UCLA'daki geriatrik psikiyatri eğitimimiz boyunca arkadaşlığımızı sürdürmüştük ama o sonradan serbest hekimlikte karar kılmıştı. Yıllar içinde düzenli olarak bir araya gelmek ve vaktimizin bol, sorumluluğumuzun az olduğu o eski, kaygısız günleri andık. Bir yandan da birbirimizin hayatında (serbest hekimliğe karşı üniversite hayatı) nezer olup bittiğini takip ettik.

Charlie Starbucks'ta LA Times'in spor sayfasını okuyarak beni bekliyordu. Güzelce kırpılmış, kıvrık sakalı, gür ve ak saçlarıyla uyumlu görünüyordu. Yıllar geçse de yaşlanmıyormuş gibiydi ama bunun nedeni biraz da saçlarının daha 30'lu yaşlarında ağarmış olmasıydı.

Kahvesinden bir yudum aldı. "Ne kadar içler acısı bir durum... Sabahı keyfime bakar mısın? Lipitor hapını yutmak için içtiğim yağsız, tatlandırıcılı bir latte! Şu Apple Pan'e gidip koca çizburgerleri yalayıp yuttuğumuz, üstüne de döndürmeli cevizli turtaları devirdiğimiz günleri öyle özleyorum ki... Kolanın da hakkısından içerdik o zamanlar."

"Charlie ben daha seni tanıdığımda diyet kola içiyordun. Ağzıda bıraktığı o kimyasal tadı seviyordun demiştin" dedim. Sonra da çantamı Charlie'nin yanındaki sandalyeye koyarak espresso almaya gittim. Dostumla eski günlerden, aile den, işten ve tatil planlarımızdan bahsettik. Bir arı gazetesindeki bir ilanı göstererek "Kızım şu Robinson indirimini hayatta kaçırmaz" dedi. "Muhtemelen de orada yeni hastamla karşılaşır."

"Öyle mi?" dedim.

"Birkaç haftadır bir alışveriş bağımlılığı tedavisi ediyordun" dedi.

Aklıma Brenda'nın bağımlılık konusunda yaşadığı almadan önceki hali geldi.

Charlie devam etti "Bu icadın «left gibi alışveriş S&H Aklanm geri veriyor, yine dr işim gücünü aksatmada«^ rüyor' Merakım iyice uyanmıştı. Batı yakasında işten alışveriş merkezine I »algını mı başlamıştı? "Çok garip" dedim. "Benim de reklam ajansında sonra alışveriş yapan ve aldıklarını iade eden bir hastam var.*

Charlie gözümün içine baktı. "Peki. Reklam ajana, A®, alışverişten önce yeme bozukluğu var mıydı hastada?*

"Olamaz" dedim, "yoksa aynı hastayı mı tedavi ediyor«?*

Birimimize isim söylemedik ama hastanın görümdmeeâ tarif ettik Benzedikler tesadüf olacak gibi değildi 'İşe bak ya!" dedi Charlie. "Aynı kişi rcsmeti.' Kulaklarıma inanamıyordum. Brenda beni başka bir pty kıyatnst ile 'aldatıyordu*. Herhangi bir psikiyatrisde de de\$1 yakm dostum Charlie'yle.

Psikoterapi sürecinde bir açmaza girildiğinde bir kişiden fikir almak yaradı olabilir ama bu genelde tenpüâa bilgisi dâhilinde yapılır. Brenda acaba arkamdan başka neler çeviriyocdu? Aklımdan geçenler reddedilen bir sevgiisoi düşüncelerine benziyordu. Brenda besbelli hAl4 gerçekte yn*leşmekte zorlanıyordu. Ama şimdi bunu hem benden hem dt Chariie'den gizliyordu.

"İşte bu bir ilk hayatımda* dedi Charlie.

"Hastamla bir konuşma yapsam iyi olacak "dedim.

Charlie gülümsedi. * Tim am, önce sen.*

Ofise dönerken içimden hemen

Brenda yı arayıp yüzleşmek

geldi. R/chardui ve annesinin onu günboyu aramasına şajro* mai. İşte hastAmm etrafındaki insanları idare etme yon«®!*! ^ »inden birini daha öğrenmişti m.

Westwood Village'den UÇLA kampus« giden yolu g*Pr' ken Brendanın "çifte terapi" marifetine

verdiğim tepkiden ^^ lından geçirdim.
Kendimi kızgın ve kullanılmış, vaktim
tx& ^

^20001 hissediyordum. Brenda 12
adımlık iyieşme pcog-
^i^iaiuiKİa atıp tutmuş, gözümüzü
boyamıştı. Tepkileri*
^ Brenda nın aldatmaca«
hakkındaki değeriendirmelerimi
j^jjjodudüğünm faikındaydım. Bu da
Brendanın kendi duy- ıgg
rahatsızlıkla başetme yönteminin bir
parçasıydı. Çev- insanlarda
duygusal karmaşa yaratıyor,
davranışıyla galeyana getiriyordu.
Boylece insanları kendisine ilgi
germeye itiyor, kendini daha az
yalnız hissediyordu.
Perşembe akşamı nihayet gelip çattı,
Brenda profesyonel ve jtfci*
görünümüye içeri girdi
Merhabalaştıktan sonra söze
"Brenda, senin bana karşı yeterince
dürüst olmadıkı düşünüyorum.*
"Neden bahsediyorsunuz Dr SmaU?
İlerleme kaydettiğini- ii
sanıyordum. Ha, bu arada, bana

yeniden Wellbutrin yazmanızı rica edeceğim."

Gülümsedim. "Dr Simon da yazıyor ma?*

Şaşkınlıkla yüzüme hakti. "Ne? Kim?*

"Brenda, benden haşka Charlie Simonu da gördüğünü inliyorum. Lütfen inkir etme.*

Güldü. "Hakkımda her şeyi biküğınızı düşünöyorsunuz demek, ha?"

'Sadece psikoterapi için meslektaşım Charlie Simon a gitti* \$ni ve hana bundan hiç söz etmediğini biliyorum*

'Nedir bu anlamadım, hep birlikte toplanıp hastalan çekiştirdiniz bu kuiuup mü var? Kimi istersem görmek bemm hakkım. Oadie Simonu, Dr VVelb'i,..*

'Malcolm Wells mi?" diye adeta haykırdım.

"Ewt. Çokda iyi ayrıca."

E> başka kime gidiyorsun?" dedim, hayretler içinde. r

*)*8tey Saadetsem. Ama o sadece

Bti&k Aile ve ÇofadtB*^ o

yüzden taytkaaz.* •;

®*a kendimi toparıauıaya
çalışırken Bıeoda deşam «ti
“Biliyor musunuz Dr Small, sizinle
alışveriş bağınlılığı k₀ sunda o
aydınlanma anını yaşamak o kadar
güzel bir histi ki günden sonra hep
böyle kendimle ilgili aydınlanmalar
yaşai^ arzusu duymaya başladım. İyi
bir terapi hastası olmaya çalı* sam da
sizinle o sihirli anları her zaman
yaşayamıyordu^ şu 12 adım
toplantılarından da sıkılmışım.”

“Bana neden söylemedin?” dedim.

“Sizi hayalkınlığıma uğratmak
istememedim de ondan. Dr Simon’a
gitmeye başladıktan sonra o heyecan
geri döndü Yeme bağımlılığımın
alışveriş bağımlılığına dönüşmesiyle
ilgili aydınlanmalarımı anlatmaktan
çok büyük bir keyif aldım. Richard ile
annem hakkındaki bilgileri de biraz
süsleyerek anlatmış olabilirim. Tüm
bunları sizden gizlemek de işe ayn bir
heyecan katıyordu. Anlıyor
musunuz?”

Tıpkı her zaman annesinin onayını

istediği gibi Şimdi de benim onayımı istiyordu. Ancak bu "çoklu terapist arayışı" bana yine bir tür bağımlılık gibi görünmüştü.

Üzerimdeki Őaşkınlığı atamasam da onu kışkırttım. "Anladığımı sanmıyorum."

"Dr Wells ile Dr Sandersonı da listeye ekledikten sonra hemen her gün konuşabileceğim biri oldu. Harika bir Şey. Üstelik bu sayede mağazalardan uzak da duruyorum. İyi bir Şey, değil mi?"

"Bak Brenda, gizlice ek terapi almak, birlikte çalışma anlayışımıza hiç uygun değil. Yaptığın Şey, çabalarımızı karmaşıklaŐtırmak ve dağıtmaktan başka işe yaramaz.

"Ne gibi bir etkisi olabilir, hiç anlamıyorum" dedi.

"Anlamayabilirsin ama diğer terapistlerle devam edeceksen ben seni alamam. Üstelik görünüşe bakılırsa alışveriş bağımlılığının yerine terapist bağımlılığını koymuşsun."

“Ah, çok saçma, ne sandınız beni,
seri bağımlı mı? Doğrusu öyle
gözüküyor. İlk defa bağımlılığı
çoklu-psi⁰* terapist bağımlılığına
kaymış birini görüyorum ama
önced¹

jrtıştığımız 'tekrarlanan davranış
kahplan' bu durum için de geçerli”

Brenda bir an duraksadıktan sonra
"Dr SmaU bağımlılıkla- ^la
yüzleşmemi sağlayan kişi sizdiniz.
Söz veriyorum diğer tfiapisderi
görmeyi bırakacağım. Belki
seanslarımızın sıklığını arttırın alıyız”
dedi.

Brenda'yı birkaç yıl daha tedavi
ettim. Nihayetinde onaylanma ihtiyacı
üzerinde çalışmayı başardı ve bu da
annesinin onayını alma ihtiyacı
konusunda fikir sahibi olmasını
sağladı. **Richardla** ilişkisi de iyileşti.

Charlie Simon ile yaptığım düzenli
buluşmalardan, en azından onun
Brenda yı artık tedavi etmediğini
biliyordum ama ne yazık ki “çoklu
terapist bozukluğunu” kontrol

edebileceğimiz bir akıl doktorları kulübü yoktu. Her ne kadar terapist bağımlılığından kurtulduğu konusunda Brenda'nın sözüne güvenmek durumunda kalsam da itiraf etmeliyim ki onunla ilişkiye bir belirsizlik lekesi düştü ve bende bir güvensizlik oluştu; tıpkı eski bağımlılarla çoğu insanın arasında olduğu gibi. Görebildiğim kadarıyla Brenda iyiye gidiyordu. Aynı kıyafeti birden fazla giydiği oluyordu ki bu da benim için düzelen akıl sağlığının bir işaretiydi.

Aile bağları

2007 Kış

YAVAŞLA! ADAM ÖNÜNDE FREN
YAPIYOR dedim dehşet içinde.
"Görüyorum baba, *yavaşlıyordum*
zaten" dedi İS, S yaşındaki kızım

asabiyetle. "Neden sürekli bana ne yapacağımı söylüyorsun?"

İnanmazlıkla başımı iki yana salladım. "Sana araba kullanmayı öğretiyorum da ondan. Tabii bir de hayatta kalalım istiyorum." Şoförlük yaşının neden genç insan beyninin tam anlamıyla gelişkin ön loba kavuştuğu 25 e yükseltilmediğini anlamıyordum. Araba kullanmayı öğreterek geçirdiğim altı ay içinde Rachel fena bir şoför olmamıştı ama benim de saçlarım ağarmıştı.

Rachel park halindeki bir arabayı sıyrarak geçtikten sonra paralel park çalışmak için arabayı evimizin önüne çekti. Manevrayı tamamladıktan sonra "Nasıldı?" diye sordu.

Kaldırımından neredeyse bir metre uzaktaydı ama benim aklımı kaybetmeden- ofise dönmem gerektiği için "Aferin

m Daha sonra annenle de çakşırsın" dedim.

63önde ilk toplantı* ve erkek kardeş Ca-
ve Willis Dunlop ileydi. Onları yUUr
öncenden
im* i olan yaşlıca bir akrabalanna ettiğm
do-

zen tanıyordum. Son derece zengin
bir aileydiler. Dede- neJnBüyük Buhran
döneminde emlak yatırımı yapmıştı,
şimdi ""aile iş> dallanarak birkaç
büyük şirkete yayılmıştı. Dunlop
kardeşler 50'li yaşlarındaydı ve Doğu
K.y.sı'na özgü zengin aile terdi
tavrına sahiptiler.

*' Asistanım Carolyn ile William'i
ofisime aldı. Ofisim artık
araştırmalarım ve idari elemanlar için
tuttuğum süitin bir parçasıydı- Ofis
Semel Institute'un en üst kalındaydı
ve hem okya- nUsu hem de UCLA'yı
çevreleyen dağları içeren etkileyici
bir manzarası vardı. İnsanları
etkilemeye çalışmama veya çat kapı
gelen akademik şahıslardan korumak
istememe bağlı olarak burayı "çatı
katım" veya "tavan aram" diye

adlandırmak arasında gidip geliyordum.

William konuşmayı başlattı. "Bizi bu kadar çabuk görebilmenize çok memnun oldum Dr Small. Ernest Amca adına gösterdiğiniz çabalar için tekrar teşekkür ederiz size.*

"Umanm yardımcı olabilmışimdir.

Keşke daha fazlasını yapabilseydi m.

Alzheimer için hâlâ daha iyi tedavi

arayışı içindeyiz ama henüz büyük

bir keşif yapabilmiş sayılmayız

"Babamın geçen yıl vefat ettiğini

duymuşsunuzdur *dedi*

Carolyn.

"Evet, vefat ilanını okudum.

Başınız sağolsun.

•Teşekkürler' dedi Carolyn.

*

kadar... Eksantrik olduğunu fark etmişiniz

"Nasıl yani?" , ^ak içi"inM"

William araya girdi. "Eh, o kadar

f ,jj bir«

da biraz saplantı olması gerekir her a
jvanta] saglıyo^ ileri götürmüştü.
Saplantılıl'8¹ erT1

ama kişisel hayatı tam bir felaketti."

"Neden?" dedim.

"Her sabah dört buçukta kalkar, 10 kilometre koşardı" dedi Carolyn. "Yatak odası duvarının dibine yan yana dizili kırk çift koşu ayakkabısı vardı, her ayakkabının tabanına da satın aldığı tarihi yazmıştı. Böylece hepsini sırayla giyerdi ve daha uzun süre dayanmalarını sağlardı."

"Kulağa biraz saplantılı geliyor gerçekten" dedim.

"Sadece o da değil" dedi William "hep tartışmacıydı ve pesin hükümlüydü. Yaşı ilerledikçe de basbayağı paranoyak oldu. Onunla aynı fikirde değilseniz, kuyusunu kazıyormuşsunuz gibi davranıyordu."

"Annem beş yıl önce öldüğünde babamın bu hali iyice kötülemeye başladı," diye ekledi Carolyn.

Carolyn ile William'ın iki kişilik bir takımış gibi konuşuşunu, sırayla bilgi aktararak, biri konuşurken diğerrinin onayladığını fark ettim. "Babanız hiç psikiyatriste gitti mi?" dedim.

"Yok canım" dedi Carolyn. "Gelip sizi görmesini istedik ama şiddetle reddetti. Böyle bir şeyin lafını etmek bile, onu akıl hastanesine yatacakmışız gibi paranoyaklaşmasına neden oluyordu."

William sabırsızlıkla araya girdi. "Ama bugün buraya o yüzden gelmedik. Carolyn'le ben küçük kardeşimiz Henry için endişeleniyoruz."

"Endişeniz nedir?" dedim.

"Babamdaki saplantılı paranoyak rahatsızlığın ya da adı her neyse onun, Henry'e de geçtiğini düşünüyoruz."

Babalarında varsa bile hangi bozukluğun olduğunu bilmiyordum ama yaptıkları kısa açıklama akla kalıtımla aktarılacak birkaç rahatsızlığı getiriyordu. Saplantılı-paranoyak bozukluk diye tanımlanmış bir şey yoktur ama saplantılı-zorlanımlı (obsesif kompulsif) kişilerin çoğu zaman zaman pa-

paranoid semptomlar sergilerler. Öte yandan aileden aktarılan birkaç psikoz türü de vardır. Bazı kişiler ilerleyen yaşlarda izole paranoid kuruntu geliştirirler. İngiliz geriatri psikiyatristi Sir Martin Roth buna "geç parafreni" adını vermiştir. Geç parafreni erkeklerden çok kadınlarda görülür ve görme ya da işitme yetisinde veya her ikisinde azalmayla bağlantılıdır. Ancak küçük kardeş büyük olasılıkla 40'lı yaşlarındaydı ve bu rahatsızlık için gençti.

"Hank ailenin bebeğiydi, küçüklüğümüzde bayıldım ona" dedi Carolyn. "William spora gittiğinde Hank'le ben babamla birlikte çikolatalı kurabiye yapardık. Babam hamurun dibini kaşıyla yalamamıza izin verirdi. Hank çok şekerdi o zamanlar. Cebine gizlice birkaç kurabiye doldururdu, akşam yatmadan önce bölüşüp yerdik."

"Ama sonra babamın gözdesi oldu değil mi Carolyn?" William onu dürttü. "Senin de pek hoşuna gitmedi."

"Babam hep düşküncü ona zaten" dedi Carolyn. "Ailenin tek kızı bendim ama Hank yaratıcı olanımızdı, o yüzden de özeldi."

"Üstelik Henry hukuk diplomasını kullanarak ya da aile işini yaparak tek bir gün geçirmedeği hakke" diye ekledi William. "Değerli vaktini gerçek iş yaparak harcayamaz o. Sanatçıdır, fotoğrafçıdır... Sanırım babam da bu yüzden el üstünde tutardı onu."

"Nasıl?" dedim.

"Babam hep işiyle ya da sporuyla ilgilenirdi ama gençken sanatçı bir yönü de varmış. İş devralma vakti gelince sanatla ilgilenmeyi bırakmış. Okulda klasik piyano eğitimi almış, hatta resitaller vermiş. Ben hiç çaldığımı duymadım ama söylediklerine göre bayağı iyiymiş" dedi William.

Carolyn ekledi: "Bence babam Hank'in sanatı üzerinden kendisini yaşıyordu. Hank lisedeyken ona fotoğraf için karanlık oda yaptı, sanatsal meraklarını da hep destekledi."

"Ama bunların hepsi geçmişte kaldı" dedi William. "Babam yok artık, Hank'i de bir yıldan fazladır görmedik."

"Neden?" dedim merakla.

"Colorado'da gözetlerden ırak bir dağ evine çekildi çünkü" dedi William. "Hiç çıkmıyor oradan. Ne babamın cenazesine geldi ne de vasiyetin okunmasına. Bazen telefonlarımıza cevap veriyor ama onu yanıma çağırdığımızda veya yanına gitmek istediğimizde iyi olduğunu, rahatsız edilmek istemediğini söylüyor."

"Ne fark eder ki William?" dedi Carolyn. "Muhtemelen önceden de biliyordur babamın onu mülkün tek vasisi yapacağını."

"Öyle mi? Babanız onu mu vasi atadı?" dedim.

William bana döndü. "Bakin, para konusu yüzünden gelmedik buraya. Carolyn'le ben kardeşimizin akıl sağlığından ciddi bir endişe duyuyoruz. Ailede saplantı, paranoya ve kim bilir başka neler var, o yüzden de ona yardım etmek istiyoruz; bunun için hastaneye yatırılması gerekse bile."

Yatırılma epey işlerine gelirdi, diye düşündüm. Mülkün tek varisi akıl hastanesinde olursa mali kontrol onlara geçerdi. Bu öykü Hitchcock öyküsü gibi ilerlemeye başlamıştı. Az sonra Janet Leigh sırtına saplanmış bıçakla içeri girse şaşırmayacaktım.

"O halde parayla ilgilenmiyorsunuz, sadece kardeşinizin sağlığıyla ilgileniyorsunuz. Peki, Hank'in paranoid olduğuna düşünmenizin nedeni nedir?"

"Hayatı boyunca şüphe uyandıran bir yanı vardı zaten" dedi Carolyn. "Sürekli Bay Mükemmel'di ve bir şey ters giderse mutlaka karşındakini suçlardı. Dartmouth'dayken dekanın ona karşı bir hıncı olduğunu düşünmüştü. Aylarca bunu söyledi, sonunda acil servise kaldırıldı. Sonra anlaşıldı ki kokain kullanıyormuş, kim bilir ne zamandır... Rehabilitasyondan sonra eski haline döndü; şüpheli ama deli olmayan haline."

"Annem öldükten sonra" diye ekledi William, "Henry bir süre kendini aileden koparıp Colorado'daki eve yerleşti. Ba-

hamla bağlantısını koparmadı ama. Babam öldükten sonra kimsesi kalmadı, biz de endişeleniyoruz."

Kokain kaynaklı paranoid krizi duyunca beyindeki ayırtıcı tanrı çarkları dönmeye başladı. Kronik amfetamin veya kokain kullanımı paranoyanın iyi bilinen nedenlerinden biridir. Hank'ın inzivaya çekilmesi de uyuşturucuya döndüğünün işareti olabiliyordu. Annesinin ölümü kullanımı başlatmış olabiliyordu, ardından babayı kaybetmek de onu, kendini uyuşturmadan dayanamayacağı bir ruh haline sokmuş olabiliyordu. Paranoya yatkınlığı olan biri stresli bir olay ya da durumun sonucunda insanların kendisine karşı olduğuna inanmaya başlayabiliyordu. Üniversitede uyuşturucu kullanımı yaşamın ileriki dönemlerinde madde kullanım riskini arttırsa da, orta yaşlarda olduğu şu dönemde Henry'nin sorununun uyuşturucu olması şart değildi.

Carolyn ile William paranın denetimini ele geçirmek yerine kardeşlerine yardım etmek istedikleri konusunda beni tam olarak ikna edememişlerdi. Adli vakalarda yıllar içinde defalarca avukatlara danışmış biri olarak paranın nasıl da ariden sözde psikiyatrik hastalıklara neden olabildiğini ya da iyileştirebildiğini görmek beni çok defalar şaşırmıştı. Belki de Henry paranoid ya da psikotik olmak yerine, kardeşlerinin niyetinden haklı olarak şüphe eden biriydi.

"Peki, benim nasıl bir yardımım dokunacağını düşünüyorsunuz?" dedim.

"Ona teşhis koyup varsa doğru tedaviye başlatmanızı istiyoruz." Carolyn sustu, üzgün görünüyordu. "Bakin, Hank'le yıllar içinde çeşitli anlaşmazlıklarımız oldu, biliyorum, ama kardeşim o benim. Seviyorum onu. Hayatının bir parçası olmak istiyorum."

"Onunla yüz yüze görüşmeniz gerektiğini biliyoruz ama konsültasyon için buraya asla gelmeyecektir" dedi William. "Sizin ona gitmeniz gerekecek. Jetimiz var, sizi gönderebiliriz."

"Ben gitmeye razıyım ama Henry sizin ziyaretinizi reddet-
tiyse beni görmeyi neden kabul etsin?" dedim.

"Boyle bir şey bekliyorduk, dolayısıyla ona tatlı şey yak-
laştık biraz" dedi William. "Telefonla görüştük ve sizi görmeyi
kabul etmezse daha ciddi önlemler alacağımızı söyledik."

"Bir müdahale girişiminden ya da yasal girişimden söz etti-
ğinizi anladım" diye ekledi Carolyn.

"Ne tepki verdi?" dedim.

"Aslında sizin oraya gitmeniz çok da itiraz etmedi" dedi
Carolyn. "Hatta biraz rahatlamış gibiydi."

İki gün sonra Colorado için çantamı hazırlıyordum. Eya-
larımı toplamaya çalışırken Gigi çamşarları yerleştirmek için
odada pot pot adımlarla dolanmaya başladı. Colorado gezisi ya-
rından mı kızgındı acaba? Sonuçta ben bir limuzinin beni alıp
Dunlop'ların özel jetiyle kayak tesislerine götürmesini bekley-
ken, o eriş ve çocukları okula götürmek gibi işlerle uğraşıyordu.

Sonunda patladı. "Şunu bil ki ben size kayak falan yaparsan
feci hakızlık etmiş olursun!" Himmm, evet, kızgındı.

"Hayatım biliyorsun, Vail'de bileğimi burktuğumdan
beri kayak yapmıyorum."

"Ha, doğru ya" dedi, kahkaha atarak. "Yamaca çıkmadan
önce spor salonunda biraz kas çalıştıracaktın ama merdivende
takılıp düşünce tökezleyerek geri gelmiştin."

"Hey, ayrıntılara takılmayalım tamam mı? Ne de olsa herkes
snowboard'dan düştüğünü sanıyor."

Bir saat sonra Dunlop'ların jetine binmiştim. Çok güzel bir
uçuş görevlisi beni karşılayarak paltomu aldı. "Hoşgeldiniz Dr
Small. Rahatınıza bakın lütfen. Hizmetinizdeyim."

Uçan küçük bir salonu andıran mekânda yerime yerleştim ve
rahatıma bakmakta hiç zorlanmadım. Jet havalandı ve hemen in-
tifa kazandı. Son derece sarsıntısız ve sessizdi. Uçuş görevlisi bir
meyve kasesi ile peynir tabağı getirdikten sonra kokteyl ikram

etti. İkrâmı geri çevirerek soda rica ettim. İste uçmak diye buna denirdi. Doğrusu insan çabucak alılabildi buna.

Manzaranın keyfine varırken, bir yandan da Henry Dunlop'u düşünürdüm. Karşımda nasıl birini bulacağımı merak ediyordum. Uyuşturucudan serserilemiş bir afyon bağımlısı mı yoksa hiperaktif bir amfetamin bağımlısı mı? Belki de şiddetli obsesif kompulsif bozukluğu vardı ve kendisi gibi zengin ve rahatsız münzevi Howard Hughes gibi sürekli ellerini yıkıyordu. Psikotik ve paranoid bir duygudurum içinde de olabilirdi. Kendimi zengin ve muhtemelen tehlikeli bir münzevinin gözlerden uzak jantısına girerken hayal edince anlık bir kaygı bile yaşıyordum. Gerçi orada yalnız olmayacaktım. Çalışanlar arasında bir aşçı, bir hizmetçi, jöfö, özel asistan ve güvenlik görevlileri vardı. Hem Henry'nin psikotik olduğuna inanmış da değildim. Klasik bir paranoid beni görmeye razı olmazdı. Dunlop ailesinden birileri gerçekleri çarpıtıyor gibiydi ve ben o kişilerin Carolyn ile William olabileceğinden şüpheleniyordum.

Yere indirilmiş bir arabayla alındım ve uzun, dönemeçli bir yoldan geçirilerek, büyük bir malikâneye götürüldüm. Ana bina İsveç dağ evi ile modern mimarinin hoş bir birleşimini yansıtıyordu. Büyüklüğü de tahminince 900 metrekare kadardı. Karları kürenmiş, parke döşeli, geniş bir garaj yoluna yarım düzine lüks araba park etmişti.

Şoför arabayı park ettikten sonra çantamı almak için bacağı açtı. Ben de gidip zili çaldım. Çift cepheli devasa, ahşap kapının bir kanadını Henry'nin asistanı Ahmed açtı ve jöföden çantamı alarak kendisini takip etmemi söyledi. Antreye girer girmez Colorado Rockies beyzbol takımına ait olduğunu tahmin ettiğim birkaç çarpsı siyahı-beyaz fotoğrafla karşılaştım. Açıkta bırakılmış kırılgan, spiral merdiven, desteksiz jömineleri ve muhteşem dağ manzaralarını çerçeveleyen yenden tavana pencerele-tiyle kocaman ve etkileyici esin içine de girecekti.

Ahmed'in peşinden, onun deyisiyle "Bay Henry" ile tanışmak üzere uzun bir koridoru geçtim. Koridorun duvarlarında da çerçeveli fotoğraflar vardı. Evin arka tarafına doğru ilerledikçe göl ve karlı dağ manzaralarının yavaş yavaş arazi, kırsal kesim ve nihayet iç mekân fotoğraflarına dönüştüğünü fark ettim.

Koridorun sonuna geldiğimizde Ahmed bir kapıyı tıkladı ve beni geniş bir yatak odası suiteine aldı. Oturma alanı kitaplar, dergiler ve fotoğraflarla doluydu. Henry uzaktaki pencerenin yanında duran uzanma koltuğunda kitap okuyordu. Kıvrık kahverengi saçlı, uzun ve ince bir adamdı. Metal çerçeveli gözlük takmıştı, yapmacık entelektüel bir havası vardı. Başını kaldırıp gülümsedi: "Dr Small yolculuğunuz nasıl geçti?"

"İyi geçti, teşekkür ederim."

"Harika" dedi. "Ahmed, bize kahve ve su getirebilir misin?" Kitabını bıraktı ve yine üstü dolu bir koltuğu işaret ederek "Buyurun, oturun" dedi.

"Teşekkürler" dedim bir yandan onu tartarak. Şu ana kadar çilgin, deli, paranoid psikotik bir hali yoktu.

"Kardeşlerimin anlattıklarından sonra sizin görüşmeyi kabul etmeme şaşırmışsınızdır" dedi.

"Sizin nasıl olduğunuzu merak ediyorlardı. Bir süredir görüşmemişsiniz" dedim.

"Evet, eminim her zamanki gibi sırasıyla konuşarak, deniz kaygılarını dile getirmişlerdir. Yıllardır her konuda anlaşız, beni küçük kulüplerinden dışlarlar" dedi, buruk bir tavırla.

"Bu konuda seni biraz daha dinlemek isterim" dedim Ahmed kahve ve suyu bırakırken.

"Teşekkürler Ahmed" dedi Henry. Ahmed odadan çıkarak kapıyı arkasından kapadı.

"Kız kardeşimle küçükken yakındık birbirimize" dedi Henry. "Saklambaç gibi oyunlar oynayarak, babamızla kurabiye yaparak çok eğlenirdik. Muhteşem çikolatalı kurabiyeler

yapardık. Hiç unutmuyorum onları. Ama büyüdükçe bir şeyler değişti. Carolyn'le William bana karşı çete olmaya başladı. Sanırım o zamandan itibaren de öyle devam etti."

"Kendini dışlanmış hissetmişsindir" dedim.

"Evet, dışlanmış ve yalnız hissettim. Ama tipik kardeşlik rekabeti bu herhalde. Bütün ailelerde oluyordur eminim. Babam bana üzöldü ve durumu telafi etmeye çalıştı ama kardeşlerim bu yüzden beni daha da dışladılar." Kahvesini yudumlayarak ekledi: "Benim için endişelendikleri falan yok, biliyorsunuz değil mi? İstedikleri tek bir şey var. Muhtemelen mülkün idaresini almak istiyorlar. Size ne söylediler, tembel olduğumu mu? Belki de deli olduğumu söylemişlerdir."

"Bu sözlerin hiçbirini kullanmadılar" dedim. "Ama neyin olduğunu anlamaya çalışmamı, yardımımı dokunup dokunmayacağına bakmamı istediler."

"Bir şeyim olduğu kesin ama onların bu konuda en ufak bir fikri olduğunu sanmam." İkimize birer bardak su doldurdu. "Ve yardımcı olmanızı de kesinlikle umuyorum. O yüzden kabul ettim zaten sizinle görüşmeyi."

Kahveni bitirdim. "Sorun nedir, dinliyorum."

"Çok basit" dedi Henry. "Bu evden çıkamıyorum."

Bu sırada telefon çaldı. Arayan Carolyn'di. Henry onunla konuşurken ben dışarıdaki muhteşem manzaranın farkına vardım. Bir kartal, koca bir çam ağacının etrafında çemberler çiziyor, muhtemelen karda koşuşturan avına sakdırmaya hazırlanıyordu. Henry'i dinlerken kartalın dalaşa geçmesini bekledim.

"Evet... Burada... Şimdi geldi... Tamam, hoparlöre alayım."

"Merhaba Dr Small, ben Carolyn."

"Merhaba Carolyn" dedim.

"Sağ salım gittiniz mi diye sorayım dedim."

"Her şey yolunda" dedim telefona doğru. "Birbirimizi tanımaya çalışıyoruz."

"Bak Hank" dedi Carolyn, "Dr Small'dan neden oraya gitmesini istediğimizi merak ediyorsundur, biliyorum. Nedeni seni seviyor olmamız ve iyi olduğundan emin olmak istemeniz."

Hank söylenenlerin tek kelimesini yutmadığını belli edencesine gülümsedi. "Sağol Carolyn."

"Dr Small telefonu siz alabilir misiniz lütfen?" dedi Carolyn. Hank telefonu işaret ederek "Buyurun" dedi. Sonra da kitabına döndü. Bir paranoid psikotikten beklenecek davranış değildi bu.

"Evet Carolyn?" dedim.

"Ortalığa medeniyetin hâkim olmasına sevindim" dedi. "Ama durumu gerçekte ne kadar kötü?"

"Carolyn daha yeni geldim buraya. Yolculuk çok rahat geçti, şu an gayet iyi anlaşıyoruz. Teşekkürler aradığın için."

"Tamam anlıyorum, şu an konuşamıyorsunuz. Kapatıyorum. Onu olduğundan da çok paranoyleştirmek istemem. Herhangi bir ihtiyacınız olursa beni cepten arayın."

Telefonu kapadıktan sonra Carolyn'ın aile dinamiğine katkısını düşündüm. Fark ettim ki William ile Carolyn için kendi akıl sağlıkları yerine Henry'ninkine odaklanmak çok daha elverişliydi. Oysa şu an Carolyn, Henry'den daha paranoid görünüyordu.

Henry kitabını bırakarak yüzüme baktı. "Nerede kalmıştık?"

"Evden çıkamadığını söylüyordun" dedim.

"Evet. Kapıdan dışarı adım atmaya çalıştığım anda kalp atışlarım hızlanıyor, nefesim kesiliyor." Duraksadı. "Öleceğimi sanıyor ve dehşete kapılıyorum. Hatta durum öyle kötüledi ki artık antreye gitsem soluğum hızlanıyor."

"Ne zaman başladı bu?"

"Biryıldadar önce. Kasabada bir fotoğrafçı dükkanındaydım. Aniden kalbim küt küt atmaya başladı. Bayılmamak için oturmak zorunda kaldım. Beş dakika kadar sonra düzeldim. Fakat

ertesi gün dükkâna gittiğimde aynı şey yine oldu. İkinci ataktan sonra bir daha oraya gidemedim."

"Ondan sonra ne zaman tekrarladı Henry?"

"Lütfen Hank deyin bana" dedi. "Sonra ne zaman oldu, emin değilim ama başka yerde de panik hissetmeye başladığımi hatırlıyorum. Restoranda, bankada.... Ataklar gelişigüzeddi sanki. Doktorum beni muayene etti ama bir şey bulamayınca dinlenmemi tavsiye etti. Bir-iki hafta evde dinlendikten sonra Ahmed'den beni arabayla bankaya götürmesini istedim. Ama araziden çıktığımız anda kalbim öyle hızlı çarpmaya başladı ki geri dönmek zorunda kaldık. O zamandan beri de evden dışarı çıkmadım. Defalarca çıkmaya çalıştım ama artık biliyorum ki kalp krizi geçirmeden bu evden dışarı adım atamayacağım."

Hank'in tanısı kolaydı. Tipik bir agorafobi spontan panik atak vakası tarif ediyordu. Bu hastalar ilk başta aniden gelip aniden biten fiziksel ve duygusal panik belirtileri yaşarlar. Bazen mitral kapakçık kaynaklı kalp çarpıntısı gibi atakları tetikleyen fiziksel bir rahatsızlık da olabilir. Bazen de hastanın paniğe genetik bir yatkınlığı vardır.

Hank'in tarif ettiği şey, spontan panik atağı olan bir hasta için tipik bir senaryoydu. İlk atağı yaşadığı yeri, atağın nedeni ile ilişkilendirdiği için oradan ve atağın meydana geldiği diğer yerlerden uzak duruyordu. Bu öğrenilmiş tepki zamanla söz konusu yerlere yönelik bir fobiye dönüşmüştü ve hareketleri de gitgide kısıtlanmıştı. Hank gibi hastalarda, "tam gelişmiş agorafobi" ortaya çıktığı takdirde kişi evden hiç çıkamaz. Aklıma Hank'in koridordaki fotoğraflarının geniş dış mekân manzaralarından daha kısıtlı, yakın plan iç mekân görüntülerine dönüştüğü geldi. Bu da ilerleyen fobinin bir yansımasıydı.

Yarattığı bu dramatik ve kısıtlayıcı etkilere rağmen panik bozukluk ve agorafobi genellikle antidepresanlar ve duyarsızlaştırma terapisinin bir kombinasyonu olan tedaviye iyi yanıt

verir. İlaçlar panik atakları ortadan kaldırırken, terapi de hastanın dış dünya korkularını yavaş yavaş yenmesini sağlar.

O gün Hank ile birkaç saat geçirerek rahatsızlığı ve geçmişi hakkında bilgi edindim. Sonunda Hank aşırı yoruldu ve devam edemeyecek duruma geldi. Ertesi gün kahvaltıda devam etmeye karar verdik. Ahmed beni oteleme bıraktı.

Locadaki lüks suiteime girdiğimde odun ateşinin yanmakta olduğunu gördüm. Çantamı açtım, duşumu aldım ve yemek ile bir kadeh şarap ısıtmak için oda servisini aradım. Saygınlı karyolaya uzanarak hava atmak için Gigi'yi aradım.

"Kayak yapmışsın, sesinden anlıyorum" dedi Gigi, yarı şaka yarı ciddi, ama suçlayıcı bir sesle.

"Yok canım, sesinden nasıl anlayacaksın?" dedim durduk yere kendimi suçlu hissederek. Şömineden de bahsetmemeye karar verdim.

"Yorgunsun da ondan anlıyorum. Kayak yaptığında yorulursun sen" dedi. "Odanda da şömine vardır şimdi?"

"Yok yok, o çitirtılar telefon paraziti." Gigi sustu. "Tamam, tamam, şöminem var. Oda da şahane ama sen asıl hastamın malikânesini gör! Bir de o özel jet yok mu? Aklin almaz!"

"İyi, tamam, anlaşıldı" dedi Gigi. "Özledim seni. Çocuklar da özledi. Ne zaman dönüyorsun?"

"Yarın akşam diye umuyorum." Sustum, sonra "Biliyor musun hayatım, dünyanın parasına sahip olsa mutluluğu ve sevgiyi satın alamıyor insan."

"İyi misin sen?"

"İyiyim, iyiyim" dedim. "Ama bu akıl almaz derecede varlıklı ailenin paraya odaklanıp ayrı düşmesi ve birbirine yakınlaraşamaması çok acı. Birbirlerini sevdiklerini söylüyorlar ama hiç görüşmeden yıllarını geçirmişler."

"Yardımcı olabilecek misin?" dedi Gigi.

"Deneyeceğim. Tahminimce küçük kardeş tedaviyle iyile-

yecek. Ama büyükleriyle gerçek bir ilişki kurmasını sağlayabilir miyim, bilmiyorum."

SABAH HANK MALİKÂNESİNİN KAYAK PİSTİNE bakan kahvaltı odası güneşle aydınlanmıştı. Kahvaltıda yumurta akından yapılmış omletler, meyve salatası ve yulaf gibi sağlıklı yiyecekler vardı.

Hank'in sürekli sırtı pencereye dönük oturduğunu fark edince "Biliyor musun, buradan manzara muhteşem!" dedim.

Gülümsedi. "Eskiden çok keyif alırdım ama ataklarım başladığından beri pencereden uzun süre dışarı bakarsam kalbim hızlanmaya başlıyor."

"Bu rahatsızlık hayatını çok kısıtlamış" dedim.

Üzüntüye kapıldı. "Biliyor musunuz, zaten hayatımın büyük bölümünde kendimi yalnız hissettim, şimdi insanlarla yakınlaşmak isterken bu eve kısıp kaldım. Doğrusu utanıyorum durumumdan."

"Bu yüzden mi rahatsızlığından ailene söz etmedin?" dedim.

"Sanırım öyle... Utanç verici bir şey çünkü. Koca adam evinden dışarı adım atmaya... Hatta penceresinden dışarı bakmaya korkuyor! Daha güçlü olsam bu duyguların üstesinden gelebilirdim."

İnsanların psikiyatrik rahatsızlıkları hakkında böyle utanç hissetmeleri beni oldum olası hayrete düşürmüştür. İnsanlar ayakları kırılıp yardıma ihtiyaç duyduklarında utanmazlar ama psikiyatrik tanı ve tedavi alanında kaydedilen muazzam gelişmelere rağmen pek çok kişi hâlâ akıl hastalığının kişisel bir zayıflık, utanılacak bir şey olduğuna inanır.

Bu tavrın sonuçları son derece yıkıcı olabilir. Hastalar kendilerinden yüphe ettikleri ve utandıkları için toplumdan uzaklaşırlar. Tedaviye yanıt verebilecek pek çok kişi hiçbir sorun yokmuş gibi davranarak yardımı reddeder. Bu insanlar genelde aile ve

dostlar tarafından dışlanır, iş yerinde ayrıma maruz kalır. Sağlık sigortası şirketleri bile bu yanlış yaklaşıma prim vererek, fiziksel rahatsızlıklara kıyasla zihinsel rahatsızlıklar için hep daha düşük ödeme sağlar. Akıl Hastalığı İçin Ulusal Birlik (NAMI) gibi destek grupları bu stereotipleri düzeltmek için çabalar sarf etse de önümüzde alınması gereken uzun bir yol var. Hank'ın de rahatsızlığından duyduğu utanç, onu yardım almaktan alıkoymuştu.

"Hank, bu duyguları yaşayan tek insan sen değilsin" dedim.

"Ancak insanın psikiyatrik bir hastalığı olması zayıf iradeli olduğunu göstermez. Seninki gibi rahatsızlıkların, tıpkı tıbbi hastalıklarda olduğu gibi önemli bir fiziksel yönü vardır. Hem senin de dediğin gibi, aslında içten içe sana yardım edebileceğime inanıyorsun."

"Peki siz yardım edebileceğinizi düşünüyor musunuz Dr Small?" dedi.

"Evet, aslında düşünmek de değil, biliyorum. Sende klasik "spontan panik atak" söz konusu. Bunlar, senin de anlattığın gibi aniden ortaya çıkar ve çabucak kaybolurlar. Zoloft ya da Prozac gibi bir antidepresanla atakları kolayca azaltabilir, hatta iyileştirebiliriz."

"Ya evden çıkma korkum?" dedi.

"O da iyileştirilebilir ama farklı bir şekilde" dedim. "Şu an panik atak yaşadığın bir yere gitmen gerektiğinde oradan uzak duruyorsun. Sonuçta agorafobi geliştirmişsin, yani evden çıkma korkusu. Panik atağı olan insanlarda çok yaygındır zaten. Seni 'duyarsızlaştırma programı'na başlatacağız ve yavaş yavaş normal durumlarda sakin kalmayı sana öğreteceğiz."

"İlaçlı tedavi kısmını anlıyorum ama bu duyarsızlaştırma olayını kavrayamadım" dedi Henry.

"Onun işleyişi şöyle; şu anda seni korkutan yerlerin ve durumların bir listesini yapacaksın. Sonra onları teker teker sende yarattığı kaygıya göre birden ona kadar derecelendireceksin."

"Yani evimin antresine gitmek beşse, restorana gitmek 10'un da üstü olacak öyle mi?"

"Aynen" dedim. "Rahatlama egzersizleri öğreneceksin ve ilk başta seni en az korkutan durumlara yavaş yavaş maruz kalacaksın. Onlara alışınca listede daha ürkütücü olanlara doğru ilerleyeceksin. Muhtemelen ilaca başladığın ilk hafta kendini daha iyi hissetmeye başlayacaksın, çok geçmeden de fobilerini yeneceksin."

"Diğer bir deyişle destek tekerlekleriyle psikoterapi yapacağız. Peki, siz tüm bunlar için burada kalabilecek misiniz?" dedi.

"Ben seni başlatırım" dedim. "Ama sana yakın olan ve bu tip terapide büyük başarıları olan birkaç nitelikli terapist tanıyorum."

"Kesinlikle denemeye değer" dedi. "Bu şekilde devam edemem. Yaşamaz ki böyle."

"Asıl zoru belki de kardeşlerinle ilişkini düzeltmek" dedim.

"Bakın" dedi bıkın bir sesle, "onlarla hiçbir ilişkim yok benim. Karmaşık bir konu. Babamla birbirimize çok yakındık. O da burayı çok severdi, sürekli gelirdi. Henüz küçükliğümüzde bile bana daha çok ilgi gösterdi. Belki de kız kardeşimle bu yüzden uzaklaştık birbirimizden."

"Bütün aileler karmaşıktır" dedim. "Kardeşlerinin buraya gelmesini, rahatsızlığından utandığın için istemediğini söylemiştin. Belki onlar da senin onları hiçe saydığını düşünmüşün."

"Nasıl olur? Onlar yıllardır hiçe sayıyor beni" dedi.

"Olabilir ama şimdi onları görmeyi reddeden sensin" dedim. "Babanla birbirinize çok yakınmışsınız. Carolyn ile William da aranızdaki bu bağa imrenmiş olabilir."

"Haklısınız beklide" dedi.

"Babandan sana sanat kabiliyetinin yanında, panik atığa yatkınlık özelliği de geçmiş olabilir."

Pek çok akıl hastalığının aileden kalıtsal olarak geçtiği bilinir. Söz konusu ister şizofreni olsun ister panik bozukluk ya da

manik depresyon, karmaşık bazı genetik unsurlar keşfedilmiştir. Bunun sorunu şu genelde birden fazla genler ve çevresel tetikleyiciler de devreye girebilir. Bazen kişiye akrabasından kalıtımla sadece hastalığa yakınlık oranı geçebilir ve hastalık yaşam kişilerin bağış olarak bazen ortaya çıkar bazen de çıkmaz.

Psikiyatrik bir hastalıkta kalıtımın etkisini belirlemek her zaman kolay olmayabilir çünkü hastalık genini taşıyan aile üyeleri yaşamlarının üeri bir safhasına kadar hastalığa yakalanmayabilir. İlk psikiyatrik genetik çalışmalardan biri, manik depresif hastalığı olan Amiş aileleriyle yapılan bir araştırmaydı. Kendilerini genel toplumdaki kültürel olarak ayırdıkları için Amişler genetik araştırma açısından ideal grup olarak görülmüştü. Bu özellikleri sayesinde kalıtım faktörünü belirlemek ve diğer etkileri ayırt etmek daha kolay olacaktı. Genetik etkenlerin ilk defa ortaya konmasıyla birlikte büyük bir heyecan yaşandı ama yıllar sonra normalde etkilenmemiş olması gereken gençlerden birkaçı manik epizodlar yaşayınca ekde edilen sonuçlar altüst oldu.

Anksiyetenin çeşitli türleri arasında genetik araştırmaya en fazla tabi tutulan tür, panik bozukluk oldu. Bu rahatsızlığın nereden geldiği netti, ikizlerle yapılan çalışmalar da hastalığın kalıtımda aktarılabilirliğini ortaya koyar. Tahminimce Hank panik bozukluğunu babasından almıştı ve babasının ekzantrik yönleri de büyük olasılıkla anksiyeteyeyle bağlantılı bir durumdur.

"Babanın özelliklerini bana mı aktarmış yani?" Kahkaha attı. "İşte bu yüzden şüpheleniyordum."

"Nasıl yani?" dedim, anlamakta zorlanarak.

"Ben evlat edinildim Dr Small. Kardeşlerim bilmiyor çünkü babam mirasuma el koymalarını istemedi."

Güldüm. "Bir tutmayı biliyor musun, orası kesin. Fakat sen mülkle ilgili herhangi bir çekim yok, neden söylemiyorsun onlara?"

Hank gülmüştü. "Gerçeği saklamam çocukça bir şey."

benim de ama babam söylemek istememişti, sanırım ben de babamla olan yakınlığımı kıskanmalarından bir parça zevk alıyorum. Üstelik babamdan bana yeteneğinin, hatta zayıflıklarının geçmesi de eminim onları iyice gıcık ediyordur."

"Ama bu sırrı saklamak, aynı zamanda onlardan uzak kalmama da neden oluyor" dedim.

"Öyle düşünmemiştim doğrusu" dedi.

Kahvaltıda sonra dahiliye doktoru bana Hank'in hasta kayıtlarının bir kopyasını getirdi. Bulgularımı doktora tartıştım ve o da elektrokardiyogramın ardından Hank'i aynı gün Zoloft'a başlattı. Ardından bölgede tanıştığım davranış terapistlerinden birini aradım ve duyarısızlaştırma terapisi için ertesi gün gelip Hank'i görmesi için söz aldım. Günün geri kalanında Hank'in anksiyete yaratan durumlar listesini hazırlamasına ve sıralamayı yapmasına yardımcı oldum.

O noktada eve dönmeyi düşünmeye başladım ama hazır bu kadar yol kat etmişken bir gün daha kalmam yararlı olacaktı. Hem böylece yeni psikiyatristle de tanışabilirdim, ona bilgi aktarabilirdim. Hank kendisindeki panik bozukluğun psikiyatrik olduğu kadar tıbbi bir rahatsızlık olduğunu anladı ve umuyordum ki duyduğu utanç da biraz azaldı. Tedavi planı konusunda iyimser görünüyordu, ailevi anlaşmayı gidermek için de zamanlama uygundu.

"Hank, Carolyn ile William'in seni burada görmeye gelmesine ne dersin?" dedim.

"Tedavime daha yeni başlıyorum, önce bu kadar erken gelmeleri iyi fikir mi?"

"Semptomlarında utandırılacak bir şey olmadığını anlamış gibi görünüyorsun. Tıbbi bir durum seninki. Vücudunda kimyasal bir ilacı olan 'serotonin'in eksikliği var. Zoloft serotoninin beyindeki eksikliğini giderecek ve artık panik duygusu yaşamaktan kurtulacaksın."

"Doğru" dedi.
"Beniz kandelarını çağırıp aradaki buzları eritmenia için
191 bir zaman. Özellikle de ben buradayken."
Hank bir an düşündükten sonra "Tamam, deneyelim baka-
lim" dedi.

O AKŞAM BİR GECE DANA kalacağını haber vermek için otelden
Gigi'yi aradım. Telefon bir süre açılmayınca mesaj bırakmak-
la yetinmek zorunda kalacağımı düşündüm. Sanırım kendimi
biraz da suçlu hissediyordum çünkü aklımdan, hazır buraday-
ken bir iki saatliğine kayak yapmak geçiyordu.

Tam telexkretlere düşeceğimi sandığım sırada Gigi telefo-
nu açtı. "Alo!"

"Selam hayatım, nasılsın?" dedim.

"İyiyim. Bir sürü iş hallettim bugün" dedi. "Şimdi çocuklarda
yatma vakti pazarlığı yapıyoruz. Sen bugün dönüyor muydun?"

"Bir gece daha kalmam gerekiyor bebeğim. Çok üzgünüm ge-
çekten" dedim.

"Önemli değil. Benim de bu gece çalışmam gerek zaten"
dedi. "Ama ne diyeceğin bak, iş yetiştirmeye çalıştığım için
yarın markete gidecek vaktim olmayacak. Sen havalanından
dönerken uğrayıp süt alabilir misin?"

"Aherim tabii" dedim ve kendimi Dunlop'ların özel jetinden
inip الفوراً markete uğramasını sonra da iki dakika beni bek-
lemesini söylerken hayal ettim.

Hank malikânesinde sabah vakti her zamanki gibi mükem-
meldi. Kahvaltımın sonuna doğru Ahmed, Bryan Cairo'nin
yanında Bey William olmadan geldiğini haber verdi. Ben ve
Hank'le takılmaya öyle alışmıştım ki neredeyse "Sığ ol Ah-
med, çıkabilirsin" diyecektim. Hank "İçeri al lütfen Ahmed
kahvaltı etmek ister belki" dedi.

"William'a ne oldu acaba?" dedim.
"Bir mesaj bırakıp önemli bir toplantı olduğunu söylemiş"
dedi Hank.
Carolyn'in koridordaki ayak seslerini duyabiliyorduk.
"Henry! Hank!" diye seslendi koridordan. "Orada mısın?"
Kapı eşiğinde durdu. Kaygılı görünüyordu, karpuzda bula-
caklarından endişe eder gibiydi.
Hank onu karşılamak üzere ayağa kalktı. "Carolyn, müteşşem
görünüyorsunuz."
"Sen de öyle" dedi Carolyn. Hank kollarını kardeşine deladı,
nikacı kucaklaştılar. Carolyn'in göğsünde rahatlamaktan gelen
gözyaşlarını görebiliyordum.
"Gel otur, kahvaltı et" dedi Hank.
Carolyn çantalarını bırakırken beni fark etti. "Dr Small, ne
yaptınız bilmiyorum ama Hank'in buraya gelmesine izin ver-
mesini sağladığınız için çok teşekkür ederim size."
"Onun kararıydı" dedim.
Hank Carolyn'e ekmeğe sepetini uzatarak, "Gelmeneye sev-
dim" dedi. "Seninle konuşmak istediğim şeyler var, seneler önce
anlatmış olsam gereken şeyler."
Carolyn gülümsedi. "Benim de." Çantasına uzanarak yeni
pişirilmiş çikolatalı kurabiye dolu bir poşeti çıkardı. "Kono-
şurken bunları yersiz."
Hank bir kurabiye aldı ve sesi çatlayarak, "Çocukluğum-
dan beri yememiştim" dedi. Kurabiyeyle iken o ana dek
görmediğim kadar mutlu bir ifade geldi yüzüne.
İçimden bir ses iki kardeşin yalnız konuşmak isteyceğini
söyledi. Bunun üzerine müsaade isteyerek yan odaya geçtim ve
yapmam gereken birkaç telefon konuşmasını yaptım. Günün geri
kalanında Carolyn ile Hank konuştular, güldüler, bolca şıkladılar.
Bölgede yaşayan dovanış psikiyatristi gelişimde ota bulgularımı
ve kaydettiğimizi ilerlemeyi anlattım. Akşam yemeğinde ailemle

olabilmek için Los Angeles'a dönmek istiyordum, bu yüzden de onlara eve döneceğimi haber verdim. Bana teşekkür ettiler, Hank jete yakıt aktardığını, kalkmak için beklendiğini söyledi.

O gün Los Angeles'a dönerken Dunlop'ları ve onların karmaşık aile dinamiklerini düşündüm. Küçükken Carolyn'i Hank'ten uzaklaştıran ve büyüdüğüce, babadan uzaklaştıkça, gizli bir hırs içinde rekabeti kızdıran kişi William olabiliyordu. Ama artık hepsi yetişkin insanlardı ve en azından Hank ile Carolyn öyle davranmak istiyordu.

Üç kardeşimle sürdürdüğüm aile hayatımda biz de rekabet yaşamıştık. Çekişmelerimiz bitmek bilmezdi. Genelde ikiye birlik atışmalarımız olurdu. Söz konusu iki kişinin kim olduğu saat başı değişebilirdi ama ablam daima kazanan takımda olurdu. Akılma kendi çocukları geldi. Küçükken onlar da kanepede kim babaya yakın oturacak diye kavga ederlerdi. Anne babanın dikkatini çekme, kalan son patates cipsini yeme ya da arabada ön koltuğa kasma, insanın hücrelerine işlenmiş bir şeydi adeta.

Hank'in en azından agorafobi konusunda iyileşme yoluna girmiş olması beni yüreklendirmişti. Belki Carolyn'in desteğiyle Colorado'dan bir süreliğine ayrılabilirdi.

Saat yedide evime girdim, eşyalarımı antreye bıraktım. Labradoodle'imız koşarak üstüme atlarken Gigi'nin çocuklara "Hadi çocuklar, ellerinizi yıkayın. Babanız geldi, yemeğe oturuyoruz" diye seslendiğini duydum. Gigi kocaman köpeğimi kenara iterek bana bir öpücük verdi. "Dönmene sevindim canım. Bu arada biliyorsun değil mi, şaka yapıyordum, istediğin kadar kayak yapabiliyorsun."

"Biliyorum" dedim, "ama vaktim olmadı zaten."

"İyi! Öldürdüm zaten seni" dedi. "Umarım canın Çin yemeği çekiyordur, onu sipariş ettim çünkü."

"Hanika fikir. Açlıktan ölüyorum." Gigi'nin peşinden elimde yarım galonluk sütle mutfığa gittim.

Sahtekâr psikiyatrisi

2008 Yazı

TOYOTA HYBRID'İMİ **BREITW00D** golf sahasının içindeki V.A otoparkında boş bir yere sessizce park ettim. Eski akıl hocam Dr Larry Klein arabasının yanında durmuş beni bekliyordu. Los Angeles'ta sıcak bir Temmuz sabahıydı, sıcaklık şimdiden 30 dereceleri aşmıştı. Yanık tenli bir güneş âşığı olan Larry, iki adım yana gidip gölgelik bankta oturmak yerine güneşin altında ter döküyordu.

Bir süredir görmemiştim onu. Gözünde kocaman gözlükleri, boynunda meşhur papyonu vardı ve ağarmış saçları biraz daha döküldüğü halde 71 yaşında hâlâ dinç

gözüküyordu Sağa sola bakındı; takip edilmediğimden emin olmaya çalışıyordu sanırım. Yaşla birlikte paranoid eğilimleri arttı mı acaba diye düşündüm. Belki de ben unutmuştum ne kadar kaçık olduğunu.

"Teşekkürler benimle burada buluştuğun için dostum" dedi, bana sarılarak.

"Rica ederim Larry" dedim. "Ne var ne yok?"
"Gel yürüelim" dedi, hızlı, ama eskisi kadar da hızlı olma-
yan adımlarla ilerlerken. "Bir sorunuz var ve senden başkası-
yla konuşmam mümkün değil."

"Tabii ki Larry. Durma anlat, neler oluyor?"

"Yok, Gary, düzenli aralıklarla konuşmaktan bahsediy-
rum ben."

"Dostuz biz Larry. İstersen her gün konuşuruz."

Durup bana döndü. "Anlamıyorsun. Bu aralar bir sorun
yaşıyorum ve yavaştan kafayı sıyrıyorum. Terapiye ihtiyacım
var Gary. Senin de terapistim olmanı istiyorum."

Fena halde afallamıştım. Kariyerim boyunca gördüğüm en
iyi akıl hocası psikoterapi için bana mı başvuruyordu? Bilme-
diği ne söyleyebilirdim ki ona? Adam yıllardır idollestirdiğim
bir dehaydı. "Terapistin olamam Larry. Arkadaşınım, öğrenci-
nim ben senin."

"Saçma! Bu şehirde güvendiğim tek insansın sen, bu yüzden
de işe uygun tek kişisin. Yapmalısın diyorum, nokta. Bitmiştir."

Buram buram terlemeye başlamıştım; güneşten değil de
Larry Klein'in en gizli sırlarını dinleme fikri yüzünden. "Bana
güvenmene çok sevindim Larry, gerçekten. İçini yiyip bitiren
herhangi bir konuda seve seve de konuşurum seninle, ama bili-
yorsun, şahsi ilişkin olan biriyle psikoterapiye giremezsin."

"Palavra ya! Niyeymiş? Freud dedi diye mi? Kimin umu-
runda yahu? Beynin yıkanmış o psikanalistlerle senin. Nere-
den biliyorum? Ben de psikanalistim de oradan."

Psikoterapi hakkında gelmiş geçmiş yazılı ve sözlü en eski
kural, terapistin hastalarıyla kişisel değil, profesyonel ilişkiyi
korumasıdır. Sosyal arkadaşlıklarda kişilerin karşılıklı fikirleri
paylaştığı ve birbirine yardım ettiği bir alıp verme durumu var-
dır. Psikoterapötik ilişki ise tek yönlüdür: Sadece terapist hasta-
ya yardım etmek üzere atanmıştır. Hasta terapistin hayatına dair

ı ları bilirse bu, terapinin doğal
“aktarım ve karşı ak- klfiselayrın 1 .ne gjjçj
edebilir. Oysa söz konusu çarpıtma sü-
tarin¹sUrCC eçmek hastanın iyileşmesinde
kilit rol oynar.

*** e"arry beni tanıyorsun" dedim.
“Zayıflıklarımı, çatış- ***, eliyorsun.
Üstelik ben yıllardır kendime seni örnek
nialar¹⁰¹¹ ^ ğurumda nasıl anlamlı bir
aktarım olabilir ki?”

^{3,1} Durdu, alnını sildi. “Terapinin bütün
meselesi bu aktarım rvahğı değil ki.
Güvendiğin, seni anlayan biriyle
konuşmanın da büyük faydaları olabilir
insana.”

itirazlarıma devam edecektim ama Larry
konuşmayı sürdürdü. “Daha fazla
tartışmak istemiyorum Gary. Anlaştık,
bitti. Şöyle düşün; seninle haftada üç defa
düzenli olarak buluşacağız. İster kahve
içeriz ister golf sahasında yürürüz, neyse
artık...”

Sonunda teslim oldum. “Tamam. Ama
para almam, ona göre” dedim, kararlı bir
tavırla.

“Alma, ne olacak? Ben de senin Yaşlanma
Merkezi ne aylık bağışlarda bulunurum,

hiçbir şey yapamazsın" dedi sırtarak.

Ertesi gün Cumartesiydi, sabah uzun uzun uyudum. Saat dokuz buçuk gibi ayaklarımı sürüyerek mutfağa girdiğimde çoktan bahçeye çıkmış olan çocukların seslerini duydum. Etrafta olmaları çok güzeldi. Rachel araba kullanmayı, Harry de kaykayı öğrendiğinden beri pek evde durmuyorlardı çünkü.

Gigi dizüstü bilgisayarıyla dışarıda, verandada oturmuş, muhtemelen *Psychology Today* için bloğu üzerinde çalışıyordu. Besbelli mizahi bir anlayışa sahip editörü bloğa "Basit Hayat" adını vermişti. Kendime bir bardak kahve koyarak *The New York Times* i aldım ve dışarı çıkıp gölgede Gigi ye katıldım. "Günaydın bebeğim. Ne güzel bir gün değil mi?" dedim. "Günaydın canım. Aaa, hâlâ kahve var mıymış? Bir yudum versene dedi Gigi.

Şezlongda güneşlenen Rachel seslendi. "Baba gelip bulma-

canı yardım eder misin?"

"Edemem canım. Güneşte çok yandım. Hem LA Times'in Cumartesi bulmacası benim için fazla kolay. Biliyorsun."

"Çok komiksin baba" dedi Harry, bahçede köpeklerle güreşirken. "Talk-show programına mı çıksan acaba?"

"Nerede yandın öyle?" dedi Gigi.

"Uzun hikâye."

"Neymiş?"

"Anlatırım ama blog'una koymayacaksın."

"Ay, sanki insanlar seninle ilgili bir şey okumaya çok meraklı da..." Yazmayı bırakıp bana baktı. "Söylesene hadi, ne oldu?"

"Golf sahasında eski akıl hocalarımdan biriyle sohbet ettim ama güneş kremi sürmeyi unutmuşum."

"Bu muymuş uzun hikâye?" dedi.

İsim vermesem de Gigi'nin kimden söz ettiğini anladığımı biliyordum. Aklıma yakın zamanda gittiğim bir psikiyatri konferansı geldi. Konferantakilerin çoğu ara sıra hastaları hakkında eşlerine sır verdiklerini itiraf ettiler. Ben de görüş almak istiyordum ve Gigi'ye güveniyordum. Bu yüzden "Bak" dedim "hiç isim vermeyeceğim, tamam mı?"

"Tabii ki" dedi.

"Ama hayatımda bir şeyler öğrendiğim onca insan içinde onun yeri ayrı. Mükemmel bir psikofarmakolog. Şimdiye kadar belki 500 tane araştırması yayınlanmıştır. Ayrıca muhtemelen de bir psikanalist. İnsanların, hatta çok hasta olanların bile temeldeki dertlerini gerçekten anlar. Benim için baba figürü gibi bir şeydir."

"Hikâye nedir?" dedi Gigi.

"Hayatının sıkıntılı bir döneminden geçiyor ve benim kendisi için 'arkadaş terapist' olmamı istiyor."

"Ne kadar gurur verici işte" dedi. "Akıl hocan terapi için sana geliyor."

tu haf bir durum. Sonuçta tanıyorum onu, o da "Evet" on Nasıl objektif

T olabilirim ki?" *be*_{f1}^{'tan} ve başka insanlar söz konusu olduğunda sürekli yapı- ^{BC} bunu. Biliyorum gençken terapisti oynuyor ve 'bu sana ^hissettiriyor' saçmalığının arkasına saklanıyorsun diye ca- ^{nC} a'okuyordum ama şimdi arkadaş terapisinde bayağı iyisin.' ^{n,n;akl,} ^{sa}y,hrdı aslında. İnsan bir şeyi yıllar boyu her gün aptığında o şey insanın yerleşik bir alışkanlığı, kişiliğinin bir parçası oluyor. "Ama bu adam örnek aldığım, en azından işle ilgili sorunum olduğunda başvurduğum bir insan. Ya onun... özel şeylerini dinlemek bana garip gelirse?"

"Senin işin bu Gary. Düşünsene tesisatçı olsan ve eski bir dostunun evinde boru patlasa hemen gidip yardım edersin. Arkadaş dediğin böyle yapar. Hukuki tavsiyeye ihtiyacımız olduğunda kaç defa Rob u aradık ya da çocukları dışçıye götürmek gerektiğinde kaç defa kayınbiraderine gittik?" Gigi bu sözlerin ardından bloğuna döndü.

Biraz daha kahve almak için içeri girerken Gigi'nin söylediklerini düşündüm. Baştan beri düşündüklerimi onun ağzından sesli duymak Larry e yardım edebileceğim konusunda beni temin etti. Ama arabamda

güneş kremi ve şapka bulundurmaya karar verdim.

Haftasonunun ardından Larry ile ilk düzenli görüşmemizi ayarladık ama nerede olacağını bilmeme izin yoktu. Buluşma yerini bana son dakikada söylemekte ısrarcıydı. Çarşamba sabahı ofisime geleceğini bildiren bir mesaj aldım. Orada rahat olacağını düşünmesi beni şaşırttı. Belki de enstitünün en üst katında, kattaki tek oda olduğu içindi. Böylece kimsenin konuşulanları dinleyemeyeceğini düşünmüştü.

Larry'nin randevusundan hemen önce e-postalarımı temizliyordum. Bu iş hayatımda sonu gelmez bir angaryaya dönüşmüştü. Larry elinde alüminyum folyoya sarılı bir şeyle içe-

ri girdi. Elindekini masaya bırakıp "Bu keki senin için Louise yaptı. Muhteşem bir şey. Al biraz" dedi.

"Al biraz" derken şaka yapmıyordu. Yahudi anneler gibiydi Larry, verileni yemekten başka çareniz yoktu. Dolaba gidip kâğıt tabak ve peçete çıkardım.

"Kahven var mı?" dedi.

Her zaman olduğunu biliyordu. "Bana kahve getir" demek istiyordu. Ben kahveleri koyup keki getirirken, o kanepeye yerleşti. Koltuğuma geçtikten sonra "E, neler oluyor, söylesene Larry?" dedim.

"Şimdi, sen de bilirsin benim şüpheli bir mizacımla olduğunu" dedi.

Larry'nin durumları basite indirgemesi çok hoştu gerçekten. "Öyle de denebilir."

"Eh, şimdi şüpheliğin de ötesine geçtim" dedi. "Parano-yaklaşıyorum galiba ama emin de değilim."

"Nasil yani?" dedim gerçekten leziz keki ağzıma tıkarak.

"Birileri benimle uğraşıyormuş gibi hissediyorum ve tüm sezgilerim de bana bunun doğru olduğunu söylüyor."

"Sezgilerine güvenmekte neden tereddüt edesin ki? Her zaman sen bana derdin resmin tamamına bak diye" dedim. "Yapı itibarıyla olağanüstü içgörülü bir insansın sen. Birilerinin seninle uğraştığını düşünüyorsan, belki de haklısındır. Öyle düşündün mü hiç?"

"Düşündüm tabii. Ama beni endişelendiren şu; bazı semptomlarım var. Eskiden hiç gecenin bir yarısı uyanıp düşüncelere dalmazdım. Ne olursa olsun daima mışıl mışıl uyurdum. Yatma vaktim geçtiyse İngiltere kraliçesi gelse yatağıma gider, misafir ağırlama işini Louise'ye bırakırdım. Fakat şimdi uymakta zorluk çekiyorum, işte de aklım dağınık."

"Nedir aklını dağıtan?"

"Belli birinin bana tuzak kurduğunu, beni psikiyatri bölü-

alıştığın» düşünüyorum.”

^ Jen ^{itrmi}J_{ki} j^yie bir şeyi Larry? Kimin
böyle bir pozisyonu

^{ya}pabilir” dedi terslenerek.

“Bizler ne kadar *^{inan} haberin yok senin.
Eski hastaların birinden ge- bir cinsel
taciz yorumu ya da sana hınc besleyen
bir ^{IC} kolayca kariyerini bitiriverir. Yoksa
sekreterlere asis- ^ⁿndiyordukartık?
Emin olamadım.” ^{tan}-Kimdir seninle
uğraştığına inandığın bu İnsan?” dedim.
“şu anasının gözü Anthony Wilson”
dedi. “stelik o koltuğa oturmasını da
ben sağlamıştım.”

Hiç şaşırmadım. Tony Wilson
Princeton’dan mezundu, tıbbı
Columbia’da okumuştu ve kendini her
zaman, sıradan devlet üniversiteleriyle
zgemişi lekelenmiş biz zavallı ölüm-
llerden üstün görürdü. Manipülatif ve
kindardı, sinirime dokunan az insandan
biriydi.

“Bak” dedim, “biliyorum Wilson küçük
hesapçı, bencil bir bürokrat şöhretine
sahip ama seninle ne alıp veremediği
olabilir?” “Uykularımı kaçıran asıl
mesele şu.” Larry kahvesini bırakıp

ellerini başının arkasına koydu ve kanepeye uzandı. Klasik analitik pozisyonu almıştı. Ben de içgüdüsel olarak kahvemi bıraktım, kulak kesildim. “Bilimsel sahtecilikten dolayı soruşturma altındayım.”

Şoke olmuşum. Larry tam anlamıyla saplantılı bir bilimciydi. Tüm bulguları üç defa kontrolden geçirmesiyle tanındı. Önde gelen biyolojik psikiyatri dergilerinden birinin editörü olarak herkes onun verilen her makaleyi şahsen okuduğunu ve daima ciddiye aldığı, ayrıntılı notlar aldığını bilirdi.

“Saçmalık. Akademik politik darbe gibi bir şey söz konusu herhalde. Bir hata vardır” dedim.

“Bir hata olduğu kesin” dedi Larry. “Ben işi yüzüme gözüme bulaştırdım.”

'HaaâTdtâm

*\$te konana makak benim

*khôr&mnmdia çtkmm U, makak,
bumctİ yatan d» benim yeni âofrn*

ytkin r4,^ j rttıpm btrçocak. 40 yd önceki
halımı hittrlatrynr **banjL****

*~Ymi bm cocmtm trıdtıf tOm tedbiri Men
bt*kt~u ien her zamanktpbıaç defı kcmtroi*

etmedin ayie mt>'

"Aynen öyle" dedi.

"Bak Larry, in*çmm «anaçta.

Arada bir yazı işlertıft a çih bir hotj
görüinden kaçabilir. Yıllar içinde
yüzlerce %emC/ akü hocaltp yaptın.
Hepinin de mükemmel olmanrı bdt.
leyemeutm."

'Ctary, olayın çocuğun hatası
olduğunu biliyorum. An» *». noçta
benim laboratuarımdan çıktı. Yani
nihayetinde sorum luluk benim."

"Bu soruşturmada ilk defa haberim
oluyor' dedim. 'Niu | başladı?"

'Biri diüdüğü öttüirdü. Kim olduğına

bilmiyorum. Mahfe- melen

memnuniyetsiz laboratuar teknisyenlerinden

biri Şimdi de TonyWibon suçlamaları araştıran

komitenin başına gpytj*

"Saçlara* nedir?"

'Hatalı veri. Fark etmeliydim aslında.

Sonuçlar fazlasıyla I iyi

görünüyordu. Çocuk yazıyı

baskıya vermeden önce neden

*daha dikkatle incelemedim
bilmiyorum."*

"Sence neden?" dedim.

"Milyon dolarlık soru da bu ya zaten Gary." Sustu, derin bir nefes aldı. "Evet, bu genç bilimciden etkilendim, yaptığı her jeyi ceoher gibi gördüm ama bilemiyorum... Belki de artık ba- latayı sıyınıyorumdur." Kahvesinden bir yudum aldıktan sonra devam etti. "Beyin nasıl yaşlanıyor, sana anlatmama geftk yok, i|in uzmanısın zaten. Belki de şüpheciliğim şekil değış* rip çarpık kararlara dönüşmüştür, bu nedenle yanlış insanla« guven/yorumdur ve diğlerlerinden de tamamen uzak duracak

kadar paranoyaya kapılmışımdır. Bu çocuk hiç hata yapmaz diye düşünüyordum. Herhalde ona çok yakınlığımı ve onu kendimle fazla özdeşleştirdim. Şu çakal Tony Wilson'ı takiplesun, artık çocuğun gerçek olmayacak kadar iyi olduğunu ve verilerde tahrifat yaptığını biliyorum."

"Hiç kimse mükemmel değil ki Larry. Her hatayı yakalayamazsın. Komiteye bu çocuğun verilerle oynadığını, senin de göründen kaçışığını söyle. Basit bir dikkatsizlik söz konusu. Hem dergi düzelti yayınlayabilir. Barak suçlu kimse suçlu o üstlensin."

"O kadar basit değil" dedi Larry, alaycı bir gülümsemeyle. "David Baltimore'a baksana. Öğrencisinin verilerde sahtecilik yaptığı ortaya çıkınca Rockefeller Üniversitesi başkanlığından istifa etmek zorunda kaldı."

"İyi de Baltimore çok uzun süre öğrencisinin tarafını tuttu. O yüzden başı derde girdi."

"Haklısın, biliyorum. Kendimi kollamam gerek bu noktada." Doğrulup papyonunu düzeltti. "Cuma günü yine konuşuruz. Louise belki bu defa strudel yapar."

Günün geri kalanını Larry ile görüşmemi düşünerek geçirdim. Onun üniversitedeki durumu ile benim onunla olan durumumun karmaşıklığı aklıma kurcalıyordu. Dikkatimi işime vermekte zorlanıyordum. Larry'nin semptomları bana geçmişti adeta. Sorunlar üzerine derin derin düşünüyor, hatta çizgiyi aştım ve hüsrarla sonlanacağı baştan belli bir işi mi üstlendim diye kendime soruyordum.

O akşam evde 30 dakikalık bir egzersiz için eliptik bisikletime bindim. Egzersiz sırasında genelde CNN'i izlerdim ama bu defa Larry Klein meselesini düşünmek için sessizlik istiyordum. Seansı baştan sona aklımdan geçirdim, Larry'nin ana şikayetlerine odaklanmaya çalıştım. Larry uyku sorunu ve hata olarak gördüğü şeyler konusunda suçluluk duyma sorunu yaşı-

yordu. Şikâyet listesini sistematik olarak gözden geçirdiği^ onda birkaç depresyon semptomu olduğunu fark ettim.

Antidepresana ihtiyacı olup olmadığına karar vermek için ihtisas sırasında öğrendiğim hatırlatıcı yöntemi kullandı^ Buna göre majör depresyonun sekiz özelliği için (İngilizce^ kullanılan kısaltma SIG E CAPS'dir. SIG doktorların *prese-* ribe yani reçete yazma için kullandığı kısaltmadır. "E" *enerjiyi* temsil eder. "CAPS" ise *kapsülleri*. Harflerin her biri semptom- Unn kısaltmasıdır; s uyku azalması ya da artışı; i ilgi kaybı;» suçluluk duygulan; e enerjide düşüş; c konsantrasyon bozukluğu; a iştah değişimi; p psikomotor rahatsızlık (ajitasyon ya da hareketlerde yavaşlık); diğer 5 ise intihar eğilimli düşüncedir. Bu belirtilerin üç ya da fazlasını sergileyen hastalar genelde antidepresanlara olumlu tepki verirler. Larry'de deneme maviyetli ilaçlı tedaviyi gerektirecek sayıda belirti vardı. Bunu

özünce biraz rahatladım çünkü artık ona yardım etmek için yapabileceğim somut bir şey vardı.

Depresyonda olması Larrynin paranoyasındaki artışı da açıklıyordu, öte yandan, paranoyaya kapılmak için haklı nedenleri de olabilirdi İnsanlar halikındaki sezgileri genelde doğru çıkardı, Tony Wilsonın da hileci ve insanı sırtından bıçaklayan biri olarak şöhreti vardı. Komite soruşturması hakkında daha fazla bilgi edinebilsem işime yarayabilirdi ama böyle bir şey mümkün değildi Üniversitede gizlilik içinde çalışan pek çok komite vardı ve bu da hiç şüphesiz onlardan biriydi

Kendimi düşüncelere öyle kaptırmıştım ki bir saatten fazla egzersiz yapmış, kan ter içinde kalmıştım. Gıgı yukarı gelerek ‘Aleti öldürmeye nü çalışıyorsun?’ dedi.

Yavaşladım ve durdum. “Endorfin sarhoşu olmaya çalışı- yordum herhalde.’

Eh, o partiyi bitirdiğinde düşünüy al da

gelip biraz bizimle takti*

CUMA AKŞAMI OFİSİMDE antidepresan konusunu konuşmaya hazır halde Larry'yi bekliyordum. Larry elinde iki Starbucks latte'si ve Louise'nin strudel'i ile içeri girdi. "Otursana" dedim. "Ben peçete getireyim."

"Yok, yok. Bugünkü görüşmemizi burada yapmayacağız. Dışarı, verandaya çıkıp biraz temiz hava alalım."

"Tamam" dedim. Kendisi gelmeden önce ofisime dinleme cihazı yerleştirdiklerini mi düşünmüştü acaba?

Ofislerimin bulunduğu suitin önünde yuvarlak masalar, sandalyeler, güneşlikler ve inanılmaz bir Büyük Okyanus Manzarası'nın olduğu oturma alanı vardı. Larry güneşin tam altına oturup dev güneş gözlüğünü takarken, ben de kendime gölgede bir yer seçtim.

"Larry, Çarşamba günü görüşmemizi düşündüm de, sende depresyon belirtileri varmış gibi geldi bana."

"Deme ya, Sherlock seni!" dedi. "Şu strudel'i bir deneşene. Nasıl 1000 kilo olmadım ben hâlâ, bilmiyorum."

"Teşekkürler" dedim. "Hiç Zoloft ya da Prozac almayı düşündün mü?"

Güldü. "Senden öndeyim Gary. Görüşmemizden sonra kendimi 40 miligram Cymbalta'ya başlattım. Serotonerjik ve noradrenerjik kombinasyon, ruh halimi iyileştirir, saplantılı düşüncümü de muhtemelen yatıştırır diye düşündüm."

Tercihî gayet akla yatkındı. Duygudurumunu iyileştirmek için serotoninini arttıran Zoloft veya Prozac'a yerine Cymbalta alması, aynı zamanda noradrenalinini de ayarlayarak obsesif kompulsif semptomları azaltabilirdi. Larry her zamanki gibi psikofarmakolojiye herkesten çok hâkimdi. Kendisine ilaç yazmış olması beni biraz endişelendirmişti ama o mücadeleye daha sonra girecektim.

"Bak Gary, geçen gün sana soruşturmadan ve bazı semptomlarımdan söz ettim ama asıl canımı sıkan konuya değinmedim."

Bugün naml bir **bomba patlatacak**

acaba diye diişUndüm Biraz tereddütten sonra **çekinerek "Neymiş o Larry?" dedim Strudel'ini bitirip arkasına** yaslandı, "Kendimi sahtekâr gibi hissediyorum. **Her zaman da** öyle hissettim,"

*Ne demek istiyorsun?" dedim.

"Kendimi **bildim bileli numara yapıyorum. Herkesin** sandığı gibi bir dâhi **değilim ben. öyleymiş gibi davranıyorum sadece.* Kulaklarıma inanamıyordum. "Kariyerin boyunca veriler» de sahtecilik mi yaptın yani?"**

'Tabii ki hayır, kıt kafalı. Sahte olabilirim ama ahlaksız değilim, Verilerim konusunda son derece titizimdir. Demek istediğim şu ki, benim tek yaptığım var olan bilgiyi alıp onu farklı şekillerde geri kusmak."

'Yani var olan bilimsel keşifleri daha önce kimsenin düşünmediği bir biçimde birleştirip ortaya koyduğunu mu söylüyorsun? * dedim.

'öyle de denebilir" dedi.

'Dehanın tanımını da bu değil mi

zaten? En temel bilimsel yöntemdir söylediğin; gözlemleri alırsın, bir hipotez geliştirirsin ve onu teste tabi tutarsın. Yeni olan ve dünyayı daha güzel bir yere dönüştüren her şey, yaratıcılığın özünü oluşturur." "Yapma Gary... Yaratıcılık ve dehayla ilgili bayat argümanlarla moralimi düzeltmeye çalışma ne olur. Bu zeki bilgiç' şahsiyetini ilkokuldan beri oynuyorum ben, artık ustası oldum. Tamam, yüksek bir IQ|um var, orduda ölçtüklerinde 183 çıkmıştı. Ama test edersen çoğu başarılı sahtekârın zaten üstün zekili olduğunu görürsün."

*50 yıl boyunca dünyanın tüm parlak akademisyenlerini kandırıp, hiç belli etmemen mümkün değil Larry."

'Mümkünmüş demek" dedi, "ben yaptım çünkü. Deham da *bu* işte. Sahtekâr olma konusunda dâhiyim. Bu gerçeğin farkına varmamı sağladığı için de Tony Wilson'a ve o

aptal soruş-

ftnatiiu tefekkür borçluyum. Hem biliyor musun daha içâzla Onamak istemiyorum bu oyunu."

^ "Depresyon yüzünden böyle konuşuyorsun bence. Olayları oJ göremiyorsun. Bir psikanalist ve psikofarmakolog olarak *jen de* biliyorsun ki beynin biyokimyası bozulduğu zaman iorian sadece olumsuzluğu görür ve düşünme şekli de çarpıklaşır. Bırak da bir süre Cymbalta etkisini gösterebilir."

"Cymbalta olsun ya da olmasın senin daha doğmadığın zamandan beri böyle hissediyorum ben kendimi."

Aklıma ihtisasın ilk günleri ve hastalarım bana *Doktor* dediğinde bile kendimi nasıl sahte hissettiğim geldi. Bana tuhaf ve yapmacık gelse de bilinçli olarak psikiyatrist rolünü oynamak zorundaydım. Ama bu hisler yavaş yavaş kaybolmuştu ve deneyim kazandıkça şimdiki halime dönüşmüştüm. Yetersizlik duygusu, özellikle araştırma ve pratikte aşına

olmadığım alanlara girdiğim zamanlarda geri dönüyordu ama sonuçta helkesin dönem dönem bu hislere kapıldığını düşünüyordum. Ne var ki Larry bütün kariyerinden söz ediyordu.

Ben de zaman zaman kendimi sahte hissettim Larry. Evrensel bir duygu bu. Sanırım şu soruşturma seni depresyona soktu, şimdi her şeye kara gözlüklerle bakıyorsun."

Gözlüğünü çıkararak gülümsedi "Haksız sayılmazsın aslında. Üstelik ilaçla şimdiden kendimi daha iyi hissetmeye başladım. Fakat söylüyorum bak, bu sahtekârlık duygusu kaybolmuyor bende."

"Bu oyunu artık oynamak istemiyorum dedin. Neyi kastediyordun?" dedim, dolaylı yoldan intihar düşüncelerini dile getirdiğinden korkarak.

"Merak etme, kendimi yok edemeyecek kadar narsistim ben" dedi. "Sadece yakın bir zamanda bu

akademik zırvahları biraz aza
indiğemeyi düşünebilirim. Herkese bir
çıkış stratejisi lazım ne de olsa, değil mi?
Gidip kendimi bir binadan atacak
ta lan değilim yani.

Atlamaya niyetli birinin
sığabileceği bir boşluk var mı dh».
hemen sekizinci kat terasının
parmaklıklarına göz attım hay
aksi!" dedi Larry. "Yarım saat önce
bir bölge toplantı ' vardı, tamamen
unutmuşum. Strudel sende kalsın.
Beni^ mem gerek."

Panik içinde kapıya ve asansöre
doğru koştu. Onun böyle
telaşlandığım ya da toplantı
kaçırdığını hiç görmemiştim. So
ruşturma gerçekten de dengesini
bozmuştu.

Gönün ilerleyen saatlerinde
Larrynin asistanı arayarak Pazartesi
randevusunu iptal etti. Larrynin
programları çakış, mıştı ve o gün
sabahtan akşama kadar ofis dışında
olacaktı. Bu da alışılmadık bir şeydi.

Larry normalde programını haftalar öncesinden bilirdi ve gerektiğinde çok önceden iptal ederdi. İşin bilmediğim bir yönü mü vardı acaba? Belki Larry Pazarte si günkü üç aylık departman toplantısından kaçıyordu ve şimdiden akademik oyundan çekilmeye çalışıyordu.

Bu boyutta fakülte departman toplantıları enstitünün konferans salonunda düzenlenirdi Çoğumuz fuayede, kahve ve kurabiyelerin yanı başında, biraz kaynaşabilmek için toplantıya etken geldik. En sevdiğim kurabiyeyi seçerken -beyaz çikolatalı- akşama bisikletimle bolca egzersiz yaparım diye düşündüm.

O sırada yanı başımda beliren biri "Kurabiye seçiminiz harika Dr Small" dedi. Bu kibirli, hafif alaycı ses, tahtaya sürtülmüş tırnak sesi hissi uyandırdı bende.

"Teşekkürler Profesör Wilson* dedim başımı kaldırmadan. "Siz

bugün hangi seçkin atıştırmağa yöneliyorsunuz? diye sordum Larrynin başdüşmanına.

"Sadece kahveye. Kız gibi formumu korumaya çalışıyorum da..." Sonra sesinin tonu değişti, bana doğru eğildi. Şak* bir yana Gary, biraz vaktin varsa seninle endişelendiğim b*r meslektaş hakkında birkaç dakika konuşmak istiyorum.

Çoğu akademik psikiyatrisi gibi Tony Wilson da karma- . griydi. Küstah tavrı yüzünden insana sevimsiz görünse de kalpsiz değilmiş, hatta insanlara önem veriyormuş gibi görüldüğü zamanlar da oluyordu. Kimi zaman onda Asperger sendromu mu var acaba diye düşünürdüm. Otizmin hafif bir jrrii nlan Asperger sendromunun tipik özelliği sosyal bir etkileşimdeki normal ama incelikli ayrıntıları okuyamamaktı.

Tony de sık sık normal insan rolünü oynamakta zorlanıyormuş gibi görünüldü.

“Olur tabii Tony, ötekiler gelmeden arkaya geçip oturalım.”

Elimizde kahvelerle konferans salonuna girip oturduk Tony kısık bir sesle konuşmaya başladı.

“Bunu sana söylüyorum çünkü Larry Klein’la yıllardır yakın olduğunuzu ve onun sana saygı duyduğunu biliyorum.”

Eyvah, nereye gidiyordu bu konuşma? Olabildiğince aldirışsız görünmeye çalışarak, “Neden endişeleniyorsun Larry için?” dedim.

“Ayrıntılarını ya da nasıl öğrendiğimi söyleyemem ama Larry de demansm ya da belki bilişsel bozukluğun ilk aşamalarından korkuyorum.”

“Saçma. Müthiş zekidir a Tamam,

biraz acayip ve şüpheci, hatta bazen paranoid olabilir ama bunak? Hiç sanmam."

"Belki de dikkatli bakmıyorsundur Gary. Ya da göremeyecek kadar yakından bakıyorsundur. Buradaki en iyi demans uzmanı *okluğun* için geldim sana. Larry'ye yardım edebilecek biri varsa o da sensin."

"Bak Tony, benim de bazı haber kaynaklarım var, bir soruşturma yürütüldüğünü biliyorum. Belki o yüzden strese girmiştir" "Benden duymuş olma ama bir tür soruşturma yapıldı fakat haftalar önce tamamlandı. Söz konusu veri hatası basit bir gözden kaçma durumuydu, dergi de zaten düzelti yayınlıyor. Ortada ne bir kurmaca vardı ne de veri sahteciliği. Larry de bunu biliyor."

Konferans salonu dolmaya başlayınca konuşmamızı bitirmek zorunda kaldık. "Bunları benimle paylaşmana memnun oldum Tony. Bir düşünüp yapabileceğim bir şeyler var mı bakayım."

"Teşekkürler. Sonra görüşürüz." Tony kalkıp önlere geçti. Bense olduğum yerde kaldım ve yeni edindiğim bilgi üstüne düşünmeye başladım.

Konuşmacı bütçe kesintileri ve son üniversite yönetmeliği üstüne mırıl mırıl konuşurken, aklımdan Larry yi ve belki de gözden kaçırdığım çeşitli işaretleri geçirdim. Larry demans (bunama) veya Alzheimer hastalığı riskinin arttığı bir yaşıydı, unutkanlığı da kaçırdığı toplantılarda, program çakışmalarında kendini gösteriyordu. Larry¹hin paranoyasına yeterince

dikkat vermediğimden endişelenmeye başladım. Anlaşılan soruşturmanın bittiği ve temize çıktığı gerçeğini görmezden geliyordu. Ondaki semptomlara yol açan şeyin sadece depresyon olduğuna karar vermekte acele etmiş olabilirdim.

Alzheimer ya da demansın ilk bakışta göze çarpmayan nitelikteki bir öncülü olan “hafif bilişsel bozukluk” çoğu insanda paranoya semptomları yaratır. Kaybolan bilginin yerini doldurmanın bir yoludur bu. Hatta depresif semptomlar bile aşamalı bilişsel zayıflamanın ilk göstergelerinden biri olabilir. Yapılan birkaç çalışma duygudurum değişikliği ve bellek kaybı karışımı belirtiler gösteren ileri yaştaki insanlarda “geri dönüşü olmayan demans” riskinin

yüksek olduğunu ortaya koydu.

Bense Larry e o kadar yakın ve hayrandım ki demansı bir olasılık olarak değerlendirmekte bile başarısız olmuştum. İkimiz adına da böyle bir acının yaşanmasını istemiyordum. Depresyonun, paranoyanın ve obsesif kompulsif bozukluğun tedavisi, hatta iyileşmesi mümkündü. Ancak demans için sadece bir süreliğine yardımı dokunan semptomatik tedavilerimiz vardı. Her hasta nihayetinde kötüye gidiyor, hastalığa teslim oluyordu.

İşte Larry yi baştan beri hasta olarak almak istemeyişimin edeni de buydu. Eski bir deyiş vardı "Kendini tedavi eden doktorun hastası ahmak olur". Bana yakın birini -akıl hocamı, dostumu, baba gibi gördüğüm birini- tedavi ederken aklıma en kötüsünü -yani resmen akımı kaybetmekte olduğunu- getirmek istememiştim. Oysa her şey gözlerimin

önünde idi. Herhalde bilinçsiz bir düzeyde Larry gibi biri demansa yakalanıyorsa kendimin de yakalanabileceğinden korkmuştum.

Çarşamba günü Larry tekrar Brentwood golf sahasında buluşmaya karar verdi. Buluşma yerine erken gittim ve bolca güneş kremi sürerek arabada bekledim. Ayrıca Giginin eski plaj çantalarından birinde bulduğu ve artık arabada tutmaya başladığım şapkayı da kafama geçirdim.

Larry arabasını hemen yanıma park etti ve bagajdan antika bir golf seti çıkardı. "Çok fazla konuşuyoruz" dedi. "Biraz da oynayalım. Benim sopaları kullanırsınız."*

Burası hiç değilse başımın çaresine bakabileceğim dokuz delikli bir pitch & putt sahaydı. Aslında günümün arasına şöyle biraz golf serpiştirme fikri hoşuma gitmiyor değildi, ama Larry neden aniden konuşmak yerine **golf** oynamak istedi diye de düşünmeden edemedim.

Larry bir "birdie" çektikten ve ben vuruşumu yaptıktan sonra "Geçen gün fakülte toplantısında Tony VWilson'a rastladım" dedim. "Senin soruşturmanın haftalar önce kapandığını, **veri** hatasının

ise basit bir gözden kaçırma durumu olduğunu söyledi. Heihangi bir sahtecilik yokmuş, sen de temize çıkmışsın."

"Ha, evet, unutmuşum onu, ne olmuş ki? Ben hâlâ kendimi **sahtekâr** gibi hissediyorum." Bir "driver" çıkardı ve tek vuruşla topu bir sonraki green'de bayrağın üç **fit** yakınma gönderdi.

"Cymalta nasıl gidiyor?" dedim topu çalılara gönderdikten sonra.

1411 ffitlJVâftîSf<• *</Ü IHîf>1

"Beyazı iyi. Ruh halim iyiyse gidiyor, saplantılılığın da azalıyor" dedi. Sonra da mendilini çıkarıp az önce gitti verdiğin gül sopasının sapını titizlikle sil-di.

Oyun yüzünden ciddi bir konuşma yapamadığımızı düşünerek "Gel biraz şu banka oturalım" dedim.

Güldü. "Ne o, yoruldu mu? Hiç bana ayak uyduramıyor-sun Gary."

Oturup mendille altımızı sildik. "Larry seni de benim ka-dar biliyorsun ki beynin yaşıyor."

"Eh, alternatifinden iyidir."

"Dedğim şu ki gözümüzden bir şey kaçın istemiyorum. Bazı semptomları giderek küçülen hipokampus ve azalan sinir iletilerini yaratıyor olabilir."

"Akt taraflı bir fakülte toplantısını kaçırdım diye Alzheimer'a yakalandığını mı düşünüyorsun?" dedi, gücümün tımarını yaparak. "Önemli değil, yanlışlığını seve seve kanıtlarım sana."

Şimdiye kadar çok daha kolay olacaktı bu iş. Larry konuş-manın bu yönde ilerlemesini önceden planlamıştı sanki.

"Tamam o zaman" dedim. "Bir PET taraması, birkaç da nö-rolojik test yapalım."

"Olur" dedi. "Ama PET taraması için o antika cihaz istemem. Barrio ile yatırım yaptığınız şu yeni cihaz olsun. Adı neydi, FDDNP mi?"

UCLA'da birkaç kişi geliştirip patentini aldığımız yeni kimyasal işaretleyiciden söz ediyordu. Bu cihaz Alzheimer hastalığının beyindeki fiziksel kanıtının, yani amiloid plak-ların ve küçük, çözünmez, anormal protein tortuları olan "tau yumaklarının" somut ölçümünü veriyordu. Araştırmalarımızda bu tortuların zamanla beyinde biriktiğini, ardın-dan hastalarda belirgin Alzheimer semptomları oluştuğuna keşfetmiştik.

Larry ayağa kalkarak, "Eh, anlaştık o zaman" dedi. "Şimdi

^ dmifli Wieytm de Î | wm»

dwtim."

c~t*m mecm G«P Oe yatmaya
haarfawyoahfc. Çg- derm uykuya
dalmalardı ve Gıgı de duruma
uygun bir ty&âe banyodan çıktı. Bm
yataкта zari* bir bulmacayı *»-

^■ilBMgpUta

"Hey, ♦o»* dedi Gıgı 'btrak o
bulmacayı da amn tadına çt-
faOİMK.

"1yı fikir. Çok güzel otmuşsun.
Kutun bakma bu aralar ka*
ç■açokdağmak.'

KtytowiT¹ dedi bana sokularak.

"Ne «ima' *dedim*, derin bu- çektikten
Hoa lam arkada- H*n otan fu
hastam vardı ya? Boğun PET
taraması »e test to- n^mgdiİL*

'Çok oto kotu?'dedi.

'Şunddik çok laden değil ama

zamanla İMtutyBak

Çok uzuldum hayatım.

Gerçekten ~~inanma~~ zor geliyor
imana. 1ttfm «~~tin~~ IQsu otan bir
dibinin IQW findi 140â döşmüş.
HÜi da arta- lamanın üst imde.'

Nobel Ötföüü alamaz befld
ama zevk dbon diye knaatum teori«
kitapları okumaya devam edebilir”
dedi beni neşelendirmeye
çalışarak.

'Ama PET taramasında beynin
plaklar ve yunuklaria dokı olduğa
görüyor. Hastalığın gidişatı iyi
degflt muhtemelen **yakında** yokuş
aşağı gitmeye başlayacak.'

Larrynın dununu, zekâ düzeyi
yüksek oîup Alzheimer a yakalanan
kişilerde tipik olarak görülen bir
durumda. Bu ki- şilerde bellek
değişiminin ilk işaretlerini
maskeleyebilecek bir bilişsel rezerv
oluyordu. Kişi onan yerine daha çok,

ö&e ve xjh tasyondan başlayıp depresyon ve toplamdan uzaklaşmaya ka- dar uzanabden duygudurum ve kişilik değişimi sergiliyordu. Ancak nihayetinde zaman içinde hem bilişçe! han de davra-

nışsal semptomlar kötülüyordu.

"Senin için çokzor bir durum hayatım. Arkadaşın, biliyorum" "Evet, fimdi de ona tüm bunian söylemem gerekiyor."

Gigi alnımdan öperek, "O Pazartesinin işi. Şimdi Cumar-tesi gecesi. Rahatlamaya çalış. TiVo listende ne var?" dedi Uzaktan kumandayı alıp televizyonu açtı ve "Aa,

Entourage'm iki yeni bölümü gelmiş. Ne dersin?" dedi.

Kumandayı elinden alarak televizyonu kapattım. "Boşver *Entourage't*i, ışıklan söndür yeter" dedim.

PAZARTESİ LARRY'YE test sonuçlarını söylediğimde gayet iyi **karşıladi**. Hatta hiç şaşırması görünmüyordu. O gün onu **Ari-cept** isimli anti-Alzheimer ilacına başlattım. Bu ilacın sadece *bilişsel* semptomlara *değil*, aynı zamanda hastalıkla bağlantılı *duygudurum* ve *kişilik değişimlerine de* yaran olur. Buna bir *de Namenda diye bir ilaç ekledim*. Namendanm da benzeri **I etkileri vardır** w kombinasyon tedavinin bir parçası olarak iyi iş görür. **Midenin** tedaviden zarar görmemesi için de önlemler aldım;

gördüğü takdirde E1eJon Patch e geçiş yapabilirdik *Larry* ile görüşmeleri devam ettirdik ama haftada **bire indirdik**. Paranoyası azaldı ve sadece ofisimde görüşmeyi kabul etti. Bir süre neredeyse eski haline **dönmüş** gibiydi. Birkaç ay sonra 'arkadaş terapisine' ara vermeye karar verdi.

Ait ay kadar sonra bir sabah randevulu görüşmemize geldi Tam vaktinde içeri girdi ve kanepeye oturmadan önce kendine *bir* bardak kahve aidi. Birkaç kilo vermiş görünüyordu, ilaçlar iştahı mı azaltıyor acaba diye düşündüm. Aricept ve Cymbalta bazen bu etkiyi yaratabiliyordu.

"Biliyor musun Gary" dedi,
"buradaki Tony Wilson'lar kazandıklarını düşünecek ama ben

emekli olmaya karar verdim. "Ne? Ne zaman?" dedim inanmakta zorlanarak.

"Bugün. Canı cehenneme hepsinin."

"iyi düşündün mü Larry?"

Parmağım sallayarak "Senin sorunun, genç dostum, çok fada düşünüyor olman" dedi "Hem Louise çok mutlu oldu. Bidikte gemi seyahatine çıkacağız."

Güldüm. "Nefret edersin sen gemi seyahatinden. Hani batma tehlikesi olan hapishaneydi orası?"

"Evet ama işin içinde Cymbalta varken eğleniyormuş numarası yapabilirim." Muzipçe gülümsedi. "Numarada üstüme yoktur, biliyorsun. Hem Louise bunca yıl bana katlandıktan sonra hak ediyor böyle bir şeyi."

"Doğrudan emekli olmak yerine biraz izin alıp seyahate çıksan olmaz mı? Dönüşte bakarsın ne yapacağına. PET taraması ne gösterirse gösterebilirsin,

IQun hâlâ en az 140 senin. Psikiyatriye hâlâ pek çok katkı olabilir.”

“Gary ikimiz de biliyoruz vaktimin azaldığını. O plaklar ve yumaklar beynimi her geçen gün biraz daha yiyor. Akı ay sonra ot gibi bir şeye dönüşebilirim.”

Larry bunu böyle aniden kelimelere dökünce olay gerçeklik kazandı. İçimde derin bir üzüntü hissetim ama istifimi bozmadım.

Larry yine de üzüldüğümü fark ederek ciddileşti. “Bak dostum, biliyorum beni hasta olarak alman kolay olmadı. Ama sen dünyada güvenebileceğim birkaç kişiden birisin.”

“Sağ ol Larry. Benim için anlamı çok büyük bu dediğinin.” “Eh, senelerdir yetiştiriyorum seni, üstelik bunama da uzmanlık alanlarından biri. Doğrusunu istersen ben bir süredir bir şeyim olduğundan şüpheleniyordum zaten.”

Son cümleleri sindirmeye çalışırken derin derin nefes aldım. "Sen zaten hep bir adım önumdeydın Larry.

"Ama artık öyle olmayacak İkimiz de yüzleştik bu gerçeğe" dedi.

'Biliyor musun Larry, sen hep baba gibi oldun benim için.' "Sen de benim için bir oğul, bir psikiyatrisi ve en çok ihtiyaç duyduğumda bir dost oldun Gary. Her şeyi kontrol etme ihtiyacından *kurtulmamı* sağladın. Bundan böyle hayatıma devam edebilirmişim gibi hissediyorum." Durup elimi tuttu. "Sen de aynı şeyi yapmalısın."

Öyle kederienmişim ki ne diyeceğimi bilemedim.

Ayağa kalktı ve "Seni seviyorum dostum. Gitmeliyim artık" dedi.

Larry hızlı adımlarla dışarı çıkarken gözyaşlarıma zor hâkim oldum.

Larry tam da beklediğim gibi tavsiyeme kulak asmayarak o gün UCLA'dan emekli oldu. Çıktığı Akdeniz seyahatinden bana birkaç kartpostal

yolladı. Gerçekten iyi vakit geçiriyormuş gibiydi, hiç de numara yapıyormuş gibi bir hali yoktu.

LARRY YOLCULUK DÖNÜŞÜNDE laboratuvarını kapadı. Zaman zaman fakülte toplantılarına ve eğitim konferanslarına katılmayı sürdürdü. Brentwood golf sahası etrafındaki turlarımız giderek seyrekleşti ve ben yavaş yavaş onun terapi arkadaşından çok, eski dostu olmaya döndüm.

Arctep ve Namenda Larry nin bir sonraki yıl istikrarlı bir yaşam sürdürmesini «ağladı ama sonunda yokuş aşağı iniş başladı, Onun kayıp gidişini *izlemek* benim için çok zordu ama o, btr anlamda hazırlamıştı beni buna.

Geri dönüp Larry *ile* yıllar içindeki ilişkimi ve bana hem medegun hem de kendim hakkında ne çok şey öğrettiğini düşündüğümde, terapotik ve kışısd tınırlar» tanımlamanın büyük

bir önemi oUoğttno juiUyonnn. Ne de
oba bo «nırlar sayesinde
ohfâtupm en *tyı* teraptrt, koca, baba ve
dost olmayı başarmış-
ton-Ancak aiui hocam en «onunda
bana, sevdiklerimizin iyihğ¹

için sınırların bazen esnetilme«
gerektiğini öğretmişti.

Larry'nin durumunda sıradışı
olan şey ilişkimizin karmaşıklığıydı.
Bu durum bir süre bakışımı öyle
bulandırmıştı

lo kendi alanıma giren bir
tanıyı gözden kaçırmıştım. Hatta
Larry öyle zekiydi ki bunama
süreci yaklaştığı halde bu gerçeği
benden önce fark etmişti.

Larry ile yaşadıklarım pek çok
açıdan çoğu yetişkinin yaş-
lanmakta olan anne babasıyla
yaşadıklarına benziyordu. Yetiş-
kin çocuklar da rollerin
değişmesinden doğan psikolojik
karışıklıkla yüzleşmek, bir

yandan da anne babalarıyla ilgilenmek zorunda kalırlar. Çoğu kişi buna sevgi ve anlayışla karşılık verir ama bazıları da öfke, çaresizlik ve suçluluk duyar.

Larry emekli olduktan sonra yine an ara kendini sahtekâr gibi hissettiğinden söz etti ama artık buna aldırış etmiyor- muş gibiydi. Bu konu bizim için bir felsefi tartışma konusu oldu. Bir süre sonra olaya benim açımdan bakmaya başladı; bu duygular evrenseldir. Tabii onu sahiden ikna edebildim mi, yoksa ilerleyen demans onu daha uyumlu birine mi dönüştürdü, bilemiyorum. Çok geçmeden Larryhin bilişsel bozukluğu öyle ilerledi ki yürüyüşlerimizi kesmek zorunda kaldık ve Louise *ere yztii bir* bakıcı aldı. Onu ziyaret etmek, kahramanımın gözlerimin

dnünde kaybolup gidişini izlemek gerçekten çok zordu.

Larry vefat ettikten sonra bile bana verdiği dersleri aklımdan çıkarmadım. Ne zaman doğru bir tanı koysam, kendi kaygılarımı tolere etmeyi başatsam veya öğrencilerime akıl versem Larry hin yanımda olduğunu hissediyorum Hiçbir plak ya da yumak bunu benden alamaz... diye umuyorum.